Gabriela Pană Dindelegan

TESTE DE LIMBA ROMÂNĂ

Admiterea în facultate

Morfologie
Sintaxă
Fonetică
Ortografie
Lexic
Stilistică
Teste recapitulative

Ediţia a III-a

HUMANITAS EDUCAŢIONAL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale

PANĂ DINDELEGAN, GABRIELA
Teste de limba română : admiterea în facultate /
Gabriela Pană Dindelegan. - Bucureşti : Humanitas, 2007
Bibliogr.

ISBN 978–973–50–1876–4

811.135.1(075.35)(079.1)

Redactare CĂTĂLIN STRAT
Macheta FLORIAN SĂPUNĂRESCU
Paginare DOMNICA ROTARU (ADISAN S.A.)
SEBASTIAN BOB
Coperta DINU DUMBRĂVICEAN

HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, sector 1, 013701, Bucureşti
Telefon: (021) 316 17 18 Fax: (021) 316 17 21
e-mail: educ@humanitas.ro, www.hed.ro

© HUMANITAS, 2007 ISBN 978–973–50–1876–4

Notă asupra ediţiei

Această nouă ediţie a ***Testelor*** s-a născut din necesitatea didactică de a le „pune de acord" cu DOOM[2], lucrare normativă academică apărută în 2005 şi introdusă în practica şcolară (programe, examene, concursuri) începând cu anul şcolar 2006–2007.

În consecinţă, modificările propuse de noua ediţie nu sunt numeroase, intervenind mai ales în cazul testelor cu cerinţe de fonetică (accentuare, silabaţie) şi de ortografie. Celelalte teste au rămas, în mare măsură, nemodificate; excepţie fac cele cu cerinţe lexicale privind neologismele (pronunţia şi grafica acestora), precum şi cele destinate morfologiei referitoare la inventarul de variante morfologice libere. Modificările sunt absolut necesare ca urmare a două caracteristici ale DOOM-ului[2]: (a) introduce un mare număr de neologisme, reglementând grafia şi pronunţia atât a neologismelor nou introduse, cât şi a celor comune cu ediţia anterioară; (b) recomandă, în raport cu ediţia anterioară, un inventar mult modificat de variante literare libere.

Noua ediţie a testelor nu rezolvă şi cealaltă cerinţă, a punerii de acord cu GALR, siglă pentru noua gramatică academică (Editura Academiei, 2005). Luând în consideraţie faptul că descrierile şi interpretările din GALR nu au pătruns încă în practica şcolară (excepţie fac programele şi manualele clasei a XII-a, care, începând cu această toamnă, au preluat anumite aspecte din GALR), considerăm că punerea de acord cu noua gramatică nu era încă potrivită pentru nivelul şcolar. Ba, dimpotrivă, ar fi fost chiar dăunătoare, atâta vreme cât clasele gimnaziale, cele în care se predă gramatica limbii române, nu au adoptat programe şi manuale care să folosească noua ediţie a gramaticii. Cât priveşte chestiunile deja intrate în programele şi manualele clasei a XII-a, ele au „acoperire" în testele existente, mai precis, în cele destinate stilisticii funcţionale (stiluri şi registre funcţionale, tipuri de vorbiri).

Ca atare, pe măsură ce programele şi manualele vor prelua şi adapta, pentru necesităţi şcolare, noua ediţie a gramaticii academice, mai ales pentru clasele în care se predă gramatica limbii române, o nouă ediţie (revizuită) a ***Testelor*** (a IV-a) va fi absolut necesară. Ea va facilita înţelegerea şi preluarea corectă a soluţiilor şi a spiritului din GALR. Rămâne însă în sarcina viitorului realizarea acestei ediţii.

Argument

• Cartea cuprinde 25 de teste a câte 10 puncte fiecare, teste concepute t e m a t i c din domeniile: morfologie (substantiv şi adjectiv; articol; pronume şi adjectiv pronominal; verb; părţi de vorbire neflexibile), sintaxă (sintaxa propoziţiei; sintaxa frazei; sintaxă normativă), fonetică şi ortografie; lexic; stilistică, la care se adaugă 8 teste recapitulative (patru, pentru recapitularea gramaticii: testele 14–17 şi patru, recapitulative finale, cu chestiuni din toate domeniile: testele 22–25). *Niciuna* dintre culegerile de teste care circulă în prezent *nu este* atât de cuprinzătoare şi de diversificată tematic.

• Cu excepţia testelor recapitulative, fiecare test este destinat unui singur capitol/ domeniu al limbii, anunţat în titlu, pe care, prin cele 10 subpuncte, îl investighează sub diverse aspecte, cu intenţia cuprinderii a cât mai numeroase chestiuni ce pot apărea la un concurs de admitere. De exemplu, în testele de lexic (19 şi 20), s-au urmărit, separat, formarea cuvintelor, relaţiile semantice dintre cuvinte: polisemie, sinonimie, antonimie, omonimie şi registre lexicale: arhaisme, regionalisme, neologisme (vezi, pentru testul 19, subîmpărţirea în cele trei subpuncte: A, B, C). Sau, în testul de stilistică (21), s-au urmărit, separat, aspectele de stilistică funcţională (punctele 1–5), registre stilistice (6), tipurile de vorbire (7–8), aspectele de stilistică literară (9–10).

• Ca t i p o l o g i e , testele propuse în această carte sunt extrem de variate. S-a trecut de la testele de tip clasic, care cereau analiza completă a unui text, la teste cu cerinţe mult mai diversificate şi mai nuanţate: de selecţie numai a *anumitor* fapte, de alegere dintre mai multe soluţii, de obicei, soluţii uşor de confundat, de modificare a unui text într-un anume punct al lui şi într-o anumită direcţie, de argumentare a unor soluţii, de comparare a unor situaţii apropiate şi, totuşi, neidentice, de surprindere a ambiguităţilor, de rezolvare a unor chestiuni teoretice etc. S-a trecut de la o formulare a cerinţelor în manieră clasică la formulări mai moderne, nepierzându-se din vedere nici formulările tip grilă, cu observaţia că, pentru a se evita rezolvările întâmplătoare, oricând posibile în testele-grilă, s-a adăugat şi cerinţa suplimentară a exemplificării soluţiei alese sau, mai interesant, a găsirii unui exemplu potrivit pentru soluţia tăiată (vezi, de exemplu, testul 14).

• Diversificarea t e m a t i c ă şi t i p o l o g i c ă a urmărit ca aceste teste să fie *utile* pentru pregătirea concursului de admitere de la ***toate*** facultăţile în care se dau probe de limba română, indiferent de tipul de examen pe care facultatea îl propune. A urmărit, de asemenea, scoaterea candidatului din rutina cu care şcoala l-a obişnuit, obligându-l să facă faţă unor cerinţe cât mai diversificate şi să se adapteze rapid unor situaţii de testare cât mai diferite.

• În conceperea fiecărui test, scopul a fost, pe lângă verificarea şi fixarea cunoştinţelor de bază, şi învăţarea propriu-zisă: completarea de cunoştinţe. În vederea atingerii obiectivului de completare de cunoştinţe, testele aduc spre rezolvare, pe lângă chestiunile de bază, şi chestiuni de maximă dificultate sau de mare subtilitate, precum şi situaţiile în care, în mod

curent, candidaţii greşesc, constituind „capcanele" gramaticii şi ale limbii române în general. Parcurgerea testelor şi confruntarea propriilor rezolvări cu REZOLVĂRILE propuse de autor înseamnă obligarea candidatului să ia contact cu aceste cerinţe speciale sau cu grad ridicat de dificultate, înseamnă avertizarea lui asupra diverselor „capcane" şi, în consecinţă, deprinderea lui cu cerinţe care depăşesc nivelul mediu de pregătire.

* Cartea propune REZOLVĂRI complete, pentru testele 1–11, 21, şi o REZOLVARE selectivă, pentru testul 19, urmărind să ofere soluţii (în fond, să propună un model de rezolvare) pentru *toate* domeniile: morfologie, sintaxă, lexic, stilistică. S-a evitat rezolvarea testelor recapitulative, a celor cu grad mai mic de dificultate şi a testelor care reiau, sub altă formă, chestiuni analizate anterior, rezolvări care rămân în exclusivitate în sarcina candidatului. REZOLVĂRILE sunt însoţite de evaluare (se propune un barem de corectare pentru toate testele lucrate), permiţându-se, astfel, candidatului să se autoevalueze, adică să măsoare exact, în orice moment al pregătirii, a câta parte din punctaj este capabil să rezolve cu puteri proprii.

* REZOLVĂRILE sunt însoţite de COMENTARII, al căror scop a fost, în mod expres, aprofundarea cunoştinţelor şi completarea acestora. Prin COMENTARII, se atrage atenţia asupra „capcanelor" şi a chestiunilor dificile; prin COMENTARII, se justifică diversele soluţii în cazurile de dificultate; prin COMENTARII, se subliniază ambiguităţile şi se propun soluţii duble de analiză.

* Deşi toate testele cuprind câte 10 puncte, ele variază ca dificultate şi ca grad de condensare. De aceea, ele necesită un timp diferit de lucru: 2 ore (în cazul testelor 1, 3, 4, 5, 10, 14, 15, 18, 22); 3 ore (pentru testele 2, 6, 7, 9, 11, 13, 16, 23, 24, 25); 4 ore (pentru testele 8, 12, 17, 19, 20, 21). Introducerea unei asemenea ierarhii a avut drept scop punerea candidaţilor în situaţii diferite de lucru, obligarea lor să se concentreze şi un timp mai îndelungat, iar, pentru domeniile mai rar cuprinse în cărţile de teste (vezi, de exemplu, stilistica), a urmărit cuprinderea a cât mai multe tipuri de exerciţii şi de cerinţe.

* Am convingerea că, odată parcurse şi rezolvate *corect* aceste 25 de teste, conţinând 250 de subiecte, candidatul dobândeşte nivelul *necesar* de cunoştinţe spre a face faţă exigenţelor *oricărui* examen de admitere, indiferent de facultate, de concurenţa dintr-un anumit an, indiferent de tipul de examen sau de gradul de emotivitate al fiecărui candidat.

* Testele se adresează, în primul rând, candidaţilor la examenul de admitere în facultate. Dar ele pot fi utilzate cu succes şi pentru pregătirea examenului de bacalaureat la clasele filologice sau pentru pregătirea elevilor care participă la olimpiadele de limba română, iar, în ce priveşte partea de gramatică, unele teste se pot folosi şi pentru pregătirea examenului de capacitate, ale cărui cerinţe au devenit din ce în ce mai complexe în ultimii ani. În condiţiile noilor programe şi manuale de limba română, inclusiv ale celor de liceu, cu cerinţe mult diversificate faţă de cele anterioare, subiectele şi rezolvările din această carte pot fi un bun îndrumar pentru profesor.

* Deşi unele teste includ şi subiecte de mare dificultate şi subtilitate, cartea, prin *toate* cerinţele ei, se încadrează în limitele programelor de limba română în vigoare şi reflectă soluţiile adoptate de manuale. Este motivul pentru care, în câteva cazuri, mi-am încălcat propriile opinii, susţinute cu argumente în lucrări anterioare, adoptând soluţiile de tip şcolar (vezi, de exemplu, interpretarea sintactică a diatezei reflexive, a dativului posesiv, a predicatului nominal, a verbelor dublu tranzitive, a complementului indirect, a articolului demonstrativ).

TESTE

Testul nr. 1
SUBSTANTIV, ADJECTIV

I.

Se dă textul: *„Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,*
Nici sâmburul luminii de viaţă dătător,
Nu era azi, nici mâne, nici ieri, nici totdeuna,
Căci unul erau toate şi toate erau una;
Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată
Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată,
Pe-atunci erai Tu singur, încât mă-întreb în sine-mi:
Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?" (Eminescu)

1. Alegeţi, dintre propunerile de mai jos, seria de răspunsuri corecte, tăindu-le pe cele incorecte:
   A. În text apar: **a.** unsprezece substantive în cazul nominativ; **b.** opt substantive în cazul nominativ; **c.** şapte substantive în cazul nominativ; **d.** patru substantive în cazul nominativ.
   B. Substantivele în nominativ au funcţia sintactică: **a.** toate, de subiect; **b.** unele de subiect, altele, de nume predicativ.
2. **a.** Indicaţi dacă există în textul de la **I** substantive obţinute prin conversiune. Dacă există, selectaţi-le şi stabiliţi clasele morfologice de la care provin.
   b. Indicaţi alte patru clase decât cele existente în text care se pot substantiviza; daţi câte un exemplu pentru fiecare.
3. În textul **I**, grupul ***din rândul*** se află la limita dintre locuţiuni şi grupurile analizabile (în această ultimă situaţie, substantivul ***rândul*** îşi păstrează autonomia).
   a. Indicaţi ce urmări derivă din fiecare interpretare, analizând grupul în ambele variante.
   b. Indicaţi alte patru grupuri neanalizabile (locuţiuni) în care se include substantivul ***rândul***; exemplificaţi-le şi stabiliţi cărei clase morfologice îi aparţine fiecare locuţiune.
4. **A.** Din enunţurile care urmează, alegeţi soluţia corectă, tăind-o pe cea incorectă. Adjectivele din textul **I** sunt: **a.** toate în nominativ; **b.** în nominativ şi în genitiv; **c.** în nominativ şi în acuzativ.
   B. Construiţi propoziţii în care fiecare adjectiv din text să apară la cazul genitiv.

II.

Se dă textul: *Una dintre consecinţele campaniei din ce în ce mai energice **pentru apărarea** mediului ambiant a fost redescoperirea, mai ales de către tânăra generaţie, a mijloacelor de transport de dinainte de era automobilului.*

5. **A.** Alegeţi, pentru grupul subliniat, soluţia corectă: **a.** este atribut substantival prepoziţional; **b.** este complement circumstanţial de scop.
   B. Alegeţi, pentru grupul ***de către generaţie***, soluţia corectă, tăind-o pe cealaltă: **a.** atribut substantival prepoziţional; **b.** complement de agent.
   C. Alegeţi, pentru grupul ***de dinainte de era***, soluţia corectă: **a.** complement circumstanţial de timp; **b.** atribut substantival prepoziţional.
   D. Păstrând sensul neschimbat, reformulaţi textul **II**, astfel încât cele trei grupuri prepoziţionale să îndeplinească cealaltă funcţie sintactică (veţi face modificări minime în text, impuse de noile condiţii gramaticale).
6. **a.** Selectaţi din textul **II** adjectivele în cazul genitiv.
   b. Arătaţi care adjectiv din text apare el însuşi ca regent; analizaţi determinantul acestuia.
7. **a.** Indicaţi cu ce valori morfologice apare în text forma ***a***.
   b. Găsiţi alte patru omonime morfologice ale acesteia, exemplificându-l pe fiecare; analizaţi-l sintactic, acolo unde este posibil.

III.

Se dă fraza: *„Printr-o ironie a destinului, apăream acum ca demn luptător împotriva minciunii tocmai eu, care nu pusesem niciodată preţ pe adevăr." (Mateiu Caragiale)*

8. **A.** Alegeţi, pentru substantivul ***minciunii***, soluţia corectă: **a.** este în cazul genitiv; **b.** este în cazul dativ.
   B. Alegeţi două prepoziţii şi trei locuţiuni prepoziţionale care cer acelaşi caz cu cel din **8 A**; construiţi câte o propoziţie cu fiecare şi analizaţi sintactic şi morfologic partea de propoziţie introdusă.
   C. Alegeţi, pentru grupul prepoziţional ***împotriva minciunii***, soluţia corectă: **a.** complement indirect; **b.** atribut substantival genitival; **c.** atribut substantival prepoziţional.
9. **A.** Stabiliţi, pentru grupul prepoziţional ***pe adevăr*** din textul **III**, soluţia corectă: **a.** complement direct; **b.** complement indirect; **c.** complement circumstanţial de loc.
   B. Daţi alte trei exemple în care prepoziţia ***pe*** să apară cu funcţia de la **A**.
10. Verificaţi, în următoarele enunţuri, dacă sunt greşeli. Încercuiţi formele greşite şi rescrieţi, numai în acest caz, enunţurile cu forma corectă:
   – *În ciuda efortului asidu, viaţa lui a fost un continuu eşec.*
   – *El numai are putere să spere la vro înoire, căci amintirea a multor nereuşite îl sperie.*
   – *Dacă se simte un învins în propriii ochi, cum să suporte ochii aspriî şi dojenitori ai fratelui şi ai sorei lui?*
   – *Datorită ruşinei şi a groazei de a fi compătimit, îşi ascunde eşecul în faţa prietenilor cei mai apropiaţi.*

   – *Zbuciumul finţei aceasta desnădăjduită mă impresionează.*
   – *Fraţii lui, proaspeţi îmbogăţiţi, nu au nici o de înţelegere pentru el.*
   – *Problemele cele mai greu de rezolvat sunt cele de viitor, căci coperarea cu familia este ca şi inexistentă.*
   – *Nepăsarea din ultimile săptămâni a „dragei" sale familii este dezastroasă.*
   – *E absolut nevoie de medic, căci numai medicul poate avea o soluţie vindicativă.*

Testul nr. 2

ARTICOL

1. Analizaţi articolele din următoarele texte:
   a. *„Şi a doua zi, marţi, taman în ziua de Lăsatul-săcului de postul Sân-Petrului, făcând mama un cuptior zdravăn de alivenci şi plăcinte cu poalele-n brâu, şi pârpălind nişte pui tineri la frigare, [...] pe la prânzul cel mic, cheamă pe mătuşa Mărioara lui moş Andrei la noi şi-i zice cu dragă inimă:*
   – Doamne, cumnăţică-hăi, cum se pot învrăjbi oamenii din nimica [...], luându-se după gurile cele rele!" (Ion Creangă)
   b. *„şi începuse a înnopta când am ajuns într-o înfundătură de munţi, unde se auzea răsunând glasul unui părăuaş[...], prăvălindu-se şi izbindu-se de cele stânci fără voinţa sa." (idem).*
2. Identificaţi articolele hotărâte şi indicaţi, pentru fiecare, care este cuvântul-suport (cuvântul la care se ataşează); explicaţi în ce situaţie se schimbă natura morfologică a cuvântului-suport:
   a. *„cutrieram dumbrăvile şi luncile frumoase, [...] câmpul cu florile şi mândrele dealuri, de după cari-mi zâmbeau zorile în zburdalnica vârstă a tinereţei!" (Ion Creangă).*
   b. *„se mulţămise c-un sărutat din partea frumoasei crâşmăriţe" (idem);*
   c. *„Cele mai disparate spirite s-au putut întâlni şi s-au putut însufleţi în acest contact: veselul voltairian Pogor cu sistematicul politic Carp, melancolicul Theodor Rosetti cu (pe atunci) humoristicul Iacob Negruzzi, [...] N. Skelitti cu franţuzitul M. Cornè, închisul estetic Burghele cu vârtosul glumeţ Creangă,[...] agerul şi recele Bulciiu cu sentimentalul Gane, [...] horaţianul Ollănescu-Ascanio cu liricul ofiţer Şerbănescu, tăcutul Tasu cu vorbăreţul Ianov, [...] amarul critic Panu cu blândul Lambrior, [...] popularul Slavici cu rafinatul Naum, înaltul visător Eminescu cu nemilosul observator Caragiale, şi alţii şi alţii..." (T. Maiorescu).*
3. Identificaţi articolele hotărâte propriu-zise pentru cazurile genitiv şi dativ, distingând articolele enclitice de cele proclitice; indicaţi rolul special al articolului hotărât proclitic:
   a. *„Din partea tatei, care ades îmi zicea în bătaie de joc..." ; „Dă pace băietului, [...] că-i feciorul lui Ştefan a Petrei, gospodar de la noi din sat"; „nu-i o femeie de înţeles, ca mătuşa Anghiliţa lui moş Chiriac"; „în ziua de Lăsatul-săcului de postul Sân-Petrului"; „noaptea, la o clacă de dezghiocat păpuşoi, i-am scos Măriucăi un şoarec din sân"; „Oare Grigore a lui Petre Lucăi de la noi din sat pe la ce şcoli a învăţat [...]?"; „mi s-a părut că mă aflu în sânul lui*

Dumnezeu"; „*Malca – așa era numele nurorei lui jupân Strul*"; „*Lui dascălul Vasile a Vasilcăi îi plăteam numai câte un sorocovăț pe lună*"; „*Dar fost-a scris părintelui Duhu să nu asculte în totul sfaturile cuviosului stariț*"; „*În ajunul Sfântului Vasile*"*(Ion Creangă);*

b. „*Utilizarea* ***mouse*****-ului în Windows**"; „*În partea de jos a* ***list-boxului***"; „*Page Down este opusul lui* ***Page Up***"; „*ca în cazul fonturilor și al altor trăsături ale* ***Wordului***"; „*înaintea lui* ***t*** *din cuvântul* ***the***"; „*selectarea lui* ***known***" *(Word);* „*componența* ***lui GN*** *din structura unei propoziții*" *(DSL).*

4. Indicați cazul substantivului subliniat din următoarele construcții, alegând unul dintre răspunsuri și tăindu-le pe cele considerate incorecte: **α.** genitiv; **β.** dativ; **γ.** acuzativ:
   a. „*Poate că acesta-i vestitul Ochilă, [...] nepot de soră* **lui Pândilă**";
   b. *El este nepotul* **lui Tudor Vianu**;
   c. „*observațiile exigentului și, totuși, blândului nostru* **profesor**";
   d. *împotriva celor cinci* **studenți**;
   e. *împotriva a cinci* **studenți**;
   f. *împotriva a cinci dintre* **studenți**.
5. Indicați ce rol suplimentar îndeplinește articolul (hotărât sau nehotărât) în cazul cuvintelor subliniate; analizați morfologic aceste cuvinte:
   a. „*vreu să-ți fac și eu* **un bine** *în viața mea*"; „*de-ți era mai mare* **dragul** *să-l privești*"; „*căci de* **zbânțuitul** *ista al dumitale nimica nu scapă*"; „*de pârâiau roatele și sărea colbul în* **naltul** *cerîului*"; „*Și numai așa se putea liniști biata mama de* **răul** *nostru*"; „*am ajuns într-***un târziu**, *noaptea*"; „*Iar* **stropșitul** *de Ion [...] face o hodorogeală*" *(Ion Creangă);* „**un prostălău** *de scriitor*"; „**Inocentul** de mine credea că..."; „*uneori nu apuc să sfârșesc o frază, că a și venit* **mâine-le**" *(Paul Goma);*
   b. „**Cele răle** *să se spele,* **cele bune** *să s-adune*" *(Ion Creangă);*
   c. **Un Enescu** *nu apare în fiecare an; La întoarcere, am găsit* **un București** *ostil, de nerecunoscut;* „*Bine, bine, ar fi făcut* **Saint-Just**-*ul de Slobozia*" *(RLib.);* *Aș cumpăra* **un Luchian**.
6. Comparați din punct de vedere gramatical construcțiile subliniate:
   - *din pricina* **păcătoasei istorii** – *din pricina* **păcătoasei de istorii**;
   - *se află călare* **pe cel mai strașnic cal** – „*se află călare* **pe un cal de cei mai strașnici**";
   - *plecarea* **celor mai tineri profesori** – *plecarea* **celor mai tineri dintre profesori**.
7. **A.** Indicați cu ce valori gramaticale apare forma **a** în următoarele construcții:
   a. „*În zburdalnica vârstă* **a** *tinereței*";
   b. „*pentru hatârul călugărilor și* **a** *călugărițelor*";
   c. „*unde se pomenea școli ca* **a** *lui Baloș din Moldova?*";
   d. „*Apoi bine că știu* **a** *cui ești, măi țică*";
   e. „*se face* **a** *o căuta de ou*";
   f. „*Căci era acum* **a** *scăpare de dânsul, drept să vă spun*";
   g. „**a** *sculat mai tot satul în picioare*";
   h. „*Așa* **a** *fi, n-***a** *fi așa, zise mama, vreu să-mi fac băietul popă*";
   i. „*o namilă de om mânca brazdele de pe urma* **a** *24 de pluguri*";
   j. „*Când s-***a** *face mai mărișor, are să înceapă* **a**-*i mirosi* **a** *catrință*";
   k. „*cu prietenul meu Chiriac* **a** *lui Goian*";
   l. „*care se zice că face* **a** *vânt și vreme rea*";
   m. „*Mecet, Berechet, Pleșcan, cum s-***a** *fi chemând*" *(Ion Creangă).*

   B. Indicați, pentru exemplele anterioare, care dintre utilizările lui **a** sunt diferite de norma literară actuală; indicați în ce constă această diferență.
8. **A.** Arătați cu ce valori gramaticale apare forma **cele** în următoarele construcții:
   a. „*să-ți deie toate darurile sale* **cele** *bogate*";
   b. „*e una din* **cele** *care scoate mahmurul din om*";
   c. „*eu cu Zaharia [...], mirându-ne de* **cele** *întâmplate*";
   d. „*Încă n-am văzut așa femeie să plângă de toate* **cele**";
   e. „*Și noi pe căldurile* **cele**, *ne ungeam cu leșie tulbure*";
   f. „*s-o îndosesc de mama vreo două zile în pod prin* **cele** *putini hârbuite*";
   g. „*Ia lasă-mă, giupânească, cu cărțile* **cele** *a d-voastră*" *(Ion Creangă).*

   B. Analizați, în exemplele anterioare, părțile de propoziție din structura cărora face parte forma **cele**.

   C. Alcătuiți un enunț potrivit care să includă un grup omofon cu **cele**; faceți analiza gramaticală a acestui grup.
9. Indicați alte valori gramaticale, în afara celei de articol, ale formei **lui**. Dați câte un exemplu pentru fiecare.
10. Alegeți construcția corectă, tăind-o pe cea incorectă (tăindu-le pe cele incorecte):
    – *amândoi* ***fiii/fii*** *noștri; amândoi acești* ***fiii / fii;***
    – *toți* ***geamgiii/geamgii*** *din bloc;*
    – *în* ***propriii-i/proprii-i*** *ochi;*
    – *din* ***punct/punctul*** *de vedere istoric;*
    – din ***punct/punctul*** *de vedere al istoricului;*
    – centru de primire ***a/al*** *pensiilor;*
    – *grație ajutorului privat și* ***a sprijinului/și sprijinului*** *de la stat;*
    – *proprietarul hotelului și* ***restaurantelor/și al restaurantelor/și ale restaurantelor;***
    – *plecarea în străinătate a prietenei mele* ***celei mai bune/cea mai bună;***
    – *plecarea celei mai bune prietene* ***a mele/a mea/ale mele;***
    – *plecarea celor mici și* ***a celor mari/și ai celor mari/și celor mari;***
    – clasa ***a întâia / întâi / întâia;*** *clasa* ***a doua/doua;***
    – *în cazul agriculturii și* ***al altor / a altor*** *ramuri ale economiei;*
    – *Dădeam atenție fiecărei apariții* ***ale distinsului*** *profesor/* ***a distinsului*** *profesor.*

Testul nr. 3

PRONUME ȘI ADJECTIV PRONOMINAL

1. Indicați cinci funcții sintactice ale genitivului prepozițional, exemplificați pe fiecare cu alt tip de pronume și faceți analiza completă a genitivelor.
2. Indicați și exemplificați valorile specifice formelor neaccentuate de dativ ale pronumelor personale și reflexive.

3. Indicați și exemplificați cinci valori morfologice distincte pe care forma **ce** le are în limba română.
4. Stabiliți valorile gramaticale (morfologice și sintactice, acolo unde este posibil) ale formei **i** din următoarele construcții:
   a. *I-a venit o scrisoare din străinătate.*
   b. *Nu-**i** mai pasă de cei din jur.*
   c. *I-au sosit copiii din străinătate.*
   d. *„și mă alintam la sânu-**i**, gângurind și uitându-mă în ochii-**i** cu drag" (Creangă)*
   e. *Zi-**i** un cântec de la noi!*
   f. *Nu-**i** întâlneam decât o dată pe lună.*
   g. *„Dar și asta-**i** o avere, când e omul sănătos" (Creangă)*
   h. *„dar mi-**i** de-a mirarea de unde ai să-l iei, dacă n-are ființă pe lume" (Creangă)*
   i. *„Dacă le-**i** duce, dascăle, ți le dau degeaba" (Creangă)*
5. Stabiliți valorile gramaticale (morfologice și sintactice, acolo unde este posibil) ale lui **și** din următoarele construcții:
   a. ***Și**-a impus multe restricții alimentare.*
   b *„Fetele de la ghilit [...] numa-**și** dau ghiont una alteia" (Creangă)*
   c. ***Și**-a trimis nevasta la cumpărături.*
   d. *„uneori, sărindu-**și** din minți, își rupea ciubotele..." (Creangă)*
   e. *A întârziat **și** astăzi.*
   f. *Astăzi, **și** să mori e greu.*
   g. *„cu ochii mari, negri ca murele **și** scânteietori ca fulgerul" (Creangă)*
   h. *Dorea să mă găsească **și** să-mi spună necazurile lui.*
   i. *„Însă veselia nu s-a închiet numai cu atâta; alta **și mai și** s-a început din capăt." (Creangă)*
6. a. Indicați care pronume se pot adjectiviza.
   b. Dați câte un exemplu pentru fiecare tip de adjectiv pronominal, utilizându-l la forma de dativ feminin singular.
7. a. Indicați care pronume nu se pot adjectiviza.
   b. Dați câte un exemplu pentru fiecare pronume de la **a**, utilizându-l la cazul dativ.
8. Se dau enunțurile:
   a. *„Crezându-te că ești mai mult decât ești, nu vei înainta niciodată spre ceea ce-ți închipui că ești." (Iorga)*
   b. *„Ca să scapi de gândul mortului, iei asupră-ți grija mormântului." (Iorga)*
   c. *„Cutare se miră că în codrii dumitale sunt mai multe vreascuri și frunze decât în livada lui." (Iorga)*
   d. *„Și, mai ales, vai de acela care scrie ca să-și dovedească lui aceasta!" (Iorga)*
   e. *„Râzi de ce înțelegi prea bine, dar și de ce nu înțelegi deloc." (Iorga)*

   Extrageți pronumele și aranjați-le pe coloane:
   A. după tipul de pronume, așezând în aceeași coloană pronume de același fel;
   B. după identitatea de funcție sintactică, așezând într-o coloană pronumele care îndeplinesc aceeași funcție (vor alcătui o singură coloană formele care, deși nu au funcție de parte de propoziție, au același rol de marcă a diatezei reflexive).

9. Încercuiți, acolo unde este cazul, greșelile, apoi rescrieți enunțurile sub formă corectă:
   a. *Părerea Ioanei este că ne-am educat greșit proprii copii, dar că proprii-i fii sunt atent educați.*
   b. *Incorecții noștrii arbitrii s-au lăsat mituiți de câțiva membrii din conducerea clubului.*
   c. *Uitându-mă într-ânsa, descopăr întruna din laturi, prezența a multor spărturi.*
   d. *Sfaturile profesoarei însăși nu mai au nici o valoare în ochii noștri.*
   e. *Vi-o repet a nu știu câta oară că vi se pare, că nu-i adevărat ceeace spuneți.*
   f. *Copii, șterge-ți tabla și lăsați clasa în ordine!*
   g. *Ioane, șterge-ți picioarele în fața ușii!*
   h. *Grație celor ce ne-au ajutat direct, dar și a celor mulți din umbră, am reușit să rezistăm.*
   i. *Cartea da-tu-mi-s-a numai ieri și o voi înapoia-o săptămâna viitoare.*
   j. *Aceiași statură, aceiași ochi, aceiași delicatețe, care le-am observat și la mama ei!*
10. Alegeți tipurile de pronume cu flexiune pentru genitiv; construiți (cu fiecare tip) enunțuri în care aceste genitive să îndeplinească funcția de atribut pronominal genitival.

Testul nr. 4

RECAPITULATIV: SUBSTANTIV, ADJECTIV, PRONUME

1. Alegeți patru prepoziții care se construiesc cu dativul, patru prepoziții care se construiesc cu genitivul și două locuțiuni prepoziționale care se construiesc cu acuzativul; alcătuiți cu ele propoziții și analizați sintactic și morfologic părțile de propoziție pe care le introduc.
2. Indicați funcțiile sintactice ale dativului neprepozițional (dați pentru fiecare câte două exemple, exprimate prin substantiv și prin pronume, acolo unde este posibil).
3. Stabiliți (cu câte un exemplu pentru fiecare) care sunt valorile gramaticale ale formei **o**; analizați sintactic și morfologic fiecare situație.
4. Stabiliți (cu câte un exemplu pentru fiecare) care sunt valorile gramaticale ale formei **vă**; analizați sintactic și morfologic fiecare apariție.
5. Se dau construcțiile:
   a. *cartea **lui** – cartea **lui** Ion;*
   b. *în cartea **sa** – în cartea-**i** – în cartea **ei**;*
   c. ***Îmi** convine situația – **Îmi** impun numeroase restricții;*
   d. ***acestei** fete – fetei **acesteia**;*
   e. *acestei fete frumoase **a mele** – fetei **mele** frumoase;*
   f. *cartea **aceluia** – cartea **acelui** elev – cartea elevului **aceluia**;*
   g. ***Cărui** elev i-am dat cartea? – Mă întreb **cărui** elev i-am dat cartea – Dau cartea **cărui** elev are nevoie de ea;*
   h. *Ne întrebăm cum este mai bine – Ne pare bine – Ne doare capul – Ne-am pierdut averea;*

i. ***Dragul** meu prieten a dispărut. – **Dragul** meu, ți-am scris și ieri. – **Dragul** meu prieten, revin la întrebarea de ieri;*

j. ***Dumnealui** îmi cere des părerea. – Cartea **dumnealui** este interesantă.*

k. *Un bătrân **suferind** mă impresionează totdeauna. – Femei **suferinde** sunt multe în țara asta;*

l. *O femeie **plângând** este un spectacol trist. – O femeie **plânsă** este aici o apariție obișnuită.*

A. Indicați, acolo unde este cazul, deosebirile gramaticale dintre forme, analizând fiecare situație marcată grafic.

B. Printre cuvintele subliniate, există ambiguități morfologice (adică sunt unele care admit dublă interpretare morfologică)? Dacă există, indicați-le și arătați în ce constă ambiguitatea.

6. Stabiliți zece funcții sintactice diferite (necircumstanțiale și circumstanțiale) ale pronumelui relativ, dând pentru fiecare câte un exemplu.

7. Stabiliți deosebirea gramaticală dintre: *plecarea **nebunei mele de prietenă** – plecarea **prietenei mele nebune**.*

8. Se dă textul: *„– Hei, dragele mele vere, zice Spânul cu viclenia lui obicinuită; d-voastră încă nu știți ce-i pe lume." (Creangă)*

A. Alegeți pronumele și adjectivele pronominale din text care apar la alt caz decât la nominativ și acuzativ; analizați-le sintactic și morfologic.

B. Forma ***ce*** apare la cazul: **a.** nominativ; **b.** acuzativ.
Alegeți răspunsul corect, tăindu-l pe cel incorect. Construiți un exemplu în care ***ce***, păstrându-și valoarea morfologică din text, să apară la celălalt caz.

C. Construiți două propoziții în care să apară două omonime pronominale ale formei ***i*** din text, respectând condiția ca în prima să aibă funcția de atribut, iar în a doua, de complement; faceți analiza completă a celor două forme.

9. Construiți cinci propoziții care să conțină câte un adjectiv posesiv, astfel încât fiecare adjectiv să apară la alt caz.

10. Construiți cinci propoziții care să conțină câte un pronume posesiv, astfel încât fiecare pronume să îndeplinească altă funcție sintactică; indicați fiecare funcție și cazul fiecărui pronume.

Testul nr. 5

VERB

Se dă textul: „– [...] *Când vei ajunge și tu odată mare și tare, îi căuta să judeci lucrurile de-a fir a păr și vei crede celor asupriți și necăjiți, pentru că știi acum ce e necazul. Dar până atunci, mai rabdă, Harap-Alb, căci cu răbdarea îi frigi pielea.*

Harap-Alb, nemaiavând ce zice, mulțămește lui Dumnezeu, și de bine, și de rău, și sfintei Dumineci pentru buna găzduire și ajutorul făgăduit." (Ion Creangă).

1. **a.** Alegeți și analizați morfologic formele de viitor din text.

b. Exemplificați un tip de viitor inexistent în text, în structura căruia intră alt auxiliar decât cele din text.

c. Stabiliți cu ce valori apare în text forma ***îi***. Indicați și alt omonim morfologic, unul inexistent în text.

2. Comparați, sub aspect morfologic, verbul *a răbda* din construcțiile: **a.** *Mai rabdă Harap-Alb ce rabdă, până când totul îi ajunge de nesuportat.* **b.** *„Dar până atunci, mai rabdă, Harap-Alb, căci cu răbdarea îi frigi pielea."* (ultima este construcția din text).

3. **a.** Există în text verbe la moduri nepersonale? Dacă există, extrageți-le și analizați-le morfologic și sintactic.

b. Indicați și exemplificați, pentru fiecare, cinci funcții sintactice (atunci când este posibil), diferite de cele din text.

4. Alegeți forma corectă, tăind-o pe cea incorectă:

vei ști – vei știi;
ai să ști – ai să știi;
(De-)ai ști – (De-)ai știi;
(n-)am ce ști – (n-)am ce știi;
Ști (ceva?) – Știi (ceva?)
(Încearcă) să ști – (Încearcă) să știi;
Știu-tu-l-ai (așa de hain?) – Știutu-l-ai (așa de hain?);
(vreau) să se știe – (vreau) să se știie;
neștiind – neștind;
(poți) ști – (poți) știi.

5. **A.** Analizați sintactic aparițiile din text ale verbelor ***a ajunge*** și ***a fi***.

B. Stabiliți cu ce trăsături sintactice apare ***a ajunge*** în următoarele enunțuri:

a. *El ajunge la facultate.*

b. *Cine se grăbește ajunge la timp oriunde este nevoie de el.*

c. *El a ajuns la o mai bună înțelegere a situației.*

d. *El m-a ajuns în dreptul Cișmigiului.*

e. *Ajungând ce și-a dorit, a uitat de cei care l-au ajutat.*

f. *A ajuns o mare durere să ai nevoie de administrație!*

g. *Mi-a ajuns, nu mai vreau să aud de tine!*

h. *Îmi ajunge să-l știu sănătos, ca să fiu liniștit.*

i. *El s-a ajuns acum, nu-l mai dai jos din mașină!*

Alegeți soluția corectă dintre următoarele serii de trăsături: – predicativ personal intranzitiv; – predicativ personal tranzitiv; – copulativ personal intranzitiv; – copulativ impersonal intranzitiv; – predicativ impersonal intranzitiv; – predicativ personal intranzitiv și reflexiv.

6. **a.** Prin ce se deosebește uzul din text al verbului ***a crede*** de uzul sintactic din limba literară actuală?

b. Cunoașteți o unitate frazeologică (o expresie verbală) conținând pe ***a crede*** cu același regim ca și cel din text (sau, altfel spus, care păstrează construcția cu același caz)?

7. Comparați din punctul de vedere al diatezei următoarele enunțuri în care apare ***a crede*** și faceți analiza predicatelor conținând acest verb:

a. *Crede-mă, am dreptate!*

b. *El se crede Dumnezeul românilor.*

c. *În oraș, se crede deja că poluarea a depășit limita admisă.*

d. *El și-a crezut totdeauna copilul, nedând nicio atenție părerii celorlalți.*

e. *E atât de surprins, că nu-și crede ochilor și urechilor.*

8. **A.** Există în text forme obținute prin conversiune de la verb? Dacă există, analizați-le.
   B. Comparați, din punct de vedere gramatical, următoarele apariții ale formei ***făgăduit***:
   a. *Înainte de a fi făgăduit asta, trebuia să te gândești de o mie de ori;*
   b. *Ajutoarele, fiind făgăduite, trebuiau aduse la timp;*
   c. *Nu s-a achitat de cele făgăduite;*
   d. *Ne-am săturat de făgăduit, am vrea să oferim și lucruri mai sigure;*
   e. *De făgăduit, ți-am făgăduit eu, dar e destul de greu de îndeplinit.*

9. **A.** Analizați, în următoarele enunțuri, predicatele conținând pe ***a avea***, specificând, pentru fiecare, valoarea gramaticală cu care apare ***a avea***:
   a. *El are două case;*
   b. *El are de terminat o carte;*
   c. *El n-are ce se face;*
   d. *Sunt liniștită: n-are ce se întâmpla;*
   e. *El n-are să reușească singur;*
   f. *N-avea să mai apuce primăvara;*
   g. *Aibă parte numai de necazuri!*
   B. Analizați, acolo unde este posibil, și determinanții pe care îi are verbul ***a avea***.

10. Alegeți forma corectă, tăind ce este incorect:

să aibă – să aibe;	*dăinuiește – dăinuie;*
creând – creind;	*dezagregă – dezagreghează;*
creează – creiază – crează;	*se chinuie – se chinuiește;*
se vor complace – se vor complăcea;	*ar umplea – ar umple;*
Deie Domnul! – Dea Domnul!;	*va zăcea – va zace;*
Beie cât o vrea! – Bea cât o vrea!;	*va tace – va tăcea;*
așază – așează;	*a compare – a compărea;*
înfățișează – înfățișază;	*îndrumă – îndrumează;*
Nu merită (să faci efort) – Nu se merită (să faci efort);	*să puie capăt – să pună capăt;*
	înseamnă – însemnează;
va transpare – va transpărea;	*cheltuiește – cheltuie;*
	ne speriasem – ne speriaserăm.

Testul nr. 6

VERB ȘI PĂRȚI DE VORBIRE NEFLEXIBILE

1. Se dă textul: *„Ia, acum mai vii de-acasă, fătul meu. Zică cine-a zice și cum a vrè să zică, dar când este să dai peste păcat, dacă-i înainte, te silești să-l ajungi, iar dacă-i în urmă, stai și-l aștepți. Mă rog, [...]. Așa e lumea asta și, de-ai face ce-ai face, rămâne cum este ea; nu poți s-o întorci în ruptul capului. Vorba ceea: «Zi-i lume și te mântuie!»" (Creangă)*
   a. Extrageți și analizați toate verbele care apar la alte moduri predicative decât la indicativ.
   b. Analizați formele de viitor din text.

2. **a.** Indicați cu ce valori gramaticale apar, în textul de la **1**, verbele ***a fi*** și ***a rămâne***.
   b. Analizați predicatele din care acestea fac parte.

3. **a.** Care este valoarea din text a formei ***ia***?
   b. Stabiliți omonime gramaticale și omofone ale acesteia, dând câte un exemplu potrivit pentru fiecare; indicați și valoarea lor gramaticală.

4. **a.** Extrageți (din textul de la **1**) cuvintele neflexibile și grupați-le după partea de vorbire căreia îi aparține fiecare cuvânt selectat.
   b. Arătați, acolo unde este cazul, ce funcție de parte de propoziție îndeplinește fiecare, iar, pentru instrumentele sintactice, ce tip de relație exprimă.
   c. Dacă în text există locuțiuni adverbiale, alegeți-le și indicați valoarea lor semantică.

5. Se dau perechile de omofone:

numai – nu mai;	*deloc – de loc;*
decât – de cât;	*degrabă – de grabă;*
odată – o dată;	*întruna – într-una;*
altfel – alt fel;	*numaidecât – numai de cât;*
defel – de fel;	*cândva – când va.*

   Dați câte un exemplu potrivit pentru fiecare situație și explicați gramatical diferențele de grafie.

6. Dați, în enunțuri diferite, cinci exemple de locuțiuni adverbiale și cinci exemple de locuțiuni conjuncționale. Faceți analiza sintactică a locuțiunilor adverbiale, iar, pentru cele conjuncționale, indicați ce tip de relație sintactică stabilește fiecare.

7. **a.** Explicați gramatical omofonele din grupurile: *Scrieți exercițiile! – Scrie-ți exercițiile!*
   b. Alegeți exemple potrivite pentru perechea: *ori – or*; indicați care este diferența gramaticală dintre forme.

8. Selectați și comparați din punct de vedere gramatical predicatele din construcțiile: *Studentul Ionescu este preferat și încurajat de profesori – Studentul Ionescu este preferatul profesorilor – Studentul Ionescu este harnic și inteligent.*

9. Realizați, separat pentru **A** și **B**, comparația gramaticală a formelor subliniate; indicați, pentru fiecare situație, și calitatea sintactică a determinanților (eventual, a regenților):
   A. a. *Ion* **poate** *pleca*; **b.** *Ion* **poate** *să plece*; **c.** *Ion* **poate** *pleacă*; **d. Poate** *că Ion pleacă*; **e. Poate** *să fi plecat, dar nu sunt sigur.*
   B. a. Trebuie *să plecăm*; **b. Trebuie** *că Ion e bolnav, de n-a venit*; **c.** *Lui Ion îi* **trebuie** *o carte.*

10. Comparați gramatical formele subliniate:
   a. *Ion nu* **se cunoaște** *prea bine pe sine însuși* – **Se cunoaște** *deja cine este făptașul;*
   b. *Ion* **se știe** *nevinovat* – **Se știe** *de către toți care este data examenului;*
   c. *Ion* **își pregătește** *un ceai* – *Ion* **își pregătește** *copilul de plecare.*

Testul nr. 7

VERB ŞI PĂRŢI DE VORBIRE NEFLEXIBILE

Se dă textul: „*— Râzi tu râzi, Harap-Alb, [...] dar unde te duci, fără de mine rău are să-ţi cadă. Fata împăratului nu se capătă aşa de lesne cum crezi tu. Din gardul Oancei ţi-a da-o împăratul, dacă n-oi fi şi eu pe acolo.*

— Hai şi tu cu noi, dacă vrei, zise Harap-Alb, că doar n-avem a te duce de mână ca pe un orb.

Ochilă atunci se iè şi el după Harap-Alb şi pornesc tuscinci înainte. Şi mai mergând ei o bucată, numai iaca ce vede altă bâzdâganie şi mai şi: o pocitanie de om umbla cu arcul după vânat paseri. Si-apoi chitiţi că numai în arc se închia tot meşteşugul şi puterea omului aceluia? Ţi-ai găsit! Avea un meşteşug mai drăcos şi o putere mai sus decât îşi poate dracul închipui: când voia, aşa se lăţea de tare, de cuprindea pământul în braţe. Şi altă dată, aşa se lungea de grozav, de ajungea cu mâna la lună, la stele, la soare [...]. Şi dacă se întâmpla să nu nimerească paserile cu săgeata, ele tot nu scăpau de dânsul [...].

— Dar oare pe acesta cum mama dracului l-a fi mai chemând?

— Zi-i pe nume, să ţi-l spun, răspunse atunci Ochilă, zâmbind pe sub mustaţe."

(Ion Creangă)

1. Ce forme de indicativ, exceptând pe cele de prezent, există în text? Analizaţi-le.
2. Alegeţi din text verbele la moduri predicative (exceptând indicativul) şi analizaţi-le.
3. Urmăriţi grupul alcătuit din verb şi formă atonă de pronume reflexiv în acuzativ. Stabiliţi dacă reprezintă o singură parte de propoziţie sau două; justificaţi soluţia.
4. Analizaţi grupul alcătuit din verb şi formă atonă de pronume reflexiv în dativ. Stabiliţi calitatea sintactică a reflexivului, distingând reflexivele în dativ cu funcţie de parte de propoziţie de cele fără funcţie de parte de propoziţie; justificaţi, în fiecare situaţie, soluţia adoptată.
5. Alegeţi din text verbele la moduri nepersonale şi analizaţi-le.
6. Indicaţi şi exemplificaţi, pentru fiecare mod nepersonal existent în text, câte cinci funcţii sintactice diferite de cele din text.
7. **a.** Cu ce valori morfologice şi sintactice apare în text forma ***a avea***?
   b. Care sunt în text valorile sintactice ale verbului ***a ajunge***?
   c. Caracterizaţi apariţiile din text ale lui ***a fi***. Stabiliţi alte valori morfologice şi sintactice ale acestuia, actualizate în alte situaţii decât cele prezente în text; exemplificaţi şi caracterizaţi fiecare apariţie.
   d. Există în text verbe impersonale? Dacă există, indicaţi-le, analizaţi-le şi arătaţi cum se manifestă trăsătura impersonalităţii.
8. **A. a.** Cu ce valori gramaticale apare în text forma ***tot***?
   b. Indicaţi şi exemplificaţi altă valoare decât cele din text.
   B. a. Cu ce valori gramaticale apare în text forma ***de***?
   b. În cazul unui ***de*** conjuncţional, indicaţi şi exemplificaţi trei valori circumstanţiale diferite de cea din text şi trei valori necircumstanţiale.

   C. a. Care sunt valorile din text ale formei ***a***?
   b. Indicaţi şi exemplificaţi alte trei valori ale omonimului morfologic ***a***.
   D. Precizaţi valorile gramaticale pe care le are în text forma ***şi***.
9. **a.** Există în text interjecţii? Dacă există, indicaţi-le şi stabiliţi statutul lor sintactic.
   b. Există în text adverbe? Dacă există, extrageţi-le, grupându-le în două clase: cu funcţie sintactică şi fără funcţie sintactică. Pentru cele din prima categorie, indicaţi şi funcţia.
10. În afara celor de la **9**, există în text şi alte părţi de vorbire neflexibile? Dacă există, alegeţi-le, stabilind, pentru fiecare, partea de vorbire căreia îi aparţine şi ce tip de relaţie exprimă.

Testul nr. 8

SINTAXA PROPOZIŢIEI: SUBIECT, PREDICAT, COMPLEMENTE NECIRCUMSTANŢIALE

Plecând de la câteva „cugetări" ale lui N. Iorga, să se răspundă la următoarele cerinţe:

I.

„*Istorie se cheamă ceea ce s-a întâmplat cu adevărat, nu ceea ce am vrea să se fi întâmplat.*"

1. Indicaţi care sunt subiectele şi ce fel de subiect are fiecare propoziţie.
2. Alegeţi soluţia corectă, tăindu-le pe cele incorecte. Substantivul *istorie* are funcţia de: **a.** subiect; **b.** nume predicativ; **c.** complement direct.
3. Comparaţi construcţia de la **I** cu : **α.** ***Istoria înseamnă adevărul întâmplat, şi nu cel imaginat*** şi **β.** ***Istoria o reprezintă tot ce s-a întâmplat cu adevărat***, indicând, pentru **α.** şi **β.**, care este funcţia sintactică a cuvântului subliniat.
4. Modificând ultima parte a textului: „*Istorie se cheamă ceea ce s-a întâmplat cu adevărat, nu ceea ce am vrea să trăim cu adevărat*", urmăriţi, în această nouă formă, care este funcţia sintactică a cuvântului *ceea ce*.

II.

„*A refuza unei naţii recunoaşterea drepturilor sale e a o sili să-şi facă un alt viitor întemeiat pe aceste drepturi.*"

1. Stabiliţi funcţia sintactică a verbelor din text aflate la moduri nepersonale.
2. Alegeţi, pentru substantivul *recunoaşterea*, soluţia corectă: **a.** subiect; **b.** complement direct.
3. Comparaţi construcţia de la **II** cu: *A i se refuza unei naţii recunoaşterea drepturilor sale...* şi indicaţi dacă, sintactic, s-a produs vreo modificare în privinţa substantivului *recunoaşterea*.
4. Selectaţi ultimul complement din text; alegeţi, pentru acest complement, soluţia corectă, tăindu-le pe cele incorecte: **a.** complement direct; **b.** complement indirect; **c.** complement circumstanţial.

III.

„A te supune cuiva care nu e decât ființa ta înălțată, nu mi se pare a fi o umilință."

1. Alegeți subiectele din text, indicând, pentru fiecare, cu ce verb intră în relație. Faceți și analiza morfologică a acestor subiecte.
2. Alegeți pronumele din text și faceți analiza lor morfologică și sintactică.
3. Există în text nume predicative? Dacă există, selectați-le și analizați-le.
4. Ce modificări sintactice suferă textul în următoarea variantă de formulare: *A te supune cuiva care nu e altcineva decât ființa ta...*

IV.

„A te crede mai mare e totdeauna mai bine decât a te crede mai mic: mărești în același timp datoria și idealul tău."

1. Alegeți subiectele și indicați, pentru fiecare propoziție, tipul de subiect. Cu ce valoare specială apare subiectul ultimei propoziții.
2. În text se repetă aceeași formă de pronume. Indicați tipul de pronume și situația sintactică în care se află.
3. Selectați și analizați predicatele nominale din text.
4. Ce modificări sintactice suferă textul în următoarele variante de formulare (modificările sunt marcate cu aldine): **α.** *...e mai bine decât a te crede mai mic: **cresc** în același timp datoria și idealul tău;* **β.** *...**sunt mărite** în același timp datoria și idealul tău.*

V.

„Om în adevăr bun e numai acela care ar fi putut fi rău și n-a fost."

1. Selectați și analizați predicatele din text.
2. Selectați și analizați acel nume predicativ care nu face parte din structura unui predicat.
3. Există în text complemente necircumstanțiale? Dacă există, indicați-le și analizați-le.
4. Pentru următoarea variantă de formulare: *Se poate spune că om în adevăr bun e numai acela care, deși ar fi putut face mult **rău**, n-a făcut-o*, **a.** alegeți infinitivele din text și indicați funcția lor sintactică; **b.** analizați sintactic și morfologic cuvântul subliniat.

VI.

*„În ceruri nu se poate ține nicio socoteală **de ceea ce** sunt datori a-și da oamenii unul altuia, precum nu se ține seamă florii de mirosul ei sau soarelui de lumina **pe care** o răspândește."*

1. Indicați care sunt subiectele și tipurile de subiect pentru fiecare propoziție.
2. Alegeți formele neaccentuate de pronume și faceți analiza lor morfologică, iar, acolo unde este posibil, și analiza sintactică.
3. Analizați acele complemente necircumstanțiale din text exprimate altfel decât prin pronume.
4. Alegeți, pentru formele subliniate, răspunsul corect, tăindu-l pe cel incorect: **a.** sunt aceeași parte de propoziție ; **b.** sunt părți diferite de propoziție. Explicați soluția aleasă.

VII.

„Învățător de oameni înseamnă acela care e gata oricând să te învețe și are oricând despre ce să te învețe."

1. Alegeți, pentru cuvântul *învățător*, soluția corectă, tăind pe celelalte: **a.** este subiect; **b.** este nume predicativ; **c.** este complement direct.
2. Indicați și exemplificați alte funcții sintactice ale pronumelui relativ decât cele existente în text (nu vă vor interesa funcțiile circumstanțiale și cea de atribut).
3. Arătați ce modificări morfosintactice suferă textul în următoarea variantă de formulare: *„...care e gata oricând să te învețe și are oricând despre ce te învață.*
4. Contrageți partea de text subliniată, indicând forma rezultată din contragere; arătați și ce modificări sintactice a suferit textul.

VIII.

*„Învățat e omul care nu mântuie niciodată **de învățat**."*

1. Alegeți, pentru primul predicat, răspunsul corect, tăindu-l pe cel incorect: **a.** este predicat verbal; **b.** este predicat nominal. Construiți un enunț în care să se actualizeze cealaltă funcție.
2. Analizați sintactic și morfologic forma verbală subliniată.
3. Indicați și exemplificați trei funcții necircumstanțiale ale acestui mod verbal, diferite de cea din text.
4. Comparați următoarele construcții: **a.** *Am terminat de rezolvat acest **test**;* **b.** *Mi-e greu de rezolvat acest **test**;* **c.** *E imposibil de rezolvat de întreaga clasă acest **test**;* **d.** *Îmi rămâne de rezolvat acest **test**;* **e.** *E tare dificil de rezolvat acest **test**;* **f.** *Mă pregătesc de rezolvat acest **test**.*
   Grupați construcțiile după soluția de interpretare sintactică a cuvântului subliniat: **α.** are funcția de complement direct; **β.** are funcția de subiect; **γ.** admite ambele interpretări.

IX.

„Când faci un lucru bun, fiecare-și zice că ești în stare să-l îndeplinești și singur; la o faptă rea însă, atâția se gândesc că poți obosi și ar fi păcat să n-o mântui."

1. Stabiliți, pentru fiecare propoziție, care este subiectul, tipul de subiect și prin ce este exprimat.
2. Există în text nume predicative? Dacă există, extrageți-le și analizați-le.
3. Alegeți formele neaccentuate de pronume și indicați statutul lor sintactic.
4. **a.** Există în text verbe la moduri nepersonale? Dacă există, selectați-le și analizați-le.

b. Dacă răspunsul de la **a.** este afirmativ, indicați și exemplificați alte trei funcții necircumstanțiale decât cea existentă (sau cele existente) în text.

„Niciodată un om cinstit nu se poate apăra cu atâta înverșunare ca mincinosul care a fost prins."

1. Analizați predicatele din text.
2. Analizați pronumele reflexiv din text și indicați care este regentul acestuia. Dați un sinonim sintactic al construcției reflexive din text conținând pe *a putea*.

„Nu supăra pe cine nu știe să se supere."

3. Indicați funcția sintactică a pronumelui relativ și relațiile pe care le stabilește la nivelul propoziției.
4. Comparați, din punct de vedere sintactic, predicatele *nu supăra* și *să se supere*; atrageți în comparație și construcția: *Mă **supără** cum te porți* (urmăriți posibilitățile de combinare și calitatea sintactică a determinanților).

Testul nr. 9
PĂRȚI DE PROPOZIȚIE

Alegeți răspunsurile corecte, tăindu-le pe cele incorecte; argumentați răspunsul.

1. În construcțiile: *contează **pe colegi**; mizează **pe ei**; se bizuie **pe colegi**; se înfurie **pe colegi**; se răzbună **pe colegi**; îi căsunează **pe colegi**; are ciudă **pe colegi**; „las' **pe mine**, stăpâne" (Ion Creangă); „Când auzeam noi de masă, tăbăram **pe dânsa**" (idem); invidios **pe colegi**; supărat **pe colegi**; gelos **pe alții***, determinantul subliniat este: **a.** complement direct; **b.** complement indirect; **c.** complement circumstanțial de loc.
2. În perechile de construcții: *apasă **butonul** – apasă **pe buton**; își supără părinții – se supără **pe părinți**; a da vina **pe prieteni** – a învinui **pe prieteni**; a încăleca **pe șa** – a încăleca **șaua***, determinanții subliniați îndeplinesc, în cadrul fiecărei perechi: **a.** aceeași funcție sintactică; **b.** funcție sintactică diferită.
3. În construcțiile: *l-au ales **director**; l-au angajat **paznic**; l-au trimis **profesor**; o are **profesoară**, „Pe cine faci **cârpaciu**?"*, substantivul subliniat: **a.** are funcția de complement direct; b. nu are funcția de complement direct.
4. În construcțiile: *Elevii au fost anunțați **ziua și ora** examenului; Eleva a fost întrebată **soluția** ecuației; Odată învățată **tabla** înmulțirii, greul a trecut; **Ce** ai fost rugată?*, cuvintele subliniate îndeplinesc funcția de: **a.** subiect; **b.** complement direct; **c.** nume predicativ.

1. În perechile de construcții: *Prăjitura a fost arsă din neatenție – Prăjitura e prea arsă și fără gust; Prăjitura e coaptă cu ceasul în mână – În mai, cireșele sunt coapte; Sportiva e pregătită cu mare atenție în vederea concursului – În preziua concursului, am constatat că sportiva nu e pregătită; (Ciubotele) „făceau paralele acele, căci pusese piele bună, talpă la fund și erau cusute de tocmeală" (Ion Creangă) – Pantofii erau descusuți*, stabiliți, pentru fiecare pereche de enunțuri, calitatea predicatelor conținând pe *a fi*: **a.** ambele sunt predicate nominale; **b.** unul este verbal, celălalt, nominal. Argumentați răspunsul.
2. Alegeți predicatele și stabiliți tipul de predicat din următoarele fragmente (indicați, acolo unde este posibil, și cazul numelui predicativ):
   - **a.** *„...și popia are multe năcăfale, e greu de purtat. Și decât n-a fi cum se cade, mai bine să nu fie." (Ion Creangă)*;
   - **b.** *„Ori mi-or da feciorii după moarte de pomană, ori ba, mai bine să-mi dau eu cu mâna mea." (idem)*;
   - **c.** *„care și el se mira cum au ajuns profesor" (idem)*;
   - **d.** *„Învățat mai trebuie să fie și acel care face gramatici!" (idem)*;
   - **e.** *„Și era un ger uscat prin luna lui noiemvrie..." (idem)*;
   - **f.** *El bagă de seamă tot ce e în jurul lui și le ține minte pe toate*;
   - **g.** *„n-avu parte să se preufească" (Creangă)*;
   - **h.** *„pe cât era de frumoasă, pe atât era și de darnică, mititica!" (idem)*;
   - **i.** *„tovărășia nu ni se părea dreaptă"*;
   - **j.** *„Bună să-ți fie inima, cum ți-i căutătura!" (idem)*;
   - **k.** *Și el hârști! o pagină*;
   - **l.** *Elevul este apreciat și lăudat de profesori.*

În construcțiile: *Îmi trebuie **o carte**, Îmi convine **situația**, Îmi prieste **aerul** de munte, Îmi ajunge **un necaz**, Îmi revine **o obligație**, Nu-mi merge **afacerea**, Nu-mi strică puțină **odihnă**, „Îndată îți vine **somn**", Nici prin cap nu-mi trece **gândul** ăsta, Îmi scapă din vedere **esențialul**, Mă doare **capul**, Mă preocupă **situația**, Mă miră **rezultatul**, Mă amuză **ideea**, Mă frământă **multe**, Mă copleșește **durerea**, M-a răzbit **foamea**, Mă costă **nepăsarea**; Se întâmplă **o nenorocire**, Intervine **o schimbare**; S-a aflat **adevărul**, S-a mușamalizat **rezultatul** anchetei, „Mi s-a înăcrit **sufletul** de dânsa!"*, substantivele subliniate îndeplinesc funcția de: **a.** subiect; **b.** complement direct. Este valabilă soluția dată pentru toate exemplele? Răspundeți prin: „da"; „nu".

1. În construcțiile:
   - **a.** *Mă preocupă **la ce** te gândești;*
   - **b.** *Nu știu **cărui** dintre elevi îi va reveni bursa;*
   - **c.** *Nu știu **pe cine** să mă supăr;*
   - **d.** ***Pe cine** nu lași să moară nu te lasă să trăiești;*
   - **e.** *Mă întreb **cine** este răspunzător de dezastru;*
   - **f.** *Nu-mi închipui deloc **ce** și **cum** va ajunge el peste vreo zece ani;*
   - **g.** *Aș vrea să știu **ce** se va alege de el;*
   - **h.** *Elevul **pe care** de obicei pot conta s-a îmbolnăvit;*

i. *Am mare respect pentru profesorii* ***de care*** *am fost ajutat;*
j. *Mă întreb* ***ce*** *înseamnă această totală tăcere;*
Indicați funcția sintactică a pronumelor și a adverbelor relative.

2. În construcțiile:
a. *Dorința* ***oricui*** *învață este să reușească;*
b. *Cunosc* ***pe cine*** *a intrat;*
c. *Mă gândesc* ***la ce*** *se va întâmpla;*
d. *Trimit cărți* ***cui*** *are nevoie;*
e. *Nimic* ***din ce*** *s-a spus nu e adevărat;*
f. *Semnificația* ***a ce*** *s-a întâmplat e mai adâncă;*
g. *Nu pot să mă pronunț asupra* ***a ceea ce*** *n-am văzut,*
indicați cazul și funcția sintactică a pronumelor relative. Argumentați răspunsurile.

V.

Din următoarele „cugetări" ale lui N. Iorga, selectați și analizați sintactic și morfologic atributele:

a. *„Moralitatea se razimă pe respectul de alții și pe respectul de sine."*
b. *„Curajul tuturora nu se alcătuiește totdeauna din curajul fiștecăruia."*
c. *„Există o considerație de sine care se hrănește numai din lauda altora."*
d. *„Achile s-ar fi păzit rău dacă și-ar fi ferecat în vederea tuturora călcâiul unde putea fi rănit."*
e. *„Mulți te prețuiesc pentru câte o faptă a ta; te prețuiește în adevăr numai acela pentru care exiști întreg, pentru tine însuți."*
f. *„Aurul unui singur adevărat scriitor ajunge să poleiască o școală întreagă: puțini pot face deosebirea între aurul de deasupra și cel dinăuntru."*
g. *„Cea mai mare mândrie a omului poate fi aceea că el are dreptul de a se simți colaboratorul de fiece clipă al marilor puteri ascunse în el."*

VI.

A. În enunțurile **a–e**, analizați cuvintele subliniate:
a. *I-am omagiat* ***pe toți*** *acei neînfricați eroi.*
b. *Plecarea* ***a zece*** *studenți ne-a dezamăgit.*
c. ***Despre acești*** *doi noi profesori nu ne-am informat încă.*
d. *Discuțiile* ***asupra examenului*** *nu mă interesează.*
e. *Succesul a doi* ***dintre cei mai buni*** *prieteni* ***ai noștri*** *ne-a bucurat imens.*
B. Comparați următoarele enunțuri, stabilind, atunci când este cazul, diferențele sintactice dintre componentele subliniate:
a. ***Pentru elevii*** *din ultima clasă, am pregătit deja bibliografia – „Dacă am adus ca exemplu și această poezie, este anume* ***pentru veselia*** *ei zburdalnică" (Maiorescu) – Și dacă a lipsit astăzi de la școală, este* ***pentru revederea*** *materiei de examen – L-a caracterizat toată viața grija* ***pentru ceilalți****;*
b. *El este* ***altfel*** *decât mi-am imaginat – El procedează* ***altfel*** *decât am sperat – Aș dori să fii mai atent;* ***altfel****, renunț la colaborare – Mi-ar trebui un* ***altfel de*** *colaborator;*

c. *Ne-am întâlnit* ***în locul*** *dinainte stabilit –* ***În locul*** *prietenului meu, aș proceda cu totul altfel –* ***În locul*** *banilor, a primit promisiuni;*
d. *Nu-mi rămâne* ***decât speranța*** *– Nu-mi rămâne altceva* ***decât speranța****; N-am cumpărat* ***decât fructe*** *– N-am cumpărat nimic altceva* ***decât fructe****.*

VII.

Dându-se următoarele perechi de enunțuri, stabiliți dacă, pentru fiecare pereche: **A.** cuvintele subliniate au aceeași calitate morfologică; **B.** au aceeași funcție sintactică.

a. *Mănâncă* ***orice*** *– Mănâncă* ***orice*** *i se dă;*
b. *Vine* ***oricine*** *– Vine* ***oricine*** *are nevoie;*
c. *Trimit* ***pe oricine*** *– Trimit* ***pe oricine*** *vrea să vină;*
d. *Mănânc* ***oricât*** *– Mănânc* ***oricât*** *mi se pune;*
e. *Lucrez* ***oricând*** *– Lucrez* ***oricând*** *sunt solicitat;*
f. *Povestea* ***oricui*** *– Povestea* ***oricui*** *avea răbdare să-l asculte.*

VIII.

Alegeți răspunsurile corecte, tăindu-le pe cele incorecte; exemplificați fiecare răspuns corect:

A. Regentul unui complement aparține următoarelor părți de vorbire: **a.** verb; **b.** pronume; **c.** interjecție; **d.** substantiv; **e.** adjectiv; **f.** adverb; **g.** numeral.
B. Regentul unui atribut aparține următoarelor părți de vorbire: **a.** pronume; **b.** verb; **c.** interjecție; **d.** substantiv; **e.** numeral; **f.** adverb; **g.** adjectiv.

IX.

Alegeți și exemplificați seria (sau seriile) de răspunsuri corecte, tăindu-le pe cele incorecte:
Adverbul îndeplinește următoarele funcții sintactice:

a. subiect – complement direct – complement indirect – nume predicativ;
b. subiect – nume predicativ – atribut – complement de timp;
c. nume predicativ – predicat – atribut – complement de loc;
d. nume predicativ – predicat – complement de agent – atribut.

X.

Alegeți și exemplificați seria (sau seriile) de răspunsuri corecte, tăindu-le pe cele incorecte:
Adjectivul îndeplinește următoarele funcții sintactice:

a. subiect – nume predicativ – atribut – complement direct;
b. subiect – nume predicativ – complement de loc – atribut;
c. nume predicativ – complement de timp – complement de cauză – atribut,
d. complement direct – complement indirect – nume predicativ – atribut.

Testul nr. 10

SINTAXA FRAZEI: SEGMENTARE; PROPOZIȚII NECIRCUMSTANȚIALE

I.

Se dă textul: *„Pe cât, însă, este de sigur că un om cu minte face mai mult decât o sută de mărginiți, pe atât este de sigur că îndată ce din mijlocul unui public este câștigată opinia acelora cu judecată, și ceilalți din public vor urma, ca unii ce sunt deprinși să se ia după judecata altora."* *(Titu Maiorescu)*

1. Extrageți propoziția principală (sau propozițiile principale) din text.
2. În text, există: **a.** două subiective și o predicativă; **b.** două subiective și nicio predicativă; **c.** o subiectivă și o predicativă. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe celelalte două.
3. Ultima propoziție este: **a.** completivă directă; **b.** completivă indirectă; **c.** predicativă. Alegeți soluția corectă, tăindu-le pe cele incorecte.
4. Analizați sintactic și morfologic predicatele conținând verbul ***a fi***.
5. **A.** În text, **a.** există o propoziție atributivă; **b.** nu există o propoziție atributivă. Alegeți soluția corectă, tăind-o pe cealaltă. Dacă există, extrageți propoziția, indicând elementul de relație, precum și termenul regent.
   B. Forma ***ce*** apare la cazul: **a.** nominativ; **b.** acuzativ. Alegeți soluția corectă.
   C. Construiți un enunț în care ***ce***, introducând același tip de propoziție, să fie la celălalt caz.

II.

Se dă textul: *„Cauza acestei disproporții trebuie să fie mai adâncă și, dacă am fi chemați să o exprimăm într-o singură frază, am întrebuința următoarea formulă din teoria evoluționistă aplicată la viața spirituală a poporului: pătura psihologică a generației noastre de astăzi este pregătită pentru poezia lirică și pentru novela poporană, dar nu este încă pregătită pentru lucrarea științifică [...].*

Dar ceea ce nu este astăzi trebuie să fie mâine; și pentru ca să fie, trebuie să fie pregătit." *(Titu Maiorescu).*

6. În text, există: **a.** patru propoziții subiective și nicio predicativă; **b.** trei subiective și o predicativă; **c.** două subiective și două predicative. Alegeți răspunsul corect, tăind cu o linie pe cele incorecte.
7. Extrageți propoziția principală (sau propozițiile principale) din text.
8. Una dintre relațiile care se stabilesc între propozițiile textului se exprimă prin juxtapunere; indicați ce tip de propoziție este introdus astfel și extrageți această propoziție.
9. În ultima frază din textul al II-lea, verbul **a fi** are, în ordinea de apariție, următoarele valori:
   a. predicativ – predicativ – predicativ – auxiliar;
   b. predicativ – predicativ – predicativ – copulativ;
   c. auxiliar – copulativ – predicativ – copulativ.
   A. Alegeți seria corectă, tăindu-le pe cele incorecte.

   B. Construiți două fraze în care verbul **a fi** să îndeplinească celelalte serii de valori.
10. Există în text predicate omonime, adică predicate care, având aceeași formă, să admită, într-un caz, o interpretare de predicat verbal, iar în altul (în altele), de predicat nominal? Dacă există, extrageți-le și analizați-le sintactic și morfologic.

Testul nr. 11

SINTAXA FRAZEI (2): SEGMENTARE; PROPOZIȚII NECIRCUMSTANȚIALE, CIRCUMSTANȚIALE

I.

Se dau enunțurile:

α. *Mârșăvia nu se sfia să și-o mărturisească ori de câte ori avea prilejul.*
β. *Hotărându-se în familie că băiatul să renunțe la facultate, nimeni nu s-a mai gândit la viitorul lui.*
γ. *Cum însă speranțele ne-au fost spulberate, de-acum fie ce-o fi!*
δ. *Decis să nu mai facă niciun compromis, nu-i mai păsa că va fi hulit și persecutat de vechii tovarăși.*

1. Extrageți propozițiile principale din cele patru enunțuri.
2. Extrageți și stabiliți felul propozițiilor necircumstanțiale din aceste enunțuri.
3. **a.** Extrageți și stabiliți felul subordonatei introduse prin ***cum*** (vezi textul **γ**).
   b. Construiți șase fraze în care ***cum*** să introducă alt tip de subordonată decât cea din text. Comparați natura gramaticală a elementului ***cum*** (comparația se referă la calitatea lui morfologică și la cea sintactică); indicați, pentru fiecare frază, felul subordonatei pe care acesta o introduce.
4. **A.** Indicați cu ce valori gramaticale apare ***a fi*** în enunțurile de la **I** și stabiliți natura predicatului din care acesta face parte.
   B. Caracterizați sintactic verbul ***a păsa*** din fraza **δ**, alegând soluția corectă dintre următoarele caracterizări posibile: **a.** personal predicativ tranzitiv; **b.** impersonal predicativ intranzitiv; **c.** personal copulativ intranzitiv. Explicați, prin determinanții pe care îi primește, seria de caracterizări aleasă.
5. Stabiliți ce moduri nepersonale există în cele patru enunțuri; analizați-le sintactic și morfologic.

II.

Se dau enunțurile:

α. *„De teama ca liniștea ce domnea în cuibul nostru să nu fi fost câtuși de puțin tulburată, tata nu lua nicio hotărâre fără s-o întrebe și pe mama, lucru care-și avea și neajunsurile lui și pe care noi, copiii, îl condamnam."* *(Mateiu Caragiale)*
β. *„De dragul dumitale care mi-ai arătat atâta prietenie, am voit, din capul locului, să-mi calc hotărârea de a rămâne «incognito» timpul cât voi fi silit să zăbovesc aici și, dacă nu am făcut-o încă, e numai fiindcă a lipsit prilejul."* *(Mateiu Caragiale)*

γ. *„În ciuda faptului că jandarmii în curtea cuiva nu puteau fi ceva de laudă, Catrina înspăimântată de obicei în asemenea împrejurări, acum stătea în tindă, neputând să-și înăbușe plînsul." (Marin Preda).*

6. **a.** Selectați și indicați felul propozițiilor conținând grupurile: ***de teama, de dragul, în ciuda faptului.***
   b. Analizați sintactic și morfologic aceste grupuri.
7. **a.** Există, în cele trei enunțuri, subordonate subiective, predicative și completive necircumstanțiale? Dacă există, extrageți-le și calificați-le sintactic (faceți abstracție de calificarea după scopul comunicării).
   b. Indicați și exemplificați cinci tipuri de subordonate introduse prin ***dacă*** (două necircumstanțiale și trei circumstanțiale), care să fie diferite de tipul existent în **IIβ**.
8. **a.** Există, în enunțurile de la **II**, propoziții circumstanțiale? Dacă există, selectați-le și analizați-le.
   b. Caracterizați gramatical forma ***numai*** din fraza **β**; indicați propoziția din care face parte și explicați includerea în această propoziție.
9. **a.** Există propoziții atributive în cele trei fraze? Dacă există, selectați-le și indicați, pentru fiecare, care este termenul regent.
   b. Analizați morfologic (iar, acolo unde e posibil) și sintactic elementul lor introductiv.
10. Comparați sintactic cele două apariții ale verbului ***a putea*** din fraza **γ**, indicând, în fiecare caz, funcția lui sintactică și calitatea sintactică a determinanților.

Testul nr. 12

SINTAXA FRAZEI ȘI A PROPOZIȚIEI

I.

Se dă fraza: *„Crezând că ești mai mult decât ești, nu vei înainta niciodată spre ceea ce-ți închipui că ești." (N. Iorga).*

1. Extrageți din text propozițiile completive necircumstanțiale; indicați felul lor, precum și calitatea morfologică a termenului regent.
2. Indicați funcția sintactică a pronumelui relativ din text și explicați prezența prepoziției ***spre***.
3. Care este statutul morfosintactic al cuvântului ***decât***? Ce tip de propoziție introduce?
4. Există în text verbe la moduri nepersonale? Dacă există, indicați funcția sintactică a acestora.

II.

Se dă textul: *Constatând că, **în ciuda eforturilor** de câțiva ani, nu se obținuseră încă **rezultate** convingătoare, investitorul a renunțat să **ne** mai finanțeze proiectul, decizând ca, în timpul cel mai scurt, să-și îndrepte fondurile spre alți cercetători, în stare să-i aducă beneficii rapide și sigure. Nouă nu **ne** rămâne, în aceste condiții, decât să reluăm cercetările anterioare, căci **proiecte** noi este aproape **imposibil** să primim.*

1. Extrageți din text propozițiile subiective, predicative și completive necircumstanțiale; indicați felul lor, relațiile fiecăreia și calitatea morfologică a elementului regent.
2. Analizați sintactic și morfologic cuvintele marcate grafic prin aldine (scrise cu un caracter de literă mai îngroșat).
3. Analizați sintactic și morfologic primul verb care apare la un mod nepersonal.
4. Pentru componentele subliniate, realizați, după caz, contragerea sau expansiunea; rescrieți textul în forma nouă, indicând ce modificări sintactice s-au produs.

III.

Se dă fraza: *„Presupunând că era cu putință să aibă de vorbit cu Pantazi, de care se lega **din ce în ce** mai strâns, și lucruri ce-i priveau numai pe dânșii și temându-mă că i-aș fi putut stânjeni cu prezența mea, **luasem obiceiul** ca, după cafea numaidecât, fără să fiu observat, să mă retrag și să-i las un ceas-două singuri." (Mateiu Caragiale)*

1. Extrageți din text propozițiile subiective, predicative și completive necircumstanțiale; indicați felul lor, relațiile pe care le stabilesc și calitatea morfologică a elementului regent.
2. Analizați sintactic și morfologic verbele din text la moduri nepersonale.
3. Analizați sintactic și morfologic predicatele conținând pe ***a fi***; indicați, pentru fiecare, valoarea gramaticală cu care apare ***a fi***.
4. **a.** Analizați morfologic și sintactic grupurile marcate grafic prin aldine.
   b. În cazul celui de-al doilea grup, faceți comparația cu forma puțin modificată: ***luasem obicei ca...*** (în care substantivul apare nearticulat); stabiliți care sunt consecințele pentru analiza sintactică a frazei.

IV.

Se dă fraza: *Interesați să găsească intelectuali atașați, apți să ocupe posturi de conducere, guvernanții programau întâlniri între patru ochi, încercând să-i aleagă după necesități și opinii și, apoi, să-i convingă pe cei aleși să accepte.*

1. Există în text subordonate completive necircumstanțiale? Dacă există, extrageți-le și indicați tipul de subordonată, precum și termenul din regentă pe care îl determină.
2. Analizați sintactic și morfologic adjectivele din text.
3. Apare în text fenomenul „dublării unui complement necircumstanțial"? Identificați situația și arătați în ce constă.
4. Realizați contragerea a două tipuri diferite de subordonate; rescrieți textul în forma nouă și arătați ce modificări sintactice s-au produs.

V.

Se dă fraza: *„Păsările, învățate să se rotească deasupra a ceva înalt, acum, că acel ceva nu mai era, dădeau târcoale și croncăneau a pustiu din ciocurile lor negre." (Marin Preda)*

1. Există în text o propoziție care admite dublă interpretare. Analizați și explicați în ce constă aceasta.

2. **a.** Extrageți prima propoziție principală din frază.
   b. Extrageți propoziția circumstanțială (sau propozițiile circumstanțiale) din text; arătați felul și elementul de relație.
3. Utilizând un element de relație specificat la **2. b**, indicați și exemplificați alte două tipuri de propoziții circumstanțiale introduse prin același element.
4. Extrageți și analizați sintactic și morfologic complementele circumstanțiale din text.

VI.

Se dă textul: *„Tot ce râvnisem până în ajun cu ardoare: putere, parale, distincții, nu numai că, odată dobândite, nu-mi procurau nicio satisfacție, dar mă indispuneau, mă iritau, tămâierile îmi păreau ofense, însăși voluptatea răzbunării o găseam fadă." (Mateiu Caragiale)*

1. **a.** Ce tip de raport sintactic se stabilește între primele două propoziții principale ale textului și care este mijlocul lui de realizare?
   b. Ce tip de acord apare în prima propoziție principală?
2. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe cele incorecte:
   În frază există o propoziție: **a.** subiectivă; **b.** atributivă; **c.** completivă directă.
   După ce alegeți răspunsul, indicați și natura morfologică a termenului regent.
3. Extrageți și analizați complementele circumstanțiale din text.
4. Analizați sintactic substantivele aflate în nominativ.

VII.

Se dă textul: *„Banul trebuie să meargă: îl strângi, îl furi. E ca și cum ai opri un râu fără să ai o moară." (N. Iorga)*

1. Indicați care sunt subiectele fiecărei propoziții, tipul de subiect și cu ce valoare apare.
2. Există în text propoziții circumstanțiale? Dacă există, extrageți-le și arătați felul lor. Indicați prin ce mijloc se realizează subordonarea.
3. Există în text propoziții subiective și predicative? Dacă există, extrageți propozițiile și arătați felul lor.
4. Utilizând elementul de relație ***ca și cum***, construiți alt tip de subordonată decât cel din text; indicați felul subordonatei.

VIII.

Se dă textul: *„— Poate așa să fie, măicuță, zise Harap-Alb, dar prea multe s-au îngrămădit deodată pe capul meu.*

*— **Câte** a dat Dumnezeu, Harap-Alb, zise sfânta Duminică; **așa** a trebuit să se întâmple și n-ai **cui bănui**: pentru că nu-i după cum gândește omul, ci-i după cum vrè Domnul." (Ion Creangă)*

1. Extrageți propozițiile principale din text și indicați, pentru fiecare, tipul de principală.
2. Există în text propoziții subiective, predicative și completive directe? Dacă există, extrageți-le și indicați, pentru fiecare, felul și relațiile sintactice pe care le stabilește.

3. **a.** Analizați sintactic și morfologic cuvintele marcate cu aldine.
   b. Având în vedere calitatea morfologică a lui ***câte***, cum explicați prezența lui la începutul frazei?
4. Transpuneți în vorbire indirectă prima replică (prima frază) a dialogului; arătați ce modificări sintactice s-au produs.

IX.

Se dă textul: *„Ceea ce îl uimise însă pe Țugurlan și îl făcuse să părăsească gândul de a-și mai bate joc de el era faptul că ei, naivi cum erau, pluteau pe apa aceasta a lor în atâta seninătate încât era cu neputință să nu-ți dai seama că acest fel de a fi era de fapt bucuria și libertatea lor." (Marin Preda)*

1. Extrageți propoziția principală (sau propozițiile principale).
2. Există în text propoziții subiective și predicative? Dacă există, selectați-le și arătați relațiile în care intră fiecare.
3. Există în frază propoziții atributive? Dacă există, selectați-le și indicați termenul lor regent.
4. **a.** Există în text locuțiuni? Dacă există, selectați-le, arătați cărei părți de vorbire îi aparține fiecare și analizați-le sintactic.
   b. Dacă există în frază predicate nominale, selectați-le și analizați-le sintactic și morfologic.

X.

Se dă textul: *„O constatare ce se impune **oricui** lucrează cu manuscrisele este nevoia de a-și asimila grafia respectivă a manuscrisului. A stabili cronologia textelor înseamnă să schițezi filiația versiunilor care duce la determinarea vârstelor **fiecărei poezii**". (N. Iorga)*

1. Există în text propoziții subiective, predicative, completive directe și indirecte? Dacă există, extrageți-le, indicați felul fiecăreia și arătați relațiile în care intră.
2. Identificați subiectele pentru fiecare propoziție, arătați tipul de subiect și valoarea specială pe care o are în unele propoziții.
3. Analizați sintactic și morfologic componentele marcate grafic prin aldine.
4. Realizați, pentru fragmentele subliniate, în funcție de situație, contragerea sau expansiunea. Rescrieți textul în noua formă și arătați ce modificări sintactice s-au produs.

Testul nr. 13

SINTAXĂ NORMATIVĂ

I.

Rescrieți, în formă corectă, enunțurile în care descoperiți greșeli:

a. *I-am oferit câteva cadouri acestei deosebit de apropiată prietenă a mea.*
b. *Lucrările elevilor cei mai buni vor fi publicate.*
c. *Tezele studenților aceștia s-au rătăcit.*

d. *Efectul medicamentelor acestora nu este încă vizibil.*
e. *Mi-am propus evitarea oricărei greșeli datorată emoției și a neatenției.*
f. *Aplicarea hotărârii de curând adoptate întâmpină mari greutăți.*
g. *Începutul celei de a doua zi a vizitei oficiale a fost dificil.*
h. *Deplângem dispariția dragii și sensibilei noastre profesoară.*
i. *Ca tineri proaspăt căsătoriți, ei sunt în atenția întregii familii.*
j. *Una dintre problemele largi dezbătute a fost integrarea legislativă.*
k. *Zilnic apar sute de probleme grele de rezolvat.*
l. *Câți elevi au lipsit nemotivați?*
m. *Celor mai multor sinistrați li s-au dat ajutoare.*
n. *Nu li s-a oferit sprijin substanțial țărilor fost comuniste.*
o. *Ne-am ridicat cu toții împotriva măsurii considerate injuste.*
p. *Situația cea mai frecvent întâlnită este de abandon școlar.*
q. *Mă uimesc dinții ei strălucitori de albi.*

II.

Apar greșeli de acord în următorul set de enunțuri? Rescrieți în formă corectă enunțurile în care descoperiți asemenea greșeli:

a. *Treizeci de milioane este o avere.*
b. *Mă doare ca niciodată ochii.*
c. *Mi se trece cu vederea greșelile.*
d. *Mi se iau în calcul toate abaterile.*
e. *Ce-s cu caietele astea murdare?*
f. *În ce privesc timpii obținuți, concurenții noștri au rămas ultimii.*
g. *Dat fiind proastele rezultate, s-a renunțat la proiect.*
h. *Jocul de tenis și cel de baschet rămâne pasiunea vieții mele.*
i. *Grija pentru copii și bătrâni au atras multe asociații umanitare.*
j. *Fiecare dintre noi ne descurcăm așa cum putem.*
k. *Niciunul dintre ei nu hotărăsc singuri.*
l. *Din neglijențele anterioare decurg o sumedenie de neajunsuri.*
m. *Important, pentru mine, este terminarea liceului.*
n. *Îmi ajunge certurile din familia mea; nu mai vreau să aud și altele.*
o. *Se știe prea multe despre noi.*
p. *Mi-au fost dat să văd prea multe în viață.*
q. *Tipul structural de limbă, precum și sistemul lingvistic nu se poate surprinde decât în sincronie.*
r. *Esențial, pentru analiza construcției, este accepția dată conceptului de „expresie verbală".*

III.

Corectați greșelile pe care le descoperiți, rescriind enunțurile:

a. *Dau mare atenție acestei prezențe ale mele la sărbătorire.*
b. *Sunt nereguli în respectarea actelor normative și ale hotărârilor luate.*
c. *Sunt cozi imense la ghișeele de încasare ale pensiilor.*
d. *Se iau măsuri contra inflației, a corupției și ai speculanților.*
e. *Se întâlnesc reprezentanți ai peste 100 de state.*

f. *Conform înțelegerilor anterioare și a calendarului stabilit, întâlnirea va avea loc duminică.*
g. *În cazul substantivului și a adjectivului, articolul hotărât participă la flexiune.*
h. *Criteriul de clasificare al substantivelor privește terminația de singular.*
i. *Cu prilejul Crăciunului și a zilei tale de naștere, îți trimit aceste flori.*

IV.

Alegeți construcția corectă, tăind varianta incorectă (sau variantele incorecte):

a. *Steaua este echipa* ***a căror inițiative/ale cărei inițiative/a cărei inițiative*** *le-am admirat.*
b. *Steaua este echipa* ***în ale căror rezultate/în a căror rezultate/în ale cărei rezultate*** *am sperat mult.*
c. *Am de dat socoteală asupra* ***a multor milioane/multor milioane/a multe milioane*** *de lei.*
d. *Eleviі* ***a căror opinie/a cărei opinie/ai cărei opinie*** *a contat sunt puțin numeroși.*

V.

Rescrieți enunțurile corectând greșelile de construcție. Indicați în ce constau aceste greșeli:

a. *Îmi place de el, dar îmi place și pe Maria.*
b. *Faptul aparține de trecut, deci nu mai are mare importanță.*
c. *S-a simțit bine cu ei și s-a încadrat ușor noului colectiv.*
d. *Nimic nu e bine, totul trebuie de refăcut, de corectat.*
e. *Nu se merită să te superi pentru atâta lucru!*
f. *În locu' la șefa, am fost trimisă eu.*
g. *„Averea lu' femeia asta nu e curată, prea e făcută ușor."*

VI.

Rescrieți enunțurile, corectând, acolo unde este cazul, folosirea relativelor:

a. *Copilul care i-am dat cartea a dispărut cu ea.*
b. *Întrebarea care am pus-o la profesorul care a venit de curând nu m-a lămurit deloc.*
c. *„Dumneata nu vezi cum se-ncurcă lucrurile în politică, care nu poți pentru ca să știi de azi pe mâine." (I.L. Caragiale)*
d. *„Înțeleg și eu atâta lucru, fiindcă nu mai merge cu sistema asta, care, când te gândești, te-apucă groaza, monșer." (I.L. Caragiale)*
e. *Omul de l-ai văzut e tare bolnav.*
f. *„Ai și dumneata cheltuielile astea, de tot ziseși." (G. Adamesteanu)*

VII.

Indicați, pentru fiecare enunț, ce greșeli privesc tipul de vorbire și folosirea elementelor de relație în frază. Rescrieți enunțurile în formă corectă:

a. *„Atunci îl întreba că di ce-o vinit?" (TD)*
b. *„[...] și ei atunci să vorbesc acolo că ce-i dă la fată după nuntă?" (TD)*

c. *„[...] să vadă toți că cine cu ce cinstesc pe mireasă." (TD)*
d. *„[...] pi urmă s-au înțăles că să să iè când s-or lua." (TD)*
e. *„M-am rugat de el că să mă amâne până mâine."*
f. *„M-a întrebat că vreau să merg?"*
g. *„Îmi spunea des că ce frumoasă sunt și că ce părinți cumsecade am!"*
h. *„Mă întreabă în fiecare zi unde plecăm?"*
i. *Au hotărât ca să plece împreună.*
j. *„Aflați despre mine căci sunt sănătos."*

VIII.

Selectați enunțurile în care descoperiți inconsecvențe de organizare sintactică și rescrieți-le eliminând asemenea inconsecvențe; indicați ce tip de construcție (sau de greșeală sintactică) „unește" toate aceste exemple:

a. *„Moșneagul, când a văzut-o, i s-au umplut ochii de lacrămi și inima de bucurie."*
b. *„Credincîosul împăratului, auzind aceste, pe de o parte, l-a cuprins spaima, iar pe de alta, s-a îndrăcit de ciudă."*
c. *Eu, când mă gândesc la cele întâmplate, mă cuprinde o mare tristețe.*
d. *Fratele meu, după cearta cu părinții, nu-mi mai pasă de el.*
e. *Cine se poartă așa cu familia, nu-i pasă de ea.*
f. *„[...] un banc prost în toată regula, [...] pe care, atunci când îl aud, depunătorii nu schițează decât un zâmbet vag amar." (RLib.)*
g. *A avut și el o casă frumoasă, și din faptul că lumea n-o cunoaște, asta nu înseamnă că ea n-a existat.*
h. *„Cei ce cred, în adevăr, că limba și scrierea română se va îndrepta după d. Cipariu sau Pumnul, [...], cu aceia nu avem de discutat."*
i. *Îmi cerea să semnez, ceea ce n-am acceptat acest lucru.*
j. *Faptul că a întârziat trenul, eram nervos.*

IX.

Există, în frazele următoare, aspecte de încălcare a normei lingvistice? Indicați în ce constau ele și corectați greșelile, rescriind construcțiile:

A. **a.** *Nu mai m-a lăsat să plec.*
b. *Ion cam s-a lăudat.*
c. *Mai am povestit și altora ce ți s-a întâmplat.*
d. *„– Aș vrea altă rochie. Mai aveți decât asta?/ – Am decât una cu defect."*
B. **a.** *S-au privatizat douăzeci întreprinderi.*
b. *Petrecerea concediului la munte și mare m-a costat destul.*
c. *Mă gândesc să petrec vacanța la munte sau mare, cu familia sau un prieten.*
C. **a.** *Asemănarea dintre Ion și dintre sora lui este izbitoare.*
b. *În familie, există un conflict dintre generații.*
c. *Nu dau atenție la cearta între copii.*
d. *El este unul din cei mai mari specialiști ai noștri.*
e. *Ca și coleg, te susțin necondiționat.*
D. **a.** *A fost bolnav, dar însă, cu eforturile făcute, a terminat cu note mari.*
b. *Au venit toți, și inclusiv prietenii sorei lui.*

c. *Am crezut că ne-am împăcat; ori astăzi a început-o iar cu cearta.*
d. *Deși totuși a fost bolnav, a reușit însă să ia examenul.*
e. *Pleci or rămâi?*

X.

Inventariați greșelile sintactice și indicați în ce constă dezorganizarea totală a acestei „fraze":

„Considerând că din cercetarea ce am făcut-o aseară, când am fi putut pentru ca să facem proces-verbal de ultragiu adus guvernului și nouă ca agenți ai forței publice de către sus-numitul propietar, dar am credut de cuviință a nu mai continua niciun scandal, deoarece ne-am mărginit a duce la secție pe provocator până i va trece momentele de primă furie fiindcă pretindea că până la sosirea noastră ambele chiriașe împreună cu mama și mătușa lor l-ar fi insultat și chiar l-ar fi lovit, încât de-abia a scăpat spre a veni să reclame, care noi n-am constatat fiind dus la o altă chestiune de aceeași natură în strada Pacienții." (I.L. Caragiale, *Proces-verbal)*

Testul nr. 14

GRAMATICĂ GENERALĂ I

I.

Se dă fraza: *„Dă fiecăruia ce i se cuvine, iar ție ajungă-**ți** ce rămâne." (Iorga)*

1. Ultima propoziție este: **a.** predicativă; b. subiectivă; c. completivă directă.
   A. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe celelalte două;
   B. Dați câte un exemplu de frază în care să apară celelalte două tipuri de propoziții, păstrând ca regent aceeași formă verbală (evident, cu alt sens decât cel din text).
2. În fraza dată, verbele apar, în ordinea din text, la următoarele moduri:
   a. imperativ – indicativ – imperativ – indicativ;
   b. indicativ – indicativ – imperativ – indicativ;
   c. imperativ – indicativ – conjunctiv – indicativ.
   Alegeți seria de răspunsuri corecte, tăindu-le cu o linie pe celelalte două.
3. Pronumele **ți** este în text: **a.** personal; **b.** reflexiv.
   A. Tăiați răspunsul incorect.
   B. Dați un exemplu în care să apară cu cealaltă valoare.
4. În frază, forma ***ce*** apare cu valoarea de: **a.** pronume relativ; **b.** pronume interogativ; **c.** adjectiv pronominal relativ; **d.** adjectiv pronominal interogativ; **e.** adverb exclamativ.
   A. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe cele incorecte.
   B. Construiți alte patru enunțuri în care ***ce*** să fie folosit cu celelalte valori.
5. În frază, pronumele relative apar în cazul: **a.** acuzativ; **b.** nominativ.
   A. Alegeți răspunsul corect, tăindu-l pe cel incorect.
   B. Dați un exemplu de frază în care același pronume să apară la celălalt caz.

Se dă fraza: *„Dacă ți-a fost la inimă, Măria Ta, să mă iei de soție, nu trebuie să mă mântui de prostia **mea** și să mă faci a vedea mai limpede **decât** mi-era ursit să văd." (Creangă)*

6. În această frază, apar: **a.** trei subiective și o predicativă; **b.** patru subiective și nicio predicativă; **c.** două subiective și două predicative.
   Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe celelalte două (se va face abstracție de apariția altor tipuri de propoziții).
7. Verbul ***a fi*** apare, în textul al II-lea, cu următoarele două valori: **a.** predicativ și auxiliar; **b.** predicativ și copulativ; **c.** copulativ și copulativ.
   A. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe cele incorecte.
   B. Construiți alte două fraze în care ***a fi*** să apară, pe rând, cu una dintre celelalte serii de valori.
8. Forma ***mea*** apare în text la cazul: **a.** genitiv; **b.** dativ; **c.** acuzativ.
   A. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe cele incorecte.
   B. Construiți alte două propoziții în care, păstrând clasa morfologică, să apară la celelalte două cazuri.
9. În text apar două forme de dativ. Acestea sunt: **a.** ambele pronume reflexive; **b.** ambele pronume personale; **c.** una pronume personal, cealaltă, reflexiv.
   Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe cele incorecte.
10. În text, forma ***decât*** este: **a.** adverb de restricție; **b.** adverb de comparație cu valoare conjuncțională; **c.** adverb de comparație cu valoare prepozițională.
    A. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe cele incorecte.
    B. Construiți alte două enunțuri în care ***decât*** să apară cu celelalte două valori.

Testul nr. 15
GRAMATICĂ GENERALĂ 2

Se dă textul: *„Avea dreptate Goethe când spunea că cine pretinde a nu fi învățat nimic de la înaintași e un nebun pe propria-**i** socoteală. Dacă nu folosești ceea ce au cucerit veacurile înaintea ta, ești un incult și un barbar, iar dacă vorbești altfel decât cum se vorbește, amețești lumea ca un canar, care fluieră în colivia **lui**, și sporovăiala **ta** e ridicolă. Dar dacă puterea tradiției este și se cuvine să fie atât de mare înseamnă că nu mai avem nimic de făcut și că P.B. gândea bine când pretindea că, deoarece anticii au creat modelele, nouă nu ne rămâne decât să le copiem? Dacă au fost vremuri care au cugetat astfel, lucrul se explică prin faptul că au existat totdeauna oameni azvârliți în panică de schimbarea lucrurilor și de noutate." (Tudor Vianu)*

1. Există în text propoziții subiective, predicative și completive indirecte? În cazul unui răspuns afirmativ, extrageți-le, calificați-le și arătați relațiile pe care le stabilesc în text.
2. Formulați cinci fraze în care conjuncția subordonatoare ***dacă*** să introducă alte cinci tipuri de subordonate decât cele existente în text.

3. Formulați trei fraze în care pronumele relativ ***ceea ce*** să introducă alte trei tipuri de subordonate decât cel din text.
4. Există în text verbe la moduri nepersonale?
   a. Dacă răspunsul este afirmativ, extrageți-le și analizați-le sintactic și morfologic.
   b. Construiți, pentru fiecare, alte cinci enunțuri (sau mai puține, în funcție de situație) în care verbele la moduri nepersonale să apară cu alte funcții sintactice decât cele existente în text.
5. Există în text trei cuvinte subliniate grafic. Stabiliți:
   a. în ce constă deosebirea gramaticală dintre ele;
   b. în ce constă asemănarea acestora.
6. Există în text cuvinte la cazurile genitiv și dativ? Dacă răspunsul este afirmativ, extrageți-le și analizați-le sintactic și morfologic.
7. Analizați formele și construcțiile în care apare în text ***a fi*** și indicați, pentru fiecare situație, valorile lui gramaticale.
8. În text, în afară de complemente directe și indirecte, mai există și alt tip de complement necircumstanțial. Stabiliți care este acesta și exemplificați-l cu situația din text.
9. Extrageți toate adverbele din text, grupându-le după distincția: cu funcție de parte de propoziție – fără funcție de parte de propoziție. În cazul celor cu funcție de parte de propoziție, faceți analiza completă.
10. **a.** Există asemănări între verbele: ***se vorbește, se cuvine, se explică***? Dacă răspunsul este afirmativ, arătați în ce constau ele.
    b. Există, între aceste verbe, și deosebiri de statut sintactic și de construcție? Dacă există, indicați-le și explicați-le.

Testul nr. 16
GRAMATICĂ GENERALĂ 3

Se dă fragmentul: *„Dacă dar în aceste rânduri de introducere am amintit o luptă acum **împăcată** din mica noastră mișcare literară, nu este pentru a redeștepta violența vechilor dezbateri, ci este, din contră, pentru a ne arăta bucuria că întru dezlegarea multelor întrebări ce mai sunt la ordinea zilei pentru vorbirea și scrierea românească de astăzi avem un câmp mai liber al discuțiunii și **ne putem aștepta** la o ascultare mai liniștită a argumentelor pentru și contra, **din** a căror dreaptă cumpănire, fără insinuări și prepusuri, va rezulta mai curând aflarea adevărului.*

*Între acele întrebări care astăzi sunt încă deschise pentru întemeierea vorbirii și scrierii românești, este mai ales una, asupra căreia ne credem datori să atragem luarea-aminte a celor care iubesc limba română și doresc dezvoltarea ei firească **în juna noastră** literatură: este întrebarea neologismelor." (T. Maiorescu)*

1. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe cele incorecte.
   În cele două fraze: **a.** există o propoziție subiectivă; **b.** nu există nicio propoziție subiectivă; **c.** există două propoziții subiective.

2. Exemplificați șase tipuri de subordonate introduse prin ***dacă*** (trei circumstanțiale și trei necircumstanțiale); urmăriți ca cele șase tipuri să fie diferite de ceea ce există în text.
3. Extrageți prima propoziție principală din text și arătați calitatea morfologică a elementului introductiv. Indicați și exemplificați altă valoare a aceleiași forme.
4. Extrageți din prima frază trei atributive introduse prin elemente diferite de relație.
5. În a doua frază există o atributivă de tip special. Indicați care este aceasta și în ce constă natura ei specială; nu uitați să menționați și mijlocul de realizare a relației sintactice, precum și marcarea grafică a acestui mijloc.
6. Alegeți răspunsul corect, tăindu-le pe cele incorecte.
   În fraza a doua, în afara atributivelor, apare: **a.** o completivă directă; **b.** o completivă indirectă; **c.** o predicativă.
7. Contrageți prima subordonată din fraza a doua; indicați care sunt modificările sintactice intervenite.

II.

1. **a.** Există în fragment pronume și adverbe relative? Dacă există, extrageți-le și analizați-le sintactic și morfologic.
   b. Construiți două fraze în care să apară pronume relative aflate la alte două cazuri decât cele din text; indicați felul propoziției pe care o introduc și analizați-le ca părți de propoziție.
2. **a.** Analizați sintactic și morfologic predicatele conținând pe ***a fi***; indicați valoarea gramaticală a lui ***a fi*** din componența acestora.
   b. Construiți un exemplu în care să apară un omonim al unuia dintre predicate, astfel încât calitatea predicatului să fie diferită (dacă în text este nominal, el să devină verbal).
3. Extrageți din text alt tip de atribute decât cele substantivale și analizați-le sintactic și morfologic.
4. Există în text subiecte postverbale (adică așezate după verb)? Dacă există, extrageți-le și analizați-le.
5. Există în text locuțiuni? Dacă există, selectați-le, stabiliți tipul de locuțiune și analizați-le.
6. **a.** Extrageți din prima frază părțile de propoziție introduse prin ***pentru*** și ***întru*** și analizați-le sintactic și morfologic.
   b. În prima frază, cuvântul ***pentru*** apare în două ipostaze gramaticale; indicați diferența morfologică dintre ele și arătați care sunt consecințele sintactice.
7. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate și marcate grafic prin aldine.
8. Comparați din punct de vedere gramatical următoarele construcții:
   a. *dezlegarea **multelor** întrebări – dezlegarea **a multe** întrebări;*
   b. *(în) dezvoltarea **ei** – (în) dezvoltarea **sa** – (în) dezvoltarea-**i**;*
   c. *întrebarea **neologismelor** – întrebarea **asupra neologismelor**;*
   d. *dezvoltarea limbii **în literatura** română – limba română, dezvoltată **în literatură**.*

9. Extrageți din text conjuncțiile; așezați-le în coloane diferite, după distincțiile: **a.** coordonatoare – subordonatoare; **b.** cu rol de relație în propoziție – cu rol de relație în frază.
10. Stabiliți câte o construcție sintactică sinonimă cu grupurile: *ne putem aștepta; ne credem datori,* indicând, pentru fiecare, o construcție identică semantic, dar cu altă componență sintactică (pentru a putea răspunde corect la această cerință, vă oferim un exemplu asemănător de sinonimie sintactică: *Ne considerăm geniali = Considerăm că suntem geniali).*

Testul nr. 17

GRAMATICĂ GENERALĂ 4

I.

Se dă textul: *„**Oricât** de firesc ni se pare ca un artist să se preocupe în primul rând de legile estetice generale, nu putem lua în nume de rău nici interesul cercetătorului istoric pentru varietatea formelor **sub care** apare arta și rămâne o problemă demnă de a fi luată în considerație aceea de a se arăta condițiile care provoacă cristalizarea stilului unor indivizi, **al unor** epoci sau popoare." (N. Iorga)*

1. Extrageți și calificați primele două subordonate din frază.
2. Există în frază verbe la mod nepredicativ? Dacă există, selectați-le și analizați-le sintactic și morfologic.
3. Există în text verbe copulative? Dacă există, alegeți predicatele din care fac parte și analizați-le.
4. Există în text subiecte postverbale (adică așezate după verbul cu care intră în relație)? Dacă există, selectați-le și analizați-le.
5. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate și marcate grafic prin aldine.

II.

Se dă textul: *„Pentru că asemenea controverse nu erau niciodată între patru ochi, ar fi exclus ca el să se fi decis să-și sacrifice deliberat socrul, om cu destule păcate, dar nu și cu acela de a nu fi fost patriot, pentru a face plăcere noilor conducători, a căror companie o căutase într-o perioadă când aceștia erau preocupați să găsească intelectuali atașați, dornici să ocupe posturi de conducere." (A. Buzura)*

1. Există în text propoziții subiective și predicative? Dacă există, rescrieți propozițiile și indicați relațiile lor sintactice.
2. Există în text completive directe și indirecte? Dacă există, selectați-le și indicați relațiile pe care le stabilesc.
3. Ce alt tip (sau ce alte tipuri) de propoziții subordonate există în text? (Indicați numai felul lor, fără să le rescrieți și să le analizați.)
4. **a.** Extrageți cuvintele care funcționează cu rol de relație la nivelul frazei; grupați-le pe părți de vorbire și arătați care este deosebirea dintre aceste părți de vorbire (folosiți, pentru argumentare, situații din text).

b. Analizați sintactic și morfologic părțile de propoziție în care se include ***a fi*** (indiferent de valoarea gramaticală a acestuia); menționați, pentru fiecare situație, și care este valoarea lui gramaticală.

5. a. Comparați din punct de vedere gramatical construcțiile subliniate din următoarele enunțuri:

α. ***Ar fi exclus*** *să facă el una ca asta;*

β. *Tânărul* ***ar fi exclus*** *imediat din grupul de prieteni dacă ar proceda altfel;*

γ. *Rezultatul s-ar fi putut corecta, dacă elevul* ***ar fi exclus*** *din calcul eroarea de coeficient.*

Analizați sintactic și morfologic construcțiile, indicând și diferențele de valoare gramaticală cu care apare ***a fi***.

b. Există în text atribute pronominale? Dacă există, selectați-le și analizați-le.

III.

Se dă textul: *„Nu știu ce trecere ăi fi având și în ce lume și n-am căutat de puțin dorința să ți-o pun la încercare, dar ce mă costă s-o fac, când știu că după dorința dumitale am ajuns nebun?" (Mateiu Caragiale)*

1. Alegeți soluția corectă, tăindu-le pe cele incorecte: **a.** fraza are opt propoziții; **b.** are șapte propoziții; **c.** are nouă propoziții.

2. Extrageți ultima propoziție principală; caracterizați această propoziție după scopul comunicării.

3. Alegeți soluția corectă: **a.** în text există o subiectivă și o predicativă; **b.** în text există o subiectivă, dar nicio predicativă; **c.** în text nu există nici subiectivă, nici predicativă.

4. Există în text propoziții circumstanțiale? Dacă există, extrageți-le și calificați-le.

5. a. Selectați și analizați elementele de relație care introduc primele două subordonate din text.

b. Comparați natura morfologică a cuvintelor de la punctul **5. a** cu altă valoare a unei forme omonime din text.

IV.

Se dă textul: *„Cum însă, oricât de zguduitoare ar fi împrejurările, nu-mi pierd sărita, judecai și atunci rece. Că înainte s-o fi cunoscut, lipsită cum era de pază și de creștere, greșise, era sângeros pentru mine, nu însă de mirare, dar ca să-și bată în așa hal joc de obrazul meu, în ajunul logodnei,[...], asta covârșea orice măsură și nu puteam să i-o iert. Și mi-am adus aminte că punând mama odată să-mi ghicească norocul, îmi căzuse că de toate fericirile am să am parte în viață, numai de dragoste nu." (Mateiu Caragiale)*

1. a. Extrageți și calificați propozițiile circumstanțiale din prima și a doua frază.

b. Selectați și analizați elementele de relație care introduc aceste circumstanțiale; comparați cele două apariții ale formei ***cum***.

2. Extrageți principala (sau principalele) din prima frază.

3. Există propoziții subiective și predicative în acest text? Dacă există, rescrieți-le și calificați-le, indicând, pentru fiecare, și natura elementului regent.

4. a. Există completive directe și indirecte în text? Dacă există, extrageți-le și analizați-le.

b. Există subordonate care admit dublă interpretare? Indicați asemenea situații și explicați-le.

5. a. Analizați predicatele incluzând în structura lor pe ***a fi***, indiferent de natura lui morfologică.

b. Selectați și caracterizați ultimele două predicate din text.

6. Există în text locuțiuni? Dacă există, indicați-le, stabiliți cărora părți de vorbire le aparțin și analizați-le ca părți de propoziție.

V.

Se dă textul: *„Dacă s-a crezut cumva că s-a mai înfăptuit în veacul nostru păcătos minunea* ***unei icoane*** *căzute din cer, nu știu, se întâmplă însă alta* ***la care*** *mărturisesc că nu mă așteptam, mi-a fost chiar ciudă: nu mi-aș fi închipuit ca un calic ca dânsul să aibă droturi așa mlădioase și tari." (Mateiu Caragiale)*

1. a. Există în text propoziții completive directe și indirecte? Dacă există, extrageți-le, calificați-le și indicați relațiile în care intră.

b. Indicați și exemplificați alte șase tipuri de subordonate decât tipul existent în text introduse prin ***dacă*** (dintre care trei să fie circumstanțiale și trei necircumstanțiale).

2. Există în text propoziții subiective și predicative? Dacă există, selectați-le și arătați calitatea morfologică a regentului.

3. Există în text propoziții circumstanțiale? Dacă există, rescrieți-le și calificați-le; indicați prin ce mijloc se realizează raportul de subordonare, precum și marcarea grafică a acestui raport.

4. a. Extrageți din text subiectele postverbale (adică așezate după verbul cu care intră în relație) și analizați-le.

b. Analizați morfologic pronumele cu formă atonă din text, iar, acolo unde este posibil, analizați-le și sintactic.

5. a. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

b. Extrageți din text adjectivele în cazul acuzativ și analizați-le sintactic și morfologic.

c. Dacă descoperiți în text atribute de alt fel decât cele de tip substantival și adjectival, indicați-le și analizați-le.

VI.

Se dă textul: *„Că se molipsise și dânsul de frigurile de a clădi, sădi și împodobi ce au bântuit la puternicii timpului său, era adevărat, dar de la nenorocitul acesta atât de bogat și care a domnit atunci când tumultuoasa înflorire a barocului era în toi, ce-a rămas?" (Mateiu Caragiale)*

1. Extrageți ultima propoziție principală și caracterizați-o după scopul comunicării.
2. Există în text propoziții subiective, predicative și completive directe? Dacă există, selectați-le, indicați raporturile în care intră și calitatea morfologică a termenului regent.
3. **a.** Analizați sintactic și morfologic cele două apariții ale formei ***ce***.
   b. Indicați cu ce valori gramaticale apare în text forma ***și***; explicați, acolo unde este cazul, ce relații sintactice stabilește.
4. **a.** Selectați și analizați toate atributele, cu excepția celor substantivale.
   b. Alegeți soluția corectă, tăindu-le pe cele incorecte: **α.** în text sunt două predicate nominale; **β.** sunt trei predicate nominale; **γ.** este un singur predicat nominal.
5. Utilizând următoarele caracteristici sintactice ale verbului: **α.** predicativ personal; **β.** predicativ impersonal; **γ.** copulativ personal; **δ.** copulativ impersonal, alegeți ce se potrivește fiecărei apariții a verbului ***a rămâne*** din următoarele enunțuri:
   a. *Rămâne să ne mai vedem o dată pentru ultimele detalii.*
   b. *Nu-mi rămâne decât să renunț la hotărâre.*
   c. *El a rămas la școală.*
   d. *Ioana a rămas unde ai lăsat-o.*
   e. *Ioana a rămas repetentă.*
   f. *Eleva a rămas cum o știam.*
   g. *Pentru mine, rămâne un lucru de neînțeles că te-ai putut purta astfel.*

VII.

Se dă fraza: *„Acum, că ființa în care întrupasem visul de iubire **al tinereții mele** era pentru mine pierdută, mi-am zis că nu-mi mai rămânea decât s-o dau uitării." (Mateiu Caragiale)*

1. Extrageți propoziția principală (sau propozițiile principale) din frază.
2. Există în text propoziții circumstanțiale? Dacă există, selectați-le și calificați-le.
3. Analizați ultima propoziție a textului.
4. **a.** Analizați sintactic și morfologic grupul subliniat.
   b. Analizați cele două apariții din text ale formei ***mi***.
5. **a.** Există în text predicate nominale? Dacă există, selectați-le și analizați-le.
   b. Comentați ambiguitatea unui predicat cu această formă.

VIII.

Se dă fraza: *„**Ceea ce ne** susține curajul **în mijlocul acestei** confuzii a timpului este încrederea neclintită că dacă s-a întâmplat vreodată ca civilizația să învingă barbaria, nu s-a întâmplat niciodată ca barbaria să învingă în mod durabil civilizația, iar în lupta acestor **două elemente** nu încape îndoială al cui va fi viitorul." (T. Maiorescu)*

1. Există în text propoziții subiective și predicative? Dacă există, selectați-le și calificați-le, indicând și relațiile în care intră.
2. Dacă există în text propoziții atributive, extrageți-le și calificați-le.
3. Selectați și calificați ultima propoziție din frază.

4. Analizați sintactic și morfologic ultimele două predicate din frază.
5. Analizați sintactic și morfologic fragmentele subliniate și marcate prin aldine.

IX.

Se dă fraza: *„Poate ni se va recunoaște (unii chiar ne-o vor imputa) că prin cele zise mai sus am redus cercetările psihologice, câte ne par astăzi posibile, la un rol așa de modest, încât nu ni se va lua drept lipsă de modestie dacă ne încercăm în paginile următoare să dăm un exemplu despre modul cum ne închipuim că ar trebui să se facă adunare de material din experiența sufletească a fiecăruia." (T. Maiorescu)*

1. În text există propoziții subiective, predicative și completive indirecte? Dacă există, extrageți-le și analizați-le.
2. În text există o subordonată care admite o dublă interpretare; indicați care este această propoziție și cum se explică dubla interpretare.
3. **a.** Alegeți soluția corectă, tăind pe cele incorecte: **α.** după verbul regent ***ne încercăm*** urmează o propoziție completivă directă; **β.** urmează o completivă indirectă; **γ.** urmează o predicativă.
   b. Alegeți soluția corectă: **α.** propoziția introdusă prin relativul ***câte*** este predicativă; **β.** este atributivă; **γ.** este modală de măsură.
4. **a.** Indicați ce tip de propoziție introduce în text relativul ***cum***.
   b. Indicați și exemplificați șase tipuri de subordonate (trei necircumstanțiale și trei circumstanțiale) introduse prin ***cum***, diferite de ce există în text; stabiliți, pentru fiecare tip, natura morfologică a lui ***cum***, iar, atunci când este posibil, faceți și analiza lui sintactică.
5. **a.** Selectați subiectele fiecărei propoziții și indicați tipul de subiect.
   b. Selectați cuvintele din text care apar la cazurile genitiv și dativ și analizați-le sintactic și morfologic.

X.

Se dă fraza: *„**Înfricoșat** că nu pot prinde un singur fir conducător în această harababură de gânduri și de revelații, mă înfigeam și mai adânc în amintirea femeii frumoase ce-mi fusese dat să văd doar în spațiul strâmt **al unei** fracții infime de timp, pe vremea când **îmi treceam ultimul** examen liceal." (Gib Mihăescu)*

1. Extrageți propoziția principală din text.
2. Există în frază propoziții subiective, completive directe și indirecte? Dacă există, selectați-le și analizați-le.
3. Extrageți și calificați ultima propoziție a textului.
4. **a.** Analizați cuvintele subliniate.
   b. Selectați și analizați predicatul conținând pe ***a fi***; indicați cu ce valoare apare ***a fi*** în acest predicat.
5. **a.** Există în text verbe la moduri nepersonale? Dacă există, selectați-le și analizați-le sintactic și morfologic.

b. Selectați cuvintele din frază care nu îndeplinesc singure (sau nu îndeplinesc deloc) rolul de parte de propoziție. Așezați-le în coloane: **α.** după clasa morfologică din care fac parte; **β.** după cum se includ sau nu în structura unei părți de propoziție. Pentru cele care se includ în structura unei părți de propoziție, selectați aceste părți de propoziție și arătați felul lor; dați o explicație a includerii lor în structura unei părți de propoziție.

Testul nr. 18

FONETICĂ, ORTOGRAFIE, ORTOEPIE, RELAȚIA DINTRE SUNETE ȘI LITERE

1. Tăiați variantele accentuale incorecte:

avárie – avarie;	*fírav – firáv;*
dúminică - duminícă – duminică;	*gíngaș – gingáș;*
inspéctor – inspectór;	*marítim – maritím;*
máfie – mafie;	*spléndid – splendíd;*
óstrov – ostróv;	*dómină – domínă;*
néutru – neútru;	*intóxică – intoxícă;*
subúrbie – suburbíe;	*parțícipă – particípă;*
furie – furíe;	*profesor – profesór;*

anóst – ánost;
apéndice – apendíce;
áripă – aripă;
butélie – butelíe;
carácter – caractér;
déspot – despót;
cónfer – confér (abreviat cf.).

2. Stabiliți, pentru următoarele forme, perechile de omografe. Alegeți câte un enunț potrivit pentru fiecare cuvânt, indicând accentuarea diferită și, unde este cazul, și silabația (adică despărțirea în silabe) diferită: *august; beneficii; colonie; comedie; companie; dincoace; director; haină; mobilă; mozaic; veselă.*

3. Se dau perechile de omofone. Alegeți câte un enunț potrivit pentru fiecare formă și explicați gramatical diferența de scriere:

altădată – altă dată;	*dinafară – din afară;*
bineînțeles – bine înțeles;	*încontinuu – în continuu;*
carcva – care va;	*înscris – în scris;*
deoparte – de o parte;	*oricând – ori când;*
desigur – de sigur;	*pesemne – pe semne;*
deplin – de plin;	*vreodată – vreo dată.*

4. Încercuiți greșelile de scriere, iar, acolo unde este cazul, rescrieți enunțul în formă corectă:
   a. *Toți codrii noștrii sunt frumoși, dar nu știm să protejăm acești codrii.*
   b. *Câțiva membrii de sindicat au renunțat la protest, nu însă și membrii cei mai radicali.*

   c. *Mă tem de asprii mei socrii.*
   d. *Fumurii ochelari din moda actuală nu mă încântă, deși tinerii sunt înebuniți după acești ochelari fumurii.*
   e. *A rămas aceiași femeie pe care o știi demult.*
   f. *De-ai ști adevărul, n-ai mai fii atât de vesel; de aceia, cred că e bine să-l știi.*
   g. *Făcui mari eforturi și venii și eu odată la timp, dar acum nu venii el.*
   h. *Vin-o la petrecerea noastră și zii un cântec de la noi!*
   i. *Fi-r-ar să fie de obraznic!*
   j. *Băiete, alege-ți melodia preferată, iar voi, copii, asculta-ți-o!*

5. Urmărind relația dintre sunete și litere, indicați, în formulările care urmează, soluțiile corecte, tăindu-le pe cele incorecte:
   A. În cuvintele *unchi, unghi,* apar: **a.** cinci litere și trei sunete; **b.** cinci litere și patru sunete; **c.** cinci litere și cinci sunete;
   B. În cuvintele *ghem, chem,* apar: **a.** patru litere și trei sunte; **b.** patru litere și patru sunete;
   C. În cuvintele *ceară, geană,* apar: **a.** cinci litere și patru sunete; **b.** cinci litere și cinci sunete; **c.** cinci litere și trei sunete;
   D. În cuvintele *cer, ger,* apar: **a.** trei litere și trei sunete; **b.** trei litere și două sunete;
   E. În formele *taxi, mixt,* apar: **a.** patru litere și cinci sunete; **b.** patru litere și patru sunete.

6. În perechile de forme: *socri – socrii, aspri – asprii,* urmăriți relația dintre litere și sunete și alegeți răspunsul corect, tăindu-l pe cel incorect.
   Cele două forme, cea nearticulată și cea articulată, au: **a.** același număr de sunete, grafia și pronunția nefiind în concordanță; **b.** un număr diferit de sunete, grafia și pronunția fiind concordante. Apoi indicați câte sunete există în fiecare formă, precizând câte vocale și câte consoane.

7. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *aerisi, alcool, altceva, arctic, asiduu, asimptotă, audiență, biogeografie, biosferă, deopotrivă, examen, excursie, funcție, funcțional, ignora, inutil, inundație, într-însul, înspre, jertfire, lingvistică, microbiologie, monstruos, neștiință, omonim, perpetuu, portdrapel, saună, savantlâc, sculptor, somptuos, subintitula, transcriere, transoceanic, vârstnic.*

8. În următoarele enunțuri, încercuiți, acolo unde este cazul, greșelile; rescrieți apoi, în formă corectă, cuvintele în care ați descoperit greșeli, păstrând ordinea din text:
   G.B. este un elev afectos și plin de bună-cuviință. Părinții lui sunt, amândoi, alcolici, deși, la vremea lor, au avut meserii bune, fiind caseri la caseria centrală a fabricei de pelărie. G.B. învață asidu, uneori până la estenuare, fincă vrea cu tot dinadinsu să devină espert contabil. În maxim șase luni, va termina școala, iar iepoca este prielnică pentru a-și găsi un servici continu și un salar bun. În plus, mai are o ideie: să espedieze din timp la toate băncile Bucureștene câte o ofertă, în speranța de coptare la una dintre ele, chiar dacă la început va funționa ca locțitor, cu un salar mai mic. Nici o greutate nu-l poate aprii.

9. Din lista cuvintelor corect rescrise (vezi exercițiul anterior), alegeți cuvintele care conțin diftongi și pe cele cu hiat. Așezați-le în coloane diferite (e posibil ca unele

cuvinte să apară în ambele coloane) și indicați care este hiatul și/sau diftongul pe care fiecare cuvânt îl conține (sau le conține).

10 Alegeți forma corectă, tăind-o pe cea incorectă:

iederă – ederă;	*epopeea – epopea – epopeia;*
ierarhie – erarhie;	*scânteea – scântea – scânteia;*
iezuit – ezuit;	*grafiea – grafia – grafiia;*
ierbivor – erbivor;	*ideea – idea – ideia;*
îngenunchea – îngenunchia;	*înainta – înnainta;*
escară – excară;	*așază – așează;*
estaz – extaz;	*atașază – atașează;*
escapadă – excapadă;	*înșală – înșeală;*
estracție – extracție;	*greșală – greșeală;*
înobila – înnobila;	*șaua – șeaua.*

Testul nr. 19

LEXIC 1

A.

Se dau următoarele cuvinte: ***azi, roșu*** (în contextul: *creion* ***roșu***), ***târziu*** (în contextul: ***într-un târziu***), ***singurătate, copil,*** (***a***) ***citi, brumar*** *„noiembrie”*, ***spital, învăluit*** (în con-textul : *lucru* ***învăluit*** *în mister*), ***toamnă, fumegos,*** (***a***) ***iubi, întristare, drept*** (în contextul *drum* ***drept***), ***căință, iubire,*** (***a***) ***aminti, căciulă, suferință, niciodată, expresie, mașină, picior, bine.***

1. Selectați cuvintele create prin mijloace interne de formare, așezându-le în coloane diferite după procedeul utilizat; apoi, indicați, pentru fiecare, modul de formare, elementele componente și, când este cazul, etapele procesului.
2. **a.** Stabiliți familia lexicală a cuvintelor: ***frate, nod, ochi, plin, tânăr, viu,*** explicând, pentru fiecare termen al familiei, procedeul de formare, afixele derivative și, când este cazul, etapele procesului de formare.
   b. Explicați care este:
   - relația dintre ***frate*** și ***fratern, fraternitate, fratricid***;
   - relația dintre ***viu*** și ***viață***;
   - relația dintre ***viu*** și ***viabil, vivace, vital, vitalitate.***

   Aparțin toate aceste cuvinte familiei lexicale a lui ***frate***, respectiv a lui ***viu***? Răspundeți prin: „da”/„nu”.
   c. Indicați, pentru ficcare dintre următoarele cuvinte: ***nod, ochi, plin***, termeni înrudiți semantic, dar care nu aparțin familiei lor lexicale.

B.

3. **a.** Alegeți, din textul de la punctul **A**, două cuvinte polisemantice; indicați (prin sinonim sau parafrază) sensul din text, iar, pe baza unor contexte potrivite, indicați încă unu-două sensuri înrudite.
   b. Există în text cuvinte monosemantice?

   c. Analizați, sub aspectul relației monosemantic – polisemantic, cuvântul ***spital***; indicați ce tip de sens se actualizează în poezie.
   d. Alegeți din fiecare vers al strofei a doua câte un cuvânt și stabiliți-i antonimul.
4. Se dau următoarele versuri eminesciene:

   *„**Străin** la **vorbă** și la **port**,*
   Lucești fără de viață,
   *Căci eu sunt **vie**, tu ești **mort**,*
   *Și ochiul tău mă-**ngheață**”.*

   Analizați, sub aspectul relațiilor semantice (polisemie, sinonimie, antonimie, iar, unde este cazul, și omonimie), cuvintele subliniate, urmărind sensurile actualizate în poezie și relația cu alte sensuri actualizate în alte contexte.

C.

5. Se dă următorul text:

   „Într-o asemenea situație trebuie să ne ferim mai ales de un pericol: de fraza goală, de iluzia că formele deșerte pot ține locul fondului solid, și acest pericol este tot așa de mare în literatură ca și în politică.

   Lupta în contra lui ne pare a fi misiunea principală a criticei române. Fără îndoială, ea nu va fi niciodată în stare să stârpească cu desăvârșire fraza goală și acea iluzie deșartă din viața publică a poporului nostru: se vor găsi totdeauna oameni cari, exploatând aparențele ușoare, vor pune nălucirea în locul realității și caricatura în locul ființei adevărate.” (Maiorescu)

   a. Selectați neologismele din text.
   b. Indicați, pentru cinci dintre neologismele extrase, câte un sinonim din fondul vechi al limbii.
   c. Alegeți, pentru cinci cuvinte (inclusiv expresii) din text aparținând fondului vechi al limbii, câte un sinonim neologic.
   d. Există în text arhaisme? Dacă există, selectați-le și grupați-le în funcție de domeniul lingvistic pe care îl vizează (lexic, morfologie, sintaxă, fonetică etc.).
6. Se dă următorul text:

   „Jară Miron logofătul și cu Buhuș hatmanul și cu Costantin postelnicul Ciobanul, fiind mai aproape de casa Ducăi-vodă, n-au priimit acel sfat să treacă de la Brașov în Țara Muntenească, dzicându: [...]. Și pe acel sfat au purces și au ieșitu pe Oituz. Deci oastea Ducăi-vodă, fiind supărată de la Svetii Gheorghie până la Svetii Nicolai, s-au și răsipit, carii încotro au putut, pre la casăle lor. Și au rămasu numai doao steaguri de lipcani și puținei stiimeni. Deci la Iași n-au avut cu cine merge și au luat în gios de s-au dus la Domnești. [...] Viindu veste în Țara Leșască precum craiul Sobețchii și cu nemții au bătut pe turci la Beciu, au și început a să slobodzi poghiazuri în Podolia, în raiaoa turcească, a tăiè și a robi pe turci.” (Neculce)

   Indicați care cuvinte, forme gramaticale și construcții sunt, din punctul de vedere al cititorului actual, arhaice; grupați aceste arhaisme după domeniile cărora le aparțin: lexic, fonetică, morfologie, sintaxă, semantică, frazeologie (nu este obligatoriu să găsiți arhaisme pentru fiecare domeniu).

7. Se dă următorul fragment:
„După sfatul Dudescului, ce acum îi era mai mult de ajutor ca un prieten cu sfaturile, monarhul îi ceru Marelui Vizir să-i îmbrace caftanul de învestire și să meargă astfeliu, împreună cu boierii săi la Înaltul Padișah, pentru a fi asigurat că i se dădea iar tronul. [...] Padișahul, sprijinit de paici, îi așeză lui și boierilor săi, după ceremonial, caftanul. Nimic nu-l bucurase mai mult după aceea, nici surgiucul de pe cap, semnul demnității și al învestirii, [...] nici întoarcerea ce fu ca un vis plin de veselie și vorbe, de complimenturi și supuneri. În șase zile, nu în zece, se află în barierele Bucurescilor, drept, înalt, puternic, sănătos, plin de o pohtă de viață pe care ceilalți aveau s-o simtă și încă cum..." (Eugen Barbu, Princepele)
   a. Extrageți arhaismele, grupându-le după criteriile stabilite la punctul 6 (arhaisme lexicale, fonetice, morfologice, sintactice etc.).
   b. Explicați în ce sens este adevărată propoziția: *„Numai arhaismele de la punctul 7 sunt **reale** arhaisme, nu și cele de la punctul 6."*
8. Din următoarele serii de cuvinte:
   a. *computer, dealer, dizeur, dizgrație, disident, (a) dizolva, docent, docil, doctor, doctrină, document, dogmatic, dolcissimo, doleanță, domeniu, domestic, dominant, (a) dopa, doping, dorsal, (a) doza, dozimetru, fasung, mouse;*
   b. *aferim, agă, aret „pază, apărare", au „sau", „oare", basnă, beizadea, blăstămăciune „ticăloșie", brâncă „mână", caimacam, capuchehaie, caftan, ceaus, comis, (a) crunta „a păta de sânge", fățărie „fățărnicie";*
   c. *agud „dud", balie „albie", ciubotă, colțun „ciorap", curechi „varză", harbuz „pepene", hulub „porumbel", mai „ficat", moș „unchi", omăt, popușoi „porumb", povidlă „magiun", țintirim, vădană,*
   alegeți seria conținând în exclusivitate arhaisme, pe cea cu neologisme, pe cea cu regionalisme.
9. Se dau următoarele serii de cuvinte:
   a. *fumărit, ghiaur, giupânească, cute „greste", bortă, colb, incisiv, (a)incita, incizie, incoerent, input;*
   b. *giuruință „făgăduială", (a se) gâlcevi, a se haini „a trăda", hatman, hazna „locul unde se păstra un tezaur, o sumă de bani", iscoadă, ispravnic, (de) iznoavă „din nou", izvod, încrop „apă caldă", jicnicer, joimir „mercenar", limbă „informator";*
   c. *laptop, larvă, lasciv, laser, laș, lateral, lavabil, lavă, lavoar, layout, leal, leasing, lebărvurst, lecitină, lectică, lectorat, lectură, legal, legato (termen muzical), legendă, leghe, legitim, letal, leucemie, poncho.*
   A. Arătați care serii de cuvinte sunt omogene ca registru lexical și stilistic.
   B. Odată alese seriile (sau aleasă seria), arătați în ce constă omogenitatea lexicală a fiecăreia.
   C. Folosind un dicționar care indică și etimonul cuvintelor (DEX-ul sau MDN-ul), arătați dacă neologismele din aceste liste provin din aceeași limbă.
10. Examinând sub aspect lexical următorul text, caracterizați-l ca registru stilistic:
„Niki pe dracu! Nu e Niki, că e glas de femeie! Da' cine-o fi, că de auzit, am mai auzit-o! Acu, dacă veni și-asta, o să-mi cam iau tălpășița! Da' cine dracu-o fi răgușita asta, d-o știu?[...] Iete cine intră! Vorbești de lup și, când colo, lupu! Și tot cu demiul de i l-am întors io, și i-am făcut eșarfă, că ce m-a nebunit de cap, fă-mi și fă-mi, madam Delcă eșarfă [...]. Și i-am scos-o, că altfel mai scăpam de Nebună? Tot cu eșarfa, tot cu pălăria aia ca roata carului, tot cu hanțile-alea d-o știu, și tot văpsită ca o brezaie! Și tot cu obicei prost, să te pupe-n bot!" (G. Adameșteanu)

Testul nr. 20
LEXIC 2

1. **a.** Formați familia lexicală a următoarelor cuvinte: ***(a) cunoaște, drag, (a) naște, soare, (a) trăi.***
   Indicați procedeul de formare a fiecărui termen al familiei, componentele din structura noului cuvânt și etapele procesului derivativ.
   b. Fac parte din familia lexicală cuvintele: *cognoscibil* (din familia lui *cunoaște*), *dragoste* (din familia lui *drag*), *natal, natalitate* (din familia lui *naște*), *solar* (din familia lui *soare*)? Răspundeți prin: „da"/„nu"; argumentați răspunsul.
   c. Din componența cuvintelor incluse în familiile de la **a**, alegeți trei sufixe și două prefixe și formați cu fiecare câte patru cuvinte derivate.
2. Urmăriți, pentru cuvintele: ***adânc, dulce, înalt, mai, mare***, relațiile semantice proprii fiecăruia (polisemia, relațiile sinonimice, relațiile antonimice, iar, dacă e cazul, și omonimia); pentru ilustrarea fiecărui sens, folosiți un context relevant.
3. Se dă următorul text: *„În cap mergeau, ca să deschidă drumul, dorobanții cu gârbace și vânătorii de plai și de Olt cu lungi **sănețe**; în urma lor veneau roșiorii și verzișorii călări, despărțiți în căpitănii, fiecare cu steagul ei, purtând mintene roșii și verzi;[...] îndată dupe aceștia, Mihnea, însoțit de patru viteji ferentari cu lăncile poleite-n vârf și la mânere, și urmat de boierii de taină, cu vătașii, aprozii, armășeii și lipcanii lor.[...]. Dupe dânșii veneau **lefegiii** cu haine galbene, simenii și scutelnicii pedeștri; apoi gloata boierilor mazili și a boiernașilor, iar la sfârșitul tutulor cetelor, o grămădire amestecată de slugi boierești, de orășeni, de negustători și de săteni."* (Odobescu, Mihnea-Vodă cel Rău)
   a. Extrageți arhaismele din text; indicați câte un sinonim actual pentru cuvintele subliniate.
   b. Alegeți, din ultima frază a textului, cuvintele create prin mijloace interne de îmbogățire a lexicului, așezându-le pe categorii după procedeul de formare; arătați tehnica de formare, componentele structurii interne și, dacă e cazul, etapele procesului.
   c. Odată recunoscute procedeele și afixele derivative, indicați, pentru fiecare procedeu, iar, în cazul derivării, pentru fiecare sufix, câte trei formații din limba română cu aceleași caracteristici.
4. Se dau următoarele două strofe eminesciene:

„Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborât cu-al meu senin
Și m-am născut din ape. [...]

Din sânul veciniculuí ieri
Trăiește azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer
S-aprinde iarăși soare."

a. Analizați relațiile semantice ale substantivelor și ale verbelor din text:
α. Indicati cuvintele polisemantice, sensurile acestora și tipul de sens actualizat în text;
β. Urmariți relațiile sinonimice realizate cu alte cuvinte din limbă;
γ. Examinați relațiile antonimice, cele din text, dar și altele din afara textului. Fiecare sens va fi specificat printr-un sinonim și prin utilizarea cuvântului într-un context suficient de clar.

b. Identificați cuvintele create prin mijloace interne de îmbogățire a vocabularului; indicați procedeul de formare, specificând dacă este un procedeu curent sau, dimpotrivă, unul accidental, poetic.

5. Se dă următoarea listă de cuvinte prezente în textele lui I.L. Caragiale, dar ieșite astăzi din uzul limbii (unele complet, altele parțial):
clironomie, evghenicos, fandaxie, filotimie, firitisi (hiritisi), halima, parapon, pandalie, politichie, stenahorie; abitir, alișveriș, başca, hatâr, helbet, ipingea, levent, mangafa, merchez, meremet, moftangiu, mufluz, meterhanea, nacafa, soitar, șart, tacrir, teșcherea etc.

a. Folosind un dicționar care indică și etimonul cuvintelor (de exemplu, DEX-ul), observați din ce limbi provin aceste cuvinte.

b. Cum explicați ieșirea din uz a acestui strat lexical? Cu ce nou strat lexical va fi înlocuit? Găsiți, pentru patru cuvinte din lista dată, câte un sinonim neologic romanic.

c. Alegeți un cuvânt din lista dată care, astăzi, nu se mai folosește autonom, dar pe care îl găsim încă în locuțiuni; indicați două asemenea locuțiuni, menționând și semnificația acestora.

6. Având ca punct de plecare un fragment din Andrei Pleșu, *Minima moralia:*
„Determinațiile înnăscute ale fiecăruia sunt materia constantă a mișcării sale etice, problema pe care fiecare o are de rezolvat. Iar a rezolva această problemă în limitele condiției umane, e a-i adăuga o luciditate de fiecare clipă și un efort de fiecare clipă. Restul e neprogramabil. Sigură e doar alternanța zilnică a căderii cu redresarea, a puterii nesperate cu o incredibilă șubrezenie, a unui posibil mereu oferit și mereu neatins, cu un imposibil care se dovedește, uneori, în chip miraculos, realizabil. Sfârșim cu limitele cu care am început. Putem doar spera să le identificăm, la timp, ca limite și să ne pregătim, înăuntrul lor, pentru o invazie oricând plauzibilă, a nelimitatului.”,
răspundeți la următoarele cerințe:

a. Extrageți neologismele din text.

b. Identificați cuvintele create prin mijloace interne de îmbogățire a vocabularului, inclusiv pe cele împrumutate, dar analizabile în interiorul limbii române; așezați-le pe coloane în funcție de mijlocul utilizat.

c. În cazul celor obținute prin derivare, separați în două clase: **α.** sufixele și prefixele neologice; **β.** sufixele și prefixele din fondul vechi al limbii.

d. Indicați câte două cuvinte (altele decât cele din text) formate cu fiecare afix derivativ identificat la **c.**

e. Arătați, pe baza lexicului, cărui registru stilistic îi aparține fragmentul.

7. a. Indicați, printr-un sinonim (poate fi și o parafrază), sensul următoarelor neologisme; construiți pentru fiecare un enunț potrivit: *aleatoriu, alibi, (a) aliena, alienat, apocrif, a posteriori, avatar, estropia, facsimil, fastidios, funambulesc, inalienabil, incunabul, indelebil, ingerință, obstinație, salutar, solicitudine, specios, speze, spleen, (a) spolia, vindicativ.*

b. Pentru cuvintele subliniate, indicați accentul și silabația (adică modul cum se despart în silabe).

c. Dați câte un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte (și construcții) din fondul vechi al limbii:
adevărat, ahtiat, a astupa (un canal, un vas de sânge), avânt, cuvântare, dare („bir”), a se dărui (unui scop, unei idei), a despăduri, încăpățânat, înșelătorie, întâmplător, a mustra, de nebiruit, de noapte, de nuntă, de zi, neputință, slugărnicie, vestit.

d. Alegeți grafia recomandată în DOOM² pentru următoarele neologisme: *aisberg/iceberg; aut/out; business/biznis/bisnis; balonzaid/balonseid/balonseide; bluejeans/blue-jeans/blugins/bluginși; bridge/brigi; bypass/ by-pass/baipas; camping/chemping; cherry-brandy /ceri-brendi/șeri-brendi; chewing-gum/ciun-gum/ciungă; copyright/copirait; crenvurști/crenviști/crenvișî/ cremvuști; dealer /dilăr; dizeur/diseur; disident/dizident; job/giob; jogging/ gioghing; kiwi/kivi/kiui; kitsch/kici/chici; knockout/knock-out/knoc-aut; lider/ leader; lobby/loby/lobi; mersi/merci; ofsaid/off-side; outsider/aut-sider /autsaider; puzzle/ pazăl; scheci/sketch; snack-bar/snacbar/snecbar; stand-by/ stend-by; stress/ stres; striptease/streap-tease/strip-tis; quasar/cuasar.*

f. Pentru neologismele de la **d**, indicați, transcriind fonetic, care este pronunția corectă.

8. Construiți enunțuri potrivite pentru următoarele omonime; argumentați calitatea lor de cuvinte omonime (totale sau parțiale): *acorda, arierate, bancă, bască, buf, calcul, care, cariere, cod, concura, continuă, cot, copt, coral, contra, contracta, curent, dar, dragă, însemna, manifesta, reflecta, semăna.*

9. Construiți enunțuri potrivite pentru fiecare cuvânt din următoarele perechi de paronime:

adjutant – adjuvant;	*gira – gera;*
apropia – apropria;	*literar – literal;*
conjunctură – conjectură;	*numerar – numeral;*
confident – confient;	*ori – or;*
colabora – corobora;	*paronim – patronim;*
emigra – imigra;	*petrolier – petrolifer;*
enerva – inerva;	*refuza – recuza;*
erupe – irupe;	*refractar – refractor;*
familiar – familial;	*temporar – temporal.*

10. A. Identificați greșelile lexicale din următoarele enunțuri; rescrieți enunțurile, eliminând greșelile:

a. *Mi-am dedicat ultimii ani scrierii autobiografiei propriei vieți.*

b. *La Bruxelles s-a desfășurat „summitul” la vârf al șefilor de stat și de guvern.*

c. *El a făcut o demență senilă de bătrânețe.*

d. *I-a fost fatală ultima hemoragie de sânge.*
e. *S-a legiferat legea caselor naționalizate.*
f. *Conducătorii continuă să mențină pe mai departe starea de sărăcie.*
g. *Procesul din nou s-a rejudecat.*
h. *Pe lângă argumentele favorabile, s-au adus și două contraargumente împotriva teoriei propuse.*
i. *Caligrafiați cât mai frumos textul pe care îl aveți în temă!*
j. *Ortogramele au multe greșeli.*
k. *Dacă dorești cu adevărat, totul poate să fie posibil și realizabil.*
l. *Multe mi s-au întâmplat în viață din întâmplare și din hazard.*
m. *Această stenogramă scrisă în grabă are multe omisiuni și absențe.*
n. *Nu este o hotărâre definitivă, este numai una trecătoare și pasageră.*
o. *În această afacere, un procent de 15% este prea mic.*
p. *După ce copilul a demontat piesele televizorului, meșterul le-a asamblat împreună cu mare greutate.*
r. *După revoluție, a apărut un libertinism desfrânat și destrăbălat.*
s. *Cromatica acestor culori este prea violentă.*

B. Cum se numește tipul de greșeală ilustrat în exemplele anterioare?

Testul nr. 21

STILISTICĂ

1. Pe baza analizei și a comparării lingvistice la toate nivelurile (lexic, fonetică, morfologie, sintaxă) a următoarelor două fragmente, stabiliți în ce registru stilistic (sau în ce variantă stilistică) este redactat fiecare:

a. *„Și s-o luat și s-o dus iel înainti. Iac-o ăguns iel la lacu cu lapti acru. Cum o ăguns la lacu cu lapti acru, n'imn'că vorbă, s-o pus acolo pi pândă. Iacă vedi cân tesă om balaur afară. Cân o ișât balauru afară și cân s-o repezât odată, și cân i-o țâpat odat-om paloș în grumaz, i-o sărit capu di tri-patru pești di la trupu lui. Ș-atunci o luat trupu și l-o spinticat în dou ș-o scos ačia douză și patru di gărgăuni și i-o lua și i-o pus într-o batistă și cîn i-o strrâns odată, pi Odolian l-o săgetat moartea acasâ-m pat. Ș-atunč o vinit fata la dânsu, din răgn'etu lui."* *(O. Bârlea)*

b. *„A spune că virtuțile — în accepțiunea lor tradițională — nu sunt decât un nume pripit dat unor calități încă nedeterminate etc, a spune, deci, că ele nu există ca valori cristaline ce trebuiesc exercitate pur și simplu, ci doar ca niște calități posibile ale conștiinței ce trebuiesc actualizate prin justa practicare a unor „principii neutre" — poate să pară o tentativă de relativizare a virtuților. Ceea ce urmărim în realitate este situarea dezbaterii morale într-un teritoriu ferit de utopie și solemnitate, un teritoriu în care aspirația etică e discutată circumstanțial, iar nu în vidul unei scheme apriorice. Nu de relativizare e vorba, ci de prudență, de nuanțare, de simțul realității."* *(Andrei Pleșu)*

2. Se dau următoarele patru fragmente de text:

a. *„În tradiția gramaticii românești și europene, **cazul** este o categorie gramaticală specifică flexiunii numelui și adjectivului, o categorie de tip relațional care exprimă relațiile sintactice pe care numele (substantivul, pronumele și numeralul) și adjectivul le angajează în limitele unei propoziții și, implicit, funcțiile lor sintactice. Există deosebiri esențiale între conținutul cazului la substantiv, pronume și numeral, clase al căror caz exprimă direct relațiile și funcțiile lor sintactice din propoziție, și conținutul la adjectiv, unde cazul e impus formal, prin fenomenul de acord. Cazul se manifestă printr-un sistem de opoziții[...]. Categoria cazului aparține declinării."* *(DSL)*

b. *„Când instanța, respingând cererea de prelungire, dispune și punerea în **libertate** a inculpatului, situație frecvent întâlnită în practică, este de observat că instanța nu poate să dispună ca punerea în libertate să se facă la o dată anterioară expirării duratei arestării prevăzute în mandat, deoarece ea nu examinează legalitatea mandatului, acesta rămânând valid și producându-și legal efectele până la expirarea duratei de maximum 30 de zile.*
Dacă, totuși, o instanță ar dispune ca punerea în libertate să se efectueze imediat, la o dată anterioară expirării mandatului de arestare, ea și-ar depăși atribuțiile[...]. Într-o asemenea ipoteză, dispoziția de punere în libertate ar cădea sub incidența efectului suspensiv de executare a recursului declarat de procuror, producerea acestui efect nefiind împiedicată de art. 23 al. (4) din Constituție [...]." *(DRP).*

c. *„**Semnul** Grozovici-Pastia este un exantem de intensitate particulară, având aspectul unor dungi liniare roșii-violacee, uneori cu aspect echimotic, situate la nivelul plicilor de flexie. Semnul nu dispare la vitropresiune. Se datorește acțiunii eritrotoxinei streptococice. Exantemul este mai bine exprimat în zonele de traumatizare maximă a tegumentelor. Etiologie: scarlatina."* *(SP)*

d. *„Prin corp solid înțelegem în această carte un metal sau un semiconductor în stare cristalină **(cristal)**. Una dintre caracteristicile importante ale solidelor este conductivitatea electrică, σ, mărime care pentru diferitele tipuri de solide este cuprinsă într-un interval de valori extraordinar de mare. Numeroase experiențe arată că spectrul energetic al electronilor în corpul solid este format din benzi de energie permisă și benzi de energie interzisă. Ultima **bandă** complet ocupată se numește bandă de valență, iar următoarea bandă neocupată sau parțial ocupată se numește bandă de conducție."* *(Optica)*

Alegeți, din aceste fragmente, cuvintele și sintagmele aparținând terminologiilor profesionale (numite și *limbaje de specialitate*) sau, altfel spus, selectați cuvintele și sintagmele specifice fiecărui domeniu profesional. Stabiliți din ce zonă a lexicului fac parte aceste cuvinte: **α.** fond neologic (neologism propriu-zis si calc lingvistic); **β.** fond lexical vechi. Pentru termenii de specialitate care au un corespondent cu același formă în limba comună, urmăriți diferența de sens dintre cele două utilizări; stabiliți, de exemplu, deosebirea dintre cele două utilizări ale cuvintelor: ***caz, libertate, semn, cristal, bandă***.

3. Dincolo de deosebirile privind lexicul de specialitate (sau terminologiile), urmăriți trăsăturile lingvistice comune pentru fragmentele de text de la punctul **2**. Indicați

și argumentați, pe baza trăsăturilor comune (lexic, semantică, fonetică, sintaxă, morfologie), cărui stil funcțional îi aparțin toate aceste fragmente (argumentarea să nu depășească o pagină).

4. Precizați în ce stil al limbii se încadrează următoarele două texte și enumerați particularitățile lingvistice pe baza cărora susțineți această încadrare:

   a. *Asociația de locatari...*
   Strada...Nr... Sector...

   Către Primăria Municipiului București,

   Ca urmare a adresei Dvs. nr... din..., prin care ne anunțați noile dispoziții referitoare la majorarea taxei de salubrizare, vă facem cunoscut că s-au luat toate măsurile pentru colectarea și expedierea acestei taxe înainte de expirarea termenului fixat prin adresa mai sus menționată. Pentru a face posibilă punerea în aplicare a acestei măsuri, vă rugăm ca, în timpul cel mai scurt, să efectuați o documentare completă și să ne comunicați cuantumul revenind fiecărei asociații, precum și modalitățile de plată (nr. de cont bancar sau lista agențiilor CEC împuternicite cu drept de încasare). În caz contrar, ne vedem în imposibilitatea de a da curs cererii Dvs.

   20 martie 2000 *Președinte al Asociației,*

   b. *Tribunalul Municipiului București*

   În privința cauzei inculpatului... din dosarul nr.....,

   Considerând că sunt îndeplinite toate condițiile de respingere a cererii de prelungire a arestării preventive, instanța de judecată hotărăște punerea în libertate a inculpatului la expirarea termenului de 30 de zile prevăzut în mandatul de arestare, adică la data de...

   20 martie 2000 *Președinte,*

5. Comentați din punctul de vedere al procedeelor stilistice următorul „raport întocmit" de I.L. Caragiale în articolul „*C.F.R. Raport către șeful mișcării, din partea șefului unei gări*":

   „În noaptea de... frânarul Ioan Popescu având serviciu de zi și fiind de ieri beat, care dormise la vagoanele încărcate cu vinuri și pesemne a abuzat prin efracțiune, sosind trenul de marfă 203, manevrând în stare de beție, a fost apucat între două tampoane și omorât, lucru care i s-a mai întâmplat de atâtea ori mai ales având serviciu la vagoanele cu băuturi."

6. Examinați cum se reflectă în plan lingvistic statutul sociocultural al celor două personaje din următorul dialog:

   „— Ce zi stupidă, ce zi îngrozitoare! Și cum am observat mai de mult: dacă ziua începe prost, nu poți s-o mai redresezi, oricâte eforturi...

   – Așa e unile zile! O iei cu stângu de dimineață! Și dracii ăștia de bărbați, dă-aia, fă-i aia! Și de ce-i faci, d-aia mai mult scoate coarne...

   — Despre asta să nu mai vorbim! Cât sunt eu de îngăduitoare, dar astăzi Nin a depășit măsura! A bulversat totul, și programul lui, și al meu, totul! Să ajungem

văzut... le-ai auzit... Ei, cum să nu observi? Dar niciun cuvânt n-a fost rostit la întâmplare! Numai înțepături veninoase...

— Lasă, stai jos, ce te scoli, te așezi? Stai și te liniștește! Și nu mai pune toate la inimă! Să le fi pus io p-ale mele – toate câte le am –, de mult eream la biserica Capra, lângă mămica! Da' când văz că mă-ncing, iau una d-asta, iau două, și-odată mă liniștește!... Dumneata ești femeie cu cap, păi te amărăști d-o nebună..."
(G. Adamesteanu)

7. Examinați cu atenție următorul fragment:

   „— [...] Dă-mi voie să te contrazic, madam Delcă! Adică de ce crezi dumneata că e mai bine să te îmbraci ca o cioară în negru, să umbli numai pe la parastase și să păzești nepoții, fără ca nimeni măcar să-ți mulțumească? De ce preferi acest mod de viață? De ce, tocmai pentru că la bătrânețe ești mai urât, să nu fii îmbrăcat cochet — un masaj, o îngrijire cosmetică? De ce nu încerci să te întreții, să faci un sport mai ușor...

   — Chiar că numa asta ne mai lipsește! La omu meu, la o sută douăzeci de kilograme cât are, numa un sport îi mai trebuiește! Că mai sport decât s-aducă lemnele și cărbunii din fundu curții, de la magazie, ce vrei mai sport ca ăsta? [...] Așa că io una am sport destul! Altele n-oi avea, da' de sport nu duc lipsă!...

   Și mai dă-te dracu cu aiurelile tale! Că nu vezi cum arăți, gălbejită și numa piele pe os, cu cosmeticile și cu distracțiile tale! Mai dă-te dracu', și lasă hodorogu ăla de ceas și du-te sus și adă banii! Adă banii că-mi vine un leșin de la lingurea și văz negru înaintea ochilor de foame... [...]

   — Nu, madam Delcă, nu! Tot ce-ai adus dumneata, acelea nu-s argumente! Dumneata n-ai invocat decât prejudecăți! Pre-ju-de-căți... [...] Nu te supăra pe mine, te rog, pentru că la fel ca la o soră îți spun: regimul alimentar!"
   (*G. Adamesteanu*)

   a. Demonstrați cu argumente lingvistice că întregul fragment este redactat în vorbire directă.

   b. Care sunt cele două variante de vorbire directă actualizate în text? Prin ce argumente susțineți trecerea de la o variantă la alta?

8. Comentați următorul fragment sub aspectul tipului de vorbire în care este redactat; indicați care sunt mărcile lingvistice ale „amestecului" de vorbiri (de stiluri) (comentariul să nu depășească o pagină):

   „Și până nu i s-a stins glasul, n-a contenit... Firește că petrecerea n-a mai mers înainte... Au sărit toți musafirii, care mai de care: «Nene Ianuleo!», «Cocoano Acrivițo!»... că «la necaz spune omul multe»; că «are mâna cinci degete și nu se potrivește unul cu altul»; ca «și maruntatele din om se tot ceartă uneori» [...] și așa mai departe, cu chiu cu vai, i-au împăcat. Dar, firește, s-a știut îndată în toată mahalaua că «biata Acrivița lui Hagi Cănuță a ajuns de-o bate arvanitul — la masă! Față cu musafirii! — după ce-o însală cu care-i iese-nainte!...» și pe urmă prietenele: «Cum a fost ea crescută, mititica, și pe ce mâini a-ncăput!... o s-o bage-n pământ păgânul!»

Lui kir Ianulea i-a trecut repede necazul și iar «dragă-n sus! dragă-n jos! puiule și suflete!» și orice poruncea dumneei, dumnealui răspundea: [...]" (I.L. Caragiale)

9. Ce mod de expunere este reprezentat în text? Care sunt procedeele stilistice utilizate? (comentariul să se încadreze în trei sferturi de pagină)

„În umbra care căzuse deodată peste strălucirea zilei, se întinse o liniște mare. Și se auzi în depărtare sunând ploaia, sau vântul, sau un șuvoi de apă...

Era ploaia. Venea împotriva noastră ca un painjeniș. În curând sticli în mărgele oblice. Trestiile tresăriră frământându-se. Balta scăpără de bulbuci. Și pânza de stropi ne învălui brusc — apoi rămase curgând asupra noastră, călduță și totuși răcoritoare. [...] Și stând cinchit la marginea ostrovului, văzui deodată și balta foind formidabil sub luciu. Toate lighioanele ei din adâncuri suiau în zigzaguri spre acele de fulgere ale ploii. Erau mii de crustacee de toate mărimile, neclasate încă de naturaliști, de colorile și de desenurile cele mai surprinzătoare. Erau pești care treceau în șiraguri — grămădiri de linioare abia văzute —; alții având formă și punctul enorm în mica lor transparență; alții mai mărișori, puzderie care evolua cu instinctul primejdiei, fugind de umbra monstruoasă a costrășilor ori de gurile de balaur ale știucilor. În sfârșit, pești formați deplin — mari cât palma, alții mai mari —, ochene cu ochii cercuiți roș, lini aurii, carași cu reflexe de argint vechi, crapi bătrâni cu solzii ruginii. Scoici deschise, melci de apă, lipitori și șerpi — întreaga faună, fără număr, fiica mâlului primordial, se frământa într-o monstruoasă bucurie, într-o neagră și inconștientă bucurie, sub tremurul ploii călduțe. Era bucuria vieții și a morții și a transformării necontenite." (M. Sadoveanu)

Testul nr. 22

RECAPITULATIV 1

Se dă textul: *„— Așă-i că s-a diochet vremea? zise unul dintre plăieși oftând. Mă mieram eu să fi mâncat lupul iarna asta așa de în pripă. De pe la Înțărcători am prăpădit drumul. De-acum s-o luăm de-a chioara și unde ne-a fi scris, acolo vom ieși.*

— I-auziți glasul unui cucoș, zise celălalt plăieș. Haideți să apucăm într-acolo și poate să ieșim în sat undeva." (Ion Creangă)

1. **a.** Extrageți propozițiile necircumstanțiale și arătați felul lor.
   b. Reorganizați construcția care are ca regent verbul *mă mi(e)ram*, astfel încât, păstrându-se sensul, să se obțină o subordonată subiectivă.
2. **a.** Alegeți atributele substantivale și stabiliți care este tipul fiecărui atribut substantival selectat.
   b. Alegeți câte trei locuțiuni prepoziționale care să impună același caz cu cel pe care îl au substantivele cu funcție de atribut de la punctul **2. a** (câte trei locuțiuni pentru fiecare caz). Construiți cu ele propoziții (în total șase propoziții) și analizați părțile de propoziție introduse prin aceste locuțiuni prepoziționale.

3. **a.** Alegeți pronumele și adjectivele pronominale din text și analizați-le sintactic și morfologic.
   b. Indicați și exemplificați patru valori gramaticale (omonime gramaticale) ale formei *o*, care să fie altele decât valoarea din text a acestei forme.
4. **a.** Indicați cu ce valori morfologice apar în text formele ***i*** și ***a***.
   b. Stabiliți, pentru fiecare, încă trei valori morfologice (omonime morfologice) și exemplificați-le.
5. Selectați și analizați formele verbale compuse din text (adică formele în structura cărora intră auxiliare).
6. **a.** Extrageți adverbele din text și așezați-le în două coloane, diferite după cum au funcție de parte de propoziție și, dimpotrivă, nu îndeplinesc rolul de parte de propoziție, iar, în cazul primei categorii, indicați și funcția sintactică.
   b. Există locuțiuni adverbiale în text? Dacă există, indicați-le și analizați-le.
7. Ce alte părți de vorbire neflexibile apar în text? Selectați-le și grupați-le în funcție de partea de vorbire căreia îi aparțin.
8. **a.** Indicați (prin sinonime sau parafraze) sensurile din text ale verbelor *a prăpădi* și *a apuca*.
   b. Găsiți alte două sensuri ale acestora și actualizați-le în câte un enunț.
9. **a.** Indicați câte un sinonim pentru cuvintele *vreme* și *glas*.
   b. Stabiliți, pe baza posibilităților de substituție din diverse contexte, în ce tip de relație apar perechile de sinonime găsite: **α.** într-o relație de sinonimie totală; **β.** într-o relație de sinonimie parțială. Alegeți răspunsul corect și justificați-l.
10. Urmăriți modul de formare a cuvintelor: *plăieș, undeva.*
    A. Alegeți răspunsul corect: **a.** sunt formate prin același procedeu intern de îmbogățire a vocabularului; **b.** sunt formate prin procedee diferite.
    B. Includeți pe fiecare într-o serie de cuvinte obținute identic, adică păstrând afixul derivativ, în cazul derivării, și componentul final, în cazul compunerii.
    C. Găsiți o secvență omofonă a formei *undeva;* exemplificați-o printr-un enunț potrivit și explicați gramatical diferența de grafie.

Testul nr. 23
RECAPITULATIV 2

Se dă textul: *„Rămâne de mirare cum nu insufla nicăieri scârbă și teamă, cum nimeni nu voia să vadă că în potaia aceea măruntă ce se târa și se gudura rânjind, pizma ținea deșteaptă și asmuța fără încetare, împotriva tutulor, o fiară spurcată și câpie, pornită* ***pe vrăjmășie, pe vătămare, pe rău****, părând a sluji soartei de unealtă de dezalcătuire și de nimicire. Mărșăvia nu se sfia de altfel să și-o mărturisească, făcându-și fală din isprăvi pentru cari legea ar fi trebuit să prevadă pușcăria sau balamucul." (Mateiu Caragiale)*

A.

1. **a.** Extrageți și calificați propozițiile subordonate din prima frază.
   b. Extrageți și calificați ultimele două propoziții din a doua frază.
   (Atât la **a**, cât și la **b**, nu se cere și calificarea după scopul comunicării și după structură).
2. Indicați și exemplificați șase tipuri de subordonate introduse prin ***cum*** (trei circumstanțiale și trei necircumstanțiale), diferite de tipul existent (sau de tipurile existente) în text. Arătați, pentru fiecare caz, valoarea morfologică a lui ***cum*** și analizați-l, acolo unde este posibil, ca parte de propoziție.
3. **a.** Caracterizați sintactic situația din text a verbului ***a părea***, alegând unul dintre seturile de caracteristici: **α.** copulativ personal; **β.** predicativ impersonal (nu este vorba de modul verbului, ci de calitatea sintactică a acestuia, adică de tipul de propoziție pe care îl cere, calitate care se păstrează și dacă verbul apare la un mod nepersonal).
   b. Construiți un enunț în care ***a părea*** să aibă celălalt grup de caracteristici.
4. **a.** Caracterizați sintactic situația din text a verbului ***a rămâne***, alegând unul dintre seturile de caracteristici: **α.** copulativ personal; **β.** copulativ impersonal; **γ.** predicativ personal; **δ.** predicativ impersonal.
   b. Construiți câte un enunț în care ***a rămâne*** să apară cu fiecare dintre celelalte grupuri de trăsături.

B.

5. **a.** Alegeți din text atributele adjectivale și analizați-le morfologic.
   b. Există în text forme de genitiv? Dacă există, indicați-le și analizați-le sintactic și morfologic.
6. **a.** Alegeți, pentru grupurile subliniate și marcate grafic, soluția corectă, tăindu-le pe cele incorecte: **α.** complement direct; **β.** complement indirect; **γ.** complement circumstanțial de loc.
   b. Alegeți, pentru cuvântul ***rău***, soluția corectă, tăindu-le pe cele incorecte: **α.** este adjectiv; **β.** este adverb; **γ.** este substantiv.
   c. Construiți două enunțuri în care forma ***rău*** să se folosească cu celelalte două valori.
7. **a.** Trei dintre verbele din text apar la același mod nepersonal: la gerunziu. Analizați-le morfologic.
   b. Indicați și exemplificați trei funcții sintactice ale gerunziului, diferite de cele existente în text.

C.

8. **a.** Alegeți din text trei cuvinte polisemantice; arătați, pentru fiecare, sensul actualizat în text (folosind un sinonim sau o parafrază). Indicați și exemplificați alte sensuri ale fiecărui cuvânt polisemantic selectat.
   b. Găsiți, pentru cinci cuvinte din text, câte două sinonime (măcar unul dintre sinonime să fie neologic; în relația sinonimică puteți include și unități frazeologice).
   c. Alegeți din text două cuvinte și stabiliți, pentru fiecare, antonimul potrivit situației date.
9. **a.** Analizați ca mod de formare ultimele două substantive din prima frază; indicați procedeul de formare și etapele procesului de formare.
   b. Alegeți din text alte patru cuvinte formate prin mijloace interne de îmbogățire a vocabularului; indicați, pentru fiecare, procedeul de formare (nu e necesar să intrați în detaliile de formare).
10. **a.** Există neologisme în text? Dacă există, selectați-le.
    b. Examinați, sub aspectul conotațiilor stilistice, următoarea listă de cuvinte și de sintagme: *scârbă, teamă, potaie măruntă, se târa, se gudura, rânjea, pizmă, asmuța, fiară spurcată și câpie, vrăjmășie, vătămare, dezalcătuire, nimicire, pușcărie, balamuc* și caracterizați atitudinea locutorului față de personajul prezentat.

Testul nr. 24
RECAPITULATIV 3

Se dă următorul text: *„Nu e elegant să dau exemplul revistei la care scriu, dar, în ciuda atitudinii polemice a multor articole din RL față de instituția X, redactorul-șef al revistei este, în momentul de față, unul dintre cei mai entuziaști suporteri ai d-lui Y, ceea ce nu ne împiedică să avem relații extrem de* ***cordiale****. Și asta, tocmai pentru că dreptul la propriul adevăr este mai important decât tirania vreunei dogme abstracte sau a unui adevăr* ***implacabil****, dar... strâmb!" (RL)*

A.

1. Extrageți propoziția principală din a doua frază; comentați structura acesteia.
2. Există în text propoziții subiective, completive directe și indirecte? Dacă există, rescrieți-le și calificați-le (nu e necesară caracterizarea după formă și scopul comunicării).
3. Există în text propoziții atributive și apozitive? Dacă există, selectați-le și calificați-le (includeți, în acest caz, și caracterizarea după formă și scopul comunicării).
4. **a.** Dacă există adjective în cazul genitiv, selectați-le și faceți analiza gramaticală completă.
   b. Dacă există adjective (sau locuțiuni adjectivale) în cazul acuzativ, selectați-le și faceți analiza lor completă.
5. **a.** Extrageți din text atributele substantivale genitivale și analizați-le.
   b. Extrageți din text atributele substantivale prepoziționale și analizați-le.

6. Extrageți și analizați complementele circumstanțiale.
7. Dacă există în text predicate nominale, extrageți-le și analizați-le.
8. Extrageți elementele cu rol de relație la nivelul frazei; grupați-le: **a.** după partea de vorbire căreia îi aparține fiecare; **b.** după distincția „variabil" – „invariabil"; **c.** după tipul de relație stabilit; **d.** după distincția „cu funcție de parte de propoziție" – „fără funcție de parte de propoziție" (pentru elementele de relație cu funcție de parte de propoziție, indicați care este aceasta).
9. În afara celor stabilite la punctul **8. d**, există și alte cuvinte și forme care nu au rolul de parte de propoziție? Grupați-le după următoarele criterii: **a.** nu au deloc rol de parte de propoziție; **b.** nu au, singure, rol de parte de propoziție, incluzându-se în componența altor părți de propoziție. Explicați atât situația de la **a**, cât și pe cea de la **b**.
10. Indicați alte patru omonime morfologice ale formei **a** din text.

B.

1. Analizați sub aspectul relațiilor semantice ultimul adjectiv din text: **a.** argumentați monosemantismul sau, dimpotrivă, polisemantismul acestui cuvânt; **b.** stabiliți câte un sinonim pentru situația din text, dar și pentru alte apariții din limbă; **c.** indicați relațiile antonimice pe care le stabilește în text (dar și în afara textului).
2. Stabiliți familia de cuvinte a adjectivului ***strâmb***, indicând componentele familiei, procedeul de formare, structura fiecărui component, etapele procesului de formare (acolo unde este cazul).
3. Pentru cuvintele marcate cu aldine, indicați câte două sinonime (măcar unul să fie din fondul vechi al limbii; pot fi incluse în relația sinonimică și grupuri de cuvinte).
4. **a.** Formați derivate parasintetice (adică obținute, în același timp, cu prefix și sufix) de la bazele: ***față*** și ***drept***.
   b. Alegeți din text un cuvânt compus.
   c. Urmăriți aparițiile din text ale formei ***față***; arătați ce s-a întâmplat, lexical și gramatical, cu această formă.
   d. Stabiliți alte cinci unități frazeologice (expresii și locuțiuni) incluzând substantivul ***față***; utilizați-le în enunțuri potrivite și indicați, pentru fiecare, echivalentul semantic.
5. **a.** Extrageți neologismele din text.
   b. Selectați două cuvinte aparținând fondului vechi al limbii (care să nu fie instrumente gramaticale).
   c. Caracterizați, pe baza lexicului, cărui registru stilistic îi aparține textul.

Testul nr. 25
RECAPITULATIV 4

A.

1. Există, în următoarele perechi de enunțuri, diferențe (ca tip de propoziție) între construcțiile subliniate? Răspundeți, pentru fiecare situație, prin: „da"; „nu". Pentru cazurile în care apar diferențe, stabiliți în ce constau acestea:
   a. *Decizându-se în biroul de conducere să se renunțe la personalul auxiliar, activitatea celorlalți a fost mult încărcată – Decizând să renunțe la personalul auxiliar, directorul nu a văzut toate consecințele – Decizându-se să renunțe la personalul auxiliar, directorul nu a văzut toate consecințele;*
   b. *„acum pentru întâia dată ne încercăm să introducem literele latine" (Maiorescu) – „Încerca să-și stăpânească năvala gândurilor și a inimei" (Galaction);*
   c. *„Dacă dar în aceste rânduri am amintit o luptă acum împăcată din mica noastră mișcare literară, nu este pentru a redeștepta violența vechilor dezbateri" (Maiorescu) – „și dacă întru aceasta am adus mai multe și mai lungi citate [...], am făcut-o pentru a preciza mai bine caracterul d-tale literar" (Maiorescu);*
   d. *„S-a recunoscut că adevărul, oricât de puțin favorabil ne-ar fi, trebuie spus cu toată sinceritatea" (Maiorescu) – Se impune să recunoaștem că adevărul, oricât de puțin favorabil ne-ar fi, trebuie spus cu toată sinceritatea;*
   e. *Se procedează cum este mai bine – Procedăm cum este mai bine;*
   f. *Hotărându-se să procedeze astfel, și-au asumat toate riscurile – Hotărând să procedeze astfel, și-au asumat toate riscurile – Hotărându-se în familie să se procedeze astfel, opinia noastră a fost total ignorată;*
   g. *Văzând cât este de obosit, am lăsat discuția pe a doua zi – Văzându-l cât este de obosit, am lăsat discuția pe a doua zi;*
   h. *Mi s-a trecut cu vederea ceea ce am greșit – Mi-au trecut cu vederea ceea ce am greșit;*
   i. *Adesea scăpăm din vedere ce nu ne place – Adesea ne scapă din vedere ce nu ne place;*
   j. *Simțeam că este destul de abătut – Îl simțeam că este destul de abătut;*
   k. *El merge oriunde e nevoie – E indicat să se meargă oriunde e nevoie;*
   l. *Se spune la radio cum va fi vremea – Spune la radio cum va fi vremea;*
   m. *El are neplăcutul obicei să exagereze lucrurile – El are obicei să exagereze;*
   n. *Îmi trecea des prin minte să mă răzbun – Îmi trecea des prin minte gândul să mă răzbun;*
   o. *Nu-mi rămâne decât să renunț – Nu-mi rămâne altceva decât să renunț;*
   p. *El se frământă zilnic: „Să plec, să nu plec?" – El se frământă dacă să plece sau nu.*
2. Stabiliți, pentru următoarele enunțuri, tipul de propoziție în care apare ***unde***, precum și rolul morfologic, sintactic și lexical al fiecărei apariții a acestei forme:
   a. *Medicul n-a putut ajunge **unde** a fost nevoie de el;*
   b. *Medicul a încercat să afle **unde** este nevoie de el;*

d. *Nu s-a putut afla încă locul **unde** s-au ascuns infractorii;*
e. *Ion nu se decisese încă **unde** să-și petreacă vacanța;*
f. *Întrebarea este **unde** să mai căutăm sprijin;*
g. *Rămâne aceeași întrebare: **unde** să mai căutăm sprijin;*
h. *Ne întrebăm adesea: „**Unde** vom ajunge cu atâta nepăsare?"*
i. *„Mihnea răspunse pe scurt că-i pare rău **unde** nu se pot înțelege de-a dreptul" (Odobescu);*
j. *„Și **unde** nu ne trezim într-o bună dimineață plini ciucur de râie căprească de la caprele Irinucăi!" (Creangă);*
k. ***Unde** dai și **unde** crapă!;*
l. ***Unde** până mai ieri mi-era prieten, azi mi-e cel mai mare dușman.*

3. Stabiliți, pentru următoarele enunțuri, tipul de propoziție în care apare ***cum***, precum și calitatea lui morfologică, sintactică și lexicală:
a. *N-a putut afla **cum** s-a terminat procesul;*
b. *Nu s-a putut afla **cum** s-a terminat procesul;*
c. *Se gândea **cum** să procedeze mai bine;*
d. *„Înamorați de-a ta ființă,/ De **cum** zâmbești, de **cum** te miști" (Eminescu);*
e. *Îl vedeam **cum** suferea de tare;*
f. *Era uimitor **cum** reușea să-i înșele pe toți;*
g. *Mă doare **cum** procedează și, mai ales, modul **cum** trișează;*
h. *Supărată **cum** era, n-a mai dat nici o importanță obligațiilor curente;*
i. ***Cum** trecuse prin experiențe nefaste, acum totul îi părea fără importanță;*
j. ***Cum** a ajuns acasă, i s-a și făcut rău;*
k. ***Cum** mănânci de urât și cât ești de neglijent!*
l. ***Cum** obosește, **cum** începe să greșească;*
m. *Mă întreb:„**Cum** trebuie să procedez?"*

4. Analizați sintactic și morfologic următorul text: *„Potrivit unui înțelept chinez, trecând în revistă vicisitudinile unei vieți centenare, nu s-ar putea alege din ea nici măcar o oră de fericire!" (Cioran)*

B.

5. a. Formați familia lexicală a cuvintelor ***iarbă, noapte***, indicând procedeul de formare a fiecărui termen, elementele componente și, când este cazul, etapele procesului de formare.
b. Selectați, pentru cele două cuvinte de la **5. a**, neologisme înrudite semantic cu acestea, dar care nu fac parte din familia lor lexicală.

6. În exemplul: *„Se pare că funcția, indiferent de durata ei, provoacă un sindrom al **neînlocuibilității** personale" (RL)*, arătați procedeul, tehnica și etapele procesului de formare a cuvântului subliniat.

7. Indicați, pentru următoarele serii de cuvinte, dacă este adevărată afirmația: **α.** întreaga serie este formată prin mijloace interne de îmbogățire a vocabularului; **β.** seria conține derivate neologice preluate ca atare din limba de origine; **γ.** seria este eterogenă ca mod de formare;

a. *apărător, cercetător, cerșetor, grăitor, învățător, lucrător, luptător, mânuitor, rozător, tăietor, vânzător;*
b. *agricultor, colector, deschizător, domnitor, doctor, extractor, năvălitor, pictor, stăpânitor, trecător, vizitator;*
c. *adaptor, aviator, conductor, debitor, factor, injector, inspector, instructor, preceptor, proiector, sculptor.*

8. Indicați dacă următoarele patru serii de cuvinte (formate prin mijloace interne de îmbogățire a vocabularului) sunt omogene sub toate aspectele (procedeu de formare, afix derivativ, semantică a afixului); răspundeți prin: „da"; „nu". În cazul în care descoperiți serii eterogene, arătați în ce constă eterogenitatea:
a. *ascuțitoare „instrument de ascuțit", învățătoare, cingătoare, cititoare, luptătoare, muncitoare, răzătoare „aparat casnic", spânzurătoare, strecurătoare, stropitoare „instrument de stropit", vânturătoare „instrument de vânturat";*
b. *arcaș, articolaș, căruțaș, ceteraș, chiriaș, ciobănaș, copilaș, industriaș, ostaș, pârâiaș, plutaș, poștaș, pungaș, struguraș, trandafiraș, volumaș;*
c. *acar, bucătar, cizmar, dogar, fierar, frânar, lăptar, lemnar, pândar, pietrar, plugar, portar, școlar;*
d. *arțăgos, ațos, bubos, cărnos, câinos, colțos, drăgăstos, dureros, fioros, fricos, geros.*

9. Explicați semantic și/sau sintactic, în funcție de situație, în ce constă ambiguitatea următoarelor construcții:
a. *Căutarea elevilor a rămas fără rezultat;*
b. *Acest drum este ocolit;*
c. *A scrie istoria e o datorie pentru omenire;*
d. *Am luat cartea din raft;*
e. *I-am dat cartea profesorului;*
f. *E periculos de manevrat acest dispozitiv;*
g. *Ți-am dat cartea;*
h. *Discuția continuă;*
i. *Oribilul cotidian.*

REZOLVĂRI
BAREME, COMENTARII

Testul nr. 1

1. A. Soluție corectă: **a**. 4p.+7×0,5p. = 7,5p.
(câte 1p. pentru cele provenite din adverbe și câte 0,5 p. pentru celelalte)

B. Soluție corectă: **a**. 2,5p.

Total 1=10p.

2. a. ❋ Substantivizarea a patru adverbe temporale („*Nu era **azi**, nici **mâne**, nici **ieri**,* nici ***totdeuna***"); 4×1p.=4p.

❋ Substantivizarea unui pronume reflexiv (*în **sine-mi***). 2p.

b. Alte tipuri de conversiune:
– adjectiv substantivizat (***frumosul** din artă*);
– numeral substantivizat (*urmările **dublului** primit*);
– supin substantivizat (***mersul** pe jos*);
– interjecție substantivizată (***ofurile** noastre*). 4×1p. = 4p.

Total 2=10p.

3. a. ❋ În interpretarea ca locuțiune prepozițională, analiza este: *din rândul celor* – nume predicativ, exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare, în cazul genitiv, cerut de locuțiunea prepozițională. 4 p.

❋ În varianta de grup analizabil, analiza este: *din rândul* – nume predicativ exprimat printr-un substantiv în cazul acuzativ, cerut de prepoziția *din*, iar *celor* este atribut pronominal genitival. 4 p.

Observație: Și într-un caz, și în altul, am considerat grupul *celor ce* ca analizabil, alcătuit din pronumele demonstrativ semiindependent *cel* (cu formă de plural genitiv) + pronumele relativ *ce*.

b. ***de rând*** – locuțiune adjectivală *(Toți erau oameni **de rând**);* ***rând pe rând*** – locuțiune adverbială *(Au fost discutate **rând pe rând**);* ***cu rândul*** – locuțiune adverbială *(Făceau pază **cu rândul**);* ***în primul rând*** – locuțiune adverbială *(**În primul rând** sunt analizate predicatele și, numai după aceea, subiectele și complementele).* 4×0,5p.=2p

Total 3=10p.

4. A. Soluția corectă: **c** (în nominativ sunt adjectivele: *nemuritor, dătător, toată, singur*, iar în acuzativ este: *a noastre*).
(3 p. pentru adjectivul *a noastre* și câte 0,5 p. pentru celelalte) 4×0,5p.+3p.=5p.

B. Regentul acestor adjective trebuie să fie în genitiv (ex. *din cauza greșelii acesteia **a noastre***; *efectele unui lucru **nemuritor*** etc.). 5×1p.=5p.

Total 4=10p.

5. A. B. Soluție corectă: **a**. 2×2p.= 4p.

C. Soluție corectă: **b**. 2p.

D. *Una dintre consecințele campaniei din ce în ce mai energice **duse pentru apărarea** mediului ambiant a fost că **s-au redescoperit,** mai ales **de către** tânăra **generație**, mijloacele de transport **existente înainte de era** automobilului.* 4p.

Total 5=10p.

6. a. *(campaniei) **mai energice**; (mediului) **ambiant**.* 2×2p.=4p.

b. ***din ce în ce** (mai energice)* – locuțiune adverbială, exprimând progresia; complement circumstanțial de mod (al adjectivului). 4p.

Total 6=8p.

7. a. *a fost* – auxiliar al perfectului compus pentru pers. a III-a sg. 2p.
*redescoperirea... **a** mijloacelor* – articol genitival pentru forma de feminin sg. 2p.

b. Se vor alege patru dintre următoarele valori:
❋ prepoziție modală, introduce un complement circumstanțial de mod (ex. *Miroase **a** pâine caldă; calcă **a** popă*);
❋ prepoziție neologică exprimând distribuția (ex. *caiete **a** 5 lei bucata*);
❋ prepoziție pentru marcarea relației de genitiv, în cazul în care forma pe care o introduce nu poate exprima flexionar cazul: *plecarea **a** cinci elevi; plecarea **a** cinci dintre ei; contra **a** tot ce s-a spus; asupra **a** ceea ce va urma*);
❋ prepoziție, devenită marcă a infinitivului (ex. *Vorbește fără **a** gândi*);
❋ pronume demonstrativ semiindependent, formă regională (ex. *M-am întâlnit cu Maria, **a** de s-a măritat cu Ion al Saftei*);
❋ articol demonstrativ pentru feminin sg., formă populară (ex. *fata **a** frumoasă*);
❋ auxiliar al viitorului și al prezumtivului, forme populare și regionale (ex. *„**a** veni ea și vremea aceea"; „**a** fi venind el, dar e prea târziu"*);
❋ interjecție (ex. ***A!** Ce întâlnire neașteptată!*).
(4p. pentru identificarea valorilor, 4p. pentru exemple corecte) 4p.+4p.=8p.

Total 7=12p.

8. A. Soluția corectă: **a**. 1 p.

B. ❋ Se vor alege prepoziții din inventarul: *asupra, contra, dedesubtul, înaintea, împrejurul* și locuțiuni prepoziționale din inventarul: *de-a lungul, în susul, de jur împrejurul, în fața, în urma, în ciuda, în pofida, în locul* etc.
(câte 0,5p. pentru fiecare prepoziție și locuțiune prepozițională) 5×0,5p.=2,5p.

* Se propun exemple ca: *Guvernanții au pornit lupta **contra corupției; În ciuda** eforturilor depuse, notele au fost mici*, care se analizează astfel:
– ***contra corupției*** – atribut substantival prepoziţional (determină substantivul *lupta*), exprimat prin substantiv...
– ***în ciuda eforturilor*** – complement circumstanţial concesiv, exprimat prin substantiv...;
(câte 1p. pentru analiza corectă a fiecărei părți de propoziție) 5×1p.=5p

C. Soluția corectă: **c.** 1,5p

Total **8**=10p

9. A. Soluția corectă: **b.** 4p

B. Construcții de tipul: *contează **pe tine**; se bizuie **pe tine**; se supără **pe tine**; dă vina **pe colegi**; gelos **pe reușita** altora* etc. 3×2p.=6p

Total **9**=10p

10. Se corectează următoarele forme:
– *asiduu, continuu;*
– ***nu mai**, vreo, înnoire, (amintirea) **a multe** (sau amintirea **multor**);*
– *propriii, aspri, surorii;*
– *(datorită) ruşinii şi **groazei** / din cauza **ruşinii** şi **a** groazei; **celor** (mai apropiaţi);*
– *fiinţei acesteia deznădăjduite;*
– ***proaspăt** îmbogăţiţi, **nicio** înţelegere;*
– ***cel** mai greu, cooperarea;*
– *ultimele, „dragii", dezastruoasă;*
– *absolută, **de/ pentru vindecare**.*
(câte 1p. pentru fiecare rând bine corectat + 1p. special pentru ultima greşeală) Total **10**=10p

Total general=100p

Comentarii

1. A. Trebuie observate cele patru substantive provenite prin conversiune din adverbe *(azi, mâne, ieri, totdeuna)*.

B. Pentru a da un răspuns corect, trebuie observate: – valoarea predicativă a lui *a fi* din opt propoziţii; – elipsa verbului *a fi* din propoziţiile a II-a – a VII-a (versurile 1, 2, 3); – calitatea de subiect multiplu din versul 5; – inversiunea subiectului din propoziţia interogativă a ultimului vers *(Au cine-i zeul...?)*.

2. a. Substantivizarea celor patru adverbe, o conversiune neaşteptată, de tip poetic, se obţine prin mijloace strict sintactice, adică fără niciun „semn" flexionar, ci numai prin aşezarea adverbelor într-o poziţie tipic substantivală: cea de subiect.

b. În cazul numeralului, ***nu*** se vor aduce drept exemple nici numeralele care, prin trăsăturile lor gramaticale, se comportă ca substantive (este cazul numeralului fracţionar), nici numeralele cu „valoare substantivală" (este cazul numeralelor care apar fără regent substantival; ex. *cinci dintre elevi*).

3. Explicaţie: Comportamentul intermediar al grupului, ceea ce permite alegerea celor două soluţii, se susţine prin câteva trăsături morfosintactice: – variabilitatea substantivului *(din rândul / din rândurile)*; – apariţia substantivului, cu acelaşi sens, şi în poziţia de *subiect (Rândul oamenilor săraci se îngroaşă)*.

4. „Capcana" priveşte recunoaşterea corectă a cazului acuzativ pentru adjectivul posesiv, mai ales că, prin aşezarea înaintea regentului substantival, acesta primeşte articolul posesiv. De observat că adjectivul posesiv poate avea aceeaşi formă, indiferent de cazul regentului, şi, implicit, de cazul posesivului ; vezi: *S-au pierdut caietele acestea **ale noastre*** (nominativ); *coperta caietelor acestora **ale noastre*** (genitiv); *Paginile aparţin caietelor acestora **ale noastre*** (dativ); *Mă gândesc la caietele acestea **ale noastre*** (acuzativ); *Dragile **noastre** fete, mă adresez voua*...(vocativ).

5. A. B. C. Explicaţia este aceeaşi: Indiferent de sensul determinantului şi de construcţia lui, dacă regentul este un substantiv, funcţia determinantului este de atribut; or, în cazul nostru, toate regentele sunt substantive: *campaniei, redescoperirea, mijloacelor.*

D. Noile cerinţe impun câteva modificări ale formei enunţului: – regentul din substantiv devine adjectiv, adjectiv participial şi verb (vezi: *duse, s-au redescoperit, existente*); – locuţiunea prepoziţională *de dinainte de* ia forma: *înainte de*.

7. b. Exceptând ipostaza de auxiliar (al perfectului indicativ, al viitorului, al prezumtivului) şi de marcă a infinitivului, când face parte din componenţa acestor forme gramaticale, în celelalte situaţii, se poate analiza sintactic:
* În calitate prepoziţională, se include în structura unor părţi de propoziţie, fiind elementul lor introductiv (vezi complementele de mod: *a pâine, a popă*; atributul substantival prepoziţional, ca parte de propoziţie „complexă": *a cinci mii de lei*; atributele substantivale genitivale *a... elevi, a cinci*. În ultimele exemple, deşi prepoziţia ***a*** impune acuzativul, întreaga construcţie: ***a*** + substantiv, ***a*** + numeral este echivalentă cu un genitiv).
* În calitate de articol demonstrativ, se include, de asemenea, în structura unei părţi de propoziţie (vezi atributul adjectival: *a frumoasă*).
* În calitate de pronume semiindependent, funcţionează, singur, ca parte de propoziţie (*cu Maria, **a** de s-a măritat*, unde ***a*** este o apoziţie pronominală neacordată).

8. C. Explicaţie: aceeaşi ca pentru **5. A. B. C.**, adică regentul este un substantiv (*luptător*), calitatea substantivală fiind probată de vecinătatea adjectivului *demn*.

9. A. Calitatea de complement indirect poate fi demonstrată prin: – apariţia lui ***pe*** în condiţiile unui complement nonpersonal; – regentul *a pune preţ* este o grupare analizabilă (vezi *a pune mare preţ*), unde poziţia de complement direct este deja ocupată.

B. Vezi şi testul nr. **9**, punctul **I. 1**, unde apar şi alte exemple de complemente indirecte introduse prin prepoziţia ***pe***.

10. Din motive lexicale, e recomandabilă schimbarea prepoziţiei *datorită* prin *din cauza*, deoarece, corect utilizată, *datorită* presupune cauza unui efect pozitiv, favorabil. Dacă, totuşi, se păstrează *datorită*, este greşită folosirea articolului genitival înaintea celui de al doilea substantiv, căci *datorită* se construieşte cu dativul, care exclude prezenţa articolului genitival; dacă se înlocuieşte cu *din cauza*,

prezența articolului genitival înaintea celui de al doilea substantiv este obligatorie, căci această locuțiune prepozițională se construiește cu genitivul.

Testul nr. 2

1. a. b. ❋ Articole hotărâte propriu-zise enclitice: *ziua, Lăsatul-săcu**lui**, postul, Sân-Petru**lui**, mama, poalele-n brâu, prânzul, mătușa, oamenii, gurile, glasul, voința.* În afară de recunoaștere, analiza presupune și indicarea cazului și a tipului de substantiv la care se atașează (de exemplu, genitivul unui substantiv propriu compus: *Sân Petrului* sau acuzativul unui substantiv comun compus: *poalele-n brâu*);
(câte 0,5p. pentru fiecare articol hotărât enclitic) 13×0,5p.=6,5p.
❋ Articol hotărât propriu-zis proclitic: ***lui** moș Andrei.* Trebuie indicate condițiile în care are loc procliza: la cazul genitiv al unui substantiv masculin nume de persoană exprimând rudenia, deci aparținând genului personal; 1p.
❋ Articole demonstrative: *(prânzul) **cel** mic, (gurile) **cele** rău*; 2×0,5p.=1p.
❋ Articole nehotărâte: ***niște** pui, într-**o** înfundătură, **unui** părăuaș.* În cazul lui ***un** cuptior,* se admit două soluții: fie articol nehotărât, fie, având în vedere sensul contextual cantitativ, numeral cardinal. 3×0,5p=1,5p.
Total **1**=10p.

2. a. b. ❋ Pentru articolele hotărâte propriu-zise: *dumbrăvile, luncile, câmpul, florile, zorile, tinereței*, se indică drept suport substantivul cu care articolul fuzionează;
(câte 0,25p. pentru fiecare articol hotărât propriu-zis) 6×0,25p=1,5p.
❋ Pentru articolul hotărât genitival: *vârstă **a** tinereței*, se indică prezența a două substantive-suport: regentul, cu care se acordă în gen și număr, și genitivul, pe care îl introduce, legându-l de regent; cu niciunul nu fuzionează; 1×0,5p.=0,5p.
❋ În cazul antepunerii adjectivelor calificative: *mândrele, zburdalnica, frumoasei*, are loc schimbarea de cuvânt-suport, adică preluarea articolului de către adjectiv, cu care și fuzionează; din punct de vedere semantic, însă, articolul se raportează la substantiv, având rolul de individualizare a acestuia. 3×1p.=3p.

c. ❋ În cazul numelor proprii de persoană, articolul își pierde rolul de individualizare. Folosite la nominativ-acuzativ, nu este posibilă articularea decât în condițiile unor adjective calificative antepuse, care preiau, formal, articolul, acesta fuzionând cu adjectivul. Cuvântul-suport devine deci adjectivul: *veselul Pogor, sistematicul Carp, melancolicul T.R., humoristicul I.N., franțuzitul M.C.* etc.
(câte 0,25p. pentru fiecare articol) 20×0,25p.=5p.
Total **2**=10p.

3. a. ❋ Articole hotărâte propriu-zise enclitice: *tatei, băietului, (a) Petrei, Sân-Petru**lui**, Măriucăi, nurorei, (a) Vasilcăi, părinte**lui**, cu**viosului**, Sfântu**lui** Vasile, Lăsatul-săcu**lui**, Lucăi.*
(câte 0,5p. pentru fiecare articol hotărât enclitic) 12×0,5=6p.
❋ Articole hotărâte propriu-zise proclitice: ***lui** Ștefan, **lui** moș Chiriac, **lui** Dumnezeu, **lui** jupân Strul, **lui** dascălul Vasile.*
(câte 1p. pentru fiecare articol hotărât proclitic) 5×1p.=5p.
❋ Marcare dublă: și enclitică, și proclitică, în același timp: *(a) **lui** Petre Lucăi.* 1p.
❋ În procliză, articolul hotărât dobândește un rol special: devine o marcă a numelor proprii masculine de persoană, deci a subclasei de substantive aparținând genului personal.
(1p. pentru indicarea rolului) 1p.

b. ❋ Articole hotărâte enclitice: *mouse-**ului**, a list-box**ului**, fonturi**lor**, Word**ului**;* 4×0,5p.=2p.
❋ Articole hotărâte proclitice: *(opusul) **lui** Page Up, (înaintea) **lui** t, (selectarea) **lui** known, (componența) **lui** GN;* 4×1p.=4p.
❋ În cazul unor substantive neologice, neadaptate deloc la sistemul limbii române, și al unor substantive care nu cunosc flexiune (substantivizări accidentale, abrevieri), procliza articolului este singurul mijloc de marcare a distincției de caz. 2p.
Total **3**=21p.

4. Răspunsuri corecte: **a. – β ; b. – α; c. – α; d. – α; e. – γ; f. – γ.**
Total **4**=10p.

5. a. b. Articolele hotărâte propriu-zise și cele nehotărâte (din **a**) sau cele demonstrative (din **b**) îndeplinesc un rol suplimentar de substantivizare, adică de trecere, prin conversiune, în clasa substantivului a unor cuvinte aparținând adjectivului și adverbului:
– substantivizarea unor adverbe: *un bine, un târziu, mâine-le;*
– substantivizarea unor adjective: *dragul, zbânțuitul, naltul, răul, stropșitul, un prostălău, inocentul; cele rău, cele bune*
(pentru indicarea rolului) 2p.
Analiza morfologică și sintactică: *un bine* (acuzativ – complement direct); *dragul, stropșitul, inocentul, mâine-le* (nominative – subiect); *zbânțuitul, naltul, răul, un târziu* (acuzative cerute de regimul unor prepoziții); *un prostălău* (nominativ – acuzativ).
(câte 1p. pentru recunoașterea substantivului și analiza corectă) 12×1p.=12p

c. ❋ Articolul nehotărât și cel hotărât (*un Enescu, un Luchian, Saint-Just-ul, un București*) au rolul de atragere a unor nume proprii de persoană (a antroponimelor) și a unui nume propriu de loc (a toponimicului) în clasa substantivelor comune. 4×1p.=4p.
Total **5**=18p.

6. ***păcătoasei istorii:***

❋ *(din pricina...) istorii* – complement circumstanțial de cauză, exprimat printr-un substantiv în genitiv, cerut de locuțiunea prepozițională *din pricina*;

❋ *păcătoasei* – atribut adjectival, exprimat printr-un adjectiv calificativ, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *istorii*; preia articolul hotărât al substantivului, pentru că îl precedă; 2×2p.=4p.

păcătoasei de istorii:

❋ *(din pricina) păcătoasei* – complement circumstanțial de cauză, exprimat printr-un substantiv, provenit prin conversiune din adjectiv, în cazul genitiv, cerut de locuțiunea prepozițională *din pricina*;

❋ *de istorii* – atribut substantival prepozițional (determină substantivul *păcătoasei*), exprimat printr-un substantiv propriu-zis, în cazul acuzativ, cerut de prepoziție; 2×2p.=4p.

pe cel mai straşnic cal:

❋ *pe ... cal* – complement indirect, exprimat printr-un substantiv în cazul acuzativ, cerut de prepoziția *pe,* nearticulat;

❋ *cel mai straşnic* – atribut adjectival, exprimat printr-un adjectiv calificativ, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *cal*, gradul superlativ relativ; 2×2p.=4p.

pe un cal de cei mai straşnici:

❋ *pe un cal* – complement indirect, exprimat printr-un substantiv în acuzativ (cerut de prepopoziție), articulat cu articolul nehotărât proclitic *un*;

❋ *de cei mai straşnici* – atribut substantival prepozițional, exprimat printr-un substantiv, provenit prin conversiune dintr-un adjectiv (ca marcă de conversiune apare articolul demonstrativ), cazul acuzativ, cerut de prepoziția *de;* 2×2p.=4p.

celor mai tineri profesori:

❋ *profesori* – atribut substantival genitival (determină subtantivul *plecarea*), exprimat printr-un substantiv în cazul genitiv, masculin, plural, nearticulat;

❋ *celor mai tineri* – atribut adjectival, exprimat printr-un adjectiv calificativ, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *profesori*, gradul superlativ relativ; 2×2p.=4p.

celor mai tineri dintre profesori:

❋ *celor mai tineri* – atribut substantival genitival, exprimat printr-un substantiv, provenit prin conversiune dintr-un adjectiv, masculin, plural, cazul genitiv;

❋ *dintre profesori* – atribut substantival prepozițional (determină substantivul *celor mai tineri*), exprimat printr-un substantiv în acuzativ, cerut de prepoziția *dintre*. 2×2p.=4p.

Total **6**=24p.

7. **A. a.** articol genitival; face parte din atributul substantival genitival *a tinereței*;

b. articol genitival; face parte din atributul substantival genitival *a călugărițelor*;

c. pronume semiindependent (ține locul substantivului *școală*); face parte din atributul pronominal prepozițional *ca a* (echivalent *ca aceea*);

d. articol genitival; face parte din numele predicativ în genitiv *(ești) a cui*;

e. prepoziție, devenită marcă a infinitivului *(a căuta)*;

f. prepoziție, devenită marcă a infinitivului; construcție arhaică, în care infinitivul lung conservă valoarea verbală (*era a scăpare*);

g. auxiliar al perfectului compus, pentru pers. a III-a singular (*a sculat*);

h. auxiliar al viitorului pentru pers. a III-a singular, formă regională obținută din auxiliarul *va* (*a fi, n-a fi*);

i. prepoziție pentru marcarea unei relații de genitiv, utilizată pentru numeralele cardinale, care nu cunosc distincții de caz; face parte din atributul substantival prepozițional *de pe urma a 24*, unde relația de genitiv este cerută de locuțiunea prepozițională;

j. – auxiliar al viitorului regional *(s-a face)*;
– prepoziție, devenită marcă a infinitivului (*a-i mirosi*);
– prepoziție, cere cazul acuzativ, introduce un complement de mod (*a catrință*);

k. articol genitival, introduce un genitiv (*a lui Goian*); face parte dintr-un atribut substantival genitival;

l. prepoziție, cere cazul acuzativ, introduce un complement de mod (*a vânt*);

m. auxiliar al prezumtivului, pentru pers. a III-a sg. (*s-a fi chemând*).

(câte 1p. pentru fiecare valoare) 15×1p.=15p.

B. b. d. k. ***a*** (în loc de ***al***): *al călugărițelor, al cui, al lui Goian* – particularitate regională, constând în utilizarea invariabilă a articolului posesiv;

h. j. m. *a fi, n-a fi, s-a face, s-a fi chemând* (în loc de ***va fi, nu va fi, se va face, se va fi chemând***) – particularitate regională, constând în căderea lui ***v***– la pers. a III-a sg. din forma auxiliarului *va*.

(câte 1p. pentru fiecare situație) 6×1p.=6p.

Total 7=21p.

8. **A. a.** articol demonstrativ;

b. pronume demonstrativ de depărtare;

c. articol demonstrativ, marcă a substantivizării adjectivului participial (*cele întâmplate*);

d. posibilitate dublă de interpretare: fie ca regent, situație în care este pronume demonstrativ, fie ca determinant, situație în care este adjectiv pronominal; 2p.

e. g. adjectiv pronominal demonstrativ, formă regională, postpus substantivului;

f. adjectiv pronominal demonstrativ, formă regională, antepus substantivului.

(câte 1p. pentru **a, b, c, e, g, f**) 6×1p.=6p.

B. a. ***cele bogate*** – atribut adjectival (determină substantivul *darurile*);

b. ***din cele*** – atribut pronominal prepozițional (determină pronumele *una*);

c. ***de cele întâmplate*** – complement indirect (determină verbul *mirându-ne*);

d. posibilitate dublă de interpretare: – ***de cele*** – complement indirect (determină verbul *să plângă*); – ***cele*** – atribut adjectival (determină pronumele *toate*);

e. f. g. ***cele*** – atribute adjectivale (determină substantivele: *căldurile, putini, cărțile*) 8×2p.=16p.

C. Sunt două posibilități de construcție: **a.** *Cărțile* ***ce le*** *comand sunt moderne.*

ce – complement direct (reluat prin forma atonă de pronume personal ***le***), exprimat prin pronume relativ invariabil, cazul acuzativ;

le – complement direct (reia complementul antepus ***ce***), exprimat prin pronume personal de pers. a III-a, plural, feminin, cazul acuzativ, formă atonă. 2×2p.=4p.

b. *Veștile* ***ce le*** *vin studenților sunt alarmante.*

ce – subiect, exprimat prin pronume relativ invariabil, cazul nominativ;

le – complement indirect (anticipă complementul *studenților*), exprimat prin pronume personal de pers. a III-a, plural, cazul dativ, formă atonă 2×2p.=4p.

Total **8**=32p.

9. ***lui***$_1$ – pronume personal de pers. a III-a, sing. masculin, cazul genitiv (ex. *cartea* ***lui***); 3p.

lui$_2$ – pronume personal de pers. a III-a, sing. masculin, cazul dativ, formă accentuată (ex. *Cartea i-am dat-o* ***lui*** *de o săptămână*); 3p.

lui$_3$ – substantiv (conversiune accidentală: *Lipsește din text „****lui****”*). 2p.

Total **9**=8p.

10. *(amândoi)* ***fiii****; (amândoi acești)* ***fii****; (toți)* ***geumgiii****; (în)* ***propriii-i*** *(ochi); (din)* ***punct*** *(de vedere istoric); (din)* ***punctul*** *(de vedere al istoricului); (primire)* ***a*** *(pensiilor); (grație ajutorului) și* ***sprijinului****; (proprietarul hotelului și)* ***al*** *restaurantelor; (prietenei mele)* ***celei mai bune****; (celei mai bune prietene)* ***a mele****; (plecarea celor mici și)* ***a celor mari****; (clasa)* ***întâi / întâia****; (clasa)* ***a doua****; (în cazul agriculturii și)* ***al altor*** *(ramuri); (fiecărei apariții)* ***a distinsului*** *(profesor).* 15×1p.=15p.

Observație: În exemplul: *clasa* ***a întâia / întâi / întâia***, se taie numai prima variantă, DOOM^2 acceptând, în variație liberă, ultimele două forme. 1p.

Total **10**=16p.

Total general=170p.

Comentarii

1. De observat „falsele articole”:

– ***a,*** component obligatoriu al numeralului ordinal *a doua;*

– ***a,*** particulă deictică din forma populară a pronumelui negativ *nimica.*

– ***cele*** *(stânci),* adjectiv demonstrativ de depărtare, formă regională.

2. De remarcat „falsele articole”:

– ***a*** din structura substantivului inclus în locuțiunea prepozițională *(din partea);*

– ***cele*** *(mai disparate spirite),* din structura superlativului relativ.

3. a. ❋Atenție la trei situații distincte: **a.** *postul Sân-Petrului;* **b.** *mătușa lui moș Andrei;* **c.** *a lui Petre Lucăi,* pentru a observa: în **a**, encliza articolului hotărât la numele proprii masculine de persoană, fapt arhaic conservat în forma fixă a unui nume de sărbătoare religioasă; în **b**, procliza articolului hotărât, constituind norma literară actuală pentru numele proprii masculine de persoană, extinsă, aici, și la numele comune masculine de rudenie; în **c**, marcarea dublă, enclitică (*Lucăi*) și proclitică (***lui*** *Petre Lucăi*) a articolului hotărât pentru aceeași clasă a numelor proprii masculine de persoană.

❋ De observat fenomenul de variație liberă între procliza și encliza articolului hotărât la genitiv-dativul numelor masculine de persoană însoțite de nume proprii: ***lui dascălul*** *Vasile –* ***părintelui*** *Duhu.*

❋ De remarcat preluarea de către adjectivul calificativ antepus a articolului hotărât enclitic: ***cuviosului*** *starițt.*

❋ De observat neregularitatea privind forma articolului pentru genitivul substantivului *tatei,* formă caracterizând substantivele feminine, și nu pe cele masculine.

❋ De observat forma arhaică a genitiv-dativului ***nurorei,*** în locul actualului ***nurorii.***

b. ❋ De observat atașarea fie enclitică (***mouse-ului***), fie proclitică (***lui known***) a articolului, în funcție de gradul de adaptare a substantivului recent la sistemul limbii române.

❋ De observat diferența de rol a proclizei articolului între **a** și **b**: în **a**, funcționează ca marcă a genului personal, deci a clasei substantivelor desemnând nume de persoană, în timp ce în **b** (ex.: ***lui GN, lui t***), are rolul unei mărci flexionare, fiind singurul mijloc de marcare a flexiunii pentru substantive care nu pot exprima flexiunea cu mijloacele curente.

4. * De remarcat calitatea nearticulată a regentului (în **a**), caracterizând apariția dativului ca determinant, față de calitatea articulată a regentului (în **b**), caracterizând apariția genitivului.
* De observat (pentru **c**) preluarea articolului de către adjectivele calificative antepuse (*exigentului, blândului*), ceea ce creează dificultăți în recunoașterea cazului la substantiv.
* De observat diferența dintre **d** și **e**, ca urmare a modului diferit de marcare a relației de genitiv: în **d**, se marchează cu ajutorul articolului adjectival *(celor)*, în timp ce în **e**, se marchează analitic, cu ajutorul prepoziției **a**, prepoziție care, singură, cere acuzativul, numai grupul **a** + substantiv fiind echivalent cu un genitiv.
* În **f**, cazul este impus de prepoziția *dintre*.

5. a, b. Conversiunea se manifestă atât morfologic, prin atașarea articolului, cât și sintactic, prin așezarea formelor de adverb și de adjectiv în contexte imposibile pentru clasa adjectivului, respectiv a adverbului, dar specifice clasei substantivului: în poziția de subiect, de complement direct, de complement prepozițional.

6. De observat, pentru forma *păcătoasei*, prezența și rolul diferit al articolului: în prima construcție, articolul se atașează adjectivului, care, precedând substantivul, îl preia de la acesta; în a doua, se atașează substantivului, care îl primește în mod normal, după locuțiune prepozițională.

Testul nr. 3

1. a. * atribut pronominal prepozițional (ex. *lupta **contra ei**; tabloul **din fața lor***);
* complement indirect (ex. *...se repercutează **asupra fiecăruia**; Luptăm **împotriva acelora** care fură*);
* complement circumstanțial de loc (ex. *Erau numai ruine **împrejurul acesteia***);
* complement circumstanțial concesiv (ex. ***În pofida tuturor**, nu ne-am pierdut speranța*);
* complement circumstanțial cauzal (ex. ***Din cauza aceloraşi**, am pierdut oferta*).

b. Exemplu de analiză:
din cauza aceloraşi – complement circumstanțial de cauză, exprimat prin pronume demonstrativ de identitate, plural, cazul genitiv (cerut de locuțiunea prepozițională *din cauza*).
(câte 1p. pentru funcție, 1p. pentru exemplu, 1p. pentru analiză) 5×3p=15p.

2. a. Valori speciale ale formei atone de pronume p e r s o n a l în dativ:
* „dativ posesiv" (ex. ***Mi-au venit** copiii; Toți **îi** știu de frică; **I-am** stricat ceasul*);
* „dativ etic" (ex. *„Începe Flămânzilă a cărăbăni deodată câte-o haraba de pâne și răpede **mi ți** le-a înfulicat" (Ion Creangă)*;
* „dativ neutru" (*Dă-**i** cu vorba, dă-**i** cu gura!*)
(câte 1p. pentru valoare, 1p. pentru exemplu) 3×2p.=6p.

b. Valori speciale ale formei atone de pronume r e f l e x i v în dativ:
* „dativ posesiv" (ex. ***Și-a** pierdut familia; **Își** vede de sănătate*);
* „dativ obligatoriu" – intră în componența unor verbe și a unor locuțiuni verbale (ex. ***Își** amintește de tinerețe; **Își** dă seama de realitate*).
(câte 1p. pentru valoare, 1p. pentru exemplu) 2×2p.=4p.
Total 2=10p.

3. – pronume interogativ (ex. ***Ce** s-a întâmplat?*);
– adjectiv pronominal interogativ (ex. ***Ce** alte dovezi să-ți mai aduc?*);
– pronume relativ (ex. *Veștile **ce** mi-ai adus sunt alarmante*);
– adjectiv pronominal relativ (ex. *Se bucură de **ce** fapte vor urma*);
– adverb exclamativ și de intensitate (marcă lexicală pentru exprimarea unei valori superlative: ***Ce** frumoasă fată ai întâlnit!*).
(câte 1p. pentru fiecare valoare, 1p. pentru exemplu) 5×2p.=10p.

4. a. * pronume personal de pers.a III-a sg., dativ, formă atonă; compl. indirect.

b. * identic **a**.

c. * morfologic, identic cu **a, b**; are însă valoare de „dativ posesiv" și funcție de atribut pronominal în dativ.

d. * în ambele apariții, identic **c**, singura deosebire fiind că „dativul posesiv" se grupează aici cu substantivul.

e. * pronume personal de pers. a III-a sg., dativ, formă atonă; este ambiguu ca valoare, admițând o dublă interpretare: fie complement indirect (*a zice cuiva*), fie cu valoare de „dativ neutru", situație în care nu are funcție de parte de propoziție.

f. * pronume personal de pers. a III-a pl., acuzativ, formă atonă; complement direct.

g. * verb copulativ de pers. a III-a sg.; face parte din predicatul nominal *-i o avere*.

h. * morfologic, identic **g**; face parte din predicatul nominal impersonal *-i de-a mirarea*, predicat care cere o propoziție subiectivă.

i. * auxiliar al viitorului, pentru pers. a III-a sg., formă populară, obținută prin fonetică sintactică *(le vei duce → le-i duce)*.
(câte 1p. pentru morfologie, 1p. pentru analiza sintactică) 10×2p.=20p.

5. a. * pronume reflexiv, pers. a III-a sg., cazul dativ, formă atonă; complement indirect (ceea ce înseamnă că verbul este la diateza activă pronominală).

b. * morfosintactic, identic **a**; singura deosebire privește valoarea „reciprocă" a reflexivului.

c. * morfologic, identic cu **a, b**; are însă valoare de „dativ posesiv", al cărei reflex sintactic este calitatea de atribut pronominal în dativ.

d. * la origine, este un „dativ posesiv" („mințile lui"); cu timpul s-a constituit în locuțiunea verbală *a-și sări din minți*. Aflată la

gerunziu, locuțiunea are rolul de complement circumstanțial de cauză/de timp.

e. ❀ adverb de mod de întărire, fără funcție de parte de propoziție (aici, aduce o nuanță semantică pentru alt adverb: *și astăzi*).

f. ❀ identic **e**, cu singura deosebire că nuanțează aici o întreagă propoziție.

g. ❀ conjuncție coordonatoare copulativă; leagă două atribute adjectivale.

h. ❀ identic **g**, cu deosebirea că apare la nivelul frazei, legând două completive directe.

i. ❀ ambele apariții ale lui *și* fac parte dintr-o locuțiune adjectivală cu rol de atribut adjectival (are ca regent pronumele *alta*).

(câte 1p. pentru morfologie, 1p. pentru analiza sintactică) 9×2p.=18p.

6. a. ❀ pronumele de întărire; – pronumele posesiv; – pronumele demonstrativ; – pronumele nehotărât; – pronumele negativ; – pronumele relativ; – pronumele interogativ. 7×1p.=7p.

b. ❀ *Profesoarei **înseși** rezultatele i se păreau exacte.* (adjectiv pronominal de întărire)

– *Datorez profesoarei **mele** recunoștință.* (adjectiv pronominal posesiv)

– *Trimit cărți **acelorași** studenți.* (adjectiv pronominal demonstrativ)

– ***Oricărui** individ trebuie să-i pese de semenii lui.* (adjectiv pronominal nehotărât)

– ***Niciunui** coleg nu-i trebuie această încurcătură.* (adjectiv pronominal negativ)

– *Dau explicații **oricărui** student mi le cere.* (adjectiv pronominal relativ)

– *Grație **cărei** întâmplări te afli aici?* (adjectiv pronominal interogativ) 7×1p.=7p.

Total **6**=14p.

7. a. ❀ pronumele personal; – pronumele reflexiv; – pronumele personal de politețe 3×1p.=3p.

b. ❀ *I-am trimis copilului o carte.* (pronume personal)

– *Și-a cumpărat o nouă mașină.* (pronume reflexiv)

– ***Dumitale** totul ți se pare dificil.* (pronume de politețe) 3×1p.=3p.

Total **7**=6p.

8. A.

Reflexive	**Relative**	**Nehotărâte**
*(crezându-)**te***	*(spre) **ceea ce***	***cutare***
*(ce-)**ți** (închipui)*	***care** (scrie)*	
*(iei asupră-)**ți***	*(râzi de)**ce** (înțelegi)*	
***se** (miră)*	*(râzi de)**ce** (nu înțelegi)*	
*(să-)**și** dovedească*		

B.

Subiect	**Complement direct**	**Complement indirect**
cutare	*(crezându-)**te***	*(iei) **asupră-ți***
care	*(să-și dovedească)* ***aceasta***	*(vai) **de acela***
	*(râzi de) **ce** (înțelegi)*	*(să-)**și***
	*(de) **ce** (nu înțelegi)*	*(dovedească) **lui***

Nume predicativ	**Atribut pronominal genitival**	**Fără funcție aparte**
***ceea ce**(-ți închipui*	*(codrii) **dumitale***	*(ce-)**ți** (închipui)*
că ești)	*(livada) **lui***	***se** (miră)*

(câte 1p. pentru fiecare analiză corect făcută și 1p. special pentru relativ) 15×1p.+1p.=16p.

Total **8**=31p.

9. a. *propriii copii; propriii-i fii;*

b. *noștri arbitri; (câțiva) membri;*

c. *într-însa; într-**una**, (prezența) **a multe*** (sau *prezența **multor***);

d. *(profesoarei) **înseși**; **nicio**;*

e. *v-o; **ceea ce**;*

f. *ștergeți (tabla);*

g. .....

h. *(Grație...), dar și **celor** (mulți);*

i. ***datu-mi-s-a; o voi înapoia;***

j. *aceeași (statură); aceeași delicatețe; **pe care**.*

(câte 1p. pentru fiecare greșeală) 20×1p.=20p.

10. – pronume personal: *Cartea **lui / ei / lor** îmi este de ajutor*;

– pronume persoanl de politețe: *Plecarea **dumitale** m-a emoționat*;

– pronume posesiv: *Am moștenit casa **alor noștri***;

– pronume demonstrativ: *Citesc cartea **acestuia / aceluia / celuilalt / aceluiași***;

– pronume nehotărât: *Îmi trebuie cartea **unuia / altuia / fiecăruia / oricăruia***;

– pronume negativ: *Nu mă interesează cartea **nimănui / niciunuia***;

– pronume interogativ: ***A cui** teză o consideri mai bună?*

– pronume relativ: *Elevul despre **ale cărui** lecturi ți-am vorbit a reușit primul.*

(câte 1p. pentru inventar; 1p. pentru exemplu) 8×2p.=16p.

Total general=160 p.

Comentarii

1. a. Pot fi indicate şi alte funcţii sintactice:
– nume predicativ (ex. *Suntem **contra lor***);
– complement circumstanţial de timp (ex. *Am ajuns **înaintea acestora***);
– complement circumstanţial condiţional (ex. ***În locul dumitale**, aş fi mai prudent);*
– complement circumstanţial de relaţie (ex. ***În privinţa alor tăi**, am mari rezerve);*
– complement circumstanţial de scop (ex. *Ne-am întors **în vederea acestuia**, şi nu pentru concurs*) etc.

5. a. b. Aici, reflexivul ocupă o poziţie sintactică proprie de complement indirect, verificabilă prin posibilitatea dublării: ***şi-a** impus **sieşi**; **îşi** dau ghiont **una alteia***.

6. a. De reţinut că nu întreg inventarul de pronume nehotărâte, negative, relative şi interogative se poate adjectiviza. De exemplu, pronumele negative *nimeni, nimic*, pronumele relativ compus *ceea ce*, relativul şi interogativul *cine* nu au şi corespondent adjectival.

b. Să se observe, pentru exemplul: *Dau explicaţii **oricărui** student mi le cere*, integrarea sintactică a grupului nominal *oricărui student* atât în P_2, cât şi în P_1: în P_2, se integrează în poziţia de subiect, iar în P_1, în poziţia de complement indirect, poziţie care impune substantivului *student* cazul dativ. Prin acord, adjectivul *oricărui* preia tot cazul dativ.

7. De reţinut că, deşi pronumele reflexiv şi cel personal pot apărea şi cu regent substantival (ex. *când mă gândesc la viaţa-**mi**; când mă gândesc la viaţa-**i***), ele nu funcţionează ca adjective; dovada cea mai clară o constituie nerealizarea acordului.

8. A. * Din context, rezultă că ***te*** (*crezându-**te***) este reflexiv, şi nu personal.

B. * De observat statutul relativelor, integrate simultan, dar cu roluri diferite, în câte două sau chiar trei propoziţii, ca manifestare a fenomenului sintactic de „împletire a subordonatei cu regenta". Astfel,
– în construcţia: *...nu vei înainta niciodată[1]/ **spre ceea ce-ţi închipui**[2]/ că eşti*[3]*/*, ***ceea ce*** se integrează atât în P_2 (unde are numai rol de relaţie, introducând subordonata), cât şi în P_3 şi în P_1 (în P_3, cu rol de nume predicativ al copulativului *eşti*, iar în P_1, cu rol de complement indirect, prepoziţia ***spre*** fiind cerută de regentul *vei înainta*);
– în construcţia: *Râzi[1]/ **de ce înţelegi**[2]/*, relativul ***ce*** se include atât în P_2, cât şi în P_1 (în P_2, are rol de relaţie, introducând subordonata, şi, în plus, rol de parte de propoziţie, având funcţia de complement direct – *înţelegi ceva* –; în P_1, are rol de complement indirect, prepoziţia ***de*** fiind cerută de regentul verbal din P_1).
* De observat că reflexivul din construcţia cu gerunziu (*crezându-**te***) ocupă o poziţie sintactică de sine stătătoare (vezi şi **5. a.** şi **b.**).
* Trebuie remarcat şi fenomenul sintactic de dublare a complementului indirect exprimat prin forma accentuată de pronume personal (***lui***) şi anticipat prin forma neaccentuată de reflexiv (***-şi***): *să-**şi** dovedească **lui***.

9. c. De remarcat cele două variante de construcţie (ambele corecte): cea prepoziţională (*prezenţa a multe spărturi*) şi cea cazuală (*prezenţa **multor** spărturi*).

10. De reţinut că, dintre pronume, numai reflexivul nu are, în totalitatea lui, forme de genitiv. Pentru posesiv, construcţia cu genitivul este posibilă numai la plural, adică pentru forme care exprimă mai mulţi posesori (*cartea **alor mei / alor noştri***), dar este imposibilă la singular (*cartea****alui tău***). Dintre nehotărâte, cele invariabile (*ceva, orice, tot*), deşi pot apărea în construcţii echivalente cu genitivul (obţinute analitic, cu ajutorul prepoziţiei *a: contra **a orice, a ceva, a tot***), nu au flexiune pentru genitiv.

Testul nr. 4

1. – prepoziţii construite cu dativul: *datorită, graţie, conform, potrivit*;
– prepoziţii construite cu genitivul: *asupra, împotriva, dedesubtul, înaintea*;
– locuţiuni prepoziţionale construite cu acuzativul: *faţă de, împreună cu.*
Se vor da exemple pentru fiecare, iar, în analiză, se va proceda după modelul următor:
*S-a purtat **conform aşteptărilor**; **conform aşteptărilor*** = complement circumstanţial de mod, exprimat printr-un substantiv, genul feminin nr. plural, cazul dativ (cerut de prepoziţia *conform*), articulat cu articolul hotărât enclitic *-lor.*
(1p. pentru exemplu, 1p. pentru analiză) — 10×2p.=20p.

2. – complement indirect (se poate exprima atât prin substantiv, cât şi prin pronume; ex. *Trimit **studenţilor** cărţi*; *Trimit **fiecăruia** cărţi*); — 2×2p.=4p.
– atribut subtantival (sau pronominal) în dativ (ex. *trimitere de ajutoare **sinistraţilor**; trimitere de ajutoare **acestora***); — 2×2p.=4p.
– complement circumstanţial de loc (aşa-numitul „dativ locativ", realizabil numai în cazul substantivului; ex. *se aşterne **drumului***). — 2p.
Total 2=10p.

3. a. *O carte ca asta nu mă interesează* – **articol nehotărât**, pentru feminin singular nominativ; nu formează singur o parte de propoziţie, intră în structura subiectului *o carte.*

b. *Ieri şi-a cumpărat două cărţi, azi, o singură carte* – **numeral cardinal** cu valoare adjectivală; constituie singur o parte de propoziţie: atribut adjectival.

c. *Am întâlnit-o chiar ieri* – **pronume personal** de pers. a III-a, singular, feminin, acuzativ, formă atonă; constituie singur o parte de propoziţie: complement direct.

d. *A luat-o la fugă; Când i s-au descoperit hoţiile, a şters-o din ţară* – morfologic, identic **c**; deosebirile privesc valoarea specială de „acuzativ neutru" şi situaţia sintactică: nu ocupă, singur, o poziţie sintactică de parte de propoziţie, ci se include ca element component în structura unei locuţiuni verbale şi a unui verb.

e. *O să vină și mâine* – **auxiliar al viitorului,** invariabil; intră în structura formei verbale compuse, deci fără autonomie morfosintactică.

f. *Poate o fi venit chiar ieri, dar nu știu sigur; Poate o fi venind chiar astăzi, dar nu pot fi sigur* – **auxiliar al prezumtivului,** pentru pers. a III-a singular; intră în structura formei verbale compuse, deci fără autonomie morfosintactică.

g. *„i s-o părut"; „ei s-o pregătit" (TD – Bucovina)* – **auxiliar al perfectului compus,** formă regională pentru pers. a III-a singular și plural; intră în componența formei verbale compuse, deci fără autonomie morfosintactică.

h. *O! ce frumoasă te-ai făcut!* – **interjecție**, neintegrată sintactic; poate constitui, singură, o propoziție neanalizabilă.

i. *Lipsește un „o" din text* – **substantiv**, provenit prin conversiune accidentală, autonimică (adică un fragment de text este folosit pentru a se desemna pe el însuși); semnul substantivizării îl constituie articularea și așezarea în poziția de subiect.

(1p. pentru valoare, 1p. pentru exemplu) 9×2p.=18p.

4. a. *Vă trimitem ajutoare* – **pronume personal**, pers. a II-a plural cazul **dativ**, formă neaccentuată; complement indirect.

b. *În gându-vă mârșav, nu apare decât ideea răzbunării; Vă pleacă băiatul* – morfologic, identic **4. a;** deosebirile privesc valoarea acestui dativ (aici, un „dativ posesiv") și funcția sintactică a dativului (aici, de atribut pronominal în dativ).

c. *Vă impuneți numeroase restricții alimentare* – **pronume reflexiv**, pers. a II-a plural cazul **dativ**, formă neaccentuată; funcția de complement indirect.

d. *Vă pierdeți timpul cu nimicuri* – morfologic, identic **4. c**; ca valoare și ca funcție, identic **4. b.**

e. *Nu vă dați seama de situație* – morfologic, identic **4. c** și **d;** deosebirea este de valoare și de situație sintactică (aici, nu are autonomie sintactică, intrând în componența locuțiunii verbale și, implicit, a predicatului).

f. *Vă întâlnesc zilnic prin Cișmigiu* – **pronume personal**, pers. a II-a plural cazul **acuzativ**, formă atonă; funcția de complement direct.

g. *Vă considerați cei mai deștepți din clasă* – **pronume reflexiv**, pers.a II-a plural cazul **acuzativ**, formă atonă; funcția de complement direct.

h. *Din text lipsește un „vă"* – identic **3. i.**

(1p. pentru valoare și analiza morfosintactică, 1p. pentru exemplu) 8×2p.=16p.

5. A. a. *(cartea)* ***lui*** – **pronume personal** în genitiv, formă de masculin singular; atribut pronominal genitival;

(cartea) ***lui*** *Ion* – **articol hotărât** proclitic pentru genitiv; nu formează singur parte de propoziție, intră în structura atributului substantival genitival *lui Ion.* 2×2p.=4p.

b. *(în cartea)* ***sa*** – **adjectiv pronominal posesiv**, se acordă în gen și caz cu substantivul feminin acuzativ); atribut adjectival;

(în cartea-) ***i*** – **pronume personal**, pers. a III-a, **dativ** singular, formă atonă, valoare de „dativ posesiv"; atribut pronominal în dativ;

(în cartea) ***ei*** – **pronume personal**, pers. I, **genitiv** singular feminin; atribut pronominal genitival. 3×2p=6p.

c. ***îmi*** *(convine)* – pronume **personal**, pers. I, dativ, sing. formă atonă; compl. indirect;

îmi *(impun)* – pronume **reflexiv**, pers. I, dativ, sing. formă atonă; compl. indirect 2×2p.=4p.

d. ***acestei*** *fete* – **adjectiv pronominal demonstrativ,** se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *fete*; atribut adjectival;

fetei ***acesteia*** – identic cu exemplul anterior; deosebirea provine din poziția postpusă. 2×2p.=4p.

e. *(acestei fete frumoase)* ***a mele*** – **adjectiv pronominal posesiv**, se acordă în gen și caz cu regentul *fete*; atribut adjectival;

(fetei) ***mele*** – identic cu exemplul anterior; deosebirea de formă provine din topica posesivului față de regent, pe care îl urmează imediat. 2×2p.=4p.

f. *(cartea)* ***aceluia*** – **pronume demonstrativ** de depărtare, masculin sing. genitiv; atribut pronominal genitival;

(cartea) ***acelui*** *(elev)* – **adjectiv pronominal demonstrativ**, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *elev*; atribut adjectival;

(cartea elevului) ***aceluia*** – **adjectiv pronominal demonstrativ,** se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *elevului*; atribut adjectival (identic exemplul anterior; deosebirea de formă este urmarea postpunerii adjectivului demonstrativ) 3×2p.=6p.

g. ***Cărui*** *(elev i-am dat cartea?)* – **adjectiv pronominal interogativ**, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *elev,* cazul dativ; atribut adjectival;

(Mă întreb) ***cărui*** *(elev i-am dat cartea)* – **adjectiv pronominal relativ**; restul, identic exemplul anterior; deci dativ, atribut adjectival;

(Dau cartea) ***cărui*** *(elev are nevoie de ea)* – **adjectiv pronominal relativ**, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *elev,* care, deși subiect, stă în cazul dativ; atribut adjectival. 3×2p.=6p.

h. ***Ne*** *(întrebăm)* – pronume **reflexiv**, pers. I plural, **acuzativ**, formă atonă; compl. direct;

Ne (pare bine) – pronume **personal**, pers. I pl., **dativ**, formă atonă; compl. indirect;

Ne (doare) – pronume **personal**, pers. I pl., cazul **acuzativ**, formă atonă; compl. direct;

Ne(-am pierdut averea) – pronume **reflexiv**, pers. I pl., **dativ**, formă atonă, valoare de „dativ posesiv"; atribut pronominal în dativ.

i. ***Dragul*** *(meu prieten a dispărut)* – **adjectiv** calificativ antepus, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *prieten*, cazul **nominativ**, preia articolul substantivului; atribut adjectival; 4×2p.=8p.

Dragul *(meu, ți-am scris)* – **substantiv**, provenit prin conversiune din adjectiv, **vocativ**; fără funcție sintactică;

Dragul *(meu prieten, revin)* – **adjectiv** calificativ antepus, se acordă cu substantivul, preia articolul substantivului, cazul **vocativ**; atribut adjectival.

j. ***Dumnealui*** *(îmi cere)* – pronume de politețe, pers. a III-a sg. masc. **nominativ**; subiect; 3×2p.=6p.

(cartea) ***dumnealui*** – identic exemplul anterior; diferă cazul și funcția (**genitiv**, atribut pronominal genitival).

k. *(un bătrân)* ***suferind*** – **verb** conj. a IV-a, intranzitiv, personal, predicativ (numai modul este nepersonal și nepredicativ), modul **gerunziu**; atribut **verbal**; 2×2p.=4p.

(femei) ***suferinde*** – **adjectiv**, provenit din gerunziu, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul; atribut **adjectival.**

l. *(o femeie)* ***plângând*** – **verb** conj. a III-a, intranzitiv, personal, predicativ (numai modul este nepersonal și nepredicativ), modul **gerunziu**; atribut **verbal**; 2×2p.=4p.

(o femeie) ***plânsă*** – **adjectiv**, provenit din participiu, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul; atribut **adjectival**. 2×2p.=4p.

B. Ambiguități morfologice:

c. Date fiind omonimia 1 sg. = 3 pl. (*eu împun – ei împun*) și neexprimarea subiectului, pronumele ***îmi*** poate fi interpretat atât ca reflexiv (este soluția propusă în rezolvare), cât și ca personal; funcția sintactică rămâne aceeași.

d., e. – același tip de ambiguitate în exemplele: *fetei* ***acesteia*** – *elevului* ***aceluia***, unde demonstrativul poate fi interpretat atât ca adjectiv acordat postpus, iar, sintactic, ca atribut adjectival, cât și ca pronume demonstrativ în genitiv, având ca regent un substantiv (el însuși în genitiv), iar, sintactic, ca atribut pronominal genitival.

k. Gerunziul ***suferind*** (din *un bătrân* ***suferind***) are o formă neconcludentă, interpretabilă atât ca gerunziu neacordat, iar, sintactic, ca atribut verbal, cât și ca gerunziu acordat, iar, sintactic, ca atribut adjectival (câte 2p. pentru fiecare ambiguitate) 4×2p.=8p.

Total **5**=68p.

6. a. Funcții necircumstanțiale:

- subiect (*Elevul* ***care*** *a reușit primul este fratele meu*);
- complement direct (*Elevul* ***pe care*** *îl ajuți este fratele meu*);
- complement indirect (*Elevul* ***despre care*** *ți-am vorbit este fratele meu*);
- complement de agent (*Elevul* ***de care*** *ai fost ajutat este fratele meu*);
- atribut pronominal genitival (*Elevul* ***ale cărui*** *lecturi le-ai apreciat este fratele meu*);

b. Funcții circumstanțiale:

- complement circumstanțial de loc (*Școala* ***în care*** *am învățat nu mai există*);
- complement circumstanțial de timp (*Ziua* ***în care*** *l-am cunoscut a fost de neuitat*);
- complement circumstanțial de mod (*Modul* ***în care*** *procedezi este umilitor*);
- complement circumstanțial de cauză (*Am și uitat vorbele* ***din cauza cărora*** *suferi*);
- complement circumstanțial de scop (*Treburile* ***pentru care*** *ai venit sunt urgente*). 10×2p.=20p.

7. a. ***plecarea nebunei mele de prietenă***

- ***nebunei*** – substantiv provenit prin conversiune din adjectiv, sing. fem. genitiv, articulat cu articolul hotărât enclitic *-i*; atribut substantival genitival (determină substantivul *plecarea*);
- ***mele*** – adjectiv pronominal posesiv, pers. I, se acordă în gen și caz cu substantivul *nebunei* (feminin, genitiv); atribut adjectival;
- ***de prietenă*** – substantiv, sing. fem., acuzativ (cerut de prepoziția ***de***), nearticulat; atribut substantival prepozițional (are ca regent substantivul *nebunei*) 3×3p.=9p.

b. ***plecarea prietenei mele nebune***

- ***prietenei*** – substantiv în genitiv (determină substantivul *plecarea*); atribut substantival genitival;
- ***mele*** – adjectiv pronominal posesiv, pers. I, se acordă în gen și caz cu substantivul *prietenei*, genitiv; atribut adjectival;
- ***nebune*** – adjectiv calificativ, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *prietenei*; genitiv; atribut adjectival. 3×3p.=9p.

Total 7=18p.

8. A. ***mele*** – adjectiv pronominal posesiv, pers. I, se acordă în gen și caz cu substantivul *vere*, cazul vocativ; atribut adjectival;

- ***lui*** – pronume personal, pers. a III-a, sing. masc. genitiv; atribut pronominal genitival.

(1p. pentru recunoaștere, 1p. pentru analiză) 2×2p.=4p.

B. Soluție: **a.** *Întrebările* ***ce*** *le-ai formulat sunt interesante.* 1p.+1p.=2p.

C. - ***I-au venit părinții*** – pronume personal, singular, dativ, formă atonă, valoare de „dativ posesiv"; atribut pronominal în dativ;
- ***I-am apreciat mult*** – pronume personal, plural, acuzativ, formă atonă; complement direct. 2×2p.=4p.

Total **8**=10p.

9. – *Lucrarea **mea** este bine apreciată.*
   – *Calităţile lucrării **mele** sunt extraordinare.*
   – *Trimit lucrarea profesoarei **mele**.*
   – *O văd pe colega **mea** extrem de supărată.*
   – *Draga **mea** soră, ajută-mă să ies din impas.* 5×2p.=10p.
10. – ***Ai mei** au plecat la mare;* nominativ, subiect.
   – *Plecarea **alor mei** m-a nemulţumit;* genitiv, atribut pronominal genitival.
   – *Le trimit **alor mei** ajutoare;* dativ, complement indirect.
   – *Gândul **la ai mei** mă tulbură;* acuzativ, atribut pronominal prepoziţional.
   – *I-am întâlnit **pe ai mei** pe stradă;* acuzativ, complement direct. 5×2p.=10p.

Total general=200p.

Comentarii

1. Se pot alege şi alte prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale: *mulţumită* (pentru dativ); *contra, deasupra, înapoia* (pentru genitiv); *cât despre, cu privire la, în loc de, în afară de* (pentru acuzativ).
2. Există specii de atribut pronominal realizabile numai prin pronume, formă atonă, nu şi prin substantiv (este valoarea de „dativ posesiv" a dativului aton al pronumelui personal şi reflexiv).
3. Distincţia **a/b** este obligatoriu contextuală (calitatea de **numeral cardinal** apare numai în opoziţie cu alte numerale sau în contexte adjectivale de tipul: *singur,* care subliniază valoarea cantitativă).
5. **A. g.** ❋ De observat că în exemplul: *Mă întreb **cărui** elev...,* apare un adjectiv pronominal relativ-interogativ, căci provine din transpunerea în vorbire indirectă a unei propoziţii interogative, în timp ce în exemplul: *Dau cartea **cărui** elev...,* apare un adjectiv pronominal relativ propriu-zis.
   ❋ De observat, în exemplul: *Dau cartea **cărui** elev are nevoie de ea,* integrarea grupului nominal *cărui elev* atât în subordonată, unde ocupă poziţia de subiect, cât şi în regentă, unde ocupă poziţia de complement indirect, poziţie care impune cazul dativ substantivului *elev*. Prin acord, dativul apare şi la adjectivul relativ *cărui*. Aşa se explică apariţia unui subiect în dativ.
6. Şi alte funcţii pot fi aduse în discuţie:
   ❋ Ca funcţii necircumstanţiale, nume predicativ şi element predicativ suplimentar (*Mă gândesc ce va ajunge; Ma gandesc ce-l vor alege*).
   ❋ Ca funcţii circumstanţiale, şi alte tipuri de complemente circumstanţiale *(Elevul **în privinţa căruia** aveam îndoieli...* – complement de relaţie; *Elevul **cu care** am făcut excursia...* – complement sociativ; *Elevul **graţie căruia** am reuşit...* – complement instrumental etc.).
7. Diferenţa dintre cele două construcţii este rezultatul fenomenului de *inversiune sintactică*, fenomen care antrenează şi o modificare a raporturilor sintactice: subordonatul devine regent, iar regentul, subordonat.
8. **A.** Nu se vor analiza *d-voastră* şi *ce*, care stau în nominativ.

B. Este nominativul, având funcţia de subiect pe lângă verbul predicativ *-i* (variantă scurtă a lui *este „există"*).

10. Construit cu prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale, poate îndeplini numeroase alte funcţii sintactice; vezi, de exemplu: *Am reuşit **graţie alor mei*** – dativ, complement instrumental; ***Pe lângă ai mei**, s-a construit un mare hotel* – acuzativ, complement circumstanţial de loc etc.

Testul nr. 5

1. **a.** *vei ajunge* – verb copulativ, personal, intranzitiv, conj. a III-a, modul indicativ, timpul viitor, pers. a II-a sg.;
   îi căuta – verb predicativ, personal, tranzitiv, conj. I, modul indicativ, timpul viitor, pers. a II-a sg., formă regională (obţinută prin căderea lui *v-* din auxiliarul *vei* şi închiderea grupului vocalic);
   vei crede – verb predicativ, personal, intranzitiv (în context), conj. a III-a, modul indicativ, timpul viitor, pers. a II-a sg. 3×2p.=6p.
   b. ***am să ajung*** – tip de viitor alcătuit cu auxiliarul *a avea* + conjunctivul. 2p.
   c. În text apar: ❋ ***îi** (căuta)* – auxiliar al viitorului (vezi **1. a**);
   ❋ ***îi** (frigi pielea)* – pronume personal, pers. a III-a, sg. dativ, formă atonă, valoare de „dativ posesiv"; atribut pronominal în dativ. 2×2p.=4p.
   Un omonim gramatical: ***Îi** întâlneşti zilnic* – pronume personal, pers. a III-a pl., formă atonă de acuzativ, complement direct. 2p.

   Total **1**.=14p.

2. Deosebirile privesc modul şi persoana: indicativ prezent, pers. a III-a (în **a**), dar imperativ, pers. a II-a (în **b**). 2×1,5p.=3p.
3. **a.** ***nemaiavând*** – verb predicativ, personal (numai modul este nepredicativ şi nepersonal), tranzitiv, conj. a II-a, neregulat, modul gerunziu, formă negativă (cu prefixul *ne-*, încorporează şi adverbul *mai*); complement circumstanţial de timp (sau de cauză).
   (ce) zice – verb predicativ, personal (numai modul este nepredicativ şi nepersonal), tranzitiv, conj. a III-a, modul infinitiv prezent (fără marca *a*; face parte din construcţia infinitivală relativă *ce zice*); întreaga construcţie apare în poziţia unui complement direct (determină gerunziul *nemaiavând*).
   (ajutorul) făgăduit – participiu adjectivizat (comportament specific participiului); atribut adjectival. 3×2p.=6p.
   b. ❋ Pentru gerunziu:
   1. complement direct (*Aud **tunând***);
   2. subiect (*Se aude **tunând***);
   3. atribut verbal (*Mă impresionează un copil **plângând***);
   4. complement instrumental (*A reuşit în viaţă **făcând** eforturi*);

5. complement concesiv (***Neavând** o sănătate bună, și tot a reușit*).
(câte 1p. pentru funcție; 1p. pentru exemplu) 5×2p.=10p.

* Pentru infinitiv:
1. subiect (*Nu se poate **spune** cum e mai bine*);
2. complement indirect (*Este gata de **a renunța***);
3. atribut verbal (*Dorința de **a reuși** este imensă*);
4. complement de timp (*Înainte de **a pleca**, anunță-mă!*);
5. complement de mod (*A intrat fără **a face** zgomot*). 5×2p.=10p.

* Pentru participiu, vezi alte patru funcții sintactice, funcții comune cu ale adjectivului:
1. nume predicativ (*Mâncarea este prea **arsă***);
2. element predicativ suplimentar (*Îl consider prea **tăcut***);
3. complement de cauză (*De **arsă** ce era, nu ne-a plăcut deloc*).
4. complement de relație (*De **arsă**, era arsă, dar ne plăcea*). 4×2p.=8p.

Total **3**=34p.

4. *vei ști; ai să știi; (De-)ai ști; (n-)am ce ști; Știi (ceva?); (Încearcă) să știi; Știutu-l-ai (așa de hain?); (vreau) să se știe; nemaiștiind; (poți) ști.* 10×1p.=10p.

5. A. ***vei ajunge** (mare și tare)* – verb copulativ (vezi **1. a**); formează predicat nominal împreună cu numele predicativ multiplu *mare și tare*;

*(ce) **e*** – verb copulativ; formează predicat nominal împreună cu numele predicativ *ce*, exprimat printr-un pronume relativ invariabil, cazul nominativ 2×2p.=4p.

B. a. predicativ personal intranzitiv;
b. predicativ personal intranzitiv;
c. predicativ personal intranzitiv;
d. predicativ personal tranzitiv;
e. copulativ personal intranzitiv;
f. copulativ impersonal intranzitiv;
g. predicativ impersonal intranzitiv;
h. predicativ impersonal intranzitiv;
i. predicativ personal intranzitiv și reflexiv. 9×2=18p.

Total **5**=22p.

6. a. * În text, *a crede* apare construit cu dativul, deci intranzitiv (construcție arhaică).
* În limba literară actuală, și-a schimbat regimul în tranzitiv, construindu-se cu acuzativul (*a crede pe cineva*). 4p.

b. Vezi locuțiunea verbală: *a nu-și crede ochilor și urechilor.* 4p.

Total **6**=8p.

7. a. diateza activă;
* ***crede*** – predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv; conj. a III-a, modul imperativ, pers. a II-a sg.

b. diateza activă pronominală;

* ***crede*** – predicat verbal, identic **a**; deosebirea constă în forma de mod și de persoană: indicativ prezent, pers. a III-a sg.

c. diateza pasivă (varianta reflexiv-pasivă; cu *se* devenit marcă a acestei diateze);
* ***se crede*** – predicat verbal, exprimat prin verb impersonal (în context, se construiește cu o subiectivă), predicativ, intranzitiv (în context, unde este pasiv), conj. a III-a, modul indicativ, timpul prezent, pers. a III-a sg.

d. diateza activă pronominală;
* ***a crezut*** – predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conj. a III-a, indicativ, timpul perfectul compus, pers. a III-a sg.

e. nu-și crede ochilor și urechilor – verbul *a crede* este lipsit de autonomie lexicală și gramaticală, făcând parte dintr-o locuțiune verbală; locuțiunea, în ansamblu, este predicativă, personală, intranzitivă, cu reflexiv obligatoriu; predicat verbal.
(câte 2p. pentru diateză; 2p. pentru analiza morfosintactică) 5×4p.=20p.

8. A. ***celor asupriți și necăjiți*** – două participii substantivizate (marca de substantivizare o constituie articolul demonstrativ); substantive masculine, plural, dativ; complemente indirecte;
răbdarea – infinitiv lung substantivizat; substantiv feminin, sg., cazul acuzativ (cerut de prepoziția *cu*), articulat cu articolul hotărât enclitic *–a*; complement instrumental;
găzduire – infinitiv lung substantivizat; substantiv feminin, sg., cazul acuzativ (cerut de prepoziția *pentru*), nearticulat; complement indirect (sau de cauză);
făgăduit – participiu adjectivizat, se acordă în gen, număr și caz cu regentul *ajutorul* (cazul acuzativ); atribut adjectival (vezi și **3. a**). 5×2p.=10p.

B. a. ***a fi făgăduit*** – formă de participiu, fără autonomie lexico-gramaticală, intră în structura formei verbale compuse de infinitiv perfect (unde *fi* apare ca auxiliar al perfectului infinitiv), diateza activă; sintactic, face parte din complementul circumstanțial de timp *înainte de a fi făgăduit*, introdus prin locuțiunea prepozițională *înainte de*;

b. ***fiind făgăduite*** – forma de participiu intră în structura gerunziului pasiv (unde *fi* este auxiliar al pasivului); sintactic, formează un complement circumstanțial de cauză;

c. ***cele făgăduite*** – forma de participiu s-a substantivizat (are ca marcă de substantivizare articolul demonstrativ); sintactic, are rolul unui complement indirect, introdus prin prepoziția *de*;

d. ***de făgăduit*** – formă de supin; sintactic, este un complement indirect (determină verbul intranzitiv *ne-am săturat*);

e. Două apariții ale lui *făgăduit*:
* ***de făgăduit*** – formă de supin; sintactic, este un complement circumstanțial de relație;

* *(am)* ***făgăduit*** – formă de participiu, fără autonomie lexico-gramaticală, intră în structura formei verbale compuse de perfect compus; sintactic, ca formă de perfect compus, alcătuieşte predicatul verbal.
(1p. morfologie; 1p. sintaxă) 6×2p.=12p.

Total **8**=22p.

9. A. a. ***are*** *(două case)* – predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conj. a II-a, neregulat, indicativ, prezent, pers. a III-a sg., diateza activă;

b. ***are*** *(de terminat)* – identic **a**; diferenţa priveşte valoarea verbului (aici, valoare „modală") şi natura determinantului (vezi **9. B**);

c. ***n-are****(ce se face)* – predicat verbal; diferenţa faţă de **a, b** priveşte forma negativă şi natura determinantului (vezi **9. B**);

d. ***n-are****(ce se întâmpla)* – predicat verbal; diferenţa faţă de **c** priveşte natura impersonală şi intranzitivă a verbului;

e. ***n-are să reuşească*** – predicat verbal, exprimat prin verbul *a reuşi*, predicativ, personal, regim oscilant (tranzitiv şi intranzitiv), conj. a IV-a , modul indicativ, timpul viitor (*avea*, lipsit de autonomie lexico-gramaticală, apare ca auxiliar al viitorului), pers. a III-a, sg., formă negativă, diateza activă;

f. ***n-avea să apuce*** – predicat verbal, exprimat prin verbul *a apuca*, predicativ, personal, tranzitiv, conj. I, modul indicativ, o formă de viitor în trecut (*avea,* lipsit de autonomie lexico-gramaticală, funcţionează ca auxiliar/semiauxiliar), pers. a III-a sg., formă negativă, diateza activă;

g. ***aibă parte*** – predicat verbal, exprimat prin locuţiune verbală (*a avea,* lipsit de autonomie lexico-gramaticală, se include în structura locuţiunii); locuţiunea este la modul conjunctiv prezent (lipseşte marca *să*), cu valoare de imperativ, pers. a III-a sg. (sau pl.), diateza activă. 7×2p.=14p.

B. a. Se construieşte cu un complement direct realizat substantival (*case*).

b. Se construieşte cu un complement direct, realizat printr-un supin (*de terminat*).

c. Se construieşte cu un complement direct, realizat printr-o construcţie infinitivală relativă (*ce se face*).

d. Se construieşte cu un subiect, realizat printr-o construcţie infinitivală relativă (*ce se întâmpla*).

e, f, g – Cele trei exemple au în comun, dar din motive diferite, lipsa de autonomie morfosintactică a lui *avea*, deci imposibilitatea acestuia de a primi determinanţi proprii. 7×2p.=14p.

Total **9**=28p.

10. *să aibă; creând; creează; se vor complăcea; Dea Domnul!; Bea cât o vrea!; aşază; înfăţişează; (nu) merită (să faci efort); va transpărea;*

A. *dăinuie; dezagregă; se chinuieşte / se chinuie; ar umple; va zăcea; va tăcea; a compărea; îndrumă; să pună capăt; însemnează*[1] *„a pune un semn, a lua notiţe" vs. înseamnă*[2] *„reprezintă, semnifică"; cheltuieşte / cheltuie; ne speriaserăm.* 24p.

Total general=185p.

Comentarii

1. a. Construcţia intranzitivă a lui *crede* (*crede* + dativul) este un fapt sintactic arhaic, înlocuit, în limba actuală, de o construcţie tranzitivă.

c. Ca omonim morfosintactic, poate fi adusă şi forma ***îi*** de dativ, fără valoare posesivă, deci cu funcţia de complement indirect: ***Îi*** *trimit o scrisoare.*

2. Dată fiind omonimia 2 sg. imperativ = 3 sg. indicativ prezent (forma *rabdă*), punctuaţia este *singurul* element distinctiv: separarea prin virgulă a substantivului compus *Harap-Alb* indică prezenţa cazului vocativ, fiind şi semnul asocierii cu imperativul, în timp ce lipsa virgulei indică aşezarea aceluiaşi substantiv într-o poziţie de subiect şi, implicit, asocierea cu indicativul prezent.

3. a. * N-au fost incluse formele *(celor) asupriţi şi necăjiţi,* deoarece participiile s-au substantivizat; n-au fost incluse nici formele *răbdarea* şi *găzduire*, deoarece infinitivele lungi sunt substantivizate (vezi **8. A**). * N-au fost incluse infinitivele din structura formelor verbale compuse (*vei ajunge, îi căuta, vei crede*), care sunt lipsite de autonomie morfologică. * În ce priveşte funcţia sintactică a gerunziului din text, de remarcat ambiguitatea semantică: posibilitatea de a-l interpreta fie exprimând cauza „pentru că nu mai avea ce zice", fie exprimând timpul „când nu mai avea ce zice".

b. * Se pot adăuga şi alte funcţii ale gerunziului: – element predicativ suplimentar; – complement circumstanţial de mod; – complement circumstanţial condiţional. * Se pot aduce şi alte funcţii pentru infinitiv: – nume predicativ; – element predicativ suplimentar; – complement circumstanţial de scop; – complement circumstanţial opoziţional; – complement circumstanţial de excepţie; – complement circumstanţial de relaţie.

4. Scrierea c o r e c t ă depinde: * de recunoaşterea infinitivului din structura formelor verbale compuse (*vei şti; de-ai şti*), din componenţa construcţiei infinitivale relative (*n-am ce şti*) sau din construcţia cu verbul *a putea* (*poţi şti*); * de recunoaşterea conjunctivului variabil din componenţa formelor verbale compuse (*ai să ştii*) sau din construcţia cu regente verbale; * de recunoaşterea participiului din componenţa unei forme verbale inversate (*ştiutu-l-ai*).

5. B. a. formează, singur, predicat verbal; se construieşte cu un subiect personal şi un compl. de loc;

b. identic **a**; deosebirea priveşte exprimarea subiectului şi a poziţiei de complement de loc, realizate, aici, prin propoziţii introduse prin relativ;

c. deosebirea faţă de **a, b** se limitează la construcţia cu un complement indirect (*la înţelegerea*);

d. deosebirea de **a, b, c** priveşte statutul tranzitiv al verbului, construit, aici, cu un complement direct;

e. * este copulativ, construindu-se cu o propoziție predicativă; – este personal, admițând un subiect persoană (*Ion ajungând*); numai modul este nepersonal;

f. * este impersonal, construindu-se cu o subiectivă conjuncțională (*să ai nevoie...*); – este copulativ, primind un nume predicativ realizat prin substantiv (*a ajuns o durere*);

g. formează, singur, predicat verbal; se construiește cu un complement indirect, iar poziția de subiect rămâne nelexicalizată, nedeterminată;

h. este predicativ, formând, singur, predicatul verbal; – este impersonal, construindu-se cu o subiectivă conjuncțională (*să-l știu sănătos*);

i. este reflexiv obligatoriu: sensul „a parveni" se actualizează numai în prezența reflexivului, devenit, aici, marcă a diatezei reflexive.

7. a. b. Deosebirea dintre **a** și **b** se reduce numai la tipul de pronume care ocupă poziția de complement direct: personal (în **a**), dar reflexiv (în **b**).

d. Forma ***își*** nu face parte din structura verbului și, respectiv, a predicatului; ocupă o poziție sintactică distinctă și, dată fiind valoarea de „dativ posesiv" (*„copilul său"*), are rolul de atribut pronominal în dativ.

e. Deși, la origine, forma ***-și*** este un „dativ posesiv" (*„urechilor și ochilor săi"*), s-a încorporat într-o locuțiune verbală, devenind un component obligatoriu al acesteia.

8. A. *Forma ***făgăduit*** a fost discutată și la verb (vezi **3. a**), deoarece, în română, participiul, dacă nu face parte din componența formelor verbale compuse, se comportă obligatoriu ca adjectiv. * ***răbdare, găzduire*** – În lingvistica românească, formele de infinitiv lung sunt discutate și ca tipuri de conversiune, și ca tipuri de derivare (cu sufixul abstract *-re*).

B. * Trebuie deosebite formele de participiu, fie cu statutul de participiu independent (în **c**), fie cu cel de formă inclusă în structura modurilor și a timpurilor compuse (în **a, b, e_2**), de cele de supin (din **d** și **e_1**). * Pentru **c**, sunt posibile două interpretări: **c'**, cea propusă în rezolvare; **c"**, dacă forma ***cele*** este interpretată ca pronume demonstrativ de depărtare (similar aparițiilor din: *cele care..., cele din față*), atunci *făgăduite* se comportă adjectival, cu funcția de atribut adjectival pe lângă un pronume.

9. Să se distingă folosirile predicative ale lui *avea* (**a, b, c, d**) de cele fără autonomie, fie ca auxiliar (**e, f**), fie ca formant al locuțiunii (**g**). * Să se distingă utilizarea personală și tranzitivă din **c** de cea impersonală și intranzitivă din **d.** * Să se rețină natura de auxiliar (unii lingviști îl consideră semiauxiliar, deci cu pierdere parțială a autonomiei lexico-gramaticale) a lui *avea* din **f.**

10. Alegerea construcției / formei corecte depinde: * de recunoașterea infinitivelor din structura formelor verbale compuse (viitor: *se vor complăcea, va transpărea, va zăceu, vu tăcea* și condițional: *ar umple*); * de cunoașterea corectă a clasei de conjugare căreia îi aparține verbul potrivit normei literare actuale (conj. a II-a: *a complăcea, a transpărea, a zăcea, a tăcea,* dar conjugarea a III-a: *a umple*); * de recunoașterea variantelor literare libere acceptate de DOOM^2 și marcate, în această lucrare normativă, prin semnul grafic [/] (*chinuiește/chinuie, cheltuiește/cheltuie*) * de cunoașterea faptului că inventarul de variante literare libere este mult diferit în DOOM^2 față de DOOM^1 (de exemplu, DOOM^2 nu mai

accepta variație liberă pentru pers. I și II pl. mai-mult-ca-perfect, forma corectă fiind *ne speriaserăm,* iar, în cazul lui *a însemna,* DOOM^2 diferențiază prin flexiune cele două omonime: *însemnează*[1] vs. *înseamnă*[2]);

* de recunoașterea „principiului morfologic" din ortografia românească, potrivit căruia grafia unor cuvinte (*creând, creează, înfățișează*) respectă componența morfologică a cuvântului. Astfel, se scriu *creând, creează, înfățișează*, păstrându-se intactă forma sufixelor: *-ând, -ează,* din componența gerunziului și a prezentului, dar se scrie *așază,* în structura căruia nu apare sufixul *-ează*; * de recunoașterea formelor populare de conjunctiv *deie, beie* și a formei iotacizate *să puie,* neacceptate de normele literare actuale; * de cunoașterea tendinței actuale de extindere a construcției reflexive și la alte impersonale: *se merită,* după modelul: *se cade, se cuvine, se întâmplă, se pare, se știe* etc., tendință având drept rezultat construcții reflexive neacceptate de norma sintactică literară.

Testul nr. 6

1. a. *zică* – verb predicativ, personal, tranzitiv (folosit absolut); conj. a III-a, modul conjunctiv prezent (lipsește marca *să*), cu valoare de imperativ, pers. a III-a sg., diateza activă; formează predicat verbal;

să zică – identic verbul anterior, exceptând prezența mărcii de conjunctiv *să* și valoarea, care, aici, nu este de imperativ;

să dai – verb predicativ, personal, intranzitiv (în context); conj. I, neregulat, modul conjunctiv, timpul prezent, pers. a II-a sg., diateza activă; predicat verbal;

să ajungi – verb predicativ, personal, tranzitiv (în context); conj. a III-a, modul conjunctiv, timpul prezent, pers. a II-a sg., diateza activă; predicat verbal;

ai face, ai face – verbe cu morfologie identică, repetate în cadrul unei tautologii; predicative, personale, tranzitive; conj. a III-a, modul condițional-optativ, timpul prezent, pers. a II-a sg., diateza activă; predicate verbale;

s- întorci – verb predicativ, personal, tranzitiv; conj. a III-a, modul conjunctiv, timpul prezent, pers. a II-a sg., diateza activă; predicat verbal;

zi – verb predicativ, personal, intranzitiv (în context); conj. a III-a, modul imperativ (formă neregulată), pers. a II-a sg., diateza activă; predicat verbal;

te mântuie – verb predicativ, personal, intranzitiv (fiind reflexiv obligatoriu, cu pronume în acuzativ); conj. a IV-a, modul imperativ, pers. a II-a sg., diateza reflexivă (cu pronumele retlexiv *te* devenit marcă a acestei diateze); predicat verbal.

(câte 1,5p. pentru morfologie; 0,5p. pentru sintaxă)

9×2p.=18p.

b. *a zice* – diferențele față de **1. a** privesc modul și timpul verbului: modul indicativ, timpul viitor (formă regională, obținută prin căderea lui *v–* de la auxiliar), pers. a III-a sg.;

a vrè – verb predicativ, personal, tranzitiv; conj. a II-a, modul indicativ, timpul viitor (formă regională), pers. a III-a sg.; predicat verbal. 2×2p.=4p.

Total **1**=22p.

2. a. **b.** *este (să dai)* – predicativ, impersonal (se construieşte cu subiectivă), intranzitiv; formează, singur, predicatul verbal;
- i (înainte) – predicativ, personal, intranzitiv; formează, singur, predicatul verbal;
- i (în urmă) – identic construcţia anterioară;
(aşa) e – copulativ, personal, intranzitiv; formează predicat nominal împreună cu numele predicativ *aşa,* exprimat printr-un adverb de mod;
(cum) este – copulativ, personal, intranzitiv; formează predicat nominal împreună cu numele predicativ *cum,* exprimat printr-un adverb relativ de mod.
rămâne – copulativ, personal, intranzitiv; formează un predicat nominal incomplet (se construieşte cu propoziţie predicativă).
(2p. pentru fiecare valoare, 1p. pentru analiza sintactică) 6×3p.=18p.

3. a. ***ia*** (în text) – interjecţie; 2p.

b. ❋ omonime lexico-gramaticale: – formă de indicativ prezent a verbului *a lua*, pers. a III-a sg. (ex. *Elevul **ia** o carte de pe masă*);
– formă de imperativ a verbului *a lua*, pers. a II-a sg. (ex. ***Ia** tot ce ţi se cuvine!*);
– formă de conjunctiv a verbului *a lua,* pers. a III-a sg. sau plural (ex. ***Ia** ce-o vrea şi plece mai repede!*); 3×2p.=6p.
❋ omofone: – formă de pronume personal persoana a III-a, sg. dativ + auxiliar al perfectului compus (ex. ***I-a** trimis o scrisoare*);
– formă de pronume personal persoana a III-a, plural, acuzativ + auxiliar al perfectului compus (ex. ***I-a** întâlnit pe copii*);
– formă de pronume personal de nominativ-acuzativ, pers. a III-a, sg. feminin (ex. ***Ea** [pronunţat **ja**] ne-a adus numai necazuri).* 3×2p.=6p.

Total **3**=14p.

4. a. ❋ ***Adverbe şi locuţiuni adverbiale:*** *acum, mai, acasă, cum, când, înainte, în urmă, aşa, cum, nu, în ruptul capului;* 11×1p.=11p.
❋ ***Conjuncţii:*** *şi, să, dar, să, dacă, să, iar, dacă, şi, şi, de, s-, şi;* 13×1p.=13p.
❋ ***Prepoziţii:*** *de, peste;* 2p.
❋ ***Pronume relativ invariabil:*** *ce;* 1p.
❋ ***Interjecţii şi locuţiuni interjecţionale:*** *ia, mă rog.* 2p.

Total **4**=29p.

b. ❋ Numai pronumele relativ şi *unele* adverbe (eventual, grupate cu prepoziţii) îndeplinesc o funcţie de parte de propoziţie:
– *acum* – complement circumstanţial de timp;
– *de acasă* – complement circumstanţial de loc;
– *cum* – complement circumstanţial de mod;

– *când* – complement circumstanţial de timp;
– *înainte, în urmă* – două complemente circumstanţiale de loc;
– *aşa, cum* – două nume predicative, făcând parte din două predicate nominale diferite; 8×1p.=8p.
– *ce* – complement direct (al verbului tranzitiv *ai face* din subordonată). 2p.

❋ Instrumente sintactice:
– **la nivelul propoziţiei:** apar **prepoziţii**, care exprimă o relaţie de subordonare;
de (acasă) – prepoziţie; introduce un complement circumstanţial de loc;
peste (păcat) – prepoziţie; introduce un complement indirect; 2×2p.=4p.
– **la nivelul frazei:** apar **conjuncţii coordonatoare**, care exprimă raporturi de coordonare între propoziţii, legând propoziţii de acelaşi fel; **conjuncţii subordonatoare, pronume** şi **adverbe relative**, care exprimă raporturi de subordonare, introducând propoziţii subordonate;
şi – conjuncţie coordonatoare copulativă; stabileşte o relaţie de coordonare la nivelul frazei; leagă două propoziţii subordonate care au acelaşi element regent (cu totul excepţional, relaţia de coordonare se stabileşte între o subiectivă şi o modală);
dar – conjuncţie coordonatoare adversativă; leagă două propoziţii principale;
iar – conjuncţie coordonatoare adversativă; leagă propoziţii principale;
şi, şi, şi – trei conjuncţii coordonatoare copulative; fiecare leagă propoziţii principale;
(câte 1p. pentru fiecare conjuncţie coordonatoare) 6×1p.=6p.
să (zică) – conjuncţie subordonatoare nespecializată; stabileşte o relaţie de subordonare la nivelul frazei, introduce o completivă directă, cerută de regentul tranzitiv *a vrè*);
să (dai) – identic; introduce o subordonată subiectivă, cerută de impersonalul *este;*
dacă, dacă – două conjuncţii subordonatoare nespecializate, introduc câte o condiţională;
să(-l ajungi) – vezi *supra;* introduce o subordonată completivă indirectă, pe care o leagă de regentul intranzitiv *te sileşti;*
de(ai face) – conjuncţie subordonatoare nespecializată, introduce o concesivă;
s-(o întorci) – vezi *supra*; introduce o completivă directă, cerută de regentul tranzitiv *nu poţi;*
(câte 2p. pentru fiecare conjuncţie subordonatoare) 7×2p.=14p.
cum – adverb relativ de mod; introduce o modală;
când – adverb relativ de timp; introduce o temporală;
ce – pronume relativ invariabil; introduce o completivă directă, cerută de regentul tranzitiv *ai face;*

cum – adverb relativ de mod; introduce o predicativă, cerută de verbul copulativ *rămâne.*

(câte 2p. pentru fiecare pronume și adverb relativ) 4×2p.=8p.

c. Vezi **4. a:** *în urmă, în ruptul capului*; prima are valoare locativă și îndeplinește funcția de complement circumstanțial de loc; a doua intensifică negația, neavând rol de parte de propoziție. 2×2p.=4p.

Total **4**=75p.

5. ***Numai*** *astăzi am întârziat – Ion* ***nu mai*** *merge la serviciu;*
N-a venit ***decât*** *Ion –* ***De cât*** *timp lipsește?*
Odată *obiceiul pețitului era puternic,* ***Odată*** *ce ai abandonat, nu poți să revii – Măcar* ***o dată*** *aș vrea să-l mai văd. Pentru evocare aleg* ***o dată*** *fericită din copilărie;*
Fii supus; ***altfel,*** *nu ai șanse de promovare; El este* ***altfel*** *decât mi-am imaginat – Aș dori* ***alt fel*** *de mâncare; Aș dori* ***alt fel*** *de selecție decât cel actual;*
Nu mă sperii ***defel*** *– Este* ***de fel*** *din Ardeal;*
Nu s-a odihnit ***deloc*** *– Este* ***de loc*** *din nordul Bucovinei;*
Vino ***degrabă!*** *–* ***De grabă*** *mare, a uitat să-mi lase ceva scris;*
Vorbea ***întruna*** *–* ***Într-una*** *din zile, s-a pomenit cu familia pe cap;*
Să te întorci ***numaidecât!*** *– Se interesează* ***numai de cât*** *timp mai am nevoie;*
Cândva *era tânăr și puternic –* ***Când va*** *trimite articolul cerut?*

(câte 1p. pentru fiecare exemplu) 10×2p.=20p.

Grafia diferită se explică prin respectarea „principiului sintactic" din ortografia românească, potrivit căruia un cuvânt se deosebește, grafic, de o îmbinare liberă omofonă de cuvinte (deci cu o pronunție identică). Cuvântul și grupul omofon de cuvinte au valori gramaticale total diferite; pentru exemplele date, valorile sunt următoarele:

numai – adverb de restricție; ***nu mai*** – adverb de negație + adverb de continuitate;
decât – adverb de restricție; ***de cât*** – prepoziție + adjectiv interogativ;
odată – adverb de timp, iar, în enunțul al doilea, component al locuțiunii conjuncționale ***odată ce***; ***o dată*** – numeral adverbial, iar, în al doilea enunț, substantiv precedat de articol nehotărât;
altfel – adverb condițional/de mod; ***alt fel*** – adjectiv pronominal nehotărât + substantiv;
defel – adverb de negație; ***de fel*** – prepoziție + substantiv;
deloc – adverb de negație; ***de loc*** – prepoziție + substantiv;
degrabă – adverb de mod; ***de grabă*** – prepoziție + substantiv;
întruna – adverb de mod; ***într-una*** – prepoziția *întru* + pronume nehotărât;
numaidecât – adverb de timp (are și nuanță modală); ***numai de cât*** – adverb de restricție + prepoziție + adjectiv relativ-interogativ;

cândva – adverb de timp; ***când va*** – adverb interogativ de timp + auxiliar al viitorului.

(câte 1p. pentru explicația fiecărui omonim) 10×2p.=20p.

Total **5**=40p.

6. Locuțiuni adverbiale:
- *Îl vedeam plecând* ***din când în când*** – complement circumstanțial de timp;
- *Mergea* ***de-a bușilea*** – complement circumstanțial de mod;
- *Mi-a povestit întreaga pățanie* ***de-a fir a păr*** – complement circumstanțial de mod;
- *Se uitau* ***de jur împrejur*** – complement circumstanțial de loc;
- ***De bună seamă*** *că greșise* – predicat verbal.

(1p. pentru fiecare exemplu, 1p. pentru analiză) 5×2p.=10p.

Locuțiuni conjuncționale:
- *Dorea* ***nu numai*** *să mă vadă,* ***ci*** *să-mi* ***și*** *vorbească* – stabilește un raport de coordonare copulativă între două propoziții completive directe;
- *S-a pregătit destul de mult,* ***numai că*** *rezultatul a fost sub așteptări* – stabilește un raport de coordonare adversativă între două propoziții principale;
- ***Cu toate că*** *muncise fără odihnă, rezultatele nu l-au mulțumit* – stabilește un raport de subordonare, fiind o locuțiune specializată pentru propoziția concesivă;
- *Nu vrea să fie deranjat* ***în timp ce*** *-și pregătește examenul* – stabilește un raport de subordonare, fiind o locuțiune specializată pentru circumstanțiala temporală;
- *Sunt amărât,* ***pentru că*** *nu s-au ținut de promisiuni* – stabilește un raport de subordonare, fiind o locuțiune specializată pentru circumstanțiala cauzală

(1p. pentru fiecare exemplu; 1p. pentru tipul de relație). 5×2p.=10p.

Total 6=20p.

7. a. ***scrieți*** – formă de imperativ plural;
scrie-ți – formă de imperativ singular + pronume reflexiv în cazul dativ, formă atonă, sg. (în exemplul dat, are valoare posesivă, deci îndeplinește funcția de atribut pronominal în dativ; este posibilă însă și funcția de complement indirect, ca în exemplul: *Scrie-ți zilnic în jurnal ce gândești!*) 2×3p.=6p.

b. *Vine* ***ori*** *azi,* ***ori*** *mâine* – conjuncție coordonatoare disjunctivă; aici, leagă două complemente circumstanțiale de timp;
Toți guvernanții au făcut promisiuni de creștere a nivelului de trai; ***or,*** *rezultatul a fost altul* conjuncție neologică; stabilește un raport de coordonare adversativă între două propoziții principale.

(câte 3p. pentru fiecare conjuncție) 2×3p.=6p.

Total 7=12p.

8. ***este preferat; (este) încurajat*** – două predicate verbale distincte, exprimate prin verbele *a prefera* și *a încuraja* la diateza pasivă; al doilea predicat este eliptic de auxiliarul pasiv; 2×3p.= 6p.

este preferatul – predicat nominal, alcătuit din verbul copulativ *este* și numele predicativ *preferatul*, exprimat printr-un participiu substantivizat în cazul nominativ; 2p.

este harnic și inteligent – predicat nominal, alcătuit din verbul copulativ *este* și numele predicativ multiplu *harnic și inteligent;* numele predicativ este exprimat prin două adjective calificative coordonate copulativ, în cazul nominativ; se acordă în gen și număr cu subiectul (masculin, sg.). 2p.

Total **8**=10p.

9. A. a. ***poate (pleca)*** – predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv; conj. a II-a, indicativ prezent, pers. a III-a sg. Are ca determinant complementul direct *pleca,* realizat prin infinitiv (fără marca prepozițională *a*);

b. ***poate (să plece)*** – identic exemplul anterior, exceptând tipul de determinant, care nu mai este un infinitiv, ci un conjunctiv; în consecință, are ca determinant nu un complement direct, ci o propoziție completivă directă;

c. ***poate (pleacă)*** – adverb de mod de probabilitate, fără funcție predicativă; este un complement circumstanțial de mod (pe lângă verbul *pleacă*);

d. ***poate (că)*** – adverb predicativ de mod de probabilitate; formează un predicat verbal și, implicit, o propoziție principală; se construiește cu o subordonată subiectivă;

e. ***poate (să)*** – se află la limita dintre valoarea verbală (cu un subiect subînțeles și o completivă directă) și cea adverbială (construit cu o subiectivă). Argumente pentru natura verbală: selecția, ca în cazul verbului corespunzător, a aceleiași conjuncții de subordonare (*să*) și posibilitatea de a apărea și în varianta reflexiv-impersonală (*se poate să fi plecat*). Natura adverbială se susține mai ales semantic, construcția cu un conjunctiv perfect și contextul general accentuând sensul de probabilitate. Sunt acceptate ambele interpretări. 5×4p.=20p.

B. a. ***trebuie (să)*** – predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, impersonal (se construiește cu o subiectivă) și unipersonal, intranzitiv; conj. a IV-a , indicativ, prezent;

b. ***trebuie (că)*** – adverb predicativ de mod de probabilitate; formează, singur, o propoziție principală, se construiește cu o propoziție subiectivă;

c. ***trebuie*** – identic primul exemplu; deosebirea privește sensul și construcția: sensul nu mai este modal, iar, ca structură, se construiește cu un subiect postpus *(o carte)* și un complement indirect. 3×4p.=12p.

Total **9**=32p.

10. Diferențele privesc diateza verbului și natura gramaticală a reflexivului

a. *(Ion se)* ***cunoaște*** *(pe sine)* – diateza activă pronominală, iar pronumele reflexiv (aici, în acuzativ și dublu exprimat) ocupă poziția de complement direct; ***Se cunoaște*** *(deja cine...)* – diateza reflexiv-pasivă, iar reflexivul, pierzându-și valoarea pronominală, a devenit marcă a acestei diateze și intră în structura formei verbale; 2×5p. =10p.

b. *(Ion se)* ***știe*** *(nevinovat)* – diateza activă pronominală, iar reflexivul (care poate fi dublat) ocupă poziția de complement direct;
Se știe *(de către toți)* – diateza reflexiv-pasivă (apare și semnul evident al acestei diateze: complementul de agent), iar reflexivul, pierzându-și valoarea pronominală, a devenit marca acestei diateze; 2×5p.=10p.

c. *(își)* ***pregătește*** *(un ceai)* – diateza activă pronominală, iar pronumele reflexiv (aici, în dativ, formă atonă) ocupă poziția de complement indirect;
(își) ***pregătește*** *(copilul)* – diateza activă pronominală, iar pronumele reflexiv (aici, în dativ, formă atonă, cu valoare de „dativ posesiv") îndeplinește funcția de atribut pronominal în dativ. 2×5p.=10p.

Total **10**=30p.

Total general=273p.

Comentarii

1. a. ❋ Atenție la conjunctivul fără *să,* pentru a nu fi confundat cu imperativul.

❋ Să se observe tautologia: *de-ai face ce-ai face,* figură constând în repetarea unui cuvânt în poziții sintactice diferite (în cazul nostru, într-o propoziție concesivă și într-o completivă directă).

❋ Am considerat, în context, verbul *zi* ca intranzitiv, deoarece substantivul *lume* nu apare în poziția de complement direct, ci într-una de element predicativ suplimentar, ca în construcții de tipul: *Îi zice Ion, Îi zice prostul clasei.*

❋ Să se observe antepoziția formei atone de pronume în cazul imperativului *te mântuie,* diferită de a imperativelor curente, caracterizată prin postpunere (*spală-te*), motiv suplimentar de confundare în text a imperativului cu indicativul.

❋ Să se observe valoarea specială a persoanei a II-a singular, care, în text, nu este o persoană a adresării, ci una cu valoare „generală".

b. Atenție la omonimia formei regionale de viitor cu forma de infinitiv (*a zice, a vrè),* fapt care favorizează confuzia celor două forme verbale.

3. b. N-am înregistrat ca omonim și substantivul ***ia,*** căci are altă silabație (două silabe), deci altă pronunție, constituind un *omograf,* și nu un *omofon.*

4. a. ❋ N-am selectat și relativul *cine,* deoarece acesta este variabil după caz (*cine – cui*).

❋ Nu trebuie pierdut din vedere că unele dintre elementele invariabile selectate îndeplinesc, simultan, două funcții gramaticale; este cazul lui *să,* care, pe lângă funcția de instrument sintactic la nivelul frazei, o are și pe aceea de marcă morfologică a conjunctivului, funcții care, în textul dat, se manifestă coocurent, fiind prezente împreună în toate aparițiile.

4. b. Din clasa adverbelor, cele de negaţie şi cele de continuitate nu îndeplinesc, singure, o funcţie de parte de propoziţie.

5. Unele dintre cuvintele aparţinând perechilor de omofone pot avea mai multe valori lexico-gramaticale; au fost discutate şi analizate numai situaţiile actualizate în exemplele date. În afara acestor exemple, mai pot apărea:

* ***decât*** – adverb de comparaţie, fie cu utilizare prepoziţională (*Învaţă mai bine **decât** mine*), fie cu valoare conjuncţională (*Învaţă mai bine **decât** învăţ eu*);
* ***de cât*** – prepoziţie + adverb relativ-interogativ (sau adjectiv relativ-interogativ) (în vorbire indirectă: *Se interesează **de cât** câştig; Se interesează **de cât** timp pierd*);
* ***într-una*** – prepoziţie + numeral (*Am terminat de învăţat **într-una**, nu în două zile*);
* ***când va*** – adverb relativ-interogativ sau relativ propriu-zis + auxiliar al viitorului (*Nu ştiu **când va** pleca; Momentul **când va** pleca se apropie*) etc.

7. b. * Conjuncţia *ori* poate apărea şi singură, nedublată (*Vine Ion **ori** Gheorghe*); poate apărea atât în propoziţie, cât şi în frază.

* Conjuncţia *or* stabileşte relaţii numai între propoziţii sau între fraze, deci la nivelul frazei sau al textului; în mod curent, apare, grafic, după semnele de punctuaţie [;], [.].

8. Să nu se confunde cele două predicate pasive, al doilea fiind eliptic de auxiliarul pasiv, cu un predicat nominal cu nume predicativ multiplu; această confuzie ar atrage şi o gravă greşeală de segmentare, pierzându-se o propoziţie.

9. A. B. Să nu se confunde utilizarea verbală cu cea adverbială, precum şi cele două utilizări adverbiale, cea predicativă şi cea nepredicativă.

10. De observat ambiguitatea reflexivului, care variază între statutul de component al unor forme verbale, în care se include cu funcţii diferite: ca marcă a diatezei reflexive sau ca marcă a reflexiv-pasivului, şi cel de component cu funcţie sintactică de sine stătătoare: fie cu funcţia de complement (direct sau indirect), fie cu cea de atribut pronominal în dativ.

Testul nr. 7

1. * Forme de **imperfect**: *umbla, se închia, avea, voia, se lăţea, cuprindea, se lungea, ajungea, se întâmpla, nu scăpau.*

Câteva modele de analiză:

umbla – verb personal, predicativ, intranzitiv, conj. I, modul indicativ, timpul imperfect, pers. a III-a singular, diateza activă; predicat verbal;

avea – verb personal, predicativ, tranzitiv, conj. a II-a, neregulat, modul indicativ, timpul imperfect, pers. a III-a, singular; predicat verbal;

voia – verb personal, predicativ, tranzitiv (folosit absolut), conj. a IV-a, modul indicativ, timpul imperfect, pers. a III-a, singular, diateza activă; predicat verbal;

se întâmpla – verb impersonal, predicativ, intranzitiv, conj. I, modul indicativ, timpul imperfect, pers. a III-a, singular, diateza reflexivă (cu pronumele reflexiv *se*, formă atonă de acuzativ, devenit marcă a acestei diateze); predicat verbal.

(câte 2p. pentru fiecare formă de imperfect) 10×2p.=20p.

* Forme de **perfect simplu:** *zise, răspunse.* Model de analiză:

zise – verb personal, predicativ, tranzitiv (în context, utilizat în vorbire indirectă, în alternanţă cu vorbirea directă), conj. a III-a, modul indicativ, timpul perfect simplu, pers. a III-a singular, diateza activă; predicat verbal. 2×2p.=4p.

* Formă de **perfect compus**: ***(ţi-)ai găsit*** – verb predicativ, personal, tranzitiv (folosit absolut), conj. a IV-a, modul indicativ, timpul perfectul compus, pers. a II-a singular, diateza reflexivă (pronumele reflexiv *ţi-*, cu formă atonă de dativ, are valoare de „dativ etic", deci fără funcţie sintactică); predicat verbal. 2p.

* Forme de **viitor**: *are să cadă (rău), a da, n-oi fi, n-avem a duce.* Modele de analiză:

are să cadă (rău) – verb (face parte dintr-o expresie verbală), impersonal (în text, subiectul este inexistent), predicativ, intranzitiv, conj. a II-a. modul indicativ, timpul viitor (realizat cu auxiliarul *a avea* + conjunctivul), pers. a III-a singular, diateza activă; predicat verbal;

a da – verb personal, predicativ, tranzitiv, conj. I, neregulat, modul indicativ, timpul viitor, formă regională (realizată cu auxiliarul *a*, obţinut prin căderea lui *v-*,+ infinitiv), pers. a III-a singular, diateza activă; predicat verbal;

n-avem a duce – verb personal, predicativ, tranzitiv, conj. a III-a, modul indicativ, timpul viitor, formă arhaică (alcătuită din auxiliarul *a avea* + infinitiv), pers. I plural, diateza activă; predicat verbal. 4x2p.–8p.

Total 1=34p.

2. ***să nu nimerească*** – verb personal, predicativ, tranzitiv, conj. a IV-a, modul conjunctiv, timpul prezent, formă negativă, pers. a III-a singular, diateza activă; predicat verbal;

a fi chemând – verb personal (în text, poziţia subiectului rămâne neexprimată), predicativ, tranzitiv, modul prezumtiv, timpul prezent, pers. a III-a singular, diateza activă; predicat verbal;

zi – verb personal, predicativ, intranzitiv (în context), conj. a III-a, modul imperativ, formă neregulată, pers. a II-a, singular, diateza activă; predicat verbal;

să spun – verb personal, predicativ, tranzitiv, conj. a III-a, modul conjunctiv, prezent, pers. I, singular, diateza activă; predicat verbal.

(câte 3p. pentru recunoaşterea şi analiza fiecărei forme) 4×3p.=12p.

3. Grupurile: *te duci, nu se capătă, se iè, se închia, se lăţea, se lungea, se întâmpla.* În toate construcţiile, reflexivul intră în structura verbului şi, implicit, a predicatului, ca formant al acestora; diferă însă

rolul reflexivului: – marcă a diatezei reflexive, fiind obligatoriu pentru sensul contextual al verbului (în: *te duci, se iè, se închia, se lățea, se lungea, se întâmpla*); – marcă a diatezei pasive, varianta reflexiv-pasivă (în: *se capătă*).

(câte 2p. pentru statutul fiecărei forme de reflexiv în acuzativ) 7×2p.=14p.

4. Grupurile: *ți-ai găsit, (a-)și închipui.*
   - În primul grup, reflexivul, cu valoare de „dativ etic" (vezi și **1**), deși nu intră în structura verbului, respectiv a predicatului, nu are funcție de parte de propoziție;
   - În al doilea grup, reflexivul are statut obligatoriu, deci intră în structura verbului, care, aici, are formă de infinitiv. De observat că se grupează nu cu infinitivul, ci cu regentul *poate* (ca particularitate de construcție a acestui regent); nu are rol sintactic autonom, ci a devenit marcă a diatezei reflexive. 2×4p.=8p.

5. ***mergând*** – verb personal, predicativ (numai modul este nepersonal și nepredicativ), intranzitiv, conj. a III-a, modul gerunziu (face parte din construcția gerunzială absolută *Și mai mergând ei o bucată*), diateza activă; complement circumstanțial de timp;
   după vânat – verb personal, predicativ (numai modul este nepersonal și nepredicativ), tranzitiv, conj. I, modul supin, cu sens activ; complement circumstanțial de scop;
   (a-și) închipui – verb personal, predicativ (modul este nepersonal și nepredicativ), tranzitiv (folosit absolut), conj. a IV-a, modul infinitiv, prezent (lipsit de marca *a*, fiind precedat de regentul *putea*), diateza reflexivă (cu marca reflexivă trecută înaintea regentului *putea*); complement direct;
   zâmbind – verb personal, predicativ (modul este nepersonal și nepredicativ), intranzitiv, conj. a IV-a, modul gerunziu, diateza activă; complement circumstanțial de mod.

(câte 2p. pentru morfologie, 2p. pentru analiza sintactică) 4×4p.=16p.

6. Pentru **gerunziu:**
   - atribut verbal: *O femeie **suferind** este o imagine tristă;*
   - complement direct: *Simt **adiind** o boare de vânt;*
   - element predicativ suplimentar: *O simt **chinuindu-se**;*
   - complement circumstanțial concesiv: ***Neînvățând** mai nimic, și tot a reușit;*
   - complement circumstanțial instrumental: *S-a însănătoșit **luând** medicamente.*

(2p. pentru funcție, 2p. pentru exemplu) 5×4p.=20p.

Pentru **infinitiv:** 5×4p.=20p.
   - subiect (*Nu se poate **spune** cât a suferit*);
   - complement indirect (*Este aptă **de a-și relua** studiile*);
   - nume predicativ (*Dorința noastră este **de a găsi** înțelegere*);
   - complement circumstanțial de mod (*A intrat **fără a face** nici cel mai mic zgomot*);

   - complement circumstanțial de timp (***Până a te decide**, gândește-te bine!*).

Pentru **supin:** 5×4p.=20p.
   - subiect (*Nu-mi este ușor **de spus** asemenea cuvinte*);
   - complement direct (*Termină **de rezolvat** înaintea tuturor*);
   - complement indirect (*Se pregătește **de plecat** în străinătate*);
   - nume predicativ (*Suferința lui este **de neimaginat***);
   - complement de relație (***De stat**, aș mai sta, dar mi-e urât pe întuneric*). Total 6=60p.

7. **a.** ***are să cadă (rău)*** – auxiliar al viitorului, fără autonomie morfosintactică;
   ***n-avem** a duce* – auxiliar al viitorului arhaic, fără autonomie morfosintactică;
   ***(ți-)ai** găsit* – auxiliar al perfectului compus, fără autonomie morfosintactică;
   ***avea** (un meșteșug)* – verb de sine stătător, de conj. a II-a; predicat verbal. 4×2p.=8p.

   b. ***ajungea** (la stele)* – verb personal, predicativ, intranzitiv; predicat verbal. 1p.

   c. ***(n-)oi fi*** – verb autonom, de conj. a IV-a, personal, predicativ, intranzitiv; predicat verbal;
   ***a fi** chemând* – auxiliar al prezumtivului, fără autonomie morfosintactică. 2×2p.=4p.
   - Alte valori morfologice ale lui ***fi***: 2×2p.=4p.
   - auxiliar al pasivului (*Soluția **este** aplicată în tratamentul cancerului*);
   - auxiliar al perfectului conjunctiv, condițional, infinitiv (*Poate să **fi** venit, dar nu e sigur; Aș **fi** venit dacă știam; Înainte de a **fi** refuzat postul, trebuia să te gândești*).
   - Alte valori sintactice ale lui ***a fi***: 3×2p.=6p.
   - copulativ personal (*Cartea îmi **este** utilă*);
   - copulativ impersonal (***Este** util să cunoști acest nou program*);
   - predicativ impersonal (*Când **este** să se întâmple necazul, n-ai cum să-l ocolești*).

   d. ***are să cadă (rău), a fi chemând*** – două verbe lipsite de poziția sintactică a subiectului;
   - ***se întâmpla*** – în poziția subiectului apare o subordonată subiectivă conjuncțională. 3×2p.=6p

Total 7=29p.

8. **A. a.** ***tot** (meșteșugul)* – adjectiv pronominal nehotărât; atribut adjectival;
   (ele) ***tot** (nu scăpau)* – adverb de mod, corelativ al propoziției concesive; fără funcție de parte de propoziție. 2×2p.=4p.

   b. Altă valoare: pronume nehotărât (*Crede **tot** ceea ce i se spune*). 2p.

B. **a.** ❋ prepoziție: *n-avem a te duce **de** mână; scăpau **de** dânsul; o pocitanie **de** om* (primele introduc complemente; ultima introduce un atribut);
❋ prepoziție din componența unei prepoziții compuse (*fără **de***) și a unei locuțiuni adverbiale cu valoare superlativă (*așa **de** lesne*);
❋ conjuncție subordonatoare consecutivă (*așa se lățea de tare, **de** cuprindea pământul în brațe; așa se lungea de grozav, **de** ajungea cu mâna la lună*).
(2p. pentru statutul de prepoziție, 2p. pentru cel de conjuncție) 2×2p.=4p.
b. ❋ valoare finală (*Vino **de**-mi cumpără medicamentele!*);
❋ valoare concesivă (*De piatră **de**-ar fi fost, și tot nu putea rămâne indiferent*);
❋ valoare condițională (***De**-ai veni măcar o dată, ai vedea că te-ai înșelat*).
(1p. pentru fiecare nouă valoare, 1p. pentru exemplu) 3×2p.=6p.

C. **a.** ❋ ***a** (da-o)* – auxiliar regional al viitorului pentru pers. a III-a sg.; obținut prin căderea lui *v-* (din auxiliarul viitorului *va*);
❋ ***n-avem a te duce*** – prepoziție devenită marcă a infinitivului;
❋ ***a fi chemând*** – auxiliar al prezumtivului, obținut prin căderea lui *v-* din auxiliarul *va*. 3×2p.=6p.
b. ❋ articol genitival (*carte **a** profesorului*);
❋ articol demonstrativ, formă populară și regională (*rochia **a** nouă*);
❋ prepoziție cu valoare modală (*miroase **a** pâine caldă*). 3×2p.=6p.

D. ❋ conjuncție coordonatoare copulativă, legând fie părți de propoziție de același fel (ex. *numai în arc se închia tot meșteșugul și puterea omului*), fie propoziții de același fel (*Ochilă se iè după Harap-Alb **și** pornesc tuscinci înainte*);
❋ adverb de mod de întărire (*dacă n-oi fi **și eu** acolo; Hai **și tu** cu noi*);
❋ conector textual, stabilind legătura între fraze; la Creangă, e cunoscut sub numele de „*și* narativ";
❋ intră în componența unei locuțiuni adjectivale (*altă bâzdâganie **și mai și***). 4×2p.=8p.
Total **8**=36p.

9. **a.** ***hai, iaca*** – două interjecții integrate sintactic; predicate verbale;
mama dracului – locuțiune interjecțională, neintegrată sintactic. 3×1p.=3p.

b.

Cu funcție sintactică	**Fără funcție sintactică**
***unde**(te duci)* – compl. circ. de loc;	**(semiadverbe)**
***rău** (are să-ți cadă)* – compl. circ. de mod;	***nu, și, și, doar, n-, ca, și, mai, numai, numai, nu, tot, oare, mai.***
(pe) acolo – compl. circ. de loc;	
atunci – compl. circ. de timp;	
înainte – compl. circ. de loc;	
mai sus – compl. circ. de mod (cu regent subînțeles);	
când – compl. circ. de timp;	
așa... de tare – compl. circ. de mod;	
așa... de grozav – compl. circ. de mod;	
cum (l-a fi chemînd) – element predicativ suplimentar;	
atunci – compl. circ. de timp;	
(1p. pentru fiecare semiadverb)	9×1p.=9p.
(2p. pentru fiecare adverb cu funcție sintactică)	11×2p.=22p.
	Total 9=34p.

10. ❋ **prepoziții** și **prepoziții compuse:** *fără de, din, cu, de, pe, după, de, cu, după, în, în, cu, la, la, la, cu, de, pe sub*;
(1p. pentru fiecare formă diferită) 10p.
– stabilesc relații de subordonare în propoziție, introducând părți secundare de propoziție; (pentru rolul în marcarea relațiilor) 2p.
❋ **conjuncții subordonatoare:** *dacă, dacă, că, că, decât, de, de, dacă, să, să;*
– stabilesc relații de subordonare în frază, introducând propoziții subordonate; 5p.+2p.
❋ **conjuncții coordonatoare:** *dar, și, și, dar;*
– leagă părți de propoziții și propoziții de același fel; 2p.+2p.
❋ **conectori textuali:** *și* „narativ"; *apoi* „narativ";
– leagă fraze și fragmente ale textului, asigurând, într-un text de factură populară, înaintarea narației. 2p.+2p.
Total **10**=27p.
Total general=270p.

Comentarii

1. ❋ Atenție la omonimia formei regionale de viitor și a celei de infinitiv (*a da*), generatoare de mari confuzii, prin posibilitatea de „pierdere" a unui predicat.
❋ De observat viitorul arhaic (*n-avem a duce*), în structura căruia se include infinitivul, și nu conjunctivul, ca în limba actuală.
2. Mai specială este forma de prezumtiv prezent, formă compusă, alcătuită din două auxiliare (*a*, variantă obținută prin căderea lui *v-*, și *fi*) + gerunziul.
3,4. De observat că niciuna dintre formele atone de reflexiv din text nu au independență sintactică sau, altfel spus, nu ocupă o poziție de sine stătătoare. De aceea, verbul apare fie la diateza reflexivă, fie la diateza reflexiv-pasivă; niciunul nu este la diateza activă pronominală; în construcția *ți-ai găsit*, reflexivul, cu valoare de „dativ etic", are rol stilistic, și nu sintactic.
5. De deosebit între calitatea sintactică a verbelor (verbe *personale* și *predicative*) și calitatea de *moduri nepersonale* și *nepredicative*, un fapt de natură terminologică, dar care poate genera mari confuzii. Astfel, un verb personal și predicativ, adică un verb care admite un subiect personal și care nu se construiește cu un nume predicativ, își păstrează aceste caracteristici de construcție și dacă apare la un mod nepersonal (infinitiv, supin sau gerunziu).

6. Pentru fiecare mod nepersonal, sunt posibile și alte funcții sintactice. De exemplu, pentru gerunziu: complement indirect, complement condițional; pentru infinitiv: atribut verbal, element predicativ suplimentar, complement de scop, complement opozițional, complement de excepție, chiar și predicat (în unele utilizări); pentru supin: atribut verbal, element predicativ suplimentar etc.

7. d. De observat că trăsătura „impersonalității" poate avea manifestări sintactice diferite: fie că verbul nu admite deloc poziția sintactică de subiect (vezi *l-a fi chemând cumva*), fie că acceptă această poziție, dar o realizează ca propoziție subiectivă conjuncțională sau ca mod nepersonal.

8. a, b, c, d. Valorile din text și numărul de valori cerut suplimentar nu epuizează lista extrem de bogată a omonimiilor morfologice și lexico-gramaticale caracterizând aceste forme (de exemplu, în cazul lui ***a***, sunt posibile și alte valori: auxiliar al perfectului compus; pronume demonstrativ semiindependent, formă regională; interjecție; prepoziție pentru marcarea analitică, în anumite condiții gramaticale, a relației de genitiv; prepoziție neologică asociată cu un numeral; vezi testul **2**, punctul **7**).

9. ❋ De observat valorile semantice diferite ale adverbelor: – de negație (*nu*); – de întărire (*și*); – de restricție (*doar, numai*); – de interogație (*oare*) etc. De observat și ambiguitatea unor semiadverbe: *mai*, de exemplu, apare ca morfem de gradare, dar și ca semiadverb de continuitate sau de repetiție; *tot* apare și ca semiadverb de continuitate, dar și cu rol corelativ, pentru marcarea relației concesive.
❋ Atenția la statutul lui ***ca*** și al lui ***decât***, ambele semiadverbe de comparație: ***ca*** poate funcționa și prepozițional, atunci când impune direct cazul acuzativ (*este neascultător **ca tine***); ***decât*** poate funcționa atât prepozițional, când impune direct cazul acuzativ (*este mai bun **decât mine***), cât și conjuncțional, când introduce o propoziție comparativă (situația din text). Pentru ***decât*** intervine și fenomenul de ambiguitate, dată fiind omonimia cu semiadverbul de restricție (*n-a venit **decât** el*).
❋ De remarcat grupul adverbelor relative : ***unde, când, cum,*** care, pe lângă rolul de parte de propoziție, îl au și pe acela de relație, inexistent la celelalte adverbe cu funcție sintactică.

Testul nr. 8

I. *Istorie se cheamă[1]/ ceea ce s-a întâmplat cu adevărat[2]/, nu ceea ce am vrea[3]/ să se fi întâmplat[4]/.*

1. Pentru P_1 – subiectul se realizează ca propoziție subiectivă (subiectiva P_2);
Pentru P_2 – subiect *exprimat* prin pronumele relativ compus *ceea ce*;
Pentru P_3 – subiect *inclus* (*am vrea*);
Pentru P_4 – subiect *exprimat*, dar a cărui așezare nu este în P_4, ci în P_3, unde are și rol de relație, introducând subordonata P_3. 4×4p.=16p.

2. Soluție: **b.** 4p.

3. **α.** Soluție: subiect; **β.** Soluție: complement direct. 2p.+2p.=4p.

4. Al doilea „ceea ce", păstrând același statut de element inclus în două propoziții: în P_3, numai cu rol de relație, iar în P_4, ca parte de propoziție, și-a schimbat funcția sintactică din subiect în complement direct (*trăim ceea ce*). 4p.

Total **I**=28p.

II. 1. ***a refuza*** – infinitiv, cu rol de subiect (al predicatului *e a ...sili*); ***a sili*** – infinitiv, cu rol de nume predicativ (al copulativului *e*); ***întemeiat*** – participiu (se comportă, ca orice participiu, adjectival); atribut adjectival. 3×2p.=6p

2. Soluție: **b.** 2p.

3. ***recunoașterea*** devine subiect (ca urmare a schimbării statutului regentului, care și-a schimbat diateza, trecând la diateza reflexiv-pasivă. 4p.

4. ***(întemeiat) pe drepturi*** – soluția **b.** 4p.

Total **II**=16p.

III. *A te supune cuiva[1]/ care nu e decât ființa ta înălțată[2]/ nu mi se pare a fi o umilință[1]/.*

1. În P_2 – subiect *exprimat* prin pronumele relativ *care*. 2p.
În P_1 – ❋ apar două subiecte *exprimate*, un subiect al verbului predicat și un subiect al infinitivului, și anume:
– subiectul predicatului impersonal *nu se pare* este realizat prin partea de propoziție „complexă" *a fi o umilință*, alcătuită din copulativul la infinitiv *a fi* și numele predicativ *umilință*;
– subiectul construcției infinitivale *a fi o umilință* este realizat prin verbul la infinitiv *a supune*;
❋ apare și un subiect *neexprimat* al infinitivului *a supune*, un subiect de pers. a II-a cu valoare „generală"; prezența acestuia este sugerată de apariția reflexivului *te* (*a te supune*), care, ca orice reflexiv complement direct, presupune identitate de referent cu subiectul.
(câte 5p. pentru fiecare subiect din P_1) 3×5p.=15p.

2. ***te*** – pronume reflexiv, pers. a II-a sg. (cu valoare „generală"), cazul acuzativ, formă atonă; complement direct (al infinitivului *a supune*, care se află la diateza activă pronominală);
cuiva – pronume nehotărât compus, singular, cazul dativ; complement indirect;
care – pronume relativ, cazul nominativ; la nivelul propoziției, se include în P_2, unde îndeplinește funcția de subiect; la nivelul frazei, introduce subordonata atributivă;
mi – pronume personal, pers. I, singular, cazul dativ, formă atonă; complement indirect;

se (pare) – pronume reflexiv, pers. a III-a, sg., cazul acuzativ, formă atonă; nu are autonomie sintactică, devenind marcă a diatezei reflexive.
(2p. morfologie, 2p. analiza sintactică) 5×4p.=20p.

3. *(nu e)* ***decât ființa*** – nume predicativ, exprimat prin substantiv, feminin, sg., cazul nominativ, articulat cu articolul hotărât enclitic *-a*, precedat de adverbul de restricție *decât* fără funcție de parte de propoziție;
(a fi) ***o umilință*** – nume predicativ al copulativului la infinitiv, exprimat prin substantiv, feminin, sg., nominativ, articulat cu articolul nehotărât proclitic *o*. 2×4p.=8p.

4. Modificări: ❋ se introduce un nume predicativ (***nu e altcineva***), exprimat printr-un pronume nehotărât compus, nominativ; ❋ grupul *decât ființa* devine, în aceste noi condiții, complement de excepție.
(câte 4p. pentru fiecare modificare) 2×4p.=8p

Total **III**=53p.

IV. *A te crede mai mare e totdeauna mai bine decât a te crede mai mic[1]/: măreşti în acelaşi timp datoria şi idealul tău[2]/.*

1. În P_1: ❋ apare un subiect *exprimat*: este subiectul predicatului, realizat prin infinitivul *a crede*; ❋ apar şi două subiecte *neexprimate* ale infinitivelor *a (te) crede*, subiecte de pers. a II-a (cu valoare „generală"), la a căror „subînțelegere" trimite prezența reflexivului complement direct *te* (vezi *supra*, **III. 1**).
În P_2: subiectul este *inclus (măreşti)*, de pers. a II-a sg. cu valoare „generală". 4×4p.=16p.

2. *(a) te (crede)* – pronume reflexiv, de pers. a II-a (cu valoare „generală"), sing. acuzativ, formă atonă; complement direct (al infinitivului, care este la diateza activă pronominală).
(2p. sintaxă; 2p. morfologie) 4p.

3. ***e mai bine*** – predicat nominal impersonal, alcătuit din: ❋ ***e*** – verb copulativ, impersonal, intranzitiv; conj. a IV-a, neregulat, pers. a III-a, sg.; ❋ ***mai bine*** – nume predicativ, exprimat prin adverb de mod, gradul comparativ de superioritate. 4p.

4. **α.** ❋ un predicat tranzitiv este înlocuit cu unul intranzitiv; ❋ *datoria şi idealul* se transformă din complement direct multiplu în subiect multiplu; 4p.

β. ❋ un predicat tranzitiv este înlocuit de unul intranzitiv, fie că grupul *sunt mărite* este interpretat ca predicat nominal, fie că este interpretat ca pasiv (o construcție pasivă devine, contextual, intranzitivă); 4p.

❋ grupul *datoria şi idealul* devine, în oricare interpretare, subiect multiplu (vezi şi realizarea acordului). α+β=8p.

Total **IV**=40p.

V. *Om în adevăr bun e numai acela[1]/ care ar fi putut fi rău[2]/ şi n-a fost[3]/.*

1. ❋ ***e om*** – predicat nominal, alcătuit din:
– ***e*** – verb personal, copulativ, intranzitiv, conj. a IV-a, neregulat, modul indicativ, prezent, pers. a III-a sg.;
– ***om*** – nume predicativ, exprimat prin substantiv, comun, masculin, sg., nominativ, nearticulat;
❋ ***ar fi putut*** – predicat verbal, exprimat prin verbul *a putea*, personal, predicativ, tranzitiv, conj. a II-a, modul condițional, perfect, pers. a III-a sg., diateza activă;
❋ ***n-a fost (rău)*** – predicat nominal cu numele predicativ subînțeles; apare exprimat numai verbul copulativ; față de primul copulativ (*e*), diferă numai timpul şi forma: perfect compus, formă negativă.
(2p. morfologie, 2p. sintaxă) 3×4p.= 12p.

2. *(a fi)* ***rău*** – nume predicativ pe lângă verbul copulativ la infinitiv *fi;* exprimat prin adjectiv calificativ, variabil cu patru forme flexionare, nominativ, se acordă în gen şi număr cu subiectul (masculin, sg.), gradul pozitiv. 5p.

3. ***fi rău*** – complement direct al regentului tranzitiv *ar fi putut*, realizat ca parte de propoziție „complexă"; este alcătuită din: – copulativul *fi*, la infinitiv prezent, lipsit de marca *a* (fiindcă regentul este *a putea*); – numele predicativ *rău* (vezi **V. 2**). 5p.

4. **a.** *(a se)* ***spune*** – subiect (cerut de verbul impersonal *se poate)*, exprimat prin infinitiv, lipsit de marca *a,* căci are ca regent pe *a putea*;
(a) face – complement direct, având acelaşi regent: *putea,* dar cu alte caracteristici sintactice: personal şi tranzitiv. 2×5p.=10p.
b. ***rău*** – complement direct (are ca regent infinitivul tranzitiv *face*); se exprimă printr-un substantiv (provenit prin conversiune din adverb), comun, genul neutru, singular, cazul acuzativ, nearticulat. 5p.

Total V=37p.

VI. *În ceruri nu se poate ține nicio socoteală[1]/ de ceea ce sunt datori a-şi da oamenii unul altuia[2]/, precum nu se ține seamă florii de mirosul ei sau soarelui de lumină[3]/ pe care o răspândeşte[4]/.*

1. În P_1, apar două subiecte *exprimate*, unul al predicatului propoziției, iar celălalt, al infinitivului, şi anume: ❋ *(a se)* ***ține*** – subiect, cerut de verbul impersonal *nu se poate,* exprimat prin infinitiv fără marca *a,* dată fiind particularitatea de construcție a lui *putea*; ❋ ***socoteală*** – subiect al infinitivului impersonal, exprimat prin substantiv în nominativ.
În P_2, apar două subiecte identice, o dată exprimat, altă dată subînțeles: ❋ subiectul verbului predicat este *subînțeles,* deductibil din subiectul infinitivului care îi urmează; ❋ subiectul infinitivului este *exprimat* prin substantivul *oamenii.*

În P_3, subiectul este *inexistent,* căci locuțiunea verbală *a ține seamă,* fiind intranzitivă, își pierde, în construcție impersonală, capacitatea de a avea subiect.
În P_4, subiectul este *subînțeles.*
(câte 4p. pentru fiecare subiect) 4×4p.=16p.

2. ❋ *(nu) se (poate)* – pronume reflexiv, pers. a III-a sg. cazul acuzativ, formă atonă, pierde valoarea pronominală, devenind marcă a diatezei reflexive (cu valoare impersonală); ❋ *(a-)și (da oamenii)* – pronume reflexiv, pers. a III-a pl., cazul dativ, formă atonă; complement indirect (al infinitivului, care este la diateza activă pronominală); ❋ *(nu) se (ține seamă)* – identic cu prima apariție; face parte din structura locuțiunii verbale și, implicit, a predicatului, ca marcă a reflexivului (cu valore impersonală); ❋ *o (răspândește)* – pronume personal, pers. a III-a, sg. feminin, cazul acuzativ, formă atonă; complement direct, reia complementul antepus *pe care.* 4×4p.=16p.

3. ***a da*** – complement indirect (determină adjectivul *datori*), exprimat prin verb personal, predicativ (numai modul este nepersonal și nepredicativ), tranzitiv, conj. I, neregulat, modul infinitiv, prezent, diateza activă pronominală; 4p.

florii, soarelui – două complemente indirecte, exprimate prin substantive în dativ, primul este feminin, al doilea, masculin, singular, articulate cu articol hotărât enclitic; 2×2p.=4p

de mirosul, de lumina – două complemente indirecte, exprimate prin substantive în acuzativ (caz cerut de prepoziția *de*), primul este neutru, al doilea, feminin, singular, articulate cu articolul hotărât enclitic. 2×2p.=4p.

4. Soluție: **a.** Explicație: ❋ ***pe care*** – este complement *direct* în P_4; ❋ ***de ceea ce*** – este complement *direct* în P_2 (are ca regent infinitivul *a da)*; prezența prepoziției *de*, deci excepția de la regula de construcție a complementului direct, se explică prin integrarea acestui pronume relativ și în P_1, predicatul din P_1 fiind cel care selectează această prepoziție (*se ține seamă **de** ceva*).

2×5p.=10p.
Total **VI**=54p.

VII. *Învățător de oameni înseamnă aceea[1]/ care e gata oricând[2]/ să te învețe[3]/ și are oricând[4]/ și despre ce să te învețe[5]/.*

1. Soluția: **b**. 5p.

2. În text, apare cu funcțiile: subiect (*care*) și complement indirect (*despre ce*).
Alte funcții sintactice: ❋ complement direct (*Mă gândesc **ce** să citesc*); ❋ nume predicativ (*Mă gândesc **ce** va ajunge mai târziu*); ❋ element predicativ suplimentar (*Mă gândesc **ce**-l vor numi*). 3×5p.=15p.

3. P_5 se transformă din propoziție de sine stătătoare într-o *construcție infinitivală relativă* (vezi infinitivul lipsit de marca *a: învăța*); urmarea sintactică este pierderea unei propoziții și transformarea ei într-o parte de propoziție „complexă": un complement direct. 10p.

4. *...înseamnă acela gata oricând a te învăța și având oricând și despre ce să te învețe.*
– dispar trei propoziții subordonate, fiind înlocuite cu părți de propoziție echivalente, și anume: ❋ un atribut adjectival (*gata*), ❋ un complement indirect (*a învăța*), ❋ un atribut verbal (*având*);
– dispar elementele de relație specifice frazei (pronumele relativ *care* și conjuncția subordonatoare *să*);
– sunt eliminate componente recuperabile semantic (vezi copulativul *e*) și se introduc sinonime sintactice (conjunctivul este înlocuit cu infinitivul), astfel încât informația semantică globală rămâne neschimbată.
(10p. pentru noua formă; 10p. pentru explicarea modificărilor) 10p.+10p.=20p.
Total **VII**=50p.

VIII. 1. ***e învățat*** – soluție **b.**
Exemplu pentru soluția **a**: *Elevul **este învățat** să gândească.* 2p.+2p.=4p.

2. ***de învățat*** – complement direct (determină verbul tranzitiv *nu mântuie*), exprimat prin verb predicativ, personal (numai modul este nepredicativ și nepersonal), tranzitiv (folosit absolut), conj. I, modul supin, sens activ. 5p.

3. ❋ subiect: *E periculos **de folosit** acest aparat;* ❋ complement indirect: *Ion este demn **de numit** în această funcție;* ❋ nume predicativ: *Suferința este **de nesuportat**.* 3×4p.=12p.

4.

Soluția α	**Soluția β**	**Soluția γ**
a, b, d, f	**c**	**e**

6×4p.=24p.
Total **VIII**=45p.

IX. *Când faci un lucru bun[1]/, fiecare-și zice[2]/ că ești în stare[3]/ să-l îndeplinești și singur[4]/; la o faptă rea însă, atâția se gândesc[5]/ că poți obosi[6]/ și ar fi păcat[7]/ să n-o mântui[8]/.*

1. În P_1, P_3, P_4, P_6, P_8 – subiect *inclus* de pers. a II-a (cu valoare „generală").
În P_2 – subiect *exprimat* prin pronumele nehotărât *fiecare.*
În P_5 – subiect *exprimat* prin pronumele nehotărât *atâția.*
În P_7 – subiect realizat ca propoziție subiectivă (vezi subiectiva *să n-o mântui*).
(câte 2p. pentru fiecare subiect) 8×2p.=16p.

2. *(ești) **în stare*** – nume predicativ, exprimat prin locuțiune adjectivală, nominativ;
*(ar fi) **păcat*** – nume predicativ, exprimat prin substantiv comun, neutru, sg., nominativ, nearticulat; formează, împreună cu

verbul copulativ *ar fi*, expresia verbală impersonală *ar fi păcat* (câte 4p. pentru fiecare nume predicativ) 2×4p.=8p.

3. ***-și*** – pronume reflexiv, pers. a III-a sg., cazul dativ, formă atonă; complement indirect al verbului *zice*, verb aflat la diateza activă pronominală;
   -l – pronume personal, pers. a III-a sg., cazul acuzativ, formă atonă, masculin; complement direct;
   se (gândesc) – pronume reflexiv, pers. a III-a pl., acuzativ, formă atonă; și-a pierdut valoarea pronominală și a devenit marcă a diatezei reflexive; intră în componența verbului și a predicatului;
   (n-)o – vezi mai sus ***-l***, cu excepția genului, care este feminin. 4×4p.=16p.

4. **a.** ***(poți) obosi*** – verb predicativ, personal (numai modul este nepredicativ și nepersonal), intranzitiv, conj. a IV-a, modul infinitiv prezent, îi lipsește marca *a* (având ca regent pe *a putea*); complement direct. 4p.

   b. subiect: *Nu se poate obosi din atâta lucru* (în citirea impersonală a enunțului, spre deosebire de cea personală „El nu se poate obosi");
   complement indirect: *Sunt gata* ***de a obosi*** *pentru ideea noastră;*
   nume predicativ: *Interesul lui e* ***de a nu se obosi*** *prea tare.* 3×4p.=12p.

Total IX=56p.

X. a. ***nu poate*** – predicat verbal, exprimat prin verb personal, predicativ, tranzitiv, conj. a II-a, modul indicativ, prezent, pers. a III-a sg., formă negativă, diateza activă (pronumele *se* nu este legat sintactic de *a putea;* el aparține infinitivului următor: *nu poate a se apăra* și „trece" înaintea lui *putea*, ca particularitate de construcție a lui *putea*);

a fost prins – predicat verbal, exprimat prin verb personal, predicativ, tranzitiv (devenit intranzitiv în context, unde este pasiv), conj. a III-a, modul indicativ, perfectul compus, pers. a III-a sg., diateza pasivă. 2×5p.=10p.

2. *(a) se (...apăra)* – pronume reflexiv, pers. a III-a sg., cazul acuzativ, formă atonă; complement direct (al infinitivului *apăra,* care este la diateza activă pronominală); pentru gruparea cu *putea,* vezi **X. a.** 5p.

   Sinonim sintactic: <u>*nu poate să se apere*</u>. 5p.

X. b. *Nu supără[1]/ pe cine nu știe[2]/ să se supere[3]/.*

3. ***pe cine*** – pronume relativ; se include sintactic atât în P_2, cât și în P_1: în subordonată are funcție de relație, introducând o propoziție completivă directă, și funcție de parte de propoziție, fiind subiectul acestei propoziții; față de regentă, este complement direct, ceea ce explică selecția prepoziției *pe*. 6p.

4. ***nu supăra*** – predicat verbal; verb predicativ, personal, tranzitiv (primește completivă directă), diateza activă;
   să se supere – predicat verbal; verb predicativ, personal, intranzitiv, diateza reflexivă;
   (mă) supără – predicat verbal; verb predicativ, impersonal (se construiește cu propoziția subiectivă *cum te porți*), tranzitiv (primește complementul direct *mă*), diateza activă.
   (câte 5p. pentru fiecare utilizare) 3×5p.=15p.

Total **Xa, Xb=41p.**

Total general=420p.

Comentarii

I. 1, 2, 3. ❋ Luând articularea drept criteriu de distingere a subiectului de numele predicativ, atunci când amândouă se exprimă prin substantiv, am interpretat substantivul *istorie,* care este nearticulat, ca nume predicativ și, de aceea, propoziția care urmează a fost calificată ca subiectivă.

❋ Atenție la situația pronumelui relativ care se include în două propoziții: cu rol de relație în regentă, dar cu rol de parte de propoziție în subordonată.

❋ Atenție la cele două construcții cu verbe copulative apropiate semantic: *se cheamă* (în **1**) și *înseamnă* (în **3**). Atenție și la verbele sinonime *însemna* și *reprezenta*, care, deși sinonime, au construcție total diferită: spre deosebire de copulativul *însemna, reprezenta* este tranzitiv, cum demonstrează dublarea substantivului antepus prin forma atonă *o*.

II. 4. Pentru soluție, vezi și testul **9** (punctul **I. 1**).

III. 1. Pentru interpretarea sintactică a construcției cu *părea,* hotărâtoare a fost calitatea lui impersonală (*mi se pare*), care obligă fie la construcția cu o subiectivă (*Mi se părea să fie o umilință*), fie la construcția cu un echivalent infinitival (*Mi se părea a fi o umilință*). Numai într-o construcție personală subiectul lui *părea* precedă verbul (*El îmi pare nerecunoscător / a fi nerecunoscător*). Este motivul pentru care n-am interpretat infinitivul *a supune* ca subiect al lui *părea,* ci ca subiect al subiectului postpus acestuia.

3. De reținut că statutul de nume predicativ se păstrează și în condițiile în care verbul copulativ apare la un mod nepredicativ (vezi *a fi o umilință*).

4. De observat caracteristica de construcție a complementului de excepție, care cere prezența unui determinant al verbului în raport cu care se stabilește „excepția" sau, altfel spus, cere prezența unei construcții cu trei termeni; în cazul din text, „excepția" se stabilește în raport cu numele predicativ. În absența acestuia, determinantul precedat de restrictivul *decât* nu mai are funcția de complement de excepție.

IV. 3. ❋ Prezența predicatului nominal impersonal (sau a expresiei verbale impersonale, cum mai este numită), cu numele predicativ realizat prin adverb (*mai bine*), se explică prin apariția în poziția subiectului a unui infinitiv (*a crede*).

❋ Verbul *a crede* este semantic autonom (vezi, de altfel, și sinonimia cu „a crede că ești mai mare"), ceea ce explică interpretarea lui ca verb de sine stătător con-

struit cu un element predicativ suplimentar (*mai mare*, respectiv *mai mic*), şi nu ca verb copulativ şi nume predicativ.

V. 4. b. Am considerat că ***rău*** provine prin conversiune din adverb, şi nu din adjectiv, având în vedere că în aceeaşi poziţie sintactică apare forma ***bine***, şi nu ***bun*** (*face mult bine*).

VI. 1. ❋ Prezenţa adjectivului negativ *nicio (nicio socoteală)* este semnul de autonomie gramaticală pentru substantivul *socoteală* şi are drept consecinţă interpretarea grupului *a nu se ţine nicio socoteală* ca grup analizabil, şi nu ca locuţiune verbală. Potrivit acestei interpretări, după un infinitiv impersonal (*a nu se ţine*) urmează subiectul *socoteală*.

❋ De reţinut că verbele şi locuţiunile verbale intranzitive îşi pierd, când sunt utilizate impersonal, capacitatea de a accepta poziţia de subiect (vezi: *se vine, se merge, se doarme* şi, în aceeaşi serie, *se ţine seamă*).

4. Sintactic, se deosebeşte de **I. 4**, unde, de asemenea, pronumele relativ se include în două propoziţii. Dar, în timp ce în **I. 4**, relativul are rol de parte de propoziţie numai în subordonată, în cazul de faţă, se integrează sintactic în ambele propoziţii (în regentă şi în subordonată), forma relativului fiind cerută de funcţia îndeplinită în regentă.

VII. 3. De reţinut statutul construcţiilor „relative infinitivale", considerate, în mod curent, ca aparţinând nivelului propoziţiei, deci cu statut de parte de propoziţie „complexă". Interpretarea are în vedere numai calitatea verbului (verb la infinitiv), făcând abstracţie de prezenţa relativului.

VIII. 4. Alegerea unuia dintre răspunsuri depinde de sensul supinului sub aspectul diatezei, şi anume:

❋ Dacă regentul supinului este un verb personal, supinul repetă acelaşi subiect personal al regentului, având deci un sens activ (vezi **a, f**, unde *Am terminat de rezolvat* şi *Mă pregătesc de rezolvat* sunt echivalente cu *„am terminat să rezolv **eu**"*, *„mă pregătesc să rezolv **eu**"*); în consecinţă, determinantul supinului nu poate fi decât complement direct.

❋ Dacă regentul supinului este impersonal, dar există o formă atonă de pronume care trimite la persoană, supinul reia ca subiect această persoană, având, şi în acest caz, un sens activ (vezi **b, d**, unde *Mi-e greu de rezolvat* şi *Îmi rămâne de rezolvat* sunt echivalente cu *„mi-e greu ca **eu** să rezolv"*, *„îmi rămâne ca **eu** să rezolv"*); în consecinţă, determinantul supinului acceptă o unică interpretare: de complement direct.

❋ Dacă regentul supinului este impersonal şi nu se face deloc referirea la persoană, în schimb supinul primeşte un complement de agent (vezi **c**), atunci interpretarea supinului nu poate fi decât pasivă, iar ceea ce urmează nu poate avea decât o unică soluţie de analiză, ca subiect al supinului pasiv.

❋ Dacă regentul este impersonal, fără nicio referire la persoană, iar supinul nu primeşte un complement de agent, atunci interpretarea supinului este ambiguă, acceptând atât un sens activ, cât şi unul pasiv (vezi **e**, unde construcţia *E tare dificil de rezolvat* poate însemna şi *„e dificil să rezolvăm"*, şi *„e dificil să se rezolve / să fie rezolvat"*); numai în aceste condiţii sintactice, determinantul supinului acceptă ambele interpretări: complement direct şi subiect.

IX. 1, 2. Construcţia *ar fi păcat* este susceptibilă de mai multe interpretări: ❋ ca grup analizabil sau, dimpotrivă, ca grup locuţional; ❋ în varianta analizabilă, fie ca având structura ***ar fi*** predicativ + subiect, după modelul construcţiilor: *e toamnă, e frig, e întuneric, e nevoie*, fie ca având structura ***ar fi*** copulativ + nume predicativ, grup construit cu o propoziţie subiectivă, după modelul expresiilor verbale impersonale: *ar fi bine (să), ar fi rău (să), ar fi util (să), ar fi important (să)* etc. Dintre cele trei soluţii, toate acceptabile, am preferat soluţia nelocuţională, cu predicat nominal impersonal, pentru următoarele considerente: – substantivul *păcat* acceptă determinanţi adjectivali (*ar fi mare păcat*), semn că îşi păstrează autonomia sintactică; – semantic, grupul aparţine seriei de expresii verbale impersonale, exprimând, ca şi acestea, „modalitatea", adică atitudinea / aprecierea vorbitorului faţă de cele enunţate.

X. a. Pentru construcţia regentului *putea* + infinitivul, vezi şi *supra*, **V, VI**; în cazul de faţă, *putea* nu numai că se construieşte fără marca *a* a infinitivului, dar, în plus, preia determinanţii acestuia, atunci când se exprimă prin forme atone de pronume: *nu poate (a se) apăra* devine *nu se poate apăra*.

X. b. 3. Pentru funcţia sintactică a relativului, vezi *supra* **VI** (statutul lui *ceea ce*). Vezi şi un exerciţiu special în testul **9, IV. 2.**

4. Exerciţiul atrage atenţia asupra variaţiei de construcţie a verbului *a supăra* (*a supăra pe cineva, a se supăra pe cineva, a mă supăra ceva*), variaţie care, neremarcată şi neinterpretată corect, atrage grave greşeli de analiză în ce priveşte calificarea determinanţilor.

Testul nr. 9

I. 1. Răspuns **b**. Argumentare: ❋ Construcţia cu *pe* (fie precedând pronumele, fie substantivul) nu admite substituţia cu o formă neaccentuată de pronume în acuzativ şi nici dublarea cu aceasta (sunt imposibile construcţii ca: **îi contează pe colegi; * îi se bizuie pe colegi; *o tăbăram pe dânsa*). ❋ În cazul construcţiei *las' pe mine*, explicaţia este mai specială, având în vedere că, formal, este posibilă construcţia verbului cu un pronume neaccentuat în acuzativ, precum şi dublarea cu o formă neaccentuată (vezi: *lasă-mă, lasă-mă pe mine*). Este ştiut însă că norma românească de construcţie cere ca forma accentuată de pronume aşezată în poziţia de obiect direct să nu poată apărea fără prezenţa formei atone (sunt imposibile construcţii ca: **apără pe mine; *laudă pe mine*). Prin urmare, apariţia formei accentuate, în absenţa celei atone, este semnul clar că forma accentuată nu ocupă poziţia unui obiect direct, ci pe cea de obiect indirect prepoziţional, derivând din construcţia: *lasă totul pe mine*, unde *pe mine* are sensul de *„asupra mea"*; construcţia *las' pe mine* este deci o structură tranzitivă absolută, cu obiectul direct neexprimat.

(3p. pentru soluţie, 3p. pentru argumentare) 6p.

2. Răspuns **b**. Argumentare: Deşi sinonime, numai una dintre construcţii admite dublarea prin forma neaccentuată de pronume în acuzativ (sunt posibile construcţiile: *butonul îl apasă; părinţii şi-i supără; pe prieteni îi învinuieşte,* dar sunt neacceptate construcţiile: **îl apasă pe buton; *îi se supără pe părinţi*). 6p.

3. Răspuns **b**. Argumentare: Forma neaccentuată de pronume nu dublează substantivul marcat grafic. Construcţia permite introducerea altui substantiv în acuzativ pe care forma neaccentuată îl dublează: *l-au ales pe Ion profesor; l-au trimis pe Ion profesor,* semn că substantivul marcat grafic se află în afara fenomenului dublării şi deci nu îndeplineşte funcţia de complement direct. 6p.

4. Răspuns **b**. Regentul este un verb din clasa celor „dublu tranzitive". În exemplele date, deşi construcţiile pasivă şi cu participiu pasiv determină pierderea unei valenţe de acuzativ şi deci pierderea posibilităţii de construcţie cu un complement direct, verbul îşi păstrează cea de a doua valenţă de acuzativ, ceea ce explică apariţia ca determinant a unui complement direct. 6p.

Total **I**=24p.

II. 1. Răspuns **b**. Argumentare: ❀ În construcţiile: *Prăjitura a fost arsă din neatenţie, Prăjitura e coaptă cu ceasul în mână, Sportiva e pregătită cu mare atenţie în vederea concursului, „erau cusute de tocmeală"*, determinanţii: *din neatenţie, cu ceasul în mână, cu atenţie, de tocmeală*, ca şi complementul de scop *în vederea concursului* „trimit" la existenţa unui agent neexprimat şi, implicit, la interpretarea pasivă. ❀ În construcţiile: *Prăjitura e prea arsă şi fără gust, În mai, cireşele sunt coapte, ...am constatat că sportiva nu e pregătită, Pantofii erau descusuţi,* participiile adjectivizate exprimă calităţi momentane ale nominalului subiect, care pot fi coordonate cu alte calităţi (vezi: *arsă şi fără gust*), semn semantic şi sintactic al funcţiei de nume predicativ a acestor participii.
(câte 1p. pentru recunoaştere, 1p. pentru argumentare) 5×2p.=10p.

2. a. *are* – predicat verbal; *e greu* – predicat nominal ; *n-a fi* – predicat nominal incomplet; *se cade* – predicat verbal; *mai bine* – predicat nominal; *să nu fie* – predicat verbal. 6×1p.=6p.

b. *or da* – predicat verbal; *ba* – predicat verbal (adverbul de negaţie preia valoarea verbului neexprimat); *mai bine* – predicat nominal; *să dau* – predicat verbal. 4×1p.=4p.

c. *se mira* – predicat verbal; *au ajuns profesor* – predicat nominal (numele predicativ, substantivul *profesor,* stă în cazul nominativ).
(1p. pentru analiză, 1p. pentru caz) 2×1p.+1p.=3p.

d. *trebuie* – predicat verbal; *să fie învăţat* – predicat nominal (numele predicativ, adjectivul participial *învăţat,* stă în cazul nominativ); *face* – predicat verbal. 3×1p.+1p.=4p.

e. *era* – predicat verbal. 1p.

f. *baga de seama* – predicat verbal; *e* – predicat verbal; *fine minte* – predicat verbal. 3×1p.=3p.

g. *n-avu parte* – predicat verbal; *să se preuţească* – predicat verbal. 2×1p.=2p.

h. *era frumoasă; era darnică* – predicate nominale (numele predicative *frumoasă, darnică,* adjective calificative, stau în cazul nominativ). 2×1p.+2p.=4p.

i. *nu se părea dreaptă* – predicat nominal (numele predicativ, adjectivul *dreaptă,* stă în cazul nominativ). 1p.+1p.=2p.

j. *să fie bună* – predicat nominal (numele predicativ, adjectivul calificativ *bună,* stă în cazul nominativ); *-i cum* – predicat nominal (numele predicativ este exprimat prin adverb relativ). 2×1p.+1p.=3p.

k. *hârşti* – predicat verbal (interjecţional). 1p.

l. *este apreciat; (este) lăudat* – predicate verbale; al doilea are auxiliarul pasiv subînţeles. 2p.

Total **II**=45p.

III. Răspuns **a.** 10p.

Răspuns: **da.** 4p.

Total **III**=14p.

IV. 1. a. complement indirect (regent: *te gândeşti*);

b. complement indirect, reluat prin forma atonă *îi* (regent: *va reveni*);

c. complement indirect (regent: verbul intranzitiv *să mă supăr*);

d. complement direct (regent: verbul tranzitiv *nu laşi*);

e. subiect (pe lângă predicatul nominal *este răspunzător*);

f. nume predicative (pe lângă verbul copulativ *va ajunge; ce,* pronume relativ, *cum,* adverb relativ);

g. subiect (pe pângă verbul *se va alege*);

h. complement indirect (pe lângă verbul intranzitiv la infinitiv *conta*);

i. complement de agent (pe lângă predicatul pasiv *am fost ajutat*);

j. nume predicativ (pe lângă verbul copulativ *înseamnă*). 11×2p.=22p.

2. a. cazul genitiv, subiect (pe lângă verbul *învaţă*);

b. cazul acuzativ (construit cu prepoziţia *pe*), subiect (pe lângă verbul *a intrat*);

c. cazul acuzativ (cerut de prepoziţia *la*), subiect (pe lângă verbul *se va întâmpla*);

d. cazul dativ, subiect (pe lângă expresia verbală *are nevoie*);

e. cazul acuzativ (cerut de prepoziţia *din*), subiect (pe lângă verbul *s-a spus*);

f. cazul acuzativ (cerut de prepoziţia *a*), subiect (pe lângă verbul *s-a întâmplat*);

g. cazul acuzativ (cerut de prepoziţia *a*), complement direct (pe lângă verbul *n-am văzut*).

Argumentare: În exemplele **a – g**, apar excepții de la regula de construcție a subiectului (subiectul în genitiv, acuzativ, dativ) și de la regula de construcție a complementului direct (construit prepozițional, cu altă prepoziție decât *pe*). Explicația acestor excepții o constituie una dintre manifestările fenomenului de „împletire a subordonatei cu regenta", și anume: includerea pronumelui relativ atât în subordonată, cu rolul de subiect sau de complement direct, cât și în regentă, cu alte funcții sintactice, funcții care reclamă alt caz decât cel din subordonată (în **a**, este atribut pronominal genitival; în **b**, este complement direct; în **c**, este complement indirect prepozițional etc.).
(câte 1p. pentru caz, 1p. pentru rolul sintactic, 1p. pentru argumentare) 7×3p.=21p.

Total **IV**=43p.

V. a. *(respectul)* ***de alții***; *(respectul)* ***de sine*** – atribute pronominale prepoziționale; primul, exprimat printr-un pronume nehotărât, plural, masculin, acuzativ (cerut de prepoziția *de*); al doilea, exprimat prin pronume reflexiv, pers. a III-a, cazul acuzativ (cerut de prepoziția *de*), formă accentuată.
(1p. sintaxă; 1p. morfologie) 2×2p.=4p.

b. *(curajul)* ***tuturora***; *(curajul)* ***fiecăruia*** – atribute pronominale genitivale; ambele sunt exprimate prin pronume nehotărâte în cazul genitiv; primul, cu formă de plural; al doilea, un pronume compus, formă arhaică de masculin singular. 2×2p.=4p.

c. ❋ *(considerație)* ***de sine*** – atribut pronominal prepozițional; morfologic, vezi **a**; ❋ *(lauda)* ***altora*** – atribut pronominal genitival; exprimat prin pronume nehotărât, plural, genitiv. 2×2p.=4p.

d. ❋ ***și-(ar fi ferecat călcâiul)*** – atribut pronominal în dativ; exprimat prin pronume reflexiv, pers. a III-a, sg., cazul dativ, formă atonă, valoare de „dativ posesiv"; ❋ *(în vederea)* ***tuturora*** – atribut pronominal genitival; morfologic, vezi **b**. 2×2p.=4p.

e. ❋ ***câte o (faptă)*** – atribut adjectival; exprimat prin numeral distributiv cu valoare adjectivală, se acordă în gen și caz cu substantivul *faptă* (feminin, acuzativ); ❋ *(faptă)* ***a ta*** – atribut adjectival; exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, pers. a II-a, se acordă în gen și caz cu regentul *faptă* (feminin, acuzativ), precedat de articolul genitival *a*, cu formă de feminin singular; ❋ *(pentru tine)* ***însuți*** – atribut adjectival; exprimat prin adjectiv pronominal de întărire, se acordă în persoană, gen, număr și caz cu regentul pronominal (pers. a II-a, masculin, singular, cazul acuzativ). 3×2p.=6p.

f. ❋ *(aurul)* ***unui scriitor*** – atribut substantival genitival; exprimat prin substantiv, sing., masculin, cazul genitiv, articulat cu articolul nehotărât proclitic *unui*; ❋ *(unui)* ***singur adevărat (scriitor)*** – două atribute adjectivale; exprimate prin adjective, se acordă în gen, număr și caz cu regentul *scriitor* (masculin, sg., genitiv); ❋ *(o școală)* ***întreagă*** – atribut adjectival; exprimat prin adjectiv propriu-zis, se acordă în gen, număr și caz cu regentul (feminin, singular, acuzativ); ❋*(deosebirea)* ***între aurul și cel*** – două atribute prepoziționale; primul, un atribut substantival prepozițional, iar al doilea, un atribut pronominal prepozițional; ambele sunt introduse prin prepoziția *între*, apărând deci la acuzativ (caz cerut de această prepoziție); substantivul este defectiv de plural, iar pronumele este un demonstrativ de depărtare, cu forma semiindependentă *cel*, de singular masculin; ❋ *(aurul)* ***de deasupra***; *(cel)* ***dinăuntru*** – două atribute adverbiale, primul având ca regent un substantiv, iar al doilea, un pronume; ambele sunt exprimate prin adverbe de loc. 8×2p.=16p

g. ❋ ***cea mai mare*** *(mândrie)* – atribut adjectival; exprimat prin adjectiv calificativ, se acordă în gen, număr și caz cu regentul *mândrie* (feminin, singular, nominativ), gradul superlativ relativ; ❋ *(mândrie)* ***a omului*** – atribut substantival genitival; exprimat prin substantiv comun, masculin, singular, genitiv, precedat de articolul genitival *a* (cu formă de feminin sing.), articulat cu articolul hotărât enclitic *–lui*; ❋ (dreptul) ***de a ... simți*** – atribut verbal; exprimat prin verb tranzitiv (în poziția obiectului direct apare reflexivul), personal și predicativ (numai modul este nepersonal și nepredicativ), conj. a IV-a, modul infinitiv, precedat de marca infinitivului *a* și de prepoziția *de*, timpul prezent, diateza activă pronominală; ❋ *(colaboratorul)* ***de ... clipă*** – atribut substantival prepozițional; exprimat prin substantiv comun, feminin, singular, acuzativ (cerut de prepoziția *de*), nearticulat; ❋ ***fiece (clipă)*** – atribut adjectival; se exprimă prin adjectiv pronominal nehotărât, se acordă în gen, număr și caz cu regentul (feminin, singular, acuzativ); ❋ *(colaboratorul)* ***al ... puteri*** – atribut substantival genitival; exprimat prin substantiv, feminin, plural, genitiv, precedat de articolul genitival *al* (cu formă de masculin, singular), articolul substantivului este preluat de adjectivul *marilor*, care îl precedă; ❋ ***marilor (puteri) ascunse*** – două atribute adjectivale; exprimate prin adjective care se acordă în gen, număr și caz cu regentul (feminin, plural, genitiv); primul este un adjectiv calificativ antepus, preia articolul hotărât al substantivului; al doilea, un adjectiv participial, ambele au gradul pozitiv. 8×2p.=16p.

Total V=54p.

VI. A. a. ***pe*** – prepoziție simplă; introduce complementul direct *pe... eroi*; ***toți*** – adjectiv pronominal nehotărât, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *eroi* (masculin, plural, acuzativ); atribut adjectival.
(1p. pentru morfologie, 1p. pentru sintaxă) 2×2p.=4p.

b. ***a*** – prepoziție, cere cazul acuzativ; introduce atributul substantival genitival *a ... eroi*;

zece – numeral cardinal cu valoare adjectivală, se acordă în caz cu substantivul *eroi* (acuzativ); atribut adjectival. 2×2p.=4p.

c. ***despre*** – prepoziție, cere cazul acuzativ; introduce complementul indirect *despre... profesori*;
acești – adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, se acordă în gen, număr și caz cu regentul *profesori* (masculin, plural, acuzativ); atribut adjectival 2×2p.=4p.

d. ***asupra*** – prepoziție, cere cazul genitiv; introduce un atribut substantival prepozițional;
examenului – substantiv, comun, genul neutru, singular, cazul genitiv, articulat cu articolul hotărât enclitic *-lui*; formează împreună cu prepoziția *împotriva* un atribut substantival prepozițional (determină substantivul *discuțiile*) 2×2p.=4p.

e. ***dintre*** – prepoziție, cere cazul acuzativ; introduce un atribut substantival prepozițional (*dintre prieteni*; determină numeralul *doi*);
cei mai buni – adjectiv calificativ, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *prieteni* (masculin, plural, acuzativ), gradul superlativ relativ; atribut adjectival;
ai noștri – adjectiv pronominal posesiv, pers. I, se acordă în gen și caz cu substantivul regent (masculin, acuzativ), precedat de articolul genitival *ai* (acordat în gen și număr cu regentul *prieteni*); atribut adjectival. 3×2p.=6p.

B. a. ***pentru elevii*** – complement indirect; ***pentru veselia*** – complement circumstanțial de cauză; ***pentru revederea*** – complement circumstanțial de scop; ***pentru ceilalți*** – atribut pronominal prepozițional (determină substantivul *grija*). 4×2p.=8p.

b. *(este)* ***altfel*** – nume predicativ; *(procedează)* ***altfel*** – complement circumstanțial de mod; ***altfel,*** *(renunț)* – complement circumstanțial condițional; ***altfel de*** *(colaborator)* – atribut adjectival, exprimat printr-o locuțiune adjectivală. 4×2p.=8p.

c. *(ne-am întâlnit)* ***în locul*** – complement circumstanțial de loc; ***în locul*** *(prietenului)* – locuțiune prepozițională, introduce un compl. circumstanțial condițional; ***în locul*** *(banilor)* – locuțiune prepozițională, introduce un compl. circ. opozițional. 3×2p.=6p.

d. subiect – compl. circ. de excepție; compl. direct – compl. circ. de excepție. 2×2p.=4p.

Total **VI**=48p.

VII. a. pronume nehotărât – pronume nehotărât cu valoare relativă; complement direct – subiect.

b. pronume nehotărât de cantitate – pronume nehotărât de cantitate cu valoare relativă;
subiect – subiect.

c. pronume nehotărât – pronume nehotărât cu valoare relativă; complement direct – subiect (în prima subordonată).

d. adverb nehotărât de cantitate – adverb nehotărât de cantitate cu valoare relativă; compl. circ. de mod de măsură – compl. circ. de mod de măsură.

e. adverb nehotărât de timp – adverb nehotărât de timp cu valoare relativă; compl. circ. de timp – compl. circ. de timp;

f. pronume nehotărât – pronume nehotărât cu valoare relativă; complement indirect – subiect (în prima subordonată).
(câte 2p. morfologie; 2p. sintaxă) 6×4p.=24p.

VIII. A. Răspunsuri: **a.** *Citește* ***zilnic***; **c.** *Bravo* ***lor!***; **e.** *utilă* ***societății***; **f.** *departe* ***de casă***; **g.** ***aproximativ*** *zece luni.*
(1p. recunoaștere; 1p. exemplu) 5×2p.=10p.

B. Răspunsuri: **a.** *fiecare* ***dintre noi***; **d.** *caiet* ***al elevului***; **e.** *doi* ***din clasă***. 3×2p.=6p.

Total **VIII**=16p.

IX. Răspuns: **c** (exemple: *Este* ***important*** *să fii atent;* ***Pesemne*** *că n-a fost atent; plecarea* ***împreună***; *locuiește* ***deasupra***).
(1p. pentru exemplu; 2p. pentru recunoașterea seriei). 2p.+4×1p.=6p.

X. Răspuns: **c** (exemple: *Filmul este* ***nou***; *Este bolnavă* ***de mică***; ***De obosită,*** *nu putea să vorbească; Am o carte* ***nouă***) 2p.+4×1p.=6p.

Total general=280p.

Comentarii

I. 2. În construcțiile în care nu are funcția de complement direct, este fie indirect (*se supără* ***pe părinți***, *dă vina* ***pe prieteni***), fie circumstanțial de loc (*apasă* ***pe buton***).

3. Substantivul subliniat îndeplinește funcția de element predicativ suplimentar.

4. Soluția propusă a respectat punctul de vedere din gramatica tradițională, cu dublu obiect direct, soluție preluată și de gramatica școlară. În gramatica structurală însă, niciuna dintre soluțiile **a, b, c** nu este valabilă. Argumente: – cuvântul subliniat nu este afectat de pasivizare; – nu admite dublarea prin forma atonă de pronume în acuzativ; – în construcția activă, nu se poate coordona cu celălalt complement.

II. 2. a. ❋ Prezența adjectivului *multe (multe năcăfale)* este semn de autonomie sintactică pentru substantivul *năcăfale*, ceea ce atrage neincluderea lui în componența predicatului.
❋ În afara interpretării ca predicat nominal a grupului *e greu*, cu numele predicativ realizat prin adverb, construcție derivând din: *e greu de purtat popia*, există lingviști care adoptă altă interpretare, anume: un predicat nominal *e de purtat*, cu numele predicativ realizat prin supin, și un determinant modal al supinului (*greu*). Considerăm acceptabile ambele soluții.
❋ Să se observe diferența dintre cele două apariții ale verbului *a fi*: copulativ, construit cu o propoziție predicativă *(n-a fi cum se cade)*, dar predicativ, exprimând existența (*să nu fie*).

a, b. ❋ Adverbul *mai bine* admite copulativul; de aceea, formează predicat nominal.

c. ❋ În construcția *cum au ajuns profesor*, apare un arhaism morfologic, constând în omonimia auxiliarului de perfect compus: 3 sg. = 3 pl.

❋ *Se cade, se mira* sunt verbe cu reflexiv obligatoriu; de aceea, reflexivul intră în structura predicatului.

e. De observat valoarea predicativă a lui *a fi* din construcțiile indicând timpul, fenomene atmosferice, senzații fizice sau psihice: *e noapte, e dimineață, e ceață, e septembrie, e nor, e frig, mi-e foame, mi-e sete, mi-e teamă, mi-e dor, mi-e (mai mare) dragul* etc.

f, g. ❋ De observat locuțiunile verbale *bagă de seamă, ține minte, n-avu parte*, primele două tranzitive, ultima, intranzitivă, locuțiuni care formează predicat verbal.

❋ Am considerat verbul *să se preuțească* ca având reflexiv obligatoriu, dată fiind nonidentitatea referențială dintre agent și obiect (altcineva îți acordă statutul de preot).

h. De reținut că prepoziția *de (de frumoasă, de darnică)* nu se grupează cu adjectivul, neinfluențând cazul numelui predicativ; este o prepoziție care se grupează cu adverbul cantitativ *cât ... de, atât ... de*.

l. De observat cele două verbe pasive *a aprecia, a lăuda*, ceea ce obligă la recunoașterea a două predicate verbale, celui de al doilea lipsindu-i auxiliarul pasiv.

Observație generală: Nu se va indica niciodată cazul numelui predicativ dacă acesta este realizat prin adverb sau printr-o formă verbală nepersonală (infinitiv, supin); dacă în poziția numelui predicativ apare un participiu (vezi: *să fie învățat*), acesta se comportă adjectival, deci va primi caz.

III. Calitatea de subiect se argumentează prin acord: *îmi trebuia o carte – îmi trebuiau cărți; îmi convine situația – îmi convin condițiile; îmi prieste aerul – îmi priesc onorurile; mă doare capul – mă dor dinții* etc. De observat calitatea verbelor și a locuțiunilor verbale din aceste construcții: se construiesc fie cu un subiect nonanimat postpus, fie cu o propoziție subiectivă (*Îmi convine că...; Îmi ajunge să...; Nu-mi strică să...; Mă doare că...; Mă costă că...* etc.); unele sunt verbe reflexiv-pasive (*s-a aflat, s-a mușamalizat*). Referirea la persoană se obține prin forma atonă de dativ (*îmi convine, nu-mi trece prin cap* etc.), prin cea de acuzativ (*mă miră, mă amuză* etc.) sau nu se face deloc (*se întâmplă, intervine*).

IV. 1. c. De remarcat natura reflexivă și intranzitivă a predicatului din subordonată, ceea ce determină interpretarea relativului ca obiect indirect, și nu ca direct (*se supără pe cineva*).

2. f. g. De remarcat invariabilitatea relativelor *ce* și *ceea ce*, de unde derivă imposibilitatea acestora de a exprima flexionar genitivul, caz cerut de funcția pe care o îndeplinesc față de regentă. În consecință, vor exprima cazul analitic, cu ajutorul prepoziției *a (a ce, a ceea ce)*, prepoziție care impune pronumelui cu care se combină acuzativul, dar întreaga construcție (*a + ce, a + ceea ce*) este echivalentă cu un genitiv (vezi, de exemplu, apariția întregii construcții după prepoziția *asupra*).

Observație generală: De remarcat diferența dintre **1** și **2**: în **1**, relativul îndeplinește rol de parte de propoziție *numai* în subordonata pe care o introduce, în timp ce în **2**, se include atât în subordonata pe care o introduce, cât și în regentă, iar

forma de caz sau cea prepozițională se explică prin funcția pe care o ocupă față de regentă.

VI. A. b. Dată fiind apariția numeralului *zece* ca determinant al substantivului, numeralul, prin particularitățile lui de flexiune, cere exprimarea analitică a cazului (cu ajutorul prepoziției *a*); în consecință, substantivul precedat de *a* stă în cazul acuzativ, dar întreaga construcție *a* + substantiv este echivalentă cu un genitiv. Este și motivul pentru care acest *a* introduce un atribut genitival, și nu unul prepozițional.

B. c. De observat diferența de statut a grupului *în locul*: neanalizabil (deci locuțiune prepozițională), în ultimele două exemple, dar analizabil (în substantiv și prepoziție), în primul exemplu.

d. De observat caracteristica de construcție a unui complement de excepție, care cere în mod necesar prezența unei structuri ternare: excepția privește subiectul, complementul direct, pe cel indirect etc. Simpla prezență a adverbului de restricție *decât* este insuficientă pentru identificarea acestui tip de complement.

VIII. ❋ Complementul apare rar ca determinant al unui numeral (vezi **A. g**): numai pentru numeralele cu valoare adjectivală, situație în care complementul aproximează determinarea numerică (***aproximativ** zece copii, **aproape** zece copii*).

❋ Orice determinant al unui substantiv, chiar dacă substantivul este de origine verbală și păstrează neschimbați unii determinanți de tip verbal (*trimitere de ajutoare **copiilor de către organizațiile** nonguvernamentale, plecarea **împreună la facultate***), devine atribut.

IX. ❋ În seriile **a**, **b**, apar funcțiile subiect, complement direct și indirect, incompatibile cu adverbul.

❋ În seria **d**, funcția de complement de agent este incompatibilă cu adverbul.

Observație: Orice apariție a unei forme adverbiale în aceste poziții sintactice îi schimbă obligatoriu statutul lexico-gramatical, transformând adverbul în altă parte de vorbire, anume: în substantiv.

X. În seriile **a, b, d**, apar funcțiile de subiect și de complement direct, incompatibile cu adjectivul.

Observație: Orice apariție a unei forme adjectivale în poziții incompatibile cu clasa adjectivului atrage conversiunea acestuia în altă parte de vorbire (funcțiile indicate la **a, b, d** ca fiind imposibile pentru adjectiv sunt semnul sintactic de substantivizare a acestuia).

Testul nr. 10

I. 1. În text există o singură propoziție principală:
<u>însă ... pe atât este de sigur</u> 5p.

2. Răspuns: **b** (două subiective și nicio predicativă) 2×5p.=10p.

3. Răspuns: **b** (completivă indirectă) 5p.

4. ***este... sigur; este... sigur*** – două predicate nominale impersonale, alcătuite din: ❋ ***este*** – verb copulativ, impersonal, intranzitiv; conj. a IV-a, neregulat, modul indicativ, timpul prezent, pers.

a III-a sg. și * ***sigur*** – numele predicativ, exprimat prin adverb de mod, gradul pozitiv;
este câștigată – predicat verbal; exprimat prin verbul *a câștiga*, personal, predicativ, intranzitiv (în context, fiind pasiv); conj. I, modul indicativ prezent, pers. a III-a sg., diateza pasivă;
sunt deprinși – predicat nominal, alcătuit din:
sunt – verb copulativ, personal, intranzitiv; conj. a IV-a, neregulat, modul indicativ, timpul prezent, pers. a III-a pl. și ***deprinși*** – numele predicat, exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil, cu patru forme flexionare, cazul nominativ, se acordă în gen și număr cu subiectul (masculin, plural), gradul pozitiv.
(câte 5p. pentru fiecare predicat) 4×5p.=20p.

5. A. Răspuns: **a;** *ce sunt deprinși*; element de relație – pronumele relativ invariabil ***ce***; termen regent: pronumele nehotărât ***unii***. 5p.
B. Răspuns: **a** (cazul nominativ) 2p.
C. ex. *Răspunsul **ce** l-am ales este corect.* 3p.
Total **I**=50p.

II. 6. Răspuns: **a** (patru propoziții subiective și nicio predicativă) 4×5p.=20p.
7. În prima frază sunt două principale:
– *trebuie;*
– *și ... am întrebuința următoarea formulă din teoria evoluționistă aplicată la viața spirituală a poporului;*
În a doua frază sunt tot două principale:
– *dar ... trebuie;*
– *și ... trebuie;*
(câte 5p. pentru fiecare principală) 4×5p.=20p.
8. Este vorba de relația apozitivă care se stabilește între două propoziții apoziționale și grupul nominal pe care îl reiau și îl explicitează: *următoarea formulă.* 10p.
9. A. Răspuns: seria **a** (predicativ – predicativ – predicativ – auxiliar pasiv). 10p.
B. Construcțiile pot fi variate; iată două variante de construcții:
Seria **b**: – *În vacanță, întâi **am fost** la mare, apoi **am fost** la munte și, dacă **n-a fost să fiu sănătoasă**, nimeni nu are nicio vină.*
Seria **c**: – *Toată viața **am fost răsfățată** de părinți și **am fost foarte fericită** pentru asta, dar în această vară, când **am fost** acasă, **am fost mai fericită** decât oricând.*
(câte 10p. pentru exemplificarea fiecărei serii) 2×10p.=20p.
10. * În prima frază: ***este pregătită, nu este pregătită*** – două predicate nominale, alcătuite din verbul copulativ *este* (în prima apariție, la formă afirmativă, iar în a doua, la formă negativă) și numele predicativ exprimat prin adjectivul participial *pregătită*, cazul nominativ, se acordă în gen și număr cu subiectul (feminin, sg.);
* În a doua frază, *(trebuie) **să fie pregătit*** – predicat verbal, exprimat prin verbul *a pregăti* la diateza pasivă, predicativ, personal, intranzitiv (fiind pasiv); conj. a IV-a, modul conjunctiv, timpul prezent, pers. a III-a sg.
(câte 10p. pentru recunoașterea și analiza fiecărui tip de predicat) 2×10p.=20p.
Total **II**=100p.
Total general=150p.

Comentarii

1. Să se observe topica liberă a conjuncției coordonatoare *însă*, care apare la mare distanță de restul propoziției principale.
2. Amândouă subiectivele sunt cerute de predicatele nominale impersonale *este... sigur.*
3. Soluția **b** se explică prin natura regentului: un adjectiv participial (*deprinși*). Ca participiu al unui verb predicativ și ca participiu intranzitiv, nu poate primi nici propoziție predicativă, nici completivă directă.
4. Structura ***a fi*** + participiu din construcțiile: *este câștigată* și *sunt deprinși* corespunde, semantic și sintactic, în situații diferite: în prima construcție, sensul este pasiv, prezența agentului fiind sugerată de determinantul *din mijlocul unui public*; în a doua construcție, *(sunt) deprinși* exprimă o calitate, o stare a subiectului, construcția fiind echivalentă semantic cu „are deprinderea".
5. Atenție la poziția virgulei, așezată înaintea grupului *ca unii*, poziție care poate constitui o „capcană" în segmentare și, implicit, o dificultate în recunoașterea propoziției atributive.
6. * De observat „așezarea" primei subiective din text, care „încorporează" regentul: *Cauza acestei disproporții... să fie mai adâncă*; se manifestă aici fenomenul sintactic de „împletire a subordonatei cu regenta".
* De observat relațiile sintactice dintre subiectivele frazei a doua: *să fie mâine* are ca regent verbul *trebuie*, iar *ceea ce nu este astăzi* are ca regentă propoziția *să fie mâine*.
8. De observat că raportul apozitiv, realizat prin juxtapunere, deci fără element de relație, se marchează grafic prin două puncte [:].
9. A. Varianta **a** se explică prin sensul „a exista" (din primele trei apariții ale lui *a fi*) și prin valoarea pasivă a construcției *să fie pregătit*.
B. Soluțiile de construcție pot fi diverse:
– Ca *predicativ*, poate apărea atât în construcții personale, în care exprimă „existența", cât și în construcții impersonale, de tipul: *Când este să se întâmple...* sau *Dacă n-a venit, este că n-a învățat* sau *Era să cadă*;
– Ca *auxiliar*, poate apărea atât în construcții pasive, cât și în forme verbale compuse cu *a fi* (conjunctiv, condițional și infinitiv perfect; prezumtiv prezent și perfect; viitor anterior);
– *Copulativ*, poate apărea atât în construcții personale, cerând un nume predicativ sau o propoziție predicativă, cât și în construcții impersonale, construit cu o subiectivă sau cu subiecte realizate prin infinitiv și supin (*este dificil să reușești; este dificil de reușit*).

10. În primele două apariții, *este pregătită, nu este pregătită* exprimă o calitate, având sensul „nu are încă pregătirea"; în ultima frază, sensul pasiv este sugerat de prezența circumstanțialei finale *pentru ca să fie* și a verbului modal *trebuie,* ambele construcții „trimițând" la un agent subînțeles.

Testul nr. 11

I. 1. **α.** *nu se știa;*
β. *Hotărându-se în familie.... nimeni nu s-a mai gândit la viitorul lui;*
γ. *însă... de-acum fie;*
δ. *Decis, ...nu-i mai păsa;*
(câte 5p. pentru fiecare propoziție) 4×5p.=20p.

2. **α.** *Mârșăvia ...să și-o mărturisească* – completivă indirectă (determină verbul intranzitiv *nu se știa*);
β. *Ca băiatul să renunțe la facultate* – subiectivă (cerută de verbul impersonal la gerunziu *hotărându-se*);
γ. *ce-o fi* – subiectivă (cerută de verbul impersonal din regentă: *fie*);
δ. * *să nu mai facă niciun compromis* – completivă indirectă (determină adjectivul participial din regentă *decis*); * *că va fi hulit; și (că va fi) persecutat de vechii tovarăși* – două propoziții completive indirecte (determină verbul intranzitiv din regentă *nu(-i) păsa*). 6×5p.=30p.

3. **a.** *Cum ...sperantele ne-au fost spulberate* – circumstanțială de cauză (are ca regentă propoziția *însă... de-acum fie*); 5p.

b. Propoziții necircumstanțiale:
– subiectivă: *Nu s-a aflat cum s-au scos banii din țară;*
– completivă directă: *Ziariștii urmăresc cu atenție cum se desfășoară discuțiile;*
– completivă indirectă: *Ioana se interesează cum să-și obțină proprietatea;*
– predicativă: *Eleva a rămas cum fusese de mică;*

Propoziții circumstanțiale:
– circumstanțială modală: *El procedează cum nu mi-am imaginat vreodată;*
– circumstanțială temporală: *Cum a ajuns acasă, a și început ploaia.*
(câte 5p. de fiecare propoziție) 6×5p.=30p.

* În propozițiile subiectivă, completivă directă, completivă indirectă, predicativă și în circumstanțiala de mod, ***cum*** este un adverb relativ de mod, îndeplinind în subordonată funcțiile:
– complement circumstanțial de mod (în subiectivă, completiva directă, în cea indirectă și în modală);

– nume predicativ (în predicativă, unde intră în componența predicatului nominal *cum fusese*).
(câte 4p. pentru fiecare propoziție) 4×4p.=16p.

* În cauzală (vezi **a**) și temporală (vezi ultima situație din **b**), ***cum*** și-a pierdut valoarea modală și adverbială, devenind o conjuncție subordonatoare; în consecință, deși are rol de relație, nu are și funcție de parte de propoziție. 2×4p.=8p.
Total **3 a, b**=59p.

4. A. * ***au fost spulberate*** – auxiliar pasiv; intră în structura predicatului verbal;
* ***fie (ce-o fi)*** – verb predicativ și impersonal; formează, singur, un predicat verbal;
* ***(ce-)o fi*** – verb predicativ; formează, singur, un predicat verbal;
* ***va fi hulit*** – auxiliar pasiv; intră în structura predicatului verbal;
* se subînțelege un *a fi*, cu valoare de auxiliar al pasivului; intră în structura predicatului verbal *(va fi) persecutat.*
(câte 2p. pentru valoare și 3p. pentru analiza sintactică) 5×5p.=25p.

B. Soluția **b**. Argumentare:
– ***predicativ***, pentru că formează singur predicatul;
– ***impersonal***, pentru că nu admite deloc poziția sintactică a subiectului (cei doi determinanți sunt unul în dativ, iar celălalt prepozițional: *nu-i păsa de ceva,* ultimul fiind realizat în text ca propoziție completivă indirectă);
– ***intranzitiv***, pentru că nu admite combinarea cu obiectul direct sau cu o propoziție corespunzătoare acestuia).
(5p. pentru caracterizare; 5p. pentru argumentare) 10p.
Total **4 A, B**=35p.

5. ***hotărându-se*** – verb predicativ (numai modul este nepredicativ), impersonal (cere subiectivă), intranzitiv (în context, unde este reflexiv-pasiv); conj. a IV-a, modul gerunziu, diateza pasivă (cu pronumele reflexiv *se,* devenit marca acestei diateze); funcția de complement circumstanțial de timp.
decis – participiu; se comportă ca un adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme flexionare, masculin, singular, nominativ, gradul pozitiv; funcția de complement circumstanțial de cauză.
(câte 5p. pentru morfologia și sintaxa fiecărei forme) 2×5p.=10p.
Total **I**=154p.

II. 6. a. În fraza **α**: *De teama..., tata nu lua nicio hotărâre..., lucru;*
În fraza **β**: *De dragul dumitale.... am voit, din capul locului,*
În fraza **γ**: *În ciuda faptului.... Catrina, înspăimântată de obicei în asemenea împrejurări, acum stătea în tindă, neputând,*
(5p. pentru fiecare propoziție) 3×5p.=15p.

b. ***de teama*** – complement circumstanțial de cauză, exprimat prin substantiv feminin, defectiv de plural, cazul acuzativ (cerut de prepoziția *de*), articulat cu articolul hotărât enclitic *-a*;
de dragul – complement circumstanțial de cauză, exprimat prin substantiv provenit prin conversiune din adjectiv, defectiv de plural, cazul acuzativ (cerut de prepoziția *de*), articulat cu articolul hotărât enclitic *-ul*;
în ciuda faptului – complement circumstanțial concesiv, exprimat prin substantiv, neutru, singular, genitiv (cerut de locuțiunea prepozițională *în ciuda*), articulat cu articolul hotărât enclitic *-lui*.
(câte 2p. pentru analiza sintactică, 2p. pentru morfologie) 3×4p.=12p.
Total **6 a, b=27p.**

7. a. ❋ În fraza **α,** nu există.
❋ În fraza **β**, există:
– o subiectivă (*dacă nu am făcut-o încă*, intrând în relație cu verbul impersonal *e*; introdusă prin conjuncția nespecializată *dacă*);
– o completivă directă (*să-mi calc hotărârea de a rămâne «incognito» timpul*, determină verbul tranzitiv *am voit*, introdusă prin conjuncția nespecializată *să*);
– o completivă indirectă (*să zăbovesc aici*, determină predicatul intranzitiv *voi fi silit*, introdusă prin conjuncția nespecializată *să*).
❋ În fraza **γ,** există: – o completivă directă (*să-și înăbușe plânsul*, determină gerunziul tranzitiv *neputând*, introdusă prin conjuncția nespecializată *să*).
(4p. pentru felul propoziției, 1p. pentru relații) 4×5p.=20p.

b. Necircumstanțiale:
– completivă directă: *Și dacă n-a venit, a făcut-o ca să mă protejeze;*
– predicativă: *Întrebarea frecventă este dacă vom reuși.*
Circumstanțiale
– condițională: *Dacă m-aș fi gândit la viața lui, aș fi fost mai îngăduitoare;*
– cauzală: *Dacă este așa de bolnav, trebuie să renunțe la serviciu;*
– concesivă: *Și dacă m-ai ruga în genunchi, tot n-aș putea să cedez.*
(1p. pentru tipul de propoziție, 1p. pentru exemplu) 5×2p.=10p.
Total **7 a, b=30p.**

8. a. În fraza **α,** există: – o modală (*fără s-o întrebe pe mama*, determină predicatul regentei; se introduce prin locuțiunea conjuncțională subordonatoare *fără să*). În fraza **β,** există: – o cauzală (*numai fiindcă a lipsit prilejul*, determină predicatul regentei; este introdusă prin conjuncția specializată *fiindcă*).
În fraza **γ,** nu există propoziție circumstanțială.
(4p. pentru recunoașterea subordonatei, 1p. pentru relații) 2×5p.=10p.

b. ***numai*** – adverb de mod de restricție, fără funcție de parte de propoziție. Se include în propoziția cauzală, arătând că „restricția" privește această propoziție. 4p.
Total **8 a, b=14p.**

9. a. b. În fraza **α,** există patru atributive:
❋ *ca liniștea... să nu fi fost căutați de puțin tulburată* – atributivă determinativă, determină substantivul *teama*, se introduce prin conjuncția compusă disociată *ca... să*;
❋ *ce domnea în cuibul nostru* – atributivă determinativă, are ca regent substantivul *liniștea*, se introduce prin pronumele relativ *ce* (*ce* este subiect în subordonata atributivă);
❋ *care-și avea și neajunsurile lui* / *și pe care noi, copiii, îl condamnam* – două propoziții atributive determinative, au ca regent substantivul *lucru*, introduse prin pronumele relativ ***care*** (este subiect în atributivă) (respectiv ***pe care***, cu funcția de complement direct în atributivă); cele două atributive se află în raport de coordonare copulativă, marcat prin conjuncția *și*.
În fraza **β,** există două atributive:
❋ *care mi-ai arătat atâta prietenie* – propoziție atributivă explicativă, determină pronumele de politețe *dumitale*, introdusă prin pronumele relativ ***care***; are funcția de subiect în atributivă;
❋ *cât voi fi silit* – atributivă determinativă, are ca regent substantivul *timpul*, se introduce prin adverbul relativ ***cât*** (are rolul de complement de timp în atributivă, unde exprimă durata).
În fraza **γ,** apare o singură atributivă:
❋ *că jandarmii în curtea cuiva nu puteau fi ceva de laudă* – atributivă determinativă, determină substantivul *faptului*; se introduce prin conjuncția nespecializată *că*.
(câte 5p. pentru fiecare atributivă; 1p. pentru sintaxa pronumelui) (7×5p.)+(5×1p.)=40p.

10. ***nu puteau*** – predicat verbal; exprimat prin verb de conj. a II-a, la indicativ, imperfect, formă negativă; are ca determinant complementul direct *fi ceva*, parte de propoziție „complexă", alcătuită din copulativul *fi* la infinitiv (îi lipsește marca *a*) + numele predicativ *ceva*, exprimat prin pronume nehotărât invariabil, nominativ;
neputând – element predicativ suplimentar, exprimat prin verb tranzitiv la gerunziu; are ca determinant o propoziție completivă directă. 2×5p.=10p.
Total **II=121p.**
Total general=275p.

Comentarii

I. 1. ❋ De remarcat că *însă* este una dintre puținele conjuncții cu topică liberă; de aceea, este foarte important să i se fixeze poziția corectă. Având în vedere tipul

de relație pe care îl stabilește (de coordonare), nu se poate grupa decât cu principala.

— Atenție la cele două verbe pasive (*a huli, a persecuta*); nerecunoașterea pasivului și confundarea cu un predicat nominal cu nume predicativ multiplu atrage o gravă greșeală de segmentare.

— Pentru o segmentare corectă, să se observe așezarea substantivului ***mârșăvia*** din fraza **α**, care nu face parte din structura principalei, ci din cea a subordonatei, unde, de altfel, este și marcată funcția lui sintactică (vezi reluarea prin forma atonă de pronume *o*).

3. b. ❋ De reținut diferența de statut morfologic și, implicit, sintactic dintre ***cum***, adverb relativ de mod, și ***cum,*** devenit conjuncțional.

❋ În interiorul subiectivei și al completivei indirecte, poate fi acceptată, pentru exemplele date, și funcția de complement circumstanțial instrumental (*„proprietatea și-o obține printr-un anumit mijloc", „banii i-a scos din țară printr-un anumit mijloc"*).

4. A. ❋ De observat cele două apariții diferite ale lui ***a fi*** predicativ: ***fie***, conjunctivul cu valoare imperativă, lipsit de marca *să*, și, de aceea, dificil de recunoscut, și ***o fi***, o formă regională de viitor; primul se construiește cu o propoziție subiectivă, iar al doilea, cu pronumele relativ subiect ***ce***.

❋ Construcția *au fost spulberate* are, în context, valoare pasivă, sugerată de prezența dativului „beneficiar" (*ne-au fost spulberate*), care „trimite" la un agent subînțeles.

5. ❋ ***decis***, ca orice participiu românesc autonom (adică nefăcând parte din structura formelor verbale compuse), se comportă adjectival. Cazul nominativ se explică prin lipsa prepoziției și prin posibilitatea inserării unui copulativ (*fiind decis*).

❋ Nu au fost luate în discuție și modurile nepersonale din structura formelor verbale compuse (***s-a gândit, au fost spulberate, o fi, va fi hulit, va fi persecutat***), lipsite de autonomie morfologică.

II. 6. ❋ Atenție la tipul frecvent de greșeală constând în confundarea felului întregii propoziții cu rolul sintactic al grupului aflat la începutul ei.

❋ Grupul ***în ciuda faptului că*** nu funcționează ca locuțiune conjuncțională, având în vedere că substantivul ***faptului*** își păstrează autonomia gramaticală (ca argument, vezi construcțiile: *în ciuda acestui fapt, în ciuda acestor fapte prezentate anterior* etc., unde substantivul este variabil și primește determinanți tipic substantivali).

8. a. Sunt și alte posibilități pentru ***dacă***: atributivă, completivă indirectă și predicativă suplimentară (ca tipuri de necircumstanțiale) și opozițională, temporală (ca tipuri de circumstanțiale).

10. Am interpretat gerunziul din fraza **γ** ca element predicativ suplimentar, și nu ca un tip de circumstanțial, având în vedere valoarea acestuia: exprimă, aici, un proces concomitent cu cel al verbului predicat (*„stătea și nu putea să-și înăbușe plânsul"*), relația semantică nefiind de tip subordonator.

Testul nr. 19

A. 1.

Derivate	**Compuse**	**Conversiune**	**Mijloace mixte**
singurătate	*niciodată*	(sau **schimbarea clasei lexico- gramaticale)**	*învăluit*
brumar		*târziu*	*întristare**
fumegos		*iubire**	*aminti*
căință			
suferință			

(câte 2p. pentru selectarea fiecărui cuvânt și pentru includerea corectă) 11×2p.=22p.

târziu – substantiv (în contextul dat) obținut prin *conversiune* dintr-un adverb;

singurătate – derivat obținut prin *sufixare*, cu ajutorul sufixului abstract *-(ă)tate*, atașat la radicalul adjectival *străin*;

brumar – derivat obținut prin *sufixare*, cu ajutorul sufixului *-ar*, atașat la un radical substantival (*brumă*);

învăluit – două etape de formare:

❋ *derivare parasintetică*, cu ajutorul prefixului *în-* și al sufixului verbal *–ui*, atașate radicalului substantival *val*; are ca rezultat verbul *învălui*;

❋ *conversiune* (adjectivizarea participiului);

fumegos – derivat obținut prin *sufixare*, cu ajutorul sufixului adjectival (exprimând o însușire) *-os*, atașat unui radical verbal (*fumega*);

întristare – două etape de formare:

❋ *derivare parasintetică*, cu ajutorul prefixului *în-* și al sufixului lexico-gramatical *-a*, atașate radicalului adjectival *trist*; are ca rezultat verbul *întrista*;

❋ *conversiune* (substantivizarea infinitivului lung);

căință – derivat obținut prin *sufixare*, cu ajutorul sufixului abstract *-ință*, atașat unui radical verbal (*căi*);

iubire – substantiv obținut prin *conversiune* dintr-un infinitiv lung;

aminti – două etape de formare:

❋ *compunere* (din prepoziția *a*, cu valoare locativă + substantivul *minte*);

❋ *sufixare* (cu ajutorul sufixului lexico-gramatical *-i*, atașat grupului adverbial);

suferință – derivat obținut prin *sufixare*, cu ajutorul sufixului abstract *-ință*, atașat unui radical verbal (*suferi*);

niciodată – cuvânt obținut prin *compunere* (din adverbul de negație *nici* + numeralul cardinal *o* + substantivul *dată*).

(câte 5p. pentru explicarea corectă a fiecărui cuvânt, inclusiv a etapelor de formare) 11×5p.=55p.

2. a. Familia lexicală a cuvântului ***frate***: ❋ derivatele *frățior, frățișor, frățică, frățâne, frăție, frățietate, frățesc, frățește, înfrăți, înfrățire, înfrățit, înfrățitor;* ❋ compusele cu prefixoid *confrate*, con-*

frație și compusele propriu-zise *trei-frați, trei-frați-pătați, frate de cruce.*

(câte 1p. pentru indicarea fiecărui membru al familiei) 15p.

- *frățior, frățișor, frățică* – derivate direct de la cuvântul de bază cu ajutorul sufixelor diminutivale *-ior, -işor, -ică;*
- *frățâne* – derivat direct de la cuvântul de bază cu ajutorul sufixului pentru nume de rudenie *-âne;*
- *frăție, frățietate* – primul, derivat direct de la cuvântul de bază cu sufixul abstract *-ie*; al doilea, derivat de la *frăție* cu sufixul *-tate;*
- *frățesc, frățește* – derivate de la cuvântul de bază cu sufixul adjectival *-esc,* respectiv cu sufixul adverbial *-eşte;*
- *înfrăți* – derivat parasintetic de la cuvântul de bază, cu ajutorul prefixului *în-* și al sufixului lexico-gramatical *-i;*
- *înfrățire* – cuvânt obținut prin conversiune (substantivizarea infinitivului lung) de la verbul *înfrăți*, deci nu direct de la cuvântul de bază, ci de la unul dintre termenii familiei;
- *înfrățit* – cuvânt obținut prin conversiune (adjectivizarea participiului) de la verbul *înfrăți;*
- *înfrățitor* – derivat de la verbul *înfrăți*, cu ajutorul sufixului adjectival (exprimând calitatea) *-tor;*

(câte 1p. pentru explicarea completă și corectă a fiecărui termen) 15p.

b. Răspuns: „nu". 10p.

Explicație: ❋ ***fratern, fraternitate, fratricid*** nu sunt create în interiorul limbii române, ci preluate ca *neologisme* romanice sau latino-romanice; ❋ ***viață*** are același statut cu *viu,* amândouă fiind moștenite, separat, din latină (*viu* < lat. *vivus; viață* < lat.**vivitia* (< lat. *vivus*); ❋ ***viabil, vivace, vital, vitalitate*** nu sunt create în interiorul limbii române, ci introduse ca *neologisme* romanice sau latino-romanice;

(câte 5p. pentru explicarea fiecărei serii) 3×5p.=15p.

c. ***nodal, nodul, nodular, nodozitate*** – neologisme gata formate în limbile din care au fost împrumutate;

ocular, oculist, ocheadă – primele, neologisme preluate ca atare din franceză; iar ultimul, calc după fr. *oeillade*;

plen, plenar, plenitudine și compușii cu prefixoidul ***pleni-: plenipotență, plenipotențiar,*** formații neologice romanice și latino-romanice.

(câte 5p. pentru fiecare serie) 3×5p.=15p.

B. 3. a. ❋ verbul ***a (se) risipi*** – dezvoltă în text un sens poetic „a se destrăma prin dispersare, dilatare în spațiu", creând o impresie de vag, de difuz, specifică poeziei simboliste. Sensuri înrudite, actualizate în contexte ca: – *Boabele* ***s-au risipit*** *în toată camera*; *După intervenția poliției, manifestanții* ***s-au risipit*** („a se împrăștia"); – *Norii* (ceața) ***s-a(u) risipit*** („a se ridica, cerul luminându-se"); – *El* ***se risipește*** *în prea* multe lucruri („a se irosi" – conotație negativă); – *El* ***și-a risipit*** *averea* („a pierde ceva agonisit" – conotație negativă).

(câte 2p. pentru sensul din text și 2p. pentru contexte actualizând alte sensuri) 2p.+4×2p.=10p.

❋ substantivul ***parcul*** – dezvoltă în text sensul propriu „suprafață întinsă de teren amenajată pentru agrement". 2p.

Alte sensuri, actualizate în contexte ca: – ***Parcurile*** *de vânătoare sunt strașnic păzite* („teren special amenajat unde vânatul este crescut și îngrijit pentru vânătoare"); – ***Parcul*** *de mașini și utilaje al întreprinderii este învechit* („totalitatea vehiculelor unei întreprinderi și a instalațiilor mecanice") 2×2p.=4p.

b. Cuvinte monosemantice: *brumar* „denumirea populară a lunii noiembrie", *niciodată.* 2p.

c. ❋ În limbajul curent, ***spital*** este monosemantic, denumind o „instituție medicală în care bolnavii sunt internați"; 2p.

❋ În text însă, se actualizează un sens metaforic (realizat printr-o metaforă implicită), exprimând o „stare interioară devenită, prin sentimentul de apăsare, de tristețe, de suferință, ca de spital". 4p.

d. ❋ *întristare – înveselire, veselie;* ❋ *iubire – ură;* ❋ *(cu) suferință – (cu) bucurie;* ❋ *niciodată – totdeauna.* 4×1p.=4p.

4. ***străin*** **Analiza polisemiei, a sinonimiei** (fiecare sens va fi indicat printr-un sinonim sau printr-o serie sinonimică), **a antonimiei** (pentru ficcare sens, se va indica antonimul sau seria antonimică); nu intră în relații de omonimie.

– În text, se actualizează sensul „neobișnuit, straniu, ciudat"; antonim ***obișnuit.*** 2p.

– Alte sensuri, actualizate în contextele: ❋ *Au fost aduși specialiști din țări* ***străine*** *(din locuri* ***străine)*** ; *Centrul e plin de firme* ***străine*** (sensul „care aparține altei țări, altui loc decât cel în care te-ai născut și locuiești") – antonime *(țară, loc)* ***natal(ă)***; *(firmă)* ***localnică, a localnicilor***; ❋ *De mică a învățat și o limbă* ***străină*** (sensul „alta decât cea maternă") – antonim ***matern(ă)***; ❋ *M-am apropiat de un* ***străin*** *și l-am întrebat cât e ceasul, La nuntă erau multe persoane* ***străine*** (sensul „necunoscut") – antonim ***cunoscut***; ❋ *Accesul persoanelor* ***străine*** *este interzis* (sensul „din exterior, fiind vorba de exteriorul unei întreprinderi, al unei instituții") – antonim ***din interior***; ❋ *Am simțit o mână* ***străină*** *pe spate, A fost înlocuit cu un rinichi* ***străin*** (sensul „care aparține altcuiva") – antonime ***propriu, personal***; ❋ *Se discutau numai probleme* ***străine*** *de preocupările mele* (sensul „diferite, neconforme cu un punct de reper") – antonime ***potrivit (cu), apropiat (de)***; ❋ *Se simțea exilat,* ***străin*** *în propria familie* (sensul „singur, părăsit, izolat") – antonime ***neizolat, nepărăsit, iubit***; ❋ *Analiza apei a evidențiat multe elemente* ***străine*** (sensul „care apare ca impuritate, ca neomogenitate") – antonime ***omogen, pur.***

(câte 2p. pentru fiecare nou sens și nou context și 1p. pentru antonim) 8×3p.=24p.

vorbă **Analiza polisemiei şi a sinonimiei** (nu intră în relaţii de antonimie şi de omonimie):

– În text, se actualizează sensul „limbă, grai". 2p.

– Alte sensuri, actualizate în contextele: ❁ *Nu ştiu mai mult decât două* ***vorbe*** *ruseşti* (sensul „cuvânt"); ❁ *S-au întins la* ***vorbă****, Prea multă* ***vorbă*** *în jurul acestui subiect!* (sensul „discuţie, conversaţie"); ❁ *„Un bătrân atât de simplu, după* ***vorbă****, după port"* (sensul „mod, fel de a vorbi") ❁ *La intrarea mea, au schimbat* ***vorba*** (sensul „subiectul discuţiei"); ❁ ***Vorba*** *ceea* (construcţie stereotipă la Creangă, pentru a introduce o zicală, un proverb); ❁ *Nu şi-a ţinut* ***vorba*** (sensul „făgăduială, promisiune"); ❁ *Nu sunt decât* ***vorbe****, nimic adevărat* (sensul „bârfeală, clevetire"). 7×2p.=14p.

port **Analiza polisemiei, a sinonimiei, a omonimiei** (nu intră în relaţii antonimice):

– În text, se actualizează sensul „fel de a se purta". 2p.

– Alte sensuri ale cuvântului polisemantic, actualizate în contextele: ❁ ***Portul*** *armelor este interzis* (sensul „faptul de a purta ceva"); ❁ *În regiune, s-a păstrat încă* ***portul*** *popular* (sensul „îmbrăcăminte caracteristică unui popor, unei regiuni"). 2×2p.=4p.

– Omonime: ❁ substantivul ***port – porturi***, prezent în contextele: *În* ***port*** *a fost un grav* accident (sensul „complex tehnic amenajat pentru încărcarea şi descărcarea navelor"); *Brăila este un vechi* ***port*** *la Dunăre* (sensul „oraş care are o astfel de amenajare"); ❁ element de compunere savantă (altfel spus, prefixoidul ***port-***) din formaţii ca: ***portaltoi, portavion, portbagaj, portchei, portdrapel, portmantou***; ❁ verbul ***port***, ind. prez. 1 sg.
(câte 1p. pentru fiecare omonim şi 1p. pentru exemplificarea corectă) 3×2p.=6p.

vie **Analiza polisemiei, a sinonimiei, a antonimiei, a omonimiei:**

– În text, se realizează sensul „înzestrat cu viaţă, însufleţit" – antonim *(fată)* ***moartă***. 2p.+2p.=4p.

– Alte sensuri ale cuvântului polisemantic, actualizate în contextele:❁ *tradiţie* ***vie*** (sensul „care persistă, dăinuieşte încă") – antonim ***pierdută***; ❁ *limbă* ***vie*** (sensul „în circulaţie") – antonim ***moartă***; ❁ *discuţie* ***vie*** (sensul „animată, interesantă") – antonime ***anostă, neinteresantă***; ❁ *ochi* ***vii*** (sensul „vioi, inteligenţi, ageri") – antonime ***neexpresivi, stinşi***; ❁ *culoare* ***vie*** (sensul „aprinsă, strălucitoare") – antonime ***ştearsă, slabă***; ❁ *durere* ***vie*** (sensul „puternică, intensă") – antonim ***slab***. 6×2p.=12p.

– Omonim: substantivul ***vie – vii***, prezent în contextele: ❁ *El a moştenit o* ***vie*** *a părinţilor* (sensul „teren plantat cu viţă de vie"); ❁ *Cules de* ***vie*** (sensul „viţă" şi „produsul viţei de vie: strugurii"). 3p.

îngheţa **Analiza polisemiei, a sinonimiei şi a antonimiei:**

– În text, verbul, folosit tranzitiv, realizează sensul „a umple de fiori, a înfiora" – antonime ***a linişti, a calma*** *(pe cineva).* 2p.

– Alte sensuri ale verbului folosit intranzitiv: ❁ *Apa* ***îngheaţă*** *la temperaturi negative* (sensul din fizică „a se tranforma în gheaţă") – antonim ***a se dezgheţa***; ❁ *Toţi trandafirii* ***au îngheţat*** (sensul „a degera"); ❁ *Alpinistul* ***a îngheţat*** *din cauza frigului* (sensul „a muri prin îngheţ"); ❁ *Picioarele* ***i-au îngheţat*** (sensul „a simţi un efect fizic de amorţeală (la o anumită parte a corpului) din cauza frigului"; ❁ *Geamul* ***a îngheţat*** (sensul „a deveni opac, plin de gheaţă") – (pentru utilizările anterioare) antonim ***a se dezgheţa***; ❁ *În faţa comisiei,* ***îngheţase*** *de frică* (sensul „a înlemni, ca senzaţie psihică") – antonim ***a se destinde, a se relaxa***. 6×3p=18p

C. 5. a. *situaţie, pericol, frază, iluzie, formă, fond, solid, literatură, politică, misiune, contra, principal, critică, public, (a) exploata, aparenţă, realitate, caricatură.*
(câte 1p. pentru fiecare neologism) 18×1p.=18p.

b. *pericol – primejdie; iluzie – închipuire, amăgire; contra – împotriva; misiune – însărcinare; principal – de căpetenie.*
(câte 3p. pentru fiecare sinonim corect indicat) 5×3p.=15p.

c. *a se feri – a evita; în stare – capabil(ă); cu desăvârşire – totalmente; a se găsi – a exista; uşoare – facile.* 5×3p.=15p.

d. arhaisme morfologice: ❁ *(pot)* ***ţinea*** – conj. a II-a, în locul normei actuale de conj. a III-a; ❁ ***criticei*** – cu desinenţa de genitiv-dativ singular ***-e***, în locul normei actuale ***-i*** *(criticii)*; ❁ ***cari*** – utilizare variabilă (în text este vizibilă variaţia după număr) a pronumelui relativ *care* şi la nominativ-acuzativ. 3p.

arhaisme lexicale: ❁ *în contra,* faţă de actualul *contra*; ❁ cuvintele *(a)stârpi, deşert, nălucire* sunt ieşite din uzul actual al lexicului unui text ştiinţific. 1p.

6. arhaisme lexicale: *logofăt, hatman, postelnic, a purcede, oaste, supărat „chinuit, trudit", steag „unitate militară", lipcan, siimen, crai, a slobodzi, po(d)ghiaz, raia.* 13×1p.=13p.

arhaisme frazeologice: *a veni veste;* 1p.

arhaisme fonetice: *iară, n-au priimit, dzicând, Svetii, s-au răsipit, pre, au rămasŭ, doao, gios, slobodzi;* 10×1p.=10p.

arhaisme morfologice: *(casa) Ducăi-vodă* – encliza articolului hotărât la genitiv-dativul substantivelor masculine nume proprii de persoană; *(oastea) s-au răsipit* – omonimia auxiliarului de perfect compus 3sg. = 3pl.; ***carii*** – utilizarea variabilă şi „articulată" a pronumelui *care* (în text, cu valoare nehotărâtă); *viind* – formă iotacizată de gerunziu; 4×1p.=4p.

arhaisme sintactice: *n-au avut* ***cine merge*** – apariţia construcţiei „infinitivale relative"; ***de*** *(s-au dus)* – conjuncţie aflată la limita dintre subordonare şi coordonare; ***precum*** – conjuncţie subordonatoare utilizată pentru propoziţii necircumstanţiale; *au început a*

slobozi, a iuți* și *a ivi – conservarea infinitivului în construcția verb + verb. 4p.

(câte 1p. pentru fiecare arhaism; 1p. pentru gruparea pe tipuri de arhaisme) 1p.

7. a. arhaisme lexicale: *Mare vizir, caftan, padișah, tron „domnie", paic, surguci;*
arhaisme fonetice: *astfeliu, pohtă;*
arhaisme grafice (grafie latinistă): *Bucuresci;*
arhaisme gramaticale: *(sfatul) Dudesculuí* – encliza articolului hotărât pentru genitiv-dativul numelor proprii de persoane masculine; *complimenturi* – desinența *-uri* pentru pluralul neutrelor, în locul normei actuale *-e*; *simță* – formă iotacizată pentru prezentul conjunctiv, în locul formei deiotacizate, devenite normă în româna actuală. 6p.

(1p. pentru gruparea pe tipuri de arhaisme) 2p.

b. Într-un text din Neculce, formele sunt ***normale***, reprezentând ***norma***, uzul lingvistic al perioadei în care textul a fost scris. Ele devin arhaisme numai din punctul de vedere al ***cititorului actual.*** În schimb, utilizarea la Eugen Barbu ***nu*** reflectă norma perioadei moderne în care textul a fost scris. Formele sunt „căutate" în mod special de autor și utilizate cu rol stilistic, încărcându-se cu funcția de datare, adică de „așezare" a narațiunii într-un anumit moment istoric. 3p.

1p.

8. a. serie de *neologisme;* **b.** serie de *arhaisme;* **c.** serie de *regionalisme.* 10p.

9. A. Sunt *omogene* seriile **b** și **c.** 10p.

B. b strânge numai *arhaisme*; **c**, numai *neologisme.* 5p.

C. Neologismele din seria **c** au, potrivit DEX-ului și MDN-ului, origini diferite:
- provin din franceză (pentru unele există și corespondent în italiană sau latină): *larvă, lasciv, laș, lateral, lavabil, lavă, lavoar, lecitină, lectură, legal, legendă, legitim*;
- provin din latina savantă: *lectică;*
- provin din italiană: *leal, legato, leghe;*
- provin din engleză: *laptop, laser, layout, leasing;*
- provin din germană: *lebărvurst, lectorat;*
- provine din spaniolă: *poncho.*

10p.

10. Aparține registrului stilistic ***popular*** și ***familiar.*** 5p.

Argumente **lexicale**: ❋ cuvinte și sensuri populare (*hanțile, văpsită* „fardată"); ❋ forme populare și de limbaj familiar (*asta, aia, alea, iete, de* – pronume relativ invariabil pentru atributive: *demiul **de** i l-am întors, hanțile-alea **d**-o știu*); ❋ încărcarea cuvântului obținut prin conversiune cu o conotație puternic afectivă (depreciativă) (*cine dracu o fi și **răgușita** asta, mai scăpam de **Nebună**?)*; ❋ locuțiuni și expresii (*pe dracu, o să-mi iau tălpășița, vorbești de lup, când colo, m-a nebunit de cap, să te pupe-n bot)*; ❋ com-

parații de tip popular (*vopsită **ca o brezaie**, pălăria aia **ca roata carului***) 10p.

(Nu se va face un punctaj general, deoarece, pentru exemplificare, s-a lucrat numai prima familie lexicală și s-au discutat numai cinci din cele șase cuvinte propuse pentru analiza semantică).

Comentarii

1. Am notat cu asterisc formele de infinitiv lung, pentru care, în lingvistica românească, există două opinii, fiind interpretate fie ca tipuri de conversiune, fie ca tipuri de derivare (cu sufixul abstract *-re*). Vor fi acceptate ambele soluții.

2. Am notat cu asterisc formele *confrate, confrăție* pentru a atrage atenția că sunt calcuri după franceză (fr. *confrère, confrérie*). Structura lor este analizabilă și în interiorul limbii române, unde prefixoidul *con-* este prezent în numeroase alte formații.

B. 4. N-au fost analizate și relațiile semantice în care se angajează adjectivul *mort,* deoarece există un paralelism evident cu adjectivul *vie,* exceptând relația de omonimie: *mort* nu are și omonim.

C. 5. d. Includerea cuvintelor *(a) stârpi, deșert, nălucire* în categoria arhaismelor lexicale trebuie însoțită de o anumită specificare: ele nu pot fi considerate ca fiind ieșite din uzul **general** al limbii, ci numai din vocabularul limbajului științific.

6. Multe dintre arhaismele fonetice, morfologice și sintactice înregistrate se conservă astăzi în graiuri sau în limba populară; raportarea s-a făcut la norma actuală *literară.*

Testul nr. 21

1. a. Trăsături lexicale: ❋ absența totală a neologismelor; ❋ prezența cuvintelor populare și regionale, precum și a expresiilor populare, unele chiar de tip metaforic popular (*i-o **țâpat, grumaz**, tri-patru **poști**, l-o **spinticat; o scos gărgăuni**, l-o **săgetat** moartea*); ❋ apariția elementelor lexicale ale oralității – interjecția prezentativă ***iac- / iacă***; apariția adverbelor de localizare și de așezare în timp prin trimitere la situația de comunicare (ceea ce lingviștii numesc *deictice*: ***acolo, atunci, ačia***). 10p.

Trăsături fonetice: ❋ fonetisme regionale și populare (*o **ă**guns, pi, di; înainti, lapti, vedi, poști, o vinit; afarâ, odatâ*); ❋ căderea articolului enclitic și preluarea funcției lui de către vocala de legătură (*lacu, capu, trupu*); ❋ căderea consoanelor finale (*cân', i-o lua'*) și alte fapte de fonetică sintactică (***om** balaur, odat-**om** paloș, acasâ-**m** pat*); ❋ fonetisme afective (dublarea consoanei pentru exprimarea intensității – *i-o strrâns*). 10p.

Trăsături sintactice: ❋ frecvența coordonării prin ***și*** (11 apariții); folosirea acestuia și cu valoare „narativă", adică între fraze, pentru

a asigura continuitatea povestirii; * reducerea subordonării numai la raportul temporal, marcat prin elementele de relație *cân* și *cum*. 10p.

Trăsături morfologice: * forme populare și regionale de auxiliar (***o luat, s-o dus, o ăguns*** etc.); * folosirea pronumelui negativ cu valoare adjectivală (***nimnică vorbă)***; * marcarea excesivă a posesiei (***de la trupu lui, din răgnetu lui***); * utilizarea construcției perifrastice pentru exprimarea aspectului (***s-o pus pi pândă***). 10p.

Din analiză rezultă că textul este ***popular și regional.*** 10p.

b. Trăsături lexicale: * abundența neologismului savant, romanic și latino-romanic, desemnând abstracții din domeniul spiritului (*accepțiune, tradițional, calitate, determinat, etic, (a) exista, valoare, cristalin, (a) exercita, calitate, posibil, conștiință, (a) actualiza, just, (a) practica, principiu, neutru, tentativă, (a) relativiza, realitate, (a) situa, moral, teritoriu, utopie, solemnitate, aspirație, (a) discuta, circumstanțial, vid, schemă, aprioric, prudență, (a) nuanța);* vezi și calcuri lingvistice: *dezbate* (după fr. *débattre,* unitatea frazeologică *pur și simplu,* care traduce fr. *purement et simplement*); * absența cuvintelor desemnând obiecte concrete din viața cotidiană. 10p.

Trăsături sintactice: * construcție sintactică amplă, cu propoziții intercalate (*A spune că..., a spune deci că...*), cu subiecte coordonate la distanță, realizate prin infinitiv (*a spune*), cu reluări apoziționale menite să asigure extinderea frazei (*într-un teritoriu..., **un teritoriu în care** ...*); * prezența unor construcții sintactice cu rol emfatic, de insistență: a construcției „relative scindate" (***Ceea ce urmărim este situarea***...) sau a construcției adversative prin ***ci*** (***nu de..., ci de...***). 10p.

Trăsătură generală, indiferent de nivel: respectarea normelor limbii literare actuale, exceptând forma lexicală *accepțiune,* formă neologică, înlocuită azi cu varianta în *-ție*, și a formei gramaticale *trebuiesc,* înlocuită prin forma nesufixată, ambele constituind arhaisme ale limbii culte. 5p.

Din analiză, rezultă că textul aparține registrului ***cult, savant.*** 10p.

Total 1=85p.

2. a. Cuvinte și sintagme ale terminologiei ***gramaticale***: *gramatică, flexiune, caz, categorie gramaticală, nume, adjectiv, relație sintactică, substantiv, pronume, numeral, propoziție, funcție sintactică, clasă, acord, opoziție, sistem de opoziții, declinare.* 10p.

b. Cuvinte și sintagme ale terminologiei **juridice**: *instanță, (a) respinge cererea de prelungire, (a) dispune, punere în libertate, mandat, legalitate, inculpat, a rămâne valid, a(-și) produce efecte, expirarea mandatului, a cădea sub incidența, efect suspensiv, recurs, executare a recursului, procuror.* 10p.

c. Cuvinte și sintagme ale terminologiei **medicale**: *semn Grozovici-*

Pastia, exantem, dungi lineare roșii-violacee, echimotic, plici de flexie, vitropresiune, eritrotoxină, streptococic(ă), tegument, etiologie, scarlatină. 10p.

d. Cuvinte și sintagme din domeniul ***fizicii optice***: *corp solid, metal, semiconductor, stare cristalină, cristal, solid, conductivitate electrică, spectru energetic, electron, bandă de energie, bandă de valență, bandă de conducție.* 10p.

* Cele mai multe elemente aparținând terminologiilor fac parte din **α**, fie ca neologisme propriu-zise, fie ca unități frazeologice calchiate (vezi, din exemplele date: *funcție sintactică; punere în libertate, a produce efecte; stare cristalină, bandă de valență, bandă de energie, conductivitate electrică* etc.) 3p.

* Comaparație a utilizărilor:

caz – În limbajul curent, este polisemantic, utilizându-se în contexte ca: * *În **cazul** că...*, unde dezvoltă sensul „împrejurare, circumstanță, situație"; * *Au fost* două ***cazuri de omor,*** unde dezvoltă sensul „fapt, eveniment"; * *S-au înregistrat două **cazuri** de scarlatină*, cu sensul „îmbolnăvire"; * *Este un **caz** atipic,* cu sensul „situație, eveniment, chiar individ".

– În limbajul gramatical, apare cu sens *specializat,* indicând o categorie gramaticală, precum și termenii acestei categorii, deci cu un sens care nu are nimic comun cu sensul curent. 3p.

libertate – În limbajul curent, este polisemantic, utilizându-se în contexte ca: * *Prin căsătorie, și-a dobândit **libertatea** de acțiune,* cu sensul „posibilitatea de a acționa după propria voință sau dorință"; * *Sentința i-a adus pierderea tuturor **libertăților,*** cu sensul „drept cetățenesc"; * *și-a luat **libertatea** să...*, cu sensul „îngăduință".

– În limbajul juridic, are loc o specializare a utilizării la două sintagme: *pune(re) în **libertate**, priva(re) de **libertate*** și, implicit, o restrângere semantică. 3p.

semn – În limbajul curent, este polisemantic, dezvoltând sensurile: * „tot ce arată, ce indică ceva, indiferent de domeniu"; * „notă specifică, trăsătură distinctivă; semnalment" (*El are un **semn** sub ochiul stâng*); * „obiect așezat într-un loc sau într-un anumit fel pentru a indica ceva" (*semn de hotar, semn de circulație, semn de carte*).

– În terminologii, își restrânge și își specializează sensul: în lingvistică, indică „unitatea dintre un sens și un complex sonor" (*Desinența are calitate de **semn** lingvistic, în timp ce fonemul, nu*); în medicină, semnifică „un simptom al unei boli". 3p.

cristal – În limbajul curent, este polisemantic, dezvoltând sensurile: * sticlă de o fabricație specială, transparentă și perfect incoloră, din care se fabrică lentile și obiecte de lux (*Această*

*vază de **cristal** este frumoasă*); ❋ „obiect fabricat din cristal" *(și-a cumpărat multe **cristaluri** de valoare)*; ❋ (sens figurat, epitet metaforic sau metaforă propriu-zisă) sugerează puritatea, limpezimea (*glas de cristal; Se oglindea în **cristalul** apei*).

– În terminologia fizicii, este monosemantic, în denotație încorporându-se particularitățile științifice exacte ale obiectului, anume: „formă a stării solide a materiei în care atomii, ionii sau moleculele sunt dispuse într-o anumită ordine (simetric) geometrică, alcătuind rețeaua cristalină". 3p.

bandă – În limbajul curent, corespunde la două omonime, fiecare dintre acestea fiind polisemantic; ***bandă$_1$ (bandă – bande)*** actualizează sensurile: ❋ „grup de răufăcători care acționcază sub conducerea unui șef" (*Au fost prinse două **bande** de hoți de mașini*); ❋ (glumeț) „grup de prieteni" (*Formăm o **bandă** pe cinste*); ❋ (înv.) „ceată de soldați aflați sub aceeași bandieră"; ***bandă$_2$ (bandă – benzi)*** actualizează sensurile: ❋ „fâșie cu care se înfășoară, se întărește sau se leagă ceva" (*Era acoperit cu două **benzi** de celuloid)*; ❋ „obiect, instrument, spațiu în formă de fâșie" (*bandă rulantă, bandă de circulație, bandă de magnetofon*).

– În terminologia optică, sintagma ***bandă de energie*** are sensul „grup de valori discrete pe care le poate lua energia electronilor de valență (***bandă de valență***) sau liberi (***bandă de conducție***) într-un cristal". 3p.

În concluzie, față de cuvântul din limba *comună*, cuvintele aparținând *terminologiilor* se disting prin: ❋ monosemantism; ❋ semantică proprie, caracterizată fie prin restrângerea și specializarea sensului din limba comună (vezi *semn, libertate*), fie prin reținerea tuturor trăsăturilor științifice sau tehnice ale obiectului sau ale fenomenului (vezi *cristal*), fie prin actualizarea unui sens totalmente nou, fără legătură cu cel din limba comună (vezi *caz*). 7p.

Total 2=65p.

3. Se încadrează în **stilul științific**. 10p.

Argumente **lexicale**: ❋ mulțimea neologismelor, care aparțin atât terminologiilor de specialitate (vezi **2**), cât și lexicului general (vezi cuvinte ca: *tradiție, specific, tip, a angaja, esențial, formal, fenomen, a se manifesta, a aparține* (calc după fr.); *a respinge, situație, frecvent, a observa, durată* (calc dupa fr. sau direct din it.), *prevăzut* (calc după fr.), *a examina, a expira, maximum, a se efectua, imediat, anterior, atribuție, ipoteză, efect; intensitate, particular, aspect, a situa, acțiune, zonă; interval, valoare, extraordinar, experiență, a permite, a interzice* (calc după fr.), *a ocupa, parțial;* ❋ utilizarea cuvintelor cu sensul propriu, denotativ, și nu cu sensuri conotative; ❋ claritate, precizie lexicală, obținută fie

prin monosemantismul termenilor de specialitate, fie prin rolul complet dezambiguizator al contextului (vezi: *exantemul este mai bine exprimat în zonele... tegumentelor);* ❋ absența totală a mărcilor lexicale de afectivitate și de subiectivitate. 10p.

Argumente **morfologice**: impersonalitatea construcției, manifestată prin utilizarea aproape generală a persoanei a III-a și a unor construcții impersonale (vezi: *este de observat,* din textul **b**). Face excepție pers. **I** plural din textul **d** (*înțelegem*), care, aici, are valoare de „subiect general". 10p.

Argumente **sintactice**: ❋ Fraza amplă, cu relații sintactice clare, alternează cu fraza scurtă, precisă (vezi, în textul **a**, structura primei fraze, în raport cu structura ultimului enunț). ❋ Fraza amplă se obține prin: – introducerea gerunziului și a construcției gerunziale absolute (vezi textul **b**, unde apar atât gerunziul circumstanțial (*respingând cererea de prelungire*), cât și gerunziul nesubordonat, cu subiect propriu (*acesta rămânând valabil și producându-și* legal efectele); – inserarea subordonatelor atributive și a construcțiilor echivalente cu acestea, mai ales cu rol de identificare (fiind vorba de definiții, care cer restrângerea treptată a „genului proxim"; vezi: *categorie de tip relațional **care exprimă**...; este un exantem de intensitate particulară **având aspectul***...); – introducerea construcției apozitive, al cărei rol este reluarea unui termen și continuarea detalierii lui în limitele aceluiași enunț (vezi: *o categorie gramaticală..., o **categorie** de tip relațional care...; substantiv, pronume, numeral, **clase** al **căror caz**...; **σ, mărime** care*...). ❋ Apar structuri sintactice complicate (vezi pronumele relativ în genitiv din construcții atributive: *clase **al căror caz** exprimă*). ❋ Sunt generale propozițiile *enunțiative nonadresate,* lipsind totalmente cele de tip adresat (interogativele și imperativele). ❋ Sunt generale propozițiile și frazele nonafective. 10p.

La **toate nivelurile limbii**, sunt respectate normele limbii literare actuale. 5p.

Total 3=45p.

4. a. Se încadrează în **stilul administrativ**.

Particularități: ❋ Respectă o schemă fixă de organizare și un tipar de punere în pagină. ❋ Adoptă formule fixe de început (de tipul: *Ca urmare a adresei..., Considerând că..., Având în vedere că...*), formule fixe de cuprins (*vă rog să binevoiți/a binevoi să...*; în textul de analizat, nu apare decât prima parte: *vă rog*) și, uneori, formule fixe de încheiere (*Cu toată considerația, Cu deosebită stimă, Cu încrederea/speranța că veți da curs cererii mele, vă asigur de...*; în textul de analizat, nu apare această formulă). ❋ Este un tip de text „adresat", caracterizat prin forme gramaticale ale adresării (În textul **4. a**, lipsește formula vocativă de adresare, fiind înlocuită de o „adresare impersonală": *Către Primăria Muni-*

cipiului Bucureşti; apar însă formele gramaticale ale adresării: pers. a II-a la verb şi la pronume (*adresei **Dvs.**, **anunţaţi**, **vă** facem cunoscut, **vă** rugăm, **să efectuaţi**, **să comunicaţi**, cererii **Dvs.***). ❋ Apar „pluralul politeţii", cel de pers. a II-a, şi „pluralul oficial", cel de pers. I (vezi: *vă facem cunoscut*), ambele fiind caracteristice stilului administrativ. ❋ Este un text concentrat ca informaţie, având deci o întindere limitată. ❋ Arată o anumită sărăcie şi stereotipie a construcţiei şi a expresiei lexicale (expresii ca: *vă facem cunoscut, pune(re) în aplicare, a binevoi, a da curs cererii*). ❋ Apar şi elemente comune cu ale stilului ştiinţific: – prezenţa neologismului (corect sau incorect folosit, particularitate depinzând de gradul de instrucţie al celui care redactează cererea; – prezenţa infinitivului; – prezenţa gerunziului) 10p.

b. Aparţine stilului **juridico-administrativ** (este, spre deosebire de **a**, un act redactat de o instanţă judecătorească). Are trăsături comune cu **a**, cu următoarele deosebiri: ❋ Apar termenii de specialitate specifici terminologiei juridice (vezi: *prelungire a arestării, arestare preventivă, instanţă de judecată, punere în libertate, expirare a termenului, mandat de arestare*). ❋ Nu mai are trăsăturile unui text „adresat": în locul unui autor personal, apare un autor impersonal (*instanţa*), ceea ce schimbă comunicarea la pers. a III-a. ❋ Semantic, apare semnul de comunicare emanând de la o ***autoritate*** (juridică), şi anume: prezenţa verbului *hotărăşte (Instanţa **hotărăşte**)*. 10p.

Total **4**=20p.

5. „Raportul" lui Caragiale „mimează" un *act admnistrativ de constatare*, redactat de un autor cu foarte puţină instrucţie, ceea ce constituia, în realitate, situaţia obişnuită a acestor acte. 5p.

Intenţia lui Caragiale este crearea de efecte **comice,** obţinute din următoarele **particularităţi** de limbaj: ❋ utilizarea abuzivă şi incorectă a gerunziului (cinci apariţii într-o singură frază: două cu valoare atributivă şi celelalte trei cu valoare circumstanţială: temporală şi cauzală; alăturarea unui gerunziu cu subiect propriu: *sosind trenul de marfă* de un gerunziu al cărui subiect neexprimat este altul decât al gerunziului anterior: *manevrând în stare de beţie*); ❋ utilizarea excesivă a construcţiei atributive (două atributive introduse prin relativ şi numeroase construcţii echivalente cu o propoziţie atributivă, toate într-o singură frază); ❋ utilizarea incorectă a pronumelui relativ, cu o raportare imprecisă la regent (grupul apoziţional *lucru care* este aşezat lângă *a fost omorât*, şi nu în vecinătatea regentului firesc, ceea ce are ca rezultat asocierea comică: *a fost...omorât, lucru care i s-a mai întâmplat de atâtea ori*); ❋ fraza anacolutică, rezultând din utilizarea greşită a gerunziului şi din construcţia imprecisă a relativului; ❋ utilizarea neologismului de către un autor incult, „mimându-se", şi

sub acest aspect, o particularitate a stilului administrativ (vezi neologismele: *serviciu, a abuzat, efracţiune, manevrând, stare de beţie* (calc după fr.)). 15p.

Total 5=20p.

6. Statutul **sociocultural** al celor două personaje:

❋ Amândouă sunt femei, aşa cum reiese din formulările unuia dintre personaje: *eşti **femeie** cu cap; şi dracii ăştia de **bărbaţi***. 5p.

❋ Au grade diferite de instrucţie, aşa cum reiese din următoarele trăsături lingvistice:

– Deşi subiectul discuţiei este banal, familiar, lexicul unui personaj este încărcat de neologisme (vezi: *stupid, a redresa, efort, a depăşi măsura* (calc după fr.), *a bulversa, (a) obliga, a expune (pe cineva la), afront*, în timp ce lexicul celuilalt este totalmente lipsit de neologisme, fiind încărcat de elemente lexicale orale, populare şi familiare (vezi expresii ca: *o iei cu stângu*, expresie conţinând pe *o* cu valoare neutră, *a scoate coarne, a-nu pune la inimă*; semantisme ca: *mă încing* „mă supăr"; construcţia eufemistică *eream la biserica Capra, lângă mămica!*).

– Una dintre femei vorbeşte respectând normele literare de pronunţie şi pe cele gramaticale (vezi: *afronturile **pe care** le-ai văzut*), în timp ce vorbirea celuilalt personaj feminin abundă de fonetisme populare, unele regionale, şi de construcţii neconforme cu normele literare (*unile zile, cu stângu, **io**, da'*; fonetismul regional *eream*; vezi forma regională iotacizată *văz*; construcţia populară exprimând progresia *de ce-i faci, d-aia mai mult...* sau „dezacordul", specific graiurilor sudice *iau două, şi-odată mă linişteşte*).

– Deşi în limbajul ambelor femei apar mărci ale oralităţii, explicabile în cazul unei conversaţii, mărcile sunt de tip diferit: la unul dintre personaje, apar elemente de oralitate regăsibile în orice conversaţie pe o temă familiară, indiferent de statutul locutorilor (interjecţia *ei*; mulţimea construcţiilor exclamative: *Ce zi stupidă, ce zi îngrozitoare!*; enunţuri incomplete, fragmentare, marcate grafic prin puncte de suspensie: *oricâte eforturi..., le-ai văzut..., le-ai auzit...*; interogaţii retorice: *cum să nu observi?*). La celălalt, apar mărci de oralitate specifice conversaţiei populare, utilizate de un locutor fără instrucţie (pe lângă faptele deja remarcate: fonetisme populare, regionale, de fonetică sintactică, elemente lexicale populare, trebuie adăugate: interjecţia populară *păi;* construcţii puternic afective cu semnificaţie defavorabilă: ***dracii** ăştia de bărbaţi, te amărăşti d-o **nebună**...*; schimbarea modului şi a persoanei: *Şi dracii ăştia de bărbaţi, **dă-i** aia, **fă-i** aia!;* frecvenţa de utilizare a deicticelor: ***aşa**, (dracii) **ăştia**, (iau una) **d-asta***). 10p.

❋ Între personaje există o anumită familiaritate, provenind din existenţa unor relaţii anterioare, de lungă durată (vezi referirea la

acelaşi nume propriu: *Niki*), familiaritate marcată şi la nivel lingvistic (cele două personaje folosesc pers. a II-a sg., se foloseşte construcţia imperativă: *stai jos* sau cea interogativă cu valoare imperativă: *ce te scoli, te aşezi?*) 5p.

* Cele două personaje se „aşază" pe trepte sociale diferite, „superioritatea" unuia marcându-se lingvistic prin modul de adresare a celuilalt (***dumneata***), în ciuda relaţiei de familiaritate dintre ele (***Dumneata eşti femeie cu cap***). „Superioritatea" asumată de acest personaj (cel căruia îi este destinat pronumele de politeţe) şi o anume „preţiozitate" a acestuia se manifestă printr-o „inadecvare" stilistică, provenind din excesul de neologisme la care acest personaj recurge într-o conversaţie banală. 10p.

Total 6=30p.

7. a. Argumente gramaticale:

* Este prezentă formula vocativă de adresare *madam Delcă*. 5p.
* Formele de pers. a II-a la verb, la pronume şi adjectiv posesiv, destinate interlocutorului, alternează cu formele verbale şi pronominale de pers. I, trimiţând la emiţător: *Dă-mi (voie), să te contrazic, crezi, dumneata, preferi, nu încerci, să te întreţii, să faci, ne (lipseşte), (omu) meu, io, am(sport), n-oi avea, nu duc (lipsă), (aiurelile) tale, nu vezi, arăţi, (distracţiile) tale, (că-)mi (vine), văz, ai adus, dumneata, n-ai invocat, nu te supăra, (pe) mine, îţi spun.* 5p.
* Apare modul imperativ: *Dă-mi (voie), dă-te(dracu), lasă, du-te (sus), adă, nu te supăra*, cu funcţii şi valori diferite, fie pentru exprimarea unei cereri imperioase (*du-te sus, adă banii, lasă (hodorogu de ceas*), fie pentru exprimarea imprecaţiei (*Mai dă-te dracu*), fie pentru o „cerere" politicoasă (*Dă-mi voie, nu te supăra*). 5p.
* Apar propoziţii interogative şi imperative: *Adică de ce crezi dumneata...?, De ce preferi...?, Şi mai dă-te dracu...!* 5p.
* Apar adverbele pro-frază, adică adverbe de negaţie (în textul dat) utilizate ca răspuns la replica anterioară şi care ţin locul unui întreg enunţ: *Nu, madam Delcă, nu!* 5p.

Argumente lexicale:

* Apar verbe care, folosite la pers. I sg., exprimă *lexical* actul „spunerii", în diversele lui variante: *îţi spun, te contrazic.* 3p.
* Apar formule verbale ale adresării în registrul politicos, unele neintegrate sintactic: *te rog,* altele integrate sintactic: *Dă-mi voie, Nu te supăra.* 3p.

Argumente grafice: * Apare semnul grafic al dialogului: linia de dialog. * Apar şi alte semne de punctuaţie ale vorbirii directe: semnul întrebării, pentru marcarea propoziţiilor interogative, şi semnul exclamării, pentru propoziţiile imperative. 5p.

b. Fragmentul, redactat în întregime în vorbire directă, conţine două variante ale acesteia: **dialogul** şi **monologul interior adresat,** cu observaţia că, în ambele cazuri, este vorba despre acelaşi destinatar; monologul interior întrerupe replicile dialogului. 10p.

Argumente care susţin trecerea de la dialog la monologul interior şi, apoi, revenirea la dialog:

– Din punct de vedere **grafic,** * lipseşte linia de dialog; * se schimbă tipul de literă, trecându-se de la „drepte" la „cursive" şi din nou la „drepte". 6p.

– Din punct de vedere **lexical,** se schimbă registrul, trecându-se de la registrul lexical neutru la un registru apreciativ, din zona „dezagreabilului": * Apar imprecaţii (*dă-te dracu, Mai dă-te dracu*). * Apar cuvinte cu apreciere negativă (***aiurelile tale, cum arăţi, gălbejită şi numa piele pe os, hodorogu** ăla de ceas*). * Se reiau, în stil indirect liber, cu valoare ironică, fragmente din replica anterioară (*cu **cosmeticile** şi cu distracţiile tale!*) 5p.

– Din punct de vedere **gramatical,** apar numeroase forme imperative (şi, respectiv, propoziţii imperative), cu cereri imperioase (*lasă, du-te, adă*), care ar fi fost imposibile în adresarea directă (faţă în faţă), având în vedere raportul ierarhic dintre personaje. 3p.

Total 7=60p.

8. Fragmentul este alcătuit din mici pasaje redactate în ***tipuri diferite de vorbiri,*** vorbiri care se întrerup şi se întrepătrund, efectul general fiind al ***„amestecului"*** de vorbiri, şi anume:

* Fragmentul se deschide şi se închide cu **vocea naratorului,** voce care, pe parcurs, mai întrerupe de câteva ori pasajele în vorbire directă; reproducem pasajele care reprezintă vocea naratorului: *Şi până nu i s-a stins glasul, n-a contenit:..Firește că petrecerea n-a mai mers înainte... Au sărit toți musafirii,, care mai de care [...] și așa mai departe, [...] i-au împăcat. Dar, firește, s-a știut îndată în toată mahalaua [...] și pe urmă prietenele [...] Lui kir Ianulea i-a trecut repede necazul și iar [...] și orice poruncea dumneei, dumnealui răspundea.* 5p.
* Pasajele redactate în **vorbire directă** sunt anunţate *lexical* prin verbe de declaraţie (în text, verbul *a sări* dezvoltă sensul de „a spune": ***Au sărit** toţi musafirii, care mai de care*, iar, în finalul fragmentului, adverbul *iar* preia sensul verbului de declaraţie subînţeles: *Lui kir Ianulea i-a trecut repede necazul şi **iar***. * Mărcile **gramaticale** ale vorbirii directe sunt: – prezenţa formulelor vocative de adresare: *Nene Ianuleo!, Cucoano Acriviţo!* * Mărcile **grafice** sunt două semne de punctuaţie specifice vorbirii directe: „două puncte", care apar după cuvintele de declaraţie, şi „ghilimelele", care, în text, reproduc replici din vorbirea directă.

(10p. pentru tipul de vorbire, 10p. pentru mărci) 20p.

• Apar şi pasaje cu forme **intermediare** de vorbire: **vorbirea directă legată şi vorbirea indirectă liberă.** • **Vorbirea directă legată** constă în păstrarea integrală a vorbirii directe (ceea ce se reproduce incluzându-se între ghilimele), dar în „legarea" acesteia prin conjuncţia de subordonare *că* (vezi în text: *că „la necaz spune omul multe"; că „are mâna cinci degete şi nu se potriveşte unul cu altul"; că „şi măruntaiele din om se tot ceartă uneori", că „biata Acriviţa lui Hagi Cănuţă a ajuns de-o bate arvanitul..."*). • **Vorbirea indirectă liberă** se distinge de cea directă prin absenţa verbului de declaraţie, iar de cea direct legată, prin absenţa conjuncţiei de subordonare. *Grafic*, se marchează prin includerea între *ghilimele* a replicii sau a fragmentului de replică aparţinând altei voci decât a naratorului şi prin *două puncte*, aşezate imediat după substantivul specificat de narator ca fiind emiţătorul replicii (vezi: *şi pe urmă prietenele: „Cum a fost ea crescută...!"*). • **Amestecul de vorbiri** este şi mai subtil în ultimul alineat: după adverbul ***iar***, care primeşte valoarea unui verb de declaraţie, urmează reprodusă vorbirea directă, ale cărei semne sunt formulele vocative *dragă, puiule, suflete*. Aceste vocative au însă nişte determinanţi, incluşi tot între ghilimele, care nu aparţin vorbirii directe, ci vocii naratorului: *dragă-n sus! dragă-n jos!* ; s-ar putea ca şi conjuncţia de coordonare *puiule şi suflete* să nu aparţină vorbirii directe, fiindcă formulele de adresare erau când *puiule*, când *suflete*, ceea ce face dificil de precizat limita dintre vorbiri.

(10p. pentru tipul de vorbire, 10p. pentru mărci, 5p. pentru indicarea „amestecului").

25p.

Total **8**=50p.

9. Mod de expunere: **descriere (de natură).** 10p.

Pasajul cuprinde două fragmente de descriere, al ploii şi al bălţii cu vieţuitoarele ei, fiecare realizat cu mijloace stilistice diferite. 5p.

Descrierea ploii: • Predominante sunt procedeele de tip ***figurativ, poetic***, constând în abundenţa tropilor (a figurilor de stil), şi anume: comparaţii (*ca un pâinjeniş*); metafore (metafora verbală şi nominală *sticli în mărgele oblice*, metaforele nominale *pânză de stropi, ăcele de fulgere ale ploii*, metafora verbală *scăpără*); personificări (*trăsărâră, frământându-se*); epitete uşor antitetice (*călduţă şi totuşi răcoritoare*). • Fragmentul stă sub semnul auditivului (***se auzi în depărtare sunând ploaia***) şi al vizualului (***scăpără de bulbuci, pânză de stropi***). 10p.

Descrierea bălţii: • Predominant este procedeul ***enumerării*** (se dezvoltă o structură amplă de tip enumerativ, în care, ca într-o listă terminologică, sunt enumerate speciile de vieţuitoare, *crustacee* şi *peşti: costraşi, ştiuci, ochene, lini, caraşi, crapi, scoici, melci, lipitori, şerpi*, fiecăreia făcându-i-se şi o scurtă descriere). • Subordonat procedeului enumerării, apare şi procedeul tropilor: epitete cromatice (*cercuiţi **roş**, lini **aurii**, **reflexe de argint vechi**, solzi **ruginii***), dar şi epitete metaforice (*guri **de balaur***); comparaţii (*mari **cât palma***); metafore (*treceau **în şiraguri, grămădiri de linioare, întreaga faună, fiica mâlului primordial***). • Fragmentul stă sub semnul vizualului şi al dinamicului (este introdus prin *„văzui deodată* balta ***foind"***) 10p.

În final, se introduce o secvenţă de altă factură: una **meditativă,** în care procedeul stilistic predominant este al ***asocierilor oximoronice: monstruoasă bucurie, neagră bucurie, bucuria vieţii şi a morţii.*** 5p.

Total **10**=40p.

Total general=415 p.

Lista de abrevieri

DEX = *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a), București, Editura „Univers Enciclopedic", 1996.

DOOM[1] = *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (redactor responsabil: Mioara Avram), București, Editura Academiei, 1982–1989.

DOOM[2] = *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* ediția a II-a, revăzută și adăugită (coord. Ioana Vintilă-Rădulescu), Editura Univers Enciclopedic, București 2005.

DSL = Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancas, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar general de științe. Științe ale limbii*, București, Editura Științifică, 1997, republicat *Dicționar de științe ale limbii*, Editura Nemira, 2001, 2005.

GALR = Academia Română, *Gramatică limbii române*, I Cuvântul, II Enunțul, București, Editura Academiei, 2005.

MDN = Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, Saeculum I.O., București, 2000.

O. Bârlea = Ovidiu Bârlea, *Antologie de proză populară epică*, București, Editura pentru Literatură, 1966.

Optica = Ioan-Iovițț Popescu, Emil I. Toader, *Optica*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989.

RDP = Asociția Română de Științe Penale, *Revista de drept penal*.

RL = *România literară*.

RLib. = *România liberă*.

SP = Carmen Ciofu, Eugen Ciofu, *Semne și simptome în pediatrie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982.

TD = Cristina Călărașu, *Obiceiuri românești de nuntă. Antologie comentată*, București, Editura Universității din București, 1999.

Word = Cristian Crumslish, *Word pentru Windows 95. Ușor și rapid*, traducere de Andreea Lutic, București, Editura All, 1996.

Lista scriitorilor utilizați pentru exemple

Gabriela Adameșteanu
Tudor Arghezi
George Bacovia
Eugen Barbu
Lucian Blaga
Augustin Buzura
I.L. Caragiale
Mateiu Caragiale
Emil Cioran
Ion Creangă
Mihai Eminescu
Gala Galaction
Paul Goma
Nicolae Iorga
Titu Maiorescu
Ion Neculce
Alexandru Odobescu
Andrei Pleșu
Marin Preda
Mihail Sadoveanu
Tudor Vianu